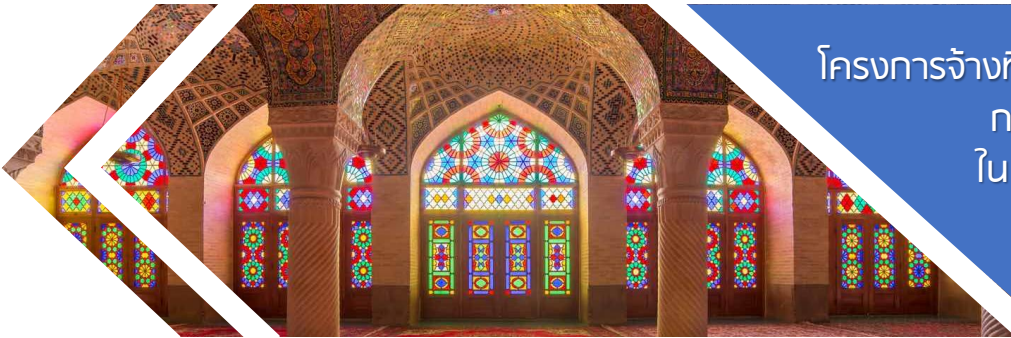

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

โครงการจ้างที่ปรึกษาศึกษาระเบียบ
การลงทุน/การทำธุรกิจ
ในกลุ่มประเทศตลาดใหม่

ประจำปีงบประมาณ 2561

ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย
สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ
สาธารณรัฐเคนยา
สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน
และสาธารณรัฐชูดาน

มูลนิธิสถาบันวิจัย
นโยบายเศรษฐกิจการคลัง

รายชื่อคณะทำงานวิจัย

สารานุกรมรัฐอิสลามอิหร่าน

1	นายสุวิทย์	สรรรพวิทย์ศิริ	ผู้อำนวยการโครงการ
2	ดร. อนันต์โชค	โอแสงธรรมนนท์	ผู้อำนวยการโครงการร่วม
3	ดร. พิเศษพร	วศวงศ์	หัวหน้าทีมวิจัย
4	นายเมธา	จารัตนากร	ผู้เชี่ยวชาญ
5	นางสาวชญาณิศา	ใจชื้อกุล	นักวิจัย
6	นายธนานันต์	วรสาร	นักวิจัย
7	นางจรียา	สวัสดี	นักวิจัย
8	นางสาวปาลศิริ	ศรีรุ่งเรือง	นักวิจัย
9	นางสาวกมลพร	นิลรัตน์	นักวิจัย
10	นายภูวิชญ์	นันทสุรศักดิ์	นักวิจัย
11	นางสาวทัศนีย์	แสงมุกข์	ผู้ช่วยนักวิจัย

สารบัญ

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-6
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	1-7
1.4 วิธีการศึกษา	1-8
1.5 แผนการดำเนินงาน	1-20
1.6 บุคลากรประจำโครงการ	1-22
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1-24
บทที่ 2 ภาพรวมประเทศ	
2.1 การเมืองและสังคม	2-1
2.2 เศรษฐกิจ	2-10
บทที่ 3 กฎระเบียบและนโยบายด้านการลงทุน	
3.1 ภาพรวมกฎระเบียบและนโยบายที่สำคัญด้านการลงทุน	3-1
3.2 กฎระเบียบและข้อห้ามในการลงทุน	3-3
3.3 กฎระเบียบและนโยบายส่งเสริมการลงทุน	3-11
บทที่ 4 ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการประกอบธุรกิจ	
4.1 ตลาดและราคาสินค้า	4-1
4.2 ต้นทุนในการประกอบธุรกิจ	4-4
4.3 กำลังการผลิต	4-8
4.4 สรุป	4-10

	หน้า
บทที่ 5 ข้อมูลที่สำคัญด้านการลงทุน	5-1
5.1 การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ	5-1
5.2 ข้อมูลการลงทุนที่สำคัญในประเทศ	5-4
บทที่ 6 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม	
6.1 อุตสาหกรรมสิ่งทอ	6-2
6.2 อุตสาหกรรมอาหาร	6-15
บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
7.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน	7-1
7.2 ข้อเสนอแนะในภาพรวม	7-4
7.3 ข้อเสนอแนะรายอุตสาหกรรม	7-15
บรรณานุกรม	บ-1
ภาคผนวก ก กิจกรรม Fact Finding	ก-1

สารบัญตาราง

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

		หน้า
ตารางที่ 1-1	ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคและการลงทุนของไทยเปรียบเทียบกับ 5 ประเทศเป้าหมาย	1-3
ตารางที่ 1-2	สรุปโครงสร้างรายงานและแหล่งที่มาข้อมูล	1-18
ตารางที่ 1-3	แผนการดำเนินงานโครงการ	1-21
ตารางที่ 1-4	รายละเอียดเกี่ยวกับบุคลากร	1-23
ตารางที่ 2-1	ลำดับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของอิหร่าน (เปอร์เซีย)	2-2
ตารางที่ 2-2	ตารางสรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจอิหร่าน 5 ปี (2012-2016)	2-17
ตารางที่ 2-3	ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของอิหร่าน	2-20
ตารางที่ 2-4	การเชื่อมต่อระบบรางกับประเทศข้างเคียงของอิหร่าน	2-20
ตารางที่ 2-5	สถิติการเข้าถึงน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และอัตราการใช้น้ำจืด	2-23
ตารางที่ 2-6	มูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของอิหร่าน ในปี 2016	2-30
ตารางที่ 3-1	กิจการที่ห้ามกระทำกับอิหร่าน	3-3
ตารางที่ 3-2	ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในอิหร่าน	3-4
ตารางที่ 3-3	ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง	3-6
ตารางที่ 3-4	อัตราภาษีนิติบุคคล	3-9
ตารางที่ 3-5	อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล	3-9
ตารางที่ 3-6	อัตราภาษีศุลกากร	3-10
ตารางที่ 3-7	เขตการค้าเสรีของอิหร่าน	3-12
ตารางที่ 3-8	สิทธิประโยชน์	3-14
ตารางที่ 3-9	กิจการที่ได้รับการสนับสนุน	3-14
ตารางที่ 3-10	สรุปกฎระเบียบที่สำคัญของอิหร่าน	3-15
ตารางที่ 4-1	ปริมาณ และราคาต่อตันของการส่งออกสินค้าประเภทถั่วของอิหร่านในปี 2016	4-3
ตารางที่ 4-2	รายละเอียดอัตราค่าบริการการใช้น้ำของอิหร่าน	4-5
ตารางที่ 4-3	อัตราค่าไฟฟ้าของอิหร่านในเขตที่อยู่อาศัย	4-6
ตารางที่ 4-4	อัตราค่าไฟฟ้าของอิหร่านในเขตไม่ใช่ที่อยู่อาศัย	4-6

		หน้า
ตารางที่ 4-5	อัตราค่าแก๊สธรรมชาติของอิหร่าน	4-7
ตารางที่ 4-6	ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของอิหร่านระหว่างปี 2013-2017 (หน่วย: ตัน)	4-8
ตารางที่ 4-7	ชนิดปลาและจำนวนที่จับได้ทางตอนเหนือและทางตอนใต้ของอิหร่านระหว่างปี 2010-2014 (หน่วย: ตัน)	4-9
ตารางที่ 4-8	ท่าเรือในอิหร่าน	4-10
ตารางที่ 4-9	ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทางธุรกิจที่สำคัญในอิหร่าน	4-10
ตารางที่ 5-1	ประเทศที่มาลงทุนโดยตรงในอิหร่าน	5-2
ตารางที่ 5-2	การลงทุนของต่างชาติในอิหร่าน จำแนกตามอุตสาหกรรม	5-5
ตารางที่ 5-3	สรุปข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในอิหร่าน	5-8
ตารางที่ 6-1	ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่าน	6-15
ตารางที่ 6-2	ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ต่ออุตสาหกรรมอาหาร	6-29
ตารางที่ 7-1	ผลการศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนของตัวอย่างโครงการลงทุนที่น่าสนใจในอิหร่าน	7-2
ตารางที่ 7-2	ต้นทุนคงที่	7-2
ตารางที่ 7-3	ต้นทุนการดำเนินการ	7-3
ตารางที่ 7-4	ประมาณการณ์รายได้ของโครงการลงทุน	7-3
ตารางที่ 7-5	สรุปตัวอย่างการคำนวณความคุ้มค่าในการลงทุนยังอิหร่าน กรณีตัวอย่างโรงงานซอสมะเขือเทศ	7-4
ตารางที่ 7-6	ภาพรวมอิหร่าน	7-5
ตารางที่ 7-7	TOWS Matrix	7-7
ตารางที่ 7-8	ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ	7-16
ตารางที่ 7-9	ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมอาหาร	7-17

สารบัญรูปร่าง

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

		หน้า
รูปภาพที่ 1-1	โครงสร้างรายงานผลการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของประเทศเป้าหมาย	1-9
รูปภาพที่ 1-2	การคัดเลือกอุตสาหกรรมเป้าหมาย (อุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยควรลงทุน)	1-12
รูปภาพที่ 1-3	วิธีการศึกษาเชิงลึกระดับอุตสาหกรรม	1-13
รูปภาพที่ 1-4	กรอบระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ	1-22
รูปภาพที่ 1-5	การบริหารโครงการ	1-23
รูปภาพที่ 2-1	โครงสร้างทางอำนาจการปกครองสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	2-3
รูปภาพที่ 2-2	พัฒนาการทางเศรษฐกิจของอิหร่านระหว่างปี 1961-2017	2-10
รูปภาพที่ 2-2	เชื้อชาติประชากรอิหร่าน	2-8
รูปภาพที่ 2-3	พัฒนาการทางเศรษฐกิจของอิหร่านระหว่างปี 1961-2017	2-10
รูปภาพที่ 2-4	อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของอิหร่านระหว่างปี 2007-2016	2-12
รูปภาพที่ 2-5	การกระจายรายได้ของอิหร่าน ปี 2016	2-13
รูปภาพที่ 2-6	การกระจายรายได้ของไทย ปี 2016	2-14
รูปภาพที่ 2-7	สัดส่วนต่อ GDP ของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ระหว่างปี 1990 ถึงปี 2017 ของอิหร่าน	2-15
รูปภาพที่ 2-8	ค่าเฉลี่ยสัดส่วนภาคการผลิตของอิหร่าน ระหว่างปี 2011 ถึงปี 2015	2-15
รูปภาพที่ 2-9	ปริมาณประชากรของอิหร่าน	2-19
รูปภาพที่ 2-10	ท่าเรือที่สำคัญของอิหร่าน	2-22
รูปภาพที่ 2-11	หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอิหร่าน	2-25
รูปภาพที่ 2-12	โครงสร้างทางอำนาจการปกครองสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านโปรแกรมหลัก ในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2-26
รูปภาพที่ 2-13	การพัฒนาจัดตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์บ่มเพาะ ของอิหร่าน ปี 1997 – 2016	2-29
รูปภาพที่ 3-1	แผนที่เขตการค้าเสรีของอิหร่าน	3-12
รูปภาพที่ 3-2	เขตเศรษฐกิจพิเศษอิหร่าน	3-13

		หน้า
รูปภาพที่ 4-1	ประเทศผู้นำเข้าสินค้าสำคัญของอิหร่านในปี 2016	4-2
รูปภาพที่ 4-2	สินค้าส่งออกสำคัญของอิหร่านในปี 2016	4-2
รูปภาพที่ 5-1	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในอิหร่าน (Inward Direct Investment)	5-2
รูปภาพที่ 5-2	การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของอิหร่าน (Outward Direct Investment)	5-3
รูปภาพที่ 6-1	การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอ	6-2
รูปภาพที่ 6-2	มูลค่าและ GDP ของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้าและเครื่องหนัง สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-3
รูปภาพที่ 6-3	มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-4
รูปภาพที่ 6-4	การนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-4
รูปภาพที่ 6-5	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่นำเข้าจากประเทศอื่น	6-4
รูปภาพที่ 6-6	มูลค่าการนำเข้าและส่งออกเสื้อผ้า สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-5
รูปภาพที่ 6-7	ประเทศที่นำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-5
รูปภาพที่ 6-8	ภาษีศุลกากรการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-6
รูปภาพที่ 6-9	มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-6
รูปภาพที่ 6-10	การส่งออกสินค้ากลุ่มสิ่งทอของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-6
รูปภาพที่ 6-11	สินค้าสิ่งทอส่งออก สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-7
รูปภาพที่ 6-12	ประเทศที่นำเข้าสินค้าสิ่งทอของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-7
รูปภาพที่ 6-13	ประเทศที่นำเข้าพรมทอมือของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-8
รูปภาพที่ 6-14	พื้นที่เพาะปลูกฝ้าย สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-9
รูปภาพที่ 6-15	สายพันธุ์ฝ้ายที่เพาะปลูก สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-9
รูปภาพที่ 6-16	พื้นที่ปลูกฝ้ายและผลผลิตฝ้าย สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-10
รูปภาพที่ 6-17	วิธีการพ่นยาฆ่าแมลงในพื้นที่ปลูกฝ้าย สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-10
รูปภาพที่ 6-18	ปริมาณผลิตภัณฑ์ใยสังเคราะห์ที่ผลิตได้ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-11
รูปภาพที่ 6-19	ค่าแรงงาน สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน	6-11
รูปภาพที่ 6-20	Porter 5 Forces Model	6-12
รูปภาพที่ 6-21	การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่าน	6-13
รูปภาพที่ 6-22	การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอของอิหร่านกับไทย	6-13
รูปภาพที่ 6-23	ห่วงโซ่มูลค่าอุตสาหกรรมอาหาร	6-17
รูปภาพที่ 6-24	ลักษณะพื้นดินในอิหร่านและการใช้ประโยชน์	6-18
รูปภาพที่ 6-25	สินค้าอาหารนำเข้าของอิหร่าน	6-23
รูปภาพที่ 6-26	สินค้าอาหารส่งออกของอิหร่าน	6-23
รูปภาพที่ 6-27	การวิเคราะห์อุตสาหกรรมอาหาร ด้วย Five Forces Model	6-25
รูปภาพที่ 6-28	การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศอิหร่าน	6-27
รูปภาพที่ 6-29	การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารในอิหร่านกับไทย	6-27
รูปภาพที่ 7-1	SWOT Analysis	7-6

		หน้า
รูปภาพที่ 7-2	ขั้นตอนแนะนำก่อนเริ่มจัดตั้งกิจการในอิหร่าน	7-10
รูปภาพที่ 7-3	ขั้นตอนแนะนำระหว่างดำเนินกิจการที่อิหร่าน	7-13

ภาพรวมประเทศ

2

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

2.1 การเมืองและสังคม

2.1.1 การเมือง

(1) ประวัติประเทศอิหร่าน

อิหร่าน (*เปอร์เซีย*) หรือชื่ออย่างเป็นทางการคือ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในทวีปเอเชียตะวันตก มีประชากรทั้งหมด 80.28 ล้านคน¹ โดยประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามนิกายชีอะห์ และถือเป็นศูนย์กลางทางศาสนาของมุสลิมนิกายนี้² ประเทศอิหร่านเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกน้ำมันและก๊าซธรรมชาติรายใหญ่ของโลก โดยมีปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองเป็นอันดับ 2 และปริมาณน้ำมันดิบสำรองเป็นอันดับ 4 ของโลก ตามลำดับ รายได้จากการส่งออกก๊าซและน้ำมันจึงคิดเป็นสัดส่วนใหญ่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศอิหร่านมีลักษณะภูมิประเทศเป็นทะเลทราย และเทือกเขาติดกับที่ราบสูง มีพื้นที่ทั้งหมด 1,648,195 ตารางกิโลเมตร โดยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 17 ของโลก และมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ในภูมิภาคเอเชียตะวันตกรองจากประเทศซาอุดีอาระเบีย มีพรมแดนติดกับประเทศอาร์เมเนีย และประเทศอาเซอร์ไบจาน³ ในตอนเหนือฝั่งตะวันตก ประเทศเติร์กเมนิสถานในตอนเหนือฝั่งตะวันออก สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถานและสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานในด้านตะวันออก ประเทศอิรักและตุรกีในด้านตะวันตก และติดอ่าวเปอร์เซียและอ่าวโอมานในทิศใต้

ประเทศอิหร่านเป็นที่ตั้งของอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และมีความสำคัญอย่างมากในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศอิหร่านที่ตั้งอยู่ใกล้เส้นทางการเดินเรือที่สำคัญ อีกทั้งยังอยู่ตรงกึ่งกลางระหว่างทวีปเอเชียตะวันตก และเอเชียตะวันออก ทำให้เป็นประเทศเดียวที่สามารถเป็นสะพานแผ่นดิน (Land Bridge) จากอ่าวเปอร์เซียสู่ประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียกลางที่ไม่มีพรมแดนติดทะเล (Landlocked Countries)⁴ ทำให้ประเทศอิหร่านมีความสำคัญทางการค้ามานับแต่โบราณ เนื่องจากเป็นเมือง

¹ World Bank (2016)

² Paw Research (2011)

³ ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตนาгорโน-คาราบักเป็นดินแดนขัดแย้งในส่วนของประเทศอาเซอร์ไบจาน ติดกับประเทศอาร์เมเนียที่อยู่ภายใต้การปกครองของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนเชื้อสายอาร์เมเนีย โดยพุดินัย มีการสถาปนาเป็นสาธารณรัฐที่มีรัฐบาลเป็นของตัวเองภายใต้ชื่อสาธารณรัฐนาгорโน-คาราบัก แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติจึงไม่มีสถานะเป็นประเทศเอกราช ในปัจจุบันยังถือเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอาเซอร์ไบจานโดยนิตินัย

⁴ ตลาดที่มีประชากรราว 65 ล้านคน

ที่ตั้งอยู่บนเส้นทางสายไหม และมีฐานะเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ซึ่งการเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญของโลก มาแต่โบราณนี้เองที่หล่อหลอมให้ประเทศอิหร่านมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองแตกต่างจากชาติอื่นๆ ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม

ประเทศอิหร่านเป็นประเทศมีระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาอย่างยาวนานนับแต่อดีต จนมาถึงจุดสิ้นสุดในสมัยของ พระเจ้ามุฮัมมัด เรซา ซาห์ ปาร์ลาวิ กษัตริย์องค์สุดท้าย นับได้รวมกว่า 2,500 ปี (ซาร์ปาร์ลาวิ จัดงานฉลองครบรอบ 2500 ปีจักรวรรดิเปอร์เซีย ในปี 1971) นับตั้งแต่ยุคของราชวงศ์อาคาเมนิด (Achaemenid) เป็นต้นมา กล่าวคือในปีที่ 559 ก่อนคริสตกาล พระเจ้าไซรัสได้ก่อตั้งจักรวรรดิเปอร์เซียขึ้น ระหว่างนั้นจนถึงก่อนปี 1925 เปอร์เซียผ่านยุคสมัยต่างๆ รวมถึงเหตุการณ์มากมายที่หล่อหลอมเป็น ศิลปะวัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีดำรงชีวิตของอิหร่านในปัจจุบันทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีมากถึง 24 ราชวงศ์ ทั้งที่เป็นชาวเปอร์เซีย กรีก อาหรับ มองโกล อุซเบก (สมัยราชวงศ์ติมูริด) และออตโตมันเติร์ก

ตารางที่ 2-1: ลำดับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของอิหร่าน (เปอร์เซีย)

ปี	เหตุการณ์สำคัญ
559 ก่อนคริสตกาล	พระเจ้าไซรัสก่อตั้งจักรวรรดิเปอร์เซีย
336 ก่อนคริสตกาล	พระเจ้าอเล็กซานเดอร์บชนะพระเจ้าดาริอุสที่ 3 เริ่มราชวงศ์ของชาวกรีก
247 ก่อนคริสตกาล	พระเจ้าอาร์ซาเซสที่ 1 ขับไล่ชาวกรีก (ราชวงศ์เซลูซิด) ก่อตั้งอาณาจักรพาร์เทียน ซึ่งเป็นชาวเปอร์เซีย
ปี 642	กาหลิบอุมาร์ (หรือโอมาร์) ยึดครองเปอร์เซีย วัฒนธรรมอิสลามเผยแพร่สู่เปอร์เซีย (อิหร่าน) เป็นครั้งแรก ระหว่างนี้เป็นราชวงศ์มุสลิมซุนนีผลัดกันปกครอง
ปี 1220	เจงกิสข่านยึดครองเปอร์เซียได้สำเร็จ เปอร์เซียอยู่ภายใต้จักรวรรดิมองโกล
ปี 1370	ทามาเมอร์เลน (อิมเมียร์ ติมูร์) ยึดครองเปอร์เซีย เปอร์เซียอยู่ภายใต้จักรวรรดิติมูริด ซึ่งเป็นชาวอุซเบก
ปี 1500	สุลต่านอิสมาอิลที่ 1 ปกครองเปอร์เซีย ขับไล่ทั้งกองทัพเติร์ก มองโกล และอุซเบกออกจากเปอร์เซีย นอกจากนั้นยังบังคับเปลี่ยนนิกายจากซุนนี เป็นชีอะห์เพื่อลดอิทธิพลของออตโตมันเติร์ก และอุซเบก ระหว่างนี้เป็นราชวงศ์ชีอะห์ผลัดกันปกครอง
ปี 1925	ซาร์เรซา (ผู้บิดา) โค่นล้มราชวงศ์คัจจาร์ (Qajar) ก่อตั้งราชวงศ์ปาร์ลาวิ

ที่มา: รวบรวมโดย มูลนิธิ สวค.

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 โซเวียตเข้ามาแทรกแซงเปอร์เซียทั้งผ่านกำลังทหารโดยตรง การสนับสนุน กลุ่มกบฏในประเทศ และแทรกแซงผ่านการครอบงำราชวงศ์คัจจาร์ซึ่งปกครองเปอร์เซียอยู่ในขณะนั้น แต่ในขณะเดียวกัน เรซา ข่าน ซึ่งเป็นนายพลในกองทัพเปอร์เซียได้ทำการต่อสู้และปกป้องดินแดนภายใต้การสนับสนุนของอังกฤษ จนสามารถเอาชนะทั้งกองทัพโซเวียตและกลุ่มกบฏได้ เรซา ข่านจึงกลายเป็นวีรบุรุษของชาติ ในขณะที่ซาร์อาหมัดแห่งราชวงศ์คัจจาร์ถูกเนรเทศเนื่องจากความไม่พอใจของประชาชนอันเนื่องมาจากการถูกครอบงำโดยโซเวียต หลังจากนั้นประชาชนได้เรียกร้องผ่านอำนาจของรัฐบาลและมีมติให้เรซา ข่าน ขึ้นเป็นกษัตริย์นาม ซาร์ เรซา และได้ก่อตั้งราชวงศ์ปาร์ลาวิขึ้น ซึ่งภายหลังซาร์ เรซา ได้สละราชย์ให้ ซาร์โมฮัมหมัด เรซา ปาร์ลาวิ ผู้เป็นบุตรขึ้นครองราชย์แทน

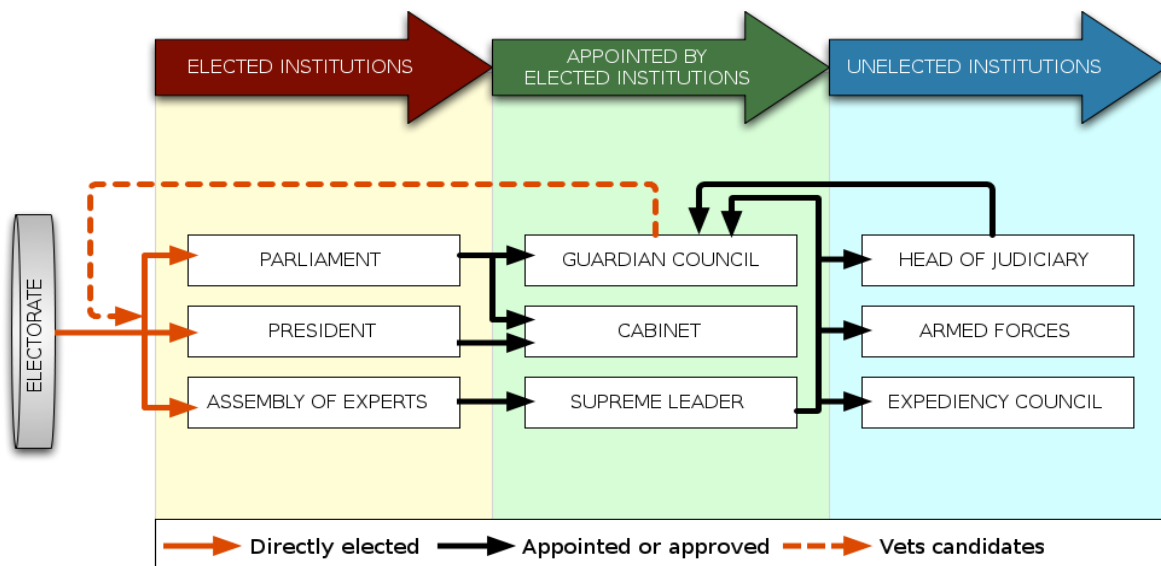
ภายใต้การปกครองของพระเจ้าซาร์ ปาร์ลาวิ ประเทศอิหร่านถือเป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งจากการผลิตและส่งออกน้ำมัน และเป็นรัฐจักรของประชาคมโลกในฐานะประเทศผู้ร่วมก่อตั้งองค์การร่วมประเทศผู้ผลิตน้ำมันเพื่อการส่งออก (OPEC) อย่างไรก็ตามตัวพระองค์กลับไม่เป็นที่นิยมนักในประเทศอิหร่านสมัยนั้น โดยสาเหตุหลักมาจากการปกครองแบบกดขี่ที่ใช้ความหวาดกลัวเป็นเครื่องมือในการปกครอง มีนโยบายการ

บริหารประเทศแบบนิยมตะวันตกของที่ทำลายวิถีอิสลามชื้อหะ⁵ ดั้งเดิมทำให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ประชาชน และเหล่าผู้นำทางศาสนา ปัญหาคอร์ปชั่น และการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่ผิดพลาดทำให้เศรษฐกิจตกอยู่ในภาวะซบเซา ปัจจัยเหล่านี้เปรียบเสมือนเชื้อไฟที่ปะทุขึ้นอย่างช้าๆ ในประเทศอิหร่านมาเรื่อยๆ จนถึงจุดแตกหักเมื่อเกิดการประท้วงและรัฐบาลมีการใช้กำลังเข้าปราบปรามทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์นี้เองที่กระตุ้นให้เกิดการเดินขบวนใหญ่ทั่วประเทศและนำไปสู่การหนีออกจากประเทศของพระเจ้าชาห์นับเป็นการสิ้นสุดลงของราชวงศ์ปาร์สลาวิและระบบการปกครองแบบกษัตริย์ของอิหร่าน ในปี 1979 หลังจากระบบกษัตริย์สิ้นสุดลง นาย Ayatollah Khomeini อิหม่ามผู้นำการปฏิวัติล้มล้างอำนาจพระเจ้าชาห์ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำสูงสุดของประเทศ (Supreme Leader) ซึ่งถือเป็นการรวมอำนาจทางศาสนาและการเมืองเข้าไว้ด้วยกันอย่างเบ็ดเสร็จ และได้สถาปนาเปลี่ยนแปลงเป็นระบบการปกครองของประเทศอิหร่านให้เป็นระบบสาธารณรัฐอิสลามซึ่งเป็นระบบการปกครองของประเทศอิหร่านมาจนถึงปัจจุบัน

(2) ระบบการปกครอง

การปกครองในรูปแบบสาธารณรัฐอิสลามของอิหร่านนั้นเป็นการปกครองแบบในรูปแบบกึ่งสาธารณรัฐกึ่งเทวาธิปไตย (Theocratic republic) รัฐธรรมนูญฉบับปฏิวัติในปี 1979 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี 1989 ได้มีการวางแนวทางในการปกครองประเทศ และแนวทางทางสังคมเพื่อให้เป็นไปตามตามหลักการทางศาสนาอิสลามและหลักประชาธิปไตยอย่างชัดเจน และเพื่อรักษาคุณภาพแห่งการเป็นสาธารณรัฐอิสลามตามเจตนารมณ์ของการปฏิวัติ ลักษณะโครงสร้างอำนาจทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญของอิหร่านมีการจัดแบ่งไว้อย่างซับซ้อน ตามรูปภาพที่ 2-1 อันมีรายละเอียด ดังนี้

รูปภาพที่ 2-1: โครงสร้างทางอำนาจการปกครองสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: Wikipedia

⁵ ก่อนหน้าปี 1500 ประชากรส่วนใหญ่ของเปอร์เซีย (อิหร่าน)เป็นมุสลิม นิกายซุนนี แต่ภายหลังกการครองอำนาจของชาห์อิสมาอิลที่ 1 แห่งราชวงศ์ซาฟาวิด ก็ได้บังคับเปลี่ยนนิกายของประชากรเปอร์เซียรวมทั้งประเทศอาณานิคมทั้งหมดให้เป็นชีอะห์ ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ลดการแทรกแซงจาก จักรวรรดิออตโตมัน ที่ (1) ตั้งตนเป็นผู้นำหรือกาหิบแห่งซุนนี และ (2) ส่งนักการศาสนาเข้าแทรกแซงสังคมและการเมืองของเปอร์เซีย การเปลี่ยนนิกายจึงเป็นการปฏิเสศการเข้าแทรกแซงของออตโตมัน ด้วยเหตุดังกล่าวปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของอิหร่าน จึงเป็นชีอะห์

2.1) ผู้นำสูงสุด (Supreme Leader)

ตำแหน่งผู้นำสูงสุดของอิหร่านมีการตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญในฐานะเป็นผู้พิทักษ์หลักนิติศาสตร์อิสลาม (Guardianship of the Islamic Jurist) เป็นตำแหน่งประมุขของประเทศ และเป็นตำแหน่งสูงสุดทางด้านการเมือง ศาสนา และความมั่นคงในประเทศอิหร่าน โดยมีอำนาจเหนือกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ หน้าที่ของผู้นำสูงสุดคือการเป็นผู้กำหนดทิศทางนโยบายภาพใหญ่ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมไปถึงกำกับหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศอิหร่านทั้งหมดตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งรวมถึง การแต่งตั้งหัวหน้าผู้พิพากษา ผู้นำกองทัพ และการประกาศสงครามด้วย ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดจะถูกเลือกโดยสภาผู้เชี่ยวชาญ (Assembly of expert) และมีวาระการดำรงตำแหน่งตลอดชีวิตโดยจะสิ้นวาระเมื่อเสียชีวิตหรือถูกถอดถอนโดยสภาผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ตั้งแต่มีการก่อตั้งสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน มีผู้ดำรงตำแหน่งนี้เพียงสองคน คือ นายAyatollah Ruhollah Khomeini ผู้นำการปฏิวัติโดยอยู่ในตำแหน่งตั้งแต่ปี 1979-1989 และนายAyatollah Ali Khamenei ผู้นำสูงสุดคนปัจจุบัน

2.2) ประธานาธิบดี (President)

ตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นตำแหน่งผู้นำฝ่ายบริหารของประเทศอิหร่าน เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากผู้นำสูงสุดโดยนิตินัย หน้าที่หลักของประธานาธิบดี คือ การกำหนดและดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ รวมไปถึงการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีและทูต ลงนามสัญญาและข้อกฎหมาย โดยทั้งหมดนี้จะต้องได้รับการเห็นชอบจากผู้นำสูงสุด แม้ประธานาธิบดีจะเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารแต่มีอำนาจจำกัดเนื่องจากอำนาจโดยส่วนใหญ่โดยเฉพาะด้านการต่างประเทศและความมั่นคงจะอยู่ภายใต้ อำนาจของผู้นำสูงสุด ตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งครั้งละ 4 ปีและไม่เกินสองวาระ ตามรัฐธรรมนูญ แม้ว่าประธานาธิบดีจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน แต่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้นำสูงสุดก่อนที่จะสามารถมารับตำแหน่งได้ โดยตั้งแต่ลงสมัครรับเลือกผู้ลงสมัครในตำแหน่งประธานาธิบดีจะถูกตรวจสอบจากสภาผู้พิทักษ์ (Guardian Council) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้นำสูงสุดก่อน

2.3) สภาผู้แทนราษฎร (Majlis)

ฝ่ายนิติบัญญัติ มีหน้าที่ในการนำเสนอ จัดทำ พิจารณา และประกาศใช้กฎหมายต่างๆ ทั้งกฎหมายทั่วไป บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ กฎหมายงบประมาณ กฎหมายภาษี และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ รวมไปถึง การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร โดยการผ่านกฎหมายต่างๆ ของสภาผู้แทนราษฎรอิหร่านจะต้องได้รับการเห็นชอบจากสภาผู้พิทักษ์ก่อนจึงจะสามารถประกาศบังคับใช้ได้ ที่นั่งของสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งหมด 290 ที่นั่ง มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แบบไม่จำกัดสมัย โดยมีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่ผู้ลงสมัครทุกคนจะต้องถูกตรวจสอบจากสภาผู้พิทักษ์ก่อน

2.4) ฝ่ายตุลาการ (Judiciary)

ตามทีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ องค์กรศาลเป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ตีความ ตัดสิน และบังคับใช้กฎหมาย ผู้นำฝ่ายตุลาการจะถูกแต่งตั้งโดยผู้นำสูงสุดและมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี และไม่เกิน 2 สมัย ระบบศาลของอิหร่านมีทั้งศาลทั่วไป คือ ศาลทั่วไป/ศาลแพ่ง (public/civil courts) ที่ใช้ตัดสินคดีแพ่งและคดีอาญา และ ศาลปฏิวัติ (revolutionary courts) ที่ใช้ตัดสินคดีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และศาลพิเศษทางศาสนา (Special Clerical Court) ที่ใช้ตัดสินคดีที่ถือหามเป็นผู้กระทำผิด และ/หรือ คดีทางศาสนา การพิพากษาของศาลปฏิวัติและศาลพิเศษทางศาสนาถือเป็นที่สุดและไม่สามารถอุทธรณ์ได้

2.5) สภาที่ปรึกษาผู้นำสูงสุด (National Expediency Council)

ทำหน้าที่เป็นคณะที่ปรึกษาของผู้นำสูงสุด มีหน้าที่ในการประนีประนอมข้อพิพาทด้านกฎหมายระหว่างสภา Majlis และ สภาผู้พิทักษ์ รวมไปถึงการตรวจสอบดูแลหน่วยงานทุกหน่วยงานของประเทศ สภาที่ปรึกษามีจำนวนทั้งหมด 47 ที่นั่ง โดย 38 ที่นั่งมาจากการแต่งตั้งของผู้นำสูงสุด และ อีก 9 คนเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง

2.6) สภาผู้พิทักษ์ (Guardian Council)

สภาผู้พิทักษ์เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดของประเทศ เนื่องจากมีหน้าที่ในการรับรองกฎหมายที่ผ่านโดยสภา Majlis หรือยับยั้งกฎหมายฉบับนั้นๆหากสภาเห็นว่าไม่เป็นไปตามหลักศาสนาและรัฐธรรมนูญอิหร่าน ซึ่งกฎหมายทุกฉบับที่ผ่านโดยสภา Majlis ต้องได้รับรับรองจากสภาผู้พิทักษ์ก่อนถึงจะสามารถประกาศใช้ได้ นอกจากนี้สภาผู้พิทักษ์ยังเป็นผู้คัดกรองผู้สมัครเลือกตั้งในตำแหน่งประธานาธิบดี สมาชิกสภาผู้เชี่ยวชาญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร Majlis และ สมาชิกสภาท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน สมาชิกของสภาผู้พิทักษ์จะมีทั้งหมด 12 คน โดย 6 คน มาจากผู้นำทางศาสนาแต่งตั้งและถอดถอนโดยผู้นำสูงสุด และ อีก 6 คนเป็นผู้พิพากษา หรือผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายมาจากการเสนอชื่อโดยประธานคณะกรรมการผ่านการรับรองของสภา Majlis ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้พิทักษ์มีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปีโดยจะมีการหมุนเวียนตำแหน่งทุกๆ 3 ปี

2.7) สภาผู้เชี่ยวชาญ (Assembly of Experts)

สภาผู้เชี่ยวชาญมีหน้าที่โดยตรงในการคัดเลือกและถอดถอนผู้นำสูงสุดของอิหร่าน ในกรณีที่ผู้นำสูงสุดเสียชีวิต ลาออกหรือถูกถอดถอน สภาผู้เชี่ยวชาญมีหน้าที่ในการสรรหาผู้นำคนใหม่เพื่อมาแทนที่ในปัจจุบันสภาผู้เชี่ยวชาญมีสมาชิกทั้งหมด 88 คน โดยผู้ลงสมัครจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ/ผู้นำด้านศาสนา ซึ่งจะผ่านการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน อย่างไรก็ตาม ผู้สมัครในตำแหน่งนี้จะต้องได้รับการคัดเลือกจากสภาผู้พิทักษ์ก่อนที่จะสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้

เห็นได้ว่า อิหร่านมีระบบการเมืองแบบปิดโดยผู้ที่มีอำนาจสูงสุด คือผู้นำสูงสุด และกลุ่มสภาผู้พิทักษ์ ส่วนประธานาธิบดีทำหน้าที่บริหารประเทศภายใต้การควบคุมของผู้นำสูงสุด และกลุ่มสภาผู้พิทักษ์ แม้ว่ารัฐธรรมนูญของอิหร่านจะมีการแบ่งอำนาจชัดเจนและมีความซับซ้อนในเชิงของการสรรหาและคัดกรองผู้ที่จะมีส่วนร่วมในระบบการเมือง แต่ในทางปฏิบัติ การที่ผู้นำสูงสุดมีส่วนในการคัดเลือกสมาชิกสภาผู้พิทักษ์ทั้งในทางตรงและทางอ้อมในฐานะผู้มีสิทธิขาดในการคัดเลือกผู้สมัครตำแหน่งทางการเมือง และรับรองกฎหมายย่อมจะเป็นการยากที่มีการเปลี่ยนแปลงประเทศรวดเร็วระดับ “พลิกฟ้าพลิกแผ่นดิน” ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้อิหร่านจะมีขั้วการเมืองที่แตกต่างกัน 2 ขั้ว คือ ฝ่ายซ้าย (เสรีนิยม) กับ ฝ่ายขวา (อนุรักษนิยม) แต่สมาชิกของทั้ง 2 ฝ่ายที่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งทั้ง ประธานาธิบดี และสมาชิกสภา Majlis ล้วนมีประวัติในการรับใช้ชาติและจงรักภักดีกับประเทศ เช่น ประธานาธิบดี ดร.ฮัสซัน รูฮานี ประธานาธิบดีคนปัจจุบันของอิหร่าน แม้จะอยู่ฝั่งเสรีนิยม (พรรค Moderation and Development Party) แต่ในอดีตก็เคยเป็นทหารอากาศรบในสงครามอิหร่าน-อิรัก มาก่อน

(3) ระบบยุติธรรม

อิหร่านใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษรแบบฝรั่งเศส คือ ยึดตัวบทกฎหมายเป็นหลัก และมีได้ใช้คำตัดสินของผู้พิพากษาในอดีต (ฎีกา) มาประกอบในการตัดสิน ซึ่งเป็นระบบเดียวกับที่ไทยใช้อยู่ในปัจจุบันจึงมีความคุ้นชินอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามอิหร่านใช้กฎหมายอิสลาม (ชารีอะห์) ด้วย แต่การใช้กฎหมาย

อิสลามนี้จะใช้ในคดีอาญา และคดีทั่วไป เช่น คดีครอบครัวเป็นหลัก คดีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจจะไม่ได้ใช้กฎหมายอิสลาม และไม่ขึ้นศาลอิสลาม โดยจะขึ้นศาลแพ่งทั่วไป (Civil Court) ยกเว้นคดีทุจริตฉ้อโกงต่างๆ บางคดีเท่านั้น (เช่น แชรส์ลูกโซ่ ฟอกเงิน ลักลอบคนของและเงินเถื่อน ฯลฯ) ที่จะต้องขึ้นศาลปฏิวัติ

คดีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจจะตัดสินตามตัวบทกฎหมายแพ่ง และจะต้องขึ้นศาลแพ่ง อย่างไรก็ตามเมื่อมีข้อพิพาททางแพ่งในอิหร่านสามารถใช้ระบบอนุญาโตตุลาการมาตัดสินแทนได้ โดยหนึ่งในอนุญาโตตุลาการคือ Chamber of Commerce Industrial Mines and Agriculture

ในการอุทธรณ์คดี อิหร่านสามารถอุทธรณ์ได้ 3 ศาล คือ ศาลชั้นต้น (Preliminary Court) ศาลอุทธรณ์ (Appellate Court) และศาลฎีกา (Supreme Court) โดยทั้ง 3 ศาลมีศาลท้องถิ่น และแยกย่อยตามประเภทคดี โดย ศาลชั้นต้นจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ศาลแพ่ง ศาลอาญา และศาลครอบครัว ส่วนศาลฎีกามีเพียง 2 ประเภท คือ ศาลแพ่ง และศาลอาญาเท่านั้น อย่างไรก็ตามในการอุทธรณ์อาจไม่ต้อง/ไม่สามารถ อุทธรณ์ครบ 3 ศาล ในบางคดีจะสิ้นสุดที่ศาลอุทธรณ์ และบางคดีอาจลัดข้ามศาลอุทธรณ์ไปศาลฎีกาเลย โดยในคดีแพ่งทั่วไปจะสิ้นสุดที่ศาลอุทธรณ์ เว้นคดีที่มีมูลทรัพย์สูงกว่า 20 ล้านเรียลอิหร่าน (ประมาณ 15,500 บาท)

อนึ่ง ตามปกติในการตัดสินคดีความในอิหร่านมีบทบัญญัติให้ทำต่อสาธารณชนเพื่อความโปร่งใสในการตัดสิน เว้นแต่คู่ความตกลงกันที่จะให้ตัดสินในที่ลับ

(4) พรรคการเมืองสำคัญ และนโยบายประเทศ

ขั้วการเมืองของอิหร่านแบ่งออกเป็น 2 ข้างคือ ฝ่ายซ้าย (Left Side หรือ Reformist) เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างเปิดกว้างเน้นเสรีนิยม กับฝ่ายขวา (Right Side หรือ Conservative) เป็นกลุ่มอนุรักษนิยมที่เคร่งครัดในศาสนา ฝ่ายซ้ายมีพรรค/กลุ่มการเมือง อาทิ The Association of Combatant Cleric (ACC) Mojahedin of the Islamic Revolution of Iran Organization (MIRO) Executives of Construction of Iran Party และ Moderation and Development Party ในขณะที่กลุ่มขวามีพรรค/กลุ่มการเมือง อาทิ Society of Combatant Clergy (คนละพรรคกับ Society of Combatant Cleric ซึ่งเป็นฝ่ายซ้าย) Islamic Coalition Party (ICP) Islamic Society of Engineers (ISE) และ Society of Devotees of the Islamic Revolution เป็นต้น

ทั้ง 2 กลุ่มมีแนวคิดและนโยบายแตกต่างกัน โดยฝ่ายซ้ายมีแนวคิดทางการเมือง และสังคมโดยมองว่าศาสนาอิสลามเคารพและให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน แนวคิดจึงเน้นไปที่สิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น คิดว่าผู้นำสูงสุดควรมาจากการเลือกตั้ง ประชาชนสามารถคัดค้านการตัดสินใจได้เพราะสิทธิเสรีภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานโดยธรรมชาติของมนุษย์ (ตราบที่ไม่ละเมิดผู้อื่น และบทบัญญัติที่พระเจ้าวางไว้) อย่างไรก็ตามฝ่ายขวามีแนวคิดทางการเมืองและสังคมที่ตรงกับข้าม โดยมองว่าประชาชนไม่ควรมีส่วนร่วม สิทธิเสรีภาพมากนัก ให้ความสำคัญกับความศักดิ์สิทธิ์ของผู้นำสูงสุด เช่น มองว่าสภาที่ปรึกษาที่มีหน้าที่เพียง “คินหา” ผู้นำสูงสุดไม่ใช่แต่งตั้ง การตัดสินใจของผู้นำสูงสุดถือว่าศักดิ์สิทธิ์และเด็ดขาด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมองว่าการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกเป็นภัยคุกคามต่ออิสลามในอิหร่านด้วย

แม้ว่าแนวคิดทางการเมืองและสังคมของทั้ง 2 ขั้วจะแตกต่างกันอย่างมากแต่กับแนวคิดด้านเศรษฐกิจนั้น ทั้ง 2 ฝ่ายในปัจจุบันมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ในอดีตฝ่ายขวาสันนิบาตนโยบายอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า และปิดประเทศมากกว่าการเปิดเสรีด้านการค้า การลงทุน และประกอบธุรกิจในประเทศ

โดยในสมัยที่ผู้นำสูงสุดในปัจจุบัน (ท่านอาลี คาเมนี) เป็นประธานาธิบดีได้นับอุตสาหกรรมรัฐ และควบคุมระบบตลาด โดยไม่ให้ความสำคัญกับภาคเอกชน อย่างไรก็ตามภายหลังเมื่อ ๖๖ พรรค คาเมนี ขึ้นเป็นประธานาธิบดีแทนก็ได้เปลี่ยนนโยบายเน้นการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน สนับสนุนภาคเอกชน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และเขตเสรีการค้า (Free-Trade Zone) ซึ่งให้ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี ในปัจจุบันทั้ง 2 ภูมิภาคเมืองจึงไปในแนวทางเดียวกัน คือ เน้นเสรีภาพทางการค้า การลงทุน และประกอบธุรกิจมากขึ้น

ผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาโดยมากพรรคฝั่งซ้ายจะเป็นผู้ชนะ ยกเว้นสมัยประธานาธิบดีมาฮ์มุด อะมาดีเนจาดี ซึ่งเป็นฝั่งขวา (ประกาศว่าไม่สังกัดพรรคใด แต่เคยเป็นสมาชิกและได้รับการสนับสนุนจากพรรคฝ่ายขวา อาทิ Society of Combatant Clergy กับ Islamic Society of Engineers) ปัจจุบันประธานาธิบดีฮัสสัน รูฮานีสังกัดพรรค Moderation and Development Party ซึ่งเป็นฝั่งซ้ายชนะการเลือกตั้งและได้เป็นประธานาธิบดี อย่างไรก็ตามประธานาธิบดีรูฮานี ไม่มีปัญหาความขัดแย้งกับผู้นำสูงสุด และสภาผู้พิทักษ์ เนื่องจากในอดีตเคยเป็นทหารผ่านศึกในสงครามอิหร่าน-อิรัก และยังคงติดตามอดีตผู้นำสูงสุดโคไมนีในช่วงก่อนการปฏิวัติมาก่อน (สภาผู้พิทักษ์ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติผู้สมัครประธานาธิบดีทุกคนก่อนอนุญาตให้ลงสมัครแข่งขันอยู่แล้ว)

(5) ความโปร่งใสในการบริหารราชการ

จากการพิจารณาดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI)⁶ พบว่า อิหร่านมีระดับการคอร์รัปชันสูงกว่าไทยเล็กน้อย แต่หากเทียบกับในภูมิภาคที่ใกล้เคียงกัน เช่น อียิปต์ เลบานอน และแอลจีเรีย พบว่าไม่ต่างกันมากนัก แต่ยังต่ำกว่าบางประเทศในภูมิภาคที่มีความโปร่งใสสูง เช่น ยูเออี กาตาร์ และอิสราเอล

ในปี 2017 อิหร่านได้รับคะแนน CPI ต่ำกว่าไทย หมายความว่าในภาพรวมอิหร่านมีความโปร่งใสในการบริหารราชการต่ำกว่าไทย โดยอิหร่านได้คะแนน CPI 30 คะแนน อันดับ 130 ของโลก ส่วนไทยได้รับค่า CPI 37 คะแนน อันดับ 96 ของโลก ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางและอาหรับ (MENA) พบว่าอิหร่านอยู่ในระดับกลาง คือ ใกล้เคียงกับอียิปต์ (32 คะแนน) เลบานอน (28 คะแนน) และแอลจีเรีย (33 คะแนน) แต่ต่ำกว่ายูเออี (71 คะแนน) กาตาร์ (63 คะแนน) และอิสราเอล (62 คะแนน) มาก

2.1.2 สังคม

(1) เชื้อชาติ

ประเทศอิหร่าน หรือชื่อเต็มเปอร์เซีย แม้จะมีชาวเปอร์เซียเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศแต่ไม่ใช่ประชากรทั้งหมดของประเทศ โดยชาวเปอร์เซียมีเพียงร้อยละ 61 ของประชากรเท่านั้น กลุ่มอื่นที่มีประชากรเป็นจำนวนมาก อาทิ ชาวอาเซอร์ไบจาน มีร้อยละ 16 ของประชากร ชาวเคิร์ด ร้อยละ 10 และชาวลัวร์ ร้อยละ 6

⁶ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) มีค่าระหว่าง 0-100 คะแนน โดยค่า CPI 100 คะแนน บ่งชี้ว่ารัฐบาลมีความโปร่งใสสูง หรือในทางกลับกัน ถ้า CPI มีค่า 0 คะแนน หมายความว่ารัฐบาลมีการคอร์รัปชันสูง ทั้งนี้ CPI เป็นดัชนีที่จัดทำโดยองค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International Organization) ซึ่งองค์กรความโปร่งใสนานาชาติได้รวบรวมข้อมูลจาก 180 ประเทศ และใช้วิธีการวัดค่าความโปร่งใสจากมุมมองของนักธุรกิจและผู้เชี่ยวชาญในประเทศนั้นๆ

รูปภาพที่ 2-2: เชื้อชาติประชากรอิหร่าน

ที่มา: The world fact book iran, Central Intelligence Agency

(2) ศาสนา

สำมะโนประชากรอิหร่านที่จัดทำในปี 2011 พบว่า ประชากรอิหร่านร้อยละ 99.4 นับถือศาสนาอิสลาม โดยส่วนใหญ่คือมากกว่าร้อยละ 90 ถึงร้อยละ 95 นับถือนิกายชีอะห์ ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 4 ถึงร้อยละ 9) นับถือนิกายอื่น ส่วนอีกร้อยละ 0.6 ของประชากรเป็นศาสนาอื่น ๆ เช่น คริสต์ ยิว และไม่ได้ระบุ อย่างไรก็ตามอิหร่านยังคงมีประชากรส่วนหนึ่งที่นับถือศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก คือ โซโรแอสเตอร์อยู่ โดยจากสำมะโนปี 2011 ระบุว่ายังมีเพียงประมาณ 25,000 คนเท่านั้น

มุสลิมนิกายชีอะห์มีความแตกต่างกับมุสลิมนิกายซุนนีค่อนข้างมาก ชีอะห์นับถือเพียงท่านอาลีเป็นกาหลิบที่ถูกต้อง และไม่เชื่อถือคำสอนของกาหลิบอื่นนอกเหนือจากท่านอาลี หรือสายของท่านอาลี คำสอนหลายอย่างจึงแตกต่างกับซุนนี นอกจากนั้นชีอะห์ยังมีอิหร่านเป็นศูนย์กลาง แตกต่างจากซุนนีที่มีศูนย์กลางความเชื่อแตกต่างกันตามสายสำนักย่อย การตีความคำภีร์จึงแตกต่างกันไปตามแต่ละสำนัก (เช่น ซุนนีบางสำนักไม่ยอมรับการตีความจากสำนักอื่น เป็นต้น) ซึ่งการตีความของอิหร่านก็แตกต่างกับซุนนีนิกายอื่นๆ ในบางกรณีเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การลักเพศ แม้ว่าทั้งอิหร่านและมุสลิมอื่นจะเห็นตรงกันว่าขัดกับหลักศาสนา แต่ในขณะที่มุสลิมบางประเทศมองว่าเป็นความผิดต้องประหาร อิหร่านกลับมองว่าการลักเพศเป็น “โรคที่ต้องได้รับการรักษา” ซึ่ง 1 ในวิธีการรักษาคือ การแปลงเพศ อิหร่านจึงมีอัตราส่วนประชากรข้ามเพศสูงมากในโลก หรือการแพทย์อื่นๆ ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในไทยอย่างการอุ้มบุญก็กลับได้รับการยอมรับในอิหร่าน เป็นต้น ทั้งนี้สำหรับอิหร่านไม่ได้มีการกีดกันนิกาย หรือศาสนาอื่นแต่อย่างใด โดยรัฐธรรมนูญของอิหร่าน (มาตรา 12 มาตรา 13 และมาตรา 14) กำหนดให้รัฐบาลและชาวอิหร่านเคารพการนับถือศาสนาของศาสนิกชนต่างศาสนา ศาสนิกชนของศาสนาหรือนิกายอื่นจะได้รับการยอมรับและสามารถปฏิบัติศาสนกิจของตนได้ตราบเท่าที่ไม่รบกวน กระทบกระเทือน หรือเป็นอันตรายกับความมั่นคงหรือการปฏิบัติของมุสลิมชีอะห์ ในอิหร่านจึงมีมัสยิดของมุสลิมนิกายซุนนีมากกว่า 15,000 แห่ง กล่าวโดยสรุปคือ อิหร่านไม่มีปัญหาด้านความแตกต่างทางศาสนา

(3) ภาษา

ภาษาราชการของอิหร่านคือ ภาษาเปอร์เซีย หรือ ภาษาฟาร์ซี ซึ่งแม้จะเขียนด้วยตัวหนังสืออารบิกแต่ก็ไม่ใช่ภาษาอาหรับ คือ ใช้ตัวหนังสืออารบิกในการสะกดคำเท่านั้น (ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอาหรับได้) รัฐบาลอิหร่านได้ประกาศให้ภาษาฟาร์ซี เป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียว อย่างไรก็ตามมีชาวอิหร่านเพียงร้อยละ 53 ที่พูดภาษาและใช้ภาษาฟาร์ซีในชีวิตประจำวัน โดยมีอยู่มากที่ใช้ภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาเติร์ก ภาษาเคิร์ด ภาษาทาบารี ภาษาลัวร์ เป็นต้น เนื่องจากชาวอิหร่านที่เป็นเชื้อชาติเปอร์เซียมีอยู่ประมาณร้อยละ 61 ของประเทศ

สำหรับภาษาอังกฤษ แม้ว่านักธุรกิจรุ่นใหม่จะเริ่มเรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นเพื่อติดต่อกับต่างชาติแต่ระบบการเรียนรู้อังกฤษของอิหร่านนั้นไม่ได้รับการพัฒนามากนัก โดยบางยุคสมัยภาษาอังกฤษถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อวัฒนธรรมอิหร่านจึงไม่ให้เรียนรู้ในช่วงปฐมวัย คะแนนความสามารถภาษาอังกฤษ (English Proficiency Index) ปี 2017 ซึ่งทำการเก็บข้อมูลและให้คะแนนใน 80 ประเทศทั่วโลกให้คะแนนอิหร่าน 46.6 คะแนน หรือมีความสามารถในระดับที่ต่ำมาก (Very Low Proficiency) อยู่อันดับที่ 65 ของโลก ต่ำกว่าไทยซึ่งอยู่ใน อันดับที่ 53 ของโลก มี 49.78 คะแนน คือมีความสามารถในระดับต่ำ (Low Proficiency)

(4) วัฒนธรรมทางธุรกิจ

ในการทำธุรกิจชาวอิหร่านให้ความสำคัญกับคู่ค้ามากกว่าโครงการ และผลกำไรระยะสั้น ในการตัดสินใจทำธุรกิจร่วมกันชาวอิหร่านอาจใช้ระยะเวลายาวนานในการเรียนรู้คู่ค้าก่อนที่จะตัดสินใจลงทุนร่วม และอาจต้องผ่านการประชุมหลายครั้ง แต่เมื่อรู้จักดีแล้วการทำธุรกิจจะง่ายขึ้นซึ่งรวมไปถึงโครงการลงทุนอื่นๆ และการร่วมธุรกิจกับเครือข่ายของคู่ธุรกิจต่อไปด้วย ทั้งนี้การเริ่มต้นความสัมพันธ์อาจผ่านการรับประทานอาหารร่วมกันได้ โดยชาวอิหร่านให้ความสำคัญกับ การศึกษา ประสบการณ์ และความเป็นผู้นำของคู่ธุรกิจ

ส่วนในการประชุมอาจต้องนัดหมายล่วงหน้า 3-4 สัปดาห์ ในการประชุมชาวอิหร่านมักตรงเวลาก็ต้องรักษาเวลา อย่างไรก็ตามในการประชุมไม่ควรดูนาฬิกาเพราะจะเป็นการเสียมารยาท ส่วนของขวัญของที่ระลึกเป็นประเพณีทั่วไปที่อิหร่านที่จะมีการแลกของขวัญของที่ระลึกระหว่างกัน ด้านการแต่งกาย ผู้ชายอิหร่านไม่นิยมผูกไท แต่ใส่สูทในการพบปะ ส่วนผู้หญิงจะต้องแต่งตัวถูกต้องตามหลักศาสนา (คลุมผ้าโพกศีรษะ) การจับมือระหว่างเพศเดียวกันสามารถกระทำได้ แต่กับบุคคลต่างเพศควรรอให้ชาวอิหร่านยื่นให้ (เพราะตามปกติการจับมือกับเพศตรงข้ามผิดหลักการของศาสนา)

ชาวอิหร่านนิยมการต่อรองมาก โดยมองว่าการต่อรองเป็นเรื่องพื้นฐานในการตกลงทำธุรกิจ ในการเจรจาธุรกิจไม่ว่าอีกฝั่งจะตั้งราคาไว้ต่ำเพียงใดก็ยังคงมีการต่อรองเสมอ การตั้งราคาเพื่อต่อก็เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการตั้งราคา ในขณะที่เดียวกันหากเป็นฝ่ายที่ต้องซื้อ หรือมีสิทธิในการต่อรองก็ควรจะต้องต่อรองด้วย เนื่องจากชาวอิหร่านเองก็จะตั้งราคาเพื่อต่อไว้เช่นกัน

(5) ทักษะติดต่อไทย

มุมมองของไทยต่ออิหร่านยังมีไม่มากนัก เนื่องจากอิหร่านปิดประเทศเป็นระยะเวลาเวลานาน อย่างไรก็ตามในอดีตไทยกับอิหร่านมีการติดต่อกันมาช้านาน ในอดีตมีชาวเปอร์เซียเข้ามาตั้งรกรากในไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา มีตระกูลเก่าแก่ที่สืบเชื้อสายจากเปอร์เซียเข้ามารับราชการเป็นขุนนาง หรือเป็นพ่อค้าใหญ่ หลายตระกูล เช่น ตระกูลบุญนาค เป็นต้น อารยธรรมสิ่งปลูกสร้าง ภาษา อาหาร และการต่างๆของไทยก็ได้รับอิทธิพลมาจากเปอร์เซีย

ปัจจุบันการค้าการลงทุนระหว่างไทยและอิหร่านยังมีไม่มากนัก โดยสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังอิหร่านมากที่สุด คือ ข้าวสาร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ (มีข้อมูลมูลค่าการส่งออกจากกรมศุลกากรไทย แต่ไม่พบข้อมูลนำเข้าจากศุลกากรอิหร่าน) นอกจากนี้ชาวอิหร่านส่วนหนึ่งยังนิยมเข้ามาท่องเที่ยวพักผ่อน และใช้บริการสุขภาพในไทยด้วย

ข้อมูลจากสำรวจภาคสนามอิหร่าน

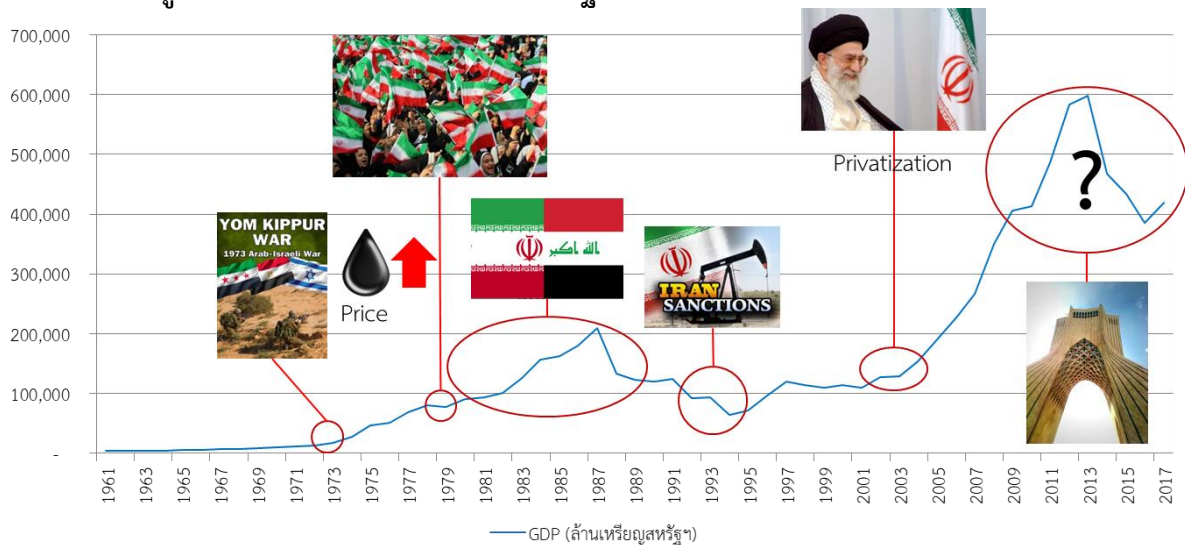
การประชุมกับชาวต่างชาติโดยส่วนใหญ่จะมีธรรมเนียมเป็นสากล ยกเว้น ในการประชุมที่มีผู้บริหารระดับสูง เข้าร่วม การสื่อสารจะไม่ใช่ไปในรูปแบบของการพูดคุยโดยตรงระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารระดับสูง จะเป็นการสื่อสารผ่านล่าม แม้ผู้บริหารคนดังกล่าวจะสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ก็ตาม

2.2 เศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจของอิหร่าน รายงานชิ้นนี้จะอธิบายการพัฒนาเศรษฐกิจของอิหร่านซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของประเทศในภาพรวม ขนาดของเศรษฐกิจ ข้อมูลต่างๆ ซึ่งบ่งชี้ความน่าสนใจของตลาด ลักษณะการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ นัยสำคัญของการลงทุนจากต่างประเทศ และเสถียรภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

การพัฒนาเศรษฐกิจของอิหร่าน

รูปภาพที่ 2-3: พัฒนาการทางเศรษฐกิจของอิหร่านระหว่างปี 1961-2017

ที่มา: ธนาคารโลก, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

อิหร่านเป็นประเทศที่มีอิทธิพลอย่างมากในภูมิภาคเอเชียตะวันตกดังที่ได้อธิบายในส่วนของการเมืองไปแล้ว สำหรับด้านเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกัน จุดเริ่มต้นของความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจอิหร่านเริ่มต้นเมื่อปี 1901 เมื่อวิลเลียม น็อกซ์ ดิวอาร์ (William Knox D'Arcy) ผู้บริหารบริษัท น้ำมัน อังโกล-เปอร์เซีย (Anglo-Persian Oil Company: APOC) บริษัทสัญชาติอังกฤษได้รับสัมปทานเพื่อสำรวจน้ำมัน โดย APOC ได้ทำการขุดสำรวจกระทั่งค้นพบแหล่งน้ำมันเมื่อปี 1908⁷ (ภายหลังในปี 1935 APOC ได้เปลี่ยนชื่อบริษัทเป็น Anglo-Iranian Oil Company: AIOC) จะเห็นว่าแม้ทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าดังกล่าวจะอยู่ในอาณาเขตของอิหร่านแต่สิทธิในการใช้ประโยชน์กลับเป็นของอังกฤษ

⁷ <http://adb.anu.edu.au/biography/darcy-william-knox-5882>

นับจากช่วงเวลาดังกล่าวถึงปี 1951 หรือเกือบ 50 ปี มาสู่ยุคของกษัตริย์มุฮัมหมัด เรซา ซาห์ (ครองราชย์เมื่อปี 1941) อิหร่านจึงได้มีการแปรสภาพบริษัทดังกล่าวให้เป็นบริษัทน้ำมันแห่งชาติ (National Iranian Oil Company: NIOC) ขึ้นมาทดแทน AIOC ซึ่ง NIOC มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและกฎระเบียบด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการน้ำมันในอิหร่าน⁸ น้ำมันจึงเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของอิหร่าน

ต่อมาในช่วงปี 1973 ได้เกิดสงครามยมคิปปูร์ (Yom Kippur War) โดยมีคู่ขัดแย้ง คือ อิสราเอล ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาและประเทศทางซีกโลกตะวันตกเป็นฝ่ายสนับสนุน ขัดแย้งกับกลุ่มประเทศอาหรับ เพื่อเป็นการสกัดกั้นความช่วยเหลือดังกล่าว องค์การของประเทศอาหรับผู้ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก (Organization of Petroleum Exporting Countries: OAPEC) จึงได้จำกัดปริมาณการผลิตน้ำมัน ส่งผลให้ราคาน้ำมันทะยานขึ้น 4 เท่าตัว จากราคา 3 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบาร์เรล เพิ่มเป็น 12 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบาร์เรล⁹ ส่งผลให้อิหร่านได้รับผลประโยชน์จากเหตุการณ์ดังกล่าว โดยรายได้จากน้ำมันของอิหร่านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 2,500 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 1973 เป็น 5,000 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 1974 และเพิ่มขึ้นอีกเป็น 18,000 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 1975 แม้อิหร่านมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่กษัตริย์มุฮัมหมัด เรซา ซาห์ ได้จัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ให้กับกิจกรรมทางการทหารเป็นหลัก จากหนังสือ “Modern History of Iran” ระบุว่า ตั้งแต่ปี 1954 ถึง ปี 1977 งบประมาณทางการทหารของอิหร่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24 ของงบประมาณประจำปี เป็นร้อยละ 35 ของงบประมาณประจำปี¹⁰ (จาก 60 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 1954 เป็น 5,500 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 1977) โดยเม็ดเงินดังกล่าวไม่ได้ถูกนำมาพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจนเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กระทั่งเป็นชนวนเหตุให้เกิดการปฏิวัติและจัดตั้งรัฐอิสลามในปี 1979 ซึ่งภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าวมีหลากหลายกิจการในอิหร่านถูกคว่ำรวบเป็นกิจการของรัฐ

ภายหลังเหตุการณ์ในปี 1979 ได้ไม่นานนัก ในปี 1980 อิรักได้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์และพยายามที่จะยึดครองดินแดนฝั่งตะวันตกของอิหร่านซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีน้ำมันเป็นทรัพยากรสำคัญทำให้เศรษฐกิจในช่วงเวลาดังกล่าวมีความผันผวน กระทั่งสงครามระหว่างอิหร่านกับอิรักได้สงบลงในปี 1988 เศรษฐกิจของอิหร่านจึงเข้าสู่สภาวะปกติ ทั้งนี้ ได้มีการคาดการณ์ความเสียหายทางเศรษฐกิจของอิหร่านจากการทำสงครามกับอิรักไว้ 5 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ

สำหรับในช่วงปี 1993 อิหร่านมีความคิดริเริ่มในการแปรสภาพกิจการของรัฐให้เป็นเอกชน และสร้างความหลากหลายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาดังกล่าวอิหร่านถูกคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ เป็นเหตุให้รายได้ของประเทศลดลง ค่าเงินเรียลอิหร่านอ่อนค่า และหนี้ภายนอกประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจสะดุดบ้าง แต่ก็กลับมาฟื้นตัวในเวลาไม่นานนัก

และในปี 2003 จะเห็นได้ว่าเป็นจุดที่เศรษฐกิจอิหร่านเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยความพยายามในการแปรสภาพกิจการของรัฐให้เป็นเอกชน และสร้างความหลากหลายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้นเริ่มเห็นผลมากขึ้น เมื่ออาลี คาเมเน ผู้นำสูงสุดของอิหร่าน ได้มีคำสั่งให้ มะห์มูด อะห์มะดีเนจาดี ประธานาธิบดีในขณะนั้น เร่งดำเนินการตามความคิดริเริ่มจากปี 1993 ให้เห็นผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและเป็นหลักประกันในการเข้ามาทำธุรกิจในอิหร่าน โดยธุรกิจที่ถูกกำกับให้เร่งดำเนินการเป็นพิเศษ ได้แก่ โทรศัพท์ ธนาคาร น้ำมัน และปิโตรเคมี¹¹

⁸ <http://www.nioc.ir/portal/home/?generaltext/81026/81171/67776/>

⁹ <https://www.theguardian.com/environment/2011/mar/03/1970s-oil-price-shock>

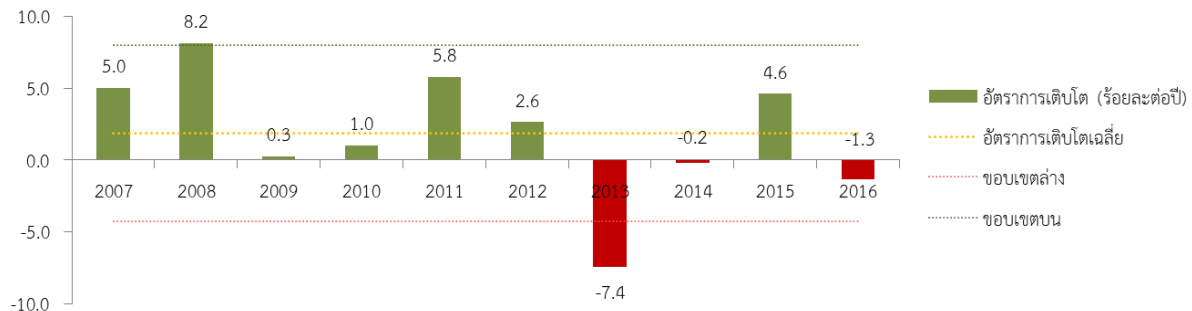
¹⁰ Modern History of Iran

¹¹ <http://www.latimes.com/world/la-fg-circle31dec31-story.html>

ในปัจจุบัน เศรษฐกิจของอิหร่านค่อนข้างมีความผันผวนจากสถานการณ์ทางการเมืองทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ โดยปัจจัยจากภายนอกประเทศ เช่น ความผันผวนของราคาพลังงาน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (โดยเฉพาะกับซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐฯ) เป็นต้น สำหรับปัจจัยจากภายในประเทศ สังเกตจากรูปภาพที่ 2.3 ซึ่งได้แสดงอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของอิหร่านในช่วงปี 2007-2016 จะเห็นว่าในปี 2009 และปี 2013 อัตราการเติบโตของอิหร่านลดลงอย่างชัดเจน โดยในปี 2009 มีปัจจัยสำคัญ คือ การประท้วงผลการเลือกตั้งประธานาธิบดี หรือที่เรียกกันว่า “Green Movement” ส่วนปี 2013 มีปัจจัยสำคัญ คือ อิหร่านถูกกีดกันการส่งออกน้ำมัน 2.3 ล้านบาร์เรลต่อวัน¹² ในปี 2012 ทำให้สถิติการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ปรากฏในปี 2013 ติดลบ

ทั้งนี้ แม้อิหร่านจะได้รับการผ่อนปรนการกีดกันทางการค้าจากการยอมตกลงข้อตกลงการใช้นิวเคลียร์ แต่การเติบโตทางเศรษฐกิจก็ยังคงติดลบในปี 2016 อย่างไรก็ตาม จากการประมาณการล่าสุดของธนาคารโลกพบว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของอิหร่านกลับมาเป็นบวกในปี 2017 สูงถึงร้อยละ 13.4

รูปภาพที่ 2-4: อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของอิหร่านระหว่างปี 2007-2016

ที่มา: ธนาคารโลก

สำหรับ ณ ปัจจุบัน ข้อมูลจากการลงพื้นที่ของทีมนักวิจัยพบว่า อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจนับจาก ปี 2018 ยังคงมีความไม่แน่นอนและต้องติดตามท่าทีจากหลายฝ่าย เพราะประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐอเมริกาได้ประกาศยกเลิกข้อตกลงการใช้นิวเคลียร์ของอิหร่านปี 2015 ในวันที่ 8 พฤษภาคม ปี 2018 และเริ่มมาตรการคว่ำบาตร โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 หลังจาก 90 วันนับจากวันที่ประกาศ (6 สิงหาคม ปี 2018) และระยะที่ 2 หลังจาก 180 วันนับจากวันที่ประกาศ (4 พฤศจิกายน ปี 2018)¹³ มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะกลุ่มนักลงทุนที่มีความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ

2.2.1 ขนาดตลาด

ด้วยเศรษฐกิจของอิหร่านค่อนข้างผันผวน ในการวิเคราะห์ด้านขนาดเศรษฐกิจและกำลังซื้อจึงใช้ค่าเฉลี่ย 5 ปี (ระหว่างปี 2012-2016 ซึ่งมีตารางสรุปอยู่ในส่วนท้ายของหัวข้อเศรษฐกิจ) สังเกตว่า GDP ของอิหร่านสูงกว่าไทย โดย GDP ของอิหร่านเท่ากับ 494,024 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วน GDP ของไทยเท่ากับ 406,174 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ¹⁴ ในด้านของจำนวนประชากร แม้ประชากรของอิหร่านสูงกว่าไทยประมาณ

¹² <http://iranprimer.usip.org/blog/2013/jan/03/iran%E2%80%99s-economy-faces-grim-2013>

¹³ <https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/pages/iran.aspx>

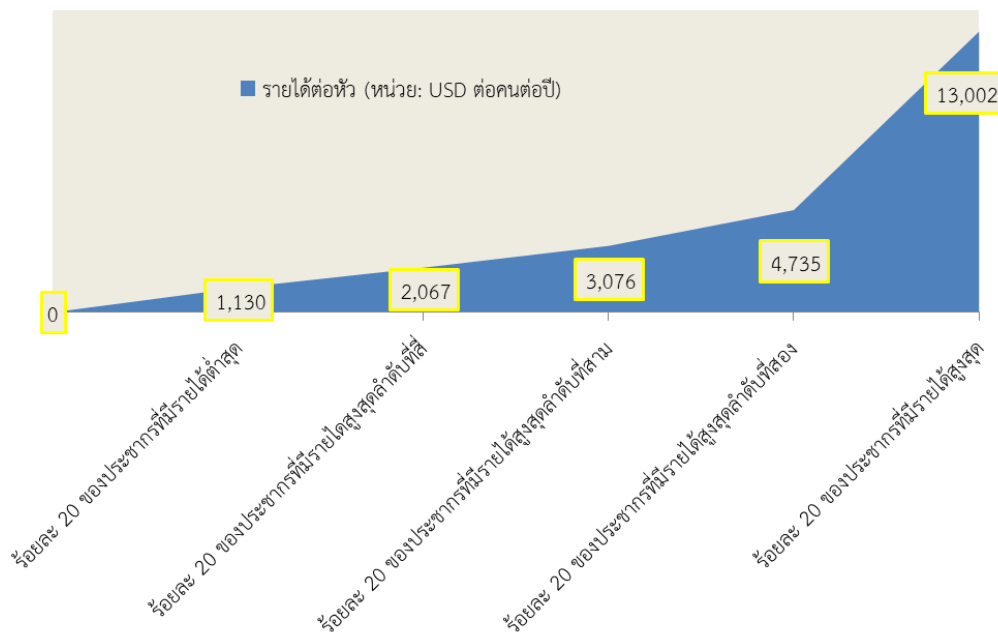
¹⁴ ด้วยเศรษฐกิจของอิหร่านค่อนข้างผันผวน จะเห็นได้ว่า ในปี 2016 GDP ของอิหร่านเท่ากับ 385,874 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่ำกว่า GDP ของไทย โดย GDP ของไทยเท่ากับ 407,026 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีเดียวกัน

10 ล้านคน ซึ่งอิหร่านมีจำนวนประชากร 78 ล้านคน ส่วนไทยมีจำนวนประชากร 68 ล้านคน กระนั้น รายได้ต่อหัวของอิหร่านก็ยังคงสูงกว่าไทย โดย GDP ต่อหัวของอิหร่านเท่ากับ 6,400 เหรียญสหรัฐฯ ส่วน GDP ต่อหัวของไทยเท่ากับ 5,940 เหรียญสหรัฐฯ

ด้วยระดับรายได้ต่อหัวดังกล่าว ทำให้อิหร่านและไทยต่างถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง¹⁵ (Upper-Middle-Income Economies) ตามเกณฑ์การจัดอันดับโดยธนาคารโลก และเมื่อพิจารณาจาก GDP ต่อหัว และจำนวนประชากรของอิหร่านซึ่งสูงกว่าไทย จะเห็นว่าตลาดอิหร่านเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีความน่าสนใจ

ทั้งนี้ จากการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของธนาคารโลก พบว่า ในปี 2014¹⁶ อิหร่านมีรายได้กระจายอยู่กับประชากรในแต่ละช่วงชั้นรายได้ (แบ่งเป็น 5 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละร้อยละ 20 ของประชากรอิหร่าน) เป็นสัดส่วนการกระจายรายได้จากมากไปน้อยของอิหร่าน คือ 45.7 : 21.9 : 15.3 : 10.9 : 6.3 คณะผู้วิจัยจึงได้นำสัดส่วนดังกล่าวมาคำนวณกับ GDP ของอิหร่านใน ปี 2016 โดยมีสมมติฐานว่าสัดส่วนดังกล่าวมีค่าคงที่ จึงได้ผลลัพธ์แสดงไว้ดังรูปภาพที่ 2.4 โดยร้อยละประชากร 20 ที่มีรายได้สูงสุดของอิหร่านมีรายได้ประมาณ 13,002 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ขณะที่ประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำสุดของอิหร่านมีรายได้ประมาณ 1,130 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี

รูปภาพที่ 2-5: การกระจายรายได้ของอิหร่าน ปี 2016

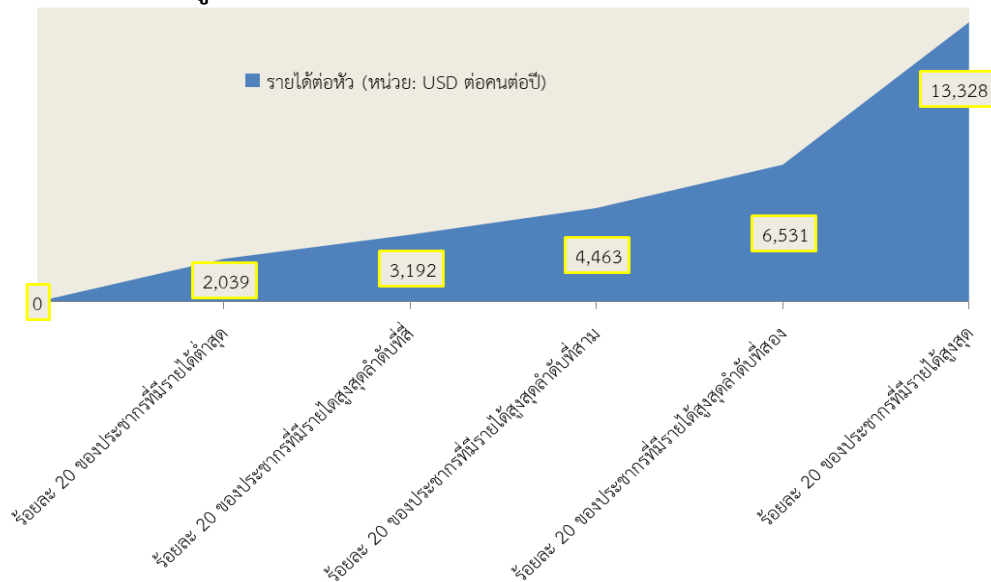
ที่มา: ธนาคารโลก, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

¹⁵ เป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per Capita) อยู่ในระดับ 3,956 ถึง 12,235 เหรียญสหรัฐฯต่อคนต่อปี โดยในปี 2016 ไทยมี GNI per Capita 5,640 เหรียญสหรัฐฯ และอิหร่านมี GNI per Capita 5,340 ต่อคนต่อปี

¹⁶ เป็นข้อมูลปัจจุบันที่สุดที่ธนาคารโลกได้ทำการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของอิหร่าน

สำหรับการกระจายรายได้ของไทย คณะผู้วิจัยก็ได้ใช้วิธีการเดียวกับการคำนวณการกระจายรายได้ของอิหร่าน โดยมีความแตกต่างกันที่ปัจจุบันที่สุดที่ธนาคารโลกได้ทำการศึกษาคความเหลื่อมล้ำของไทย คือ ปี 2013 ซึ่งสัดส่วนการกระจายรายได้จากมากไปน้อยของไทย คือ 45.1 : 22.1 : 15.1 : 10.8 : 6.9 ซึ่งจะเห็นว่ารายได้ของประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้สูงที่สุดของไทย คือ 13,328 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ส่วนประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำที่สุดของไทย คือ 2,039 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ดังแสดงในรูปภาพที่ 2-6

รูปภาพที่ 2-6: การกระจายรายได้ของไทย ปี 2016

ที่มา: ธนาคารโลก, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

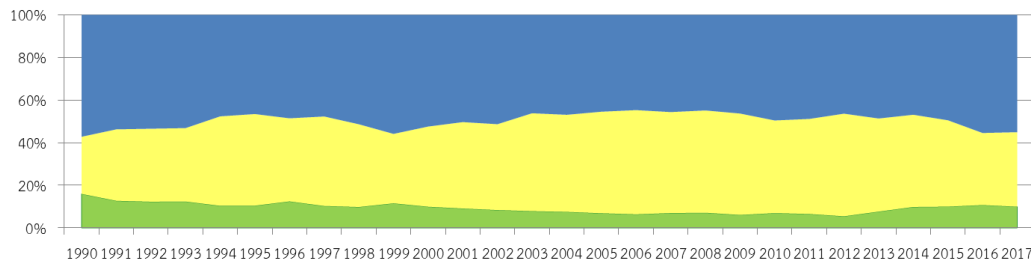
ด้วยลักษณะของโครงสร้างการกระจายรายได้ และระดับรายได้ ดังกล่าว เป็นสิ่งที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าตลาดอิหร่านมีความต้องการสินค้าและบริการที่คล้ายคลึงกับไทย

2.2.2 องค์ประกอบ GDP

ในหัวข้อองค์ประกอบ GDP ได้แบ่งการอธิบายเป็น 2 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี 1990 ถึงปี 2017 และโครงสร้างภาคการผลิตซึ่งคิดเป็นมูลค่าร้อยละ 13.53 ของ GDP โดยมีใจความสำคัญดังนี้

ด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คณะผู้วิจัยได้จัดทำแผนภาพสัดส่วนต่อ GDP ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ของอิหร่านระหว่างปี 1990 ถึง ปี 2017 ซึ่งทำให้พบว่าเป็นเวลา 27 ปีแล้วที่โครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นหลัก และไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างมากนัก

รูปภาพที่ 2-7: สัดส่วนต่อ GDP ของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ระหว่างปี 1990 ถึงปี 2017 ของอิหร่าน

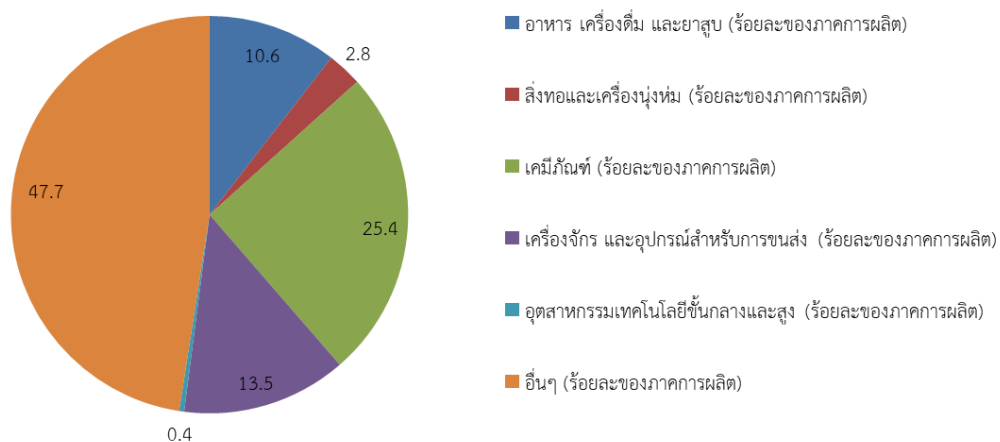
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
■ บริการ (ร้อยละต่อ GDP)	57.2	53.7	53.4	53.1	47.6	46.5	48.5	47.7	51.3	55.9	52.4	50.3	51.3	46.2	46.9	45.4	44.7	45.6	44.8	46.3	49.6	48.8	46.4	48.6	46.9	49.5	55.4	55.0
■ อุตสาหกรรม (ร้อยละต่อ GDP)	26.8	33.5	34.2	34.5	42.0	43.0	39.0	42.0	38.8	32.6	37.6	40.6	40.3	45.9	45.6	47.6	48.9	47.4	48.0	47.6	43.5	44.6	48.2	43.7	43.3	40.5	33.8	35.0
■ เกษตรกรรม (ร้อยละต่อ GDP)	16.0	12.8	12.3	12.4	10.4	10.5	12.5	10.3	9.8	11.6	10.0	9.1	8.4	7.9	7.5	6.9	6.4	7.0	7.2	6.1	7.0	6.6	5.5	7.7	9.8	10.0	10.8	10.0

ที่มา: ธนาคารโลก

สำหรับปัจจุบัน เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยสัดส่วนระหว่างปี 2013-2017 เศรษฐกิจของอิหร่านพึ่งพาภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 9.4 ของ GDP ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 41 ของ GDP ภาคบริการ ร้อยละ 49.6 ของ GDP ส่วนในอนาคตมีแนวโน้มที่ภาคบริการจะเติบโตมากขึ้นและทดแทนพื้นที่ของภาคอุตสาหกรรม ด้วยนโยบายเศรษฐกิจของอิหร่านที่ส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจในประเทศ

ในส่วนของภาคการผลิต คณะผู้วิจัยได้คำนวณจากข้อมูลปี 2011-2015 (ค่าเฉลี่ย 5 ปี) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันที่สุดจากธนาคารโลก โดยพบว่าภาคการผลิตของอิหร่านมีมูลค่าเป็นร้อยละ 13.53 ของ GDP โดยภาคการผลิตที่มีสัดส่วนสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 กลุ่มเคมีภัณฑ์ ร้อยละ 25.4 ของภาคการผลิต อันดับที่ 2 เครื่องจักร และอุปกรณ์สำหรับการขนส่ง ร้อยละ 13.5 ของ GDP และอันดับที่ 3 กลุ่มอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ ร้อยละ 10.6 ของ GDP อย่างไรก็ตาม มีกลุ่มสินค้าอื่นซึ่งไม่สามารถระบุประเภทได้ มีมูลค่าสูงถึงร้อยละ 47.7 ของ GDP ดังที่ได้แสดงในรูปภาพที่ 2-8

รูปภาพที่ 2-8: ค่าเฉลี่ยสัดส่วนภาคการผลิตของอิหร่าน ระหว่างปี 2011 ถึงปี 2015

ที่มา: ธนาคารโลก

ด้วยลักษณะดังกล่าว จะเห็นว่าแม้ภาคการผลิตของอิหร่านค่อนข้างมีความหลากหลายโดยไม่ได้พึ่งพาเพียงสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง แต่ภาคการผลิตก็คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 13.53 ของ GDP อิหร่านจึงต้องการขยายการลงทุนในภาคการผลิตดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเพื่อลดความผันผวนของเศรษฐกิจที่ปัจจุบันพึ่งพาพลังงานเป็นส่วนใหญ่

2.2.3 การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ในส่วนนี้จะได้อธิบายถึงเศรษฐกิจการลงทุนซึ่งสะท้อนจากการสะสมทุนถาวร และอัตราการเปิดเสรีของประเทศ ด้วยการพิจารณา 2 ประเด็นดังกล่าวจะทำให้เห็นศักยภาพการลงทุนของประเทศในระยะยาว

การสะสมทุนถาวรจะเป็นสิ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการลงทุนของอิหร่านในอนาคต จากตารางสรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจในส่วนท้ายของหัวข้อเศรษฐกิจ จะเห็นว่าระหว่าง ปี 2012-2016 อิหร่านมีสัดส่วนการสะสมทุนถาวรต่อ GDP เฉลี่ยร้อยละ 25.8 ของ GDP ใกล้เคียงกับไทย (ไทยมีสัดส่วนการสะสมทุนถาวรต่อ GDP เฉลี่ยร้อยละ 25.2 ของ GDP)

สำหรับอัตราการเปิดเสรีของประเทศเป็นสัดส่วนระหว่างการค้าระหว่างประเทศต่อ GDP ซึ่งจะเห็นได้ว่าอิหร่านมีค่าอัตราการเปิดเสรีของประเทศอยู่ที่เฉลี่ยระหว่างปี 2012-2016 เท่ากับร้อยละ 44.9 ของ GDP ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับไทย โดยอัตราการเปิดเสรีของไทยเท่ากับร้อยละ 130.7 ของ GDP กล่าวคือ เศรษฐกิจของอิหร่านยังค่อนข้างเป็นเอกเทศ มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่ไม่สูงนัก ขณะที่ไทยมีเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเสรีและมีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศสูง

ในด้านการลงทุนจะเห็นได้ว่าอิหร่านและไทยมีสัดส่วนการสะสมทุนถาวรที่ใกล้เคียงกัน หมายความว่าศักยภาพในการรองรับการลงทุนด้านกายภาพไม่ได้แตกต่างกันมากนัก แต่ข้อแตกต่างที่ชัดเจนคืออัตราการเปิดเสรีซึ่งไทยมีอัตราการเปิดเสรีสูงกว่าอิหร่านมาก บ่งชี้ว่าไทยมีการนำเข้าสินค้าชั้นกลางเพื่อผลิตและส่งออก รวมไปถึงมีทางเลือกในการบริหารจัดการการผลิตที่มากกว่าอิหร่าน อย่างไรก็ตาม แม้อิหร่านจะมีอัตราการเปิดเสรีต่ำกว่าไทยแต่ด้วยทรัพยากรและทุนสะสมทางกายภาพที่มีอยู่ ทำให้อิหร่านยังคงเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงต่อการลงทุน

ต่อเนื่องจากหัวข้อการลงทุนฯ ข้างต้น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งนำมาสู่การพัฒนาเทคโนโลยี และพัฒนาบุคลากรภายในประเทศ โดย FDI ขาเข้าของอิหร่านยังค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับไทยทั้งในเชิงปริมาณและสัดส่วนต่อ GDP จะเห็นได้ว่า ระหว่างปี 2012-2016 อิหร่านมีมูลค่า FDI ขาเข้าเฉลี่ย 3,047.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับ 0.7 ขณะที่ไทยมีมูลค่า FDI ขาเข้าเฉลี่ย 9,160.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับ 2.2 ด้วยตัวเลขที่ FDI ขาเข้าของอิหร่านที่ยังอยู่ในระดับต่ำ เหตุเพราะอิหร่านเป็นประเทศที่ค่อนข้างมีความพร้อม และกิจการภายในประเทศส่วนใหญ่เป็นกิจการของอิหร่านเอง

ทั้งนี้ ด้านข้อมูลประเทศผู้ลงทุนหลักในอิหร่าน ธนาคารโลกที่เป็นหน่วยงานรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจหลักของโลกไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ส่วน IMF ซึ่งได้มีการสำรวจข้อมูลการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Coordinated Direct Investment Survey: CDIS) ก็ไม่มีข้อมูลของอิหร่านปรากฏเช่นกัน คณะผู้วิจัย

จึงอ้างอิงข้อมูลจากสำนักข่าว “Financial Tribune” ของอิหร่านมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งในเดือนมกราคม ปี 2017 Financial Tribune ได้เปิดเผยว่าจะมีโครงการลงทุนในประเทศเกิดขึ้นเป็นมูลค่ารวมในโครงการประเภท Green Field จำนวน 11.33 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และโครงการประเภท Brown Field จำนวน 496 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดย 3 อันดับประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงสุดในอิหร่าน ได้แก่ สเปน จำนวน 3.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เยอรมนี จำนวน 2.96 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และจีน จำนวน 895 ล้านเหรียญสหรัฐฯ¹⁷

2.2.4 เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ในการพิจารณาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของอิหร่านจากดุลบัญชีการชำระเงิน พบว่า ธนาคารโลกไม่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวของอิหร่าน คณะผู้วิจัยจึงได้อ้างอิงข้อมูลจากธนาคารกลางของอิหร่านเป็นหลัก ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานะดุลบัญชีเงินทุนของอิหร่านเป็นค่าลบเกือบตลอดในช่วงปี 2012-2016 ยกเว้นในปีท้ายสุด ปี 2016 ซึ่งปรับตัวเป็นบวกที่ 113 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยดุลบัญชีเงินทุนของอิหร่านมีส่วนค่าเฉลี่ยตลอด 5 ปี คิดเป็นร้อยละ -3.8 ของ GDP ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากดุลบัญชีเดินสะพัด พบว่า มีค่าเป็นบวกตลอดในช่วงเวลาเดียวกัน โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 5 ของ GDP

ด้านอัตราแลกเปลี่ยน และเงินเฟ้อ พบว่า สกุลเงินเรียลอิหร่านอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง จาก 12,255.4 เรียลอิหร่านต่อเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2012 เป็น 31,001.7 เรียลอิหร่านต่อเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2016 หรือคิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงถึงร้อยละ 152.97 ต่อช่วงเวลา 5 ปีดังกล่าว ประกอบกับข้อมูลเพิ่มเติมจากการลงพื้นที่ของทีเอ็มวีจีพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปคือ 45,000 เรียลอิหร่านต่อเหรียญสหรัฐฯ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนอย่างไม่เป็นทางการคือ 80,000 เรียลอิหร่านต่อเหรียญสหรัฐฯ ส่วนอัตราเงินเฟ้อพบว่าปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังมีค่าสูง โดยอัตราเงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงจากจากร้อยละ 27.1 ในปี 2012 เป็นร้อยละ 8.6 ในปี 2016

ด้วยสภาพการณ์ดังกล่าว อิหร่านจึงมีความจำเป็นยิ่งในการดึงดูดการลงทุนเพื่อลดความผันผวนนี้

อนึ่ง คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลบ่งชี้ภาวะเศรษฐกิจของอิหร่านในช่วงปี 2012-2016 ไว้ดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2: ตารางสรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจอิหร่าน 5 ปี (2012-2016)

ตัวชี้วัด	หน่วย	2012	2013	2014	2015	2016	ค่าเฉลี่ย
ด้านอุปสงค์							
GDP	USD mn	583,500.4	598,853.4	467,414.9	434,474.6	385,874.5	494,023.5
GDP growth	%YoY	2.6	-7.4	-0.2	4.6	-1.3	-0.3
ประชากร	ล้านคน	76.5	77.4	78.4	79.4	80.3	78.4
รายได้ต่อหัว	USD	7,729.3	7,832.9	6,036.2	5,541.0	4,862.3	6,400.3
ด้านอุปทาน							
เกษตรกรรมต่อ GDP	% to GDP	5.5	7.7	9.8	10.0	10.8	8.8
อุตสาหกรรมต่อ GDP	% to GDP	48.2	43.7	43.3	40.5	33.8	41.9
บริการต่อ GDP	% to GDP	46.4	48.6	46.9	49.5	55.4	49.4

¹⁷ <https://financialtribune.com/articles/domestic-economy/57154/iran-approves-118b-of-fdi-post-sanctions>

ตัวชี้วัด	หน่วย	2012	2013	2014	2015	2016	ค่าเฉลี่ย
ด้านการลงทุน							
การสะสมทุนถาวรต่อ GDP	% to GDP	26.8	28.3	25.4	26.1	22.7	25.8
อัตราการเปิดเสรี	% to GDP	43.2	47.4	50.3	44.6	39.0	44.9
FDI ขาเข้า	USD mn	4,661.7	3,049.9	2,105.5	2,050.0	3,372.0	3,047.8
FDI ขาเข้า	% to GDP	0.8	0.7	0.5	0.5	0.8	0.7
ด้านเสถียรภาพ							
Capital A/C*	USD mn	-40,741.0	-22,161.0	-22,510.0	-8,002.0	113.0	-18,660.2
Capital A/C**	% to GDP	-7.0	-3.7	-4.8	-1.8	0.0	-3.8
ทุนสำรอง*	USD mn	-21,436.0	-12,213.0	-13,189.0	-8,561.0	-2,233.0	-11,526.4
ทุนสำรอง**	% to GDP	-3.7	-2.0	-2.8	-2.0	-0.6	-2.3
Current A/C*	USD mn	58,507.0	23,362.0	25,105.0	13,571.0	9,016.0	25,912.2
Current A/C to GDP**	% to GDP	10.0	3.9	5.4	3.1	2.3	5.0
อัตราแลกเปลี่ยน	IRR/USD	12,255.4	18,539.6	26,006.2	29,116.8	31,001.7	23,383.9
อัตราเงินเฟ้อ	%YoY	27.1	39.5	17.5	13.8	8.6	21.3

ที่มา: ธนาคารโลก

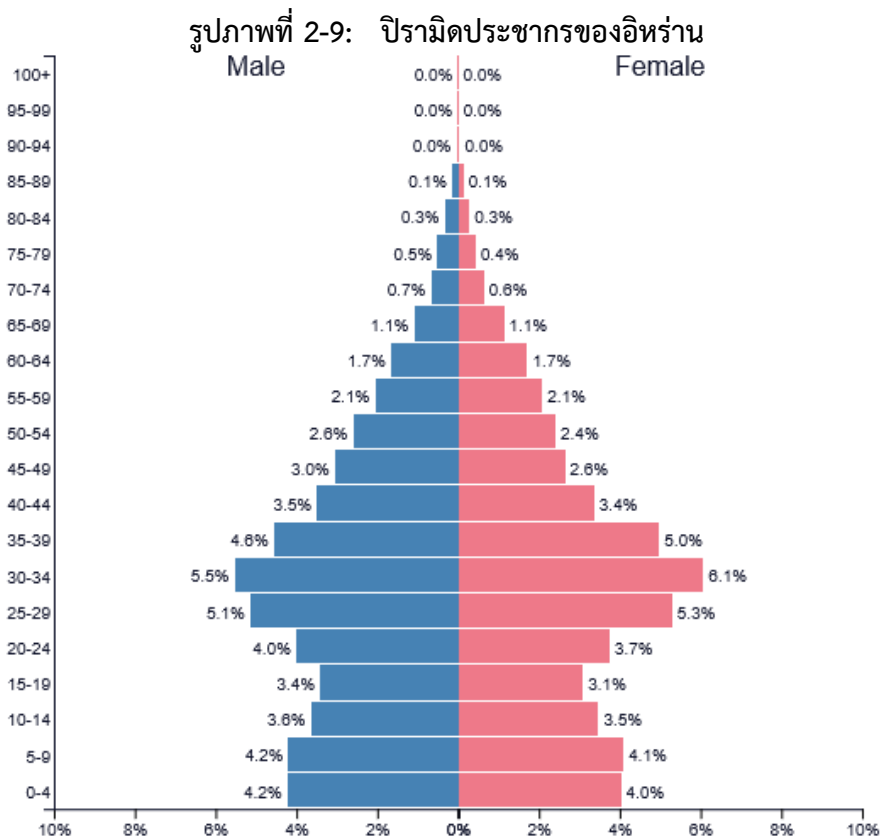
หมายเหตุ: * คือ ข้อมูลจากธนาคารกลางอิหร่าน

** คือ มูลนิธิ สวค. คำนวณจากข้อมูลของธนาคารกลางอิหร่าน

2.2.5 ความสามารถในการแข่งขันและความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

(1) ทรัพยากรมนุษย์

สัดส่วนของประชากรในอิหร่านค่อนข้างสมดุลในแต่ละช่วงอายุ มีประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน โดยประชากรในวัยทำงานอายุระหว่าง 15-64 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.9 ของประชากรทั้งหมด หรือ 56.9 ล้านคน อีกทั้งอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปของอิหร่านสูงถึงร้อยละ 84.71

ที่มา: PopulationPyramid.net

(2) โครงสร้างพื้นฐาน

อิหร่านมีแนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกด้านมาโดยตลอดช่วงที่ผ่านมา ทั้งปริมาณและอัตราการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม ทั้งระบบถนน ระบบราง ท่าเรือ และสนามบินของอิหร่าน จัดว่าอยู่ในระดับค่อนข้างดีและครอบคลุมทุกพื้นที่ ขณะที่โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคนั้น อิหร่านมีระบบการจ่ายไฟฟ้าและน้ำที่ครอบคลุมเช่นกัน แต่มีข้อพิงระวังด้านปริมาณน้ำที่ขาดแคลนในบางช่วงเวลา โดยรายละเอียดโครงสร้างพื้นฐานของอิหร่านจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม ดังนี้

1) โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม

1.1) การขนส่งทางบก

ถนน เป็นช่องทางการขนส่งหลักของอิหร่าน กล่าวคือ การขนส่งสินค้าภายในประเทศส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 84 ขนส่งผ่านถนน นอกนั้นขนส่งผ่านระบบราง โดยอิหร่านมีถนนเชื่อมโยงทุกเมืองในประเทศ ครอบคลุมกว่า 173,000 กิโลเมตรในปี 2011 และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73) เป็นถนนลาดยาง และอิหร่านได้พัฒนาคุณภาพถนนภายในประเทศโดยตลอด ประกอบกับอิหร่านมีระบบขนส่งมวลชนและรถโดยสารเอกชน ให้บริการการเดินทางและขนส่งระหว่างเมืองสำคัญ ทำให้ปัจจุบัน (ปี 2017) ระบบถนนของอิหร่านค่อนข้างครอบคลุมทั่วประเทศและมีประสิทธิภาพในการเดินทาง (4 คะแนนเต็ม 7 คะแนน) ซึ่งใกล้เคียงกับไทย (4.3 คะแนน) และปากีสถาน (3.9 คะแนน) แต่ยังต่ำกว่าตุรกี (5 คะแนน)

ตารางที่ 2-3: ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของอิหร่าน

index	Iran			Pakistan	Turkey	Thailand	Unit
	2011	2014	2017	2017	2017	2017	
Infrastructure	4.0	4.1	4.4	3.0	4.5	4.7	Score 1-7
Quality of overall infrastructure	4.0	3.9	4.0	3.8	5.0	4.1	Score 1-7
Quality of roads	3.8	4.1	4.0	3.9	5.0	4.3	Score 1-7
Quality of railroad infrastructure	3.2	3.4	3.7	3.3	3.0	2.6	Score 1-7
Quality of port infrastructure	3.9	4.0	4.0	4.0	4.5	4.3	Score 1-7
Quality of air transport infrastructure	2.9	3.2	3.7	4.0	5.4	5.2	Score 1-7
Available airline seat	350.0	227.1	422.2	551.3	2,834.6	3,298.1	kilometers millions/week
Quality of electricity supply	4.7	5.1	5.0	2.9	4.4	5.2	Score 1-7
Mobile-cellular telephone	36.3	84.2	100.1	71.4	96.9	172.6	Subscriptions /100 pop.
Fixed-telephone	91.2	38.3	38.3	1.6	14.3	7.0	Lines /100 pop.

ที่มา: World economic forum

ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามที่อิหร่าน

บริการรถแท็กซี่ในเตหะราน สำหรับแท็กซี่คันสี่ล้อเป็นรถบริการระยะสั้น หากผู้โดยสารยังไม่เต็มรถสามารถเรียกใช้บริการร่วมกันได้ทันที โดยค่าบริการแท็กซี่ในอิหร่านไม่มีมิเตอร์ และไม่ใช้ระบบตกลงราคา แต่ใช้อัตราทั่วไปที่จ่ายกันเป็นปกติ กล่าวคือ ชาวอิหร่านจะทราบอยู่แล้วว่าการเดินทางโดยแท็กซี่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดใช้อัตราเท่าใด แต่กับนักท่องเที่ยวจะใช้การตกลงราคา (เนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ทราบอัตรา)

รถไฟ ปัจจุบัน (ปี 2016) ระบบรางของอิหร่านครอบคลุมกว่า 13,500 กิโลเมตรทั่วประเทศ และมีแผนจะขยายเพิ่มเป็น 20,000 กิโลเมตรในปี 2025 รวมถึงมีรถไฟใต้ดินให้บริการในเมืองสำคัญต่างๆ ได้แก่ Tehran, Mashhad, Shiraz, Tabriz, Ahwaz, และ Esfahan ซึ่งบางแห่งอยู่ระหว่างการก่อสร้าง

ทั้งนี้ อิหร่านมีระบบรางที่เชื่อมโยงกับประเทศข้างเคียง ได้แก่ เติร์กเมนิสถาน และคาซัคสถาน ซึ่งเปิดใช้ในปี 2014 ที่ผ่านมา และเป็นเส้นทางรถไฟสายแรกที่เชื่อมระหว่างอิหร่าน คาซัคสถาน และจีน ตลอดจนประเทศที่อยู่เหนือขึ้นไป ซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างจีนและยุโรปอีกเส้นทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีเส้นทางอื่นๆ ที่เปิดใช้แล้ว และเส้นทางที่มีแผนจะเชื่อมต่อ ดังนี้

ตารางที่ 2-4: การเชื่อมต่อระบบรางกับประเทศข้างเคียงของอิหร่าน

สถานะการเปิดใช้	ประเทศ	หมายเหตุ
เปิดใช้ปี 2009	ปากีสถาน	- จุดเชื่อมต่อมีขนาดรางต่างกัน
เปิดใช้แล้ว	ตุรกี	-
เปิดใช้ปี 2014	เติร์กเมนิสถาน	- จุดเชื่อมต่อมีขนาดรางต่างกัน
เปิดใช้ปี 2014	คาซัคสถาน	-
อยู่ระหว่างก่อสร้าง	อิรัก	-
มีแผนเชื่อมต่อ	อัฟกานิสถาน	-
มีแผนเชื่อมต่อ	อาร์เมเนีย	- จุดเชื่อมต่อมีขนาดรางต่างกัน
มีแผนเชื่อมต่อ	อาเซอร์ไบจาน	- จุดเชื่อมต่อมีขนาดรางต่างกัน - เพื่อเตรียมเชื่อม Russia-Iran corridor

ที่มา: มุลนิธิ สวค. สรุปรจาก Wikipedia

อนึ่ง อิหร่านมีแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบรางที่ดีขึ้นมาโดยตลอด จนปัจจุบัน (ปี 2017) อิหร่านมีระบบรางที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการเดินทางและขนส่งอยู่ในระดับดี (3.7 คะแนนเต็ม 7 คะแนน) ซึ่งมีคุณภาพดีกว่าไทย (2.6 คะแนน) ตุรกี (3 คะแนน) และปากีสถาน (3.3 คะแนน)

ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามอิหร่าน

เตหะรานมีโครงข่ายรถไฟฟ้่าใต้ดินครอบคลุมทั้งเมืองจำนวน 9 สาย เริ่มให้บริการตั้งแต่ปี 1999

1.2) การขนส่งทางอากาศ

อิหร่านมีสนามบินมากถึง 319 แห่ง ตั้งอยู่ใน 12 เมืองหลัก ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 22 ของโลก (ปี 2013) และมีสายการบินแห่งชาติ Iran Air ให้บริการบินทั้งในและต่างประเทศตั้งแต่ปี 1962 โดยอิหร่านมีแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทางอากาศที่ดีขึ้นมาโดยตลอด จนปัจจุบัน (ปี 2017) อิหร่านมีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการขนส่งทางอากาศอยู่ในระดับดี (3.7 คะแนนเต็ม 7 คะแนน) แม้มีคุณภาพต่ำกว่าไทย (5.2 คะแนน) ตุรกี (5.4 คะแนน) และปากีสถาน (4 คะแนน) ก็ตาม จะเห็นว่าทั้งคุณภาพการขนส่งทางอากาศและศักยภาพในการรองรับผู้โดยสารของอิหร่านนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างดีและใกล้เคียงกับปากีสถาน แม้จะยังต่ำกว่าไทยและตุรกี อย่างไรก็ตาม อิหร่านก็มีแนวโน้มการพัฒนาที่ดีขึ้นในช่วงที่ผ่านมา และมีแนวโน้มว่าตลาดการขนส่งทางอากาศของอิหร่านจะขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยสมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air Transport Association: IATA) ประมาณการว่าจำนวนผู้โดยสารในตลาดการบินของอิหร่านจะเพิ่มขึ้นจาก 12 ล้านคนเป็น 43.6 ล้านคนในปี 2034 สอดคล้องกับแผนการเพิ่มจำนวนอาคารผู้โดยสารใน 27 สนามบินของอิหร่าน¹⁸

ทั้งนี้ ไทยและอิหร่านมีเพียงสายการบินมาฮาน แอร์ ซึ่งเป็นสายการบินของอิหร่านสายการบินเดียว ที่ให้บริการเที่ยวบินตรงระหว่างกรุงเทพฯ กับเตหะราน สำหรับการบินไทยเคยให้บริการและได้ยกเลิกไปในเดือนเมษายน ปี 2018

1.3) การขนส่งทางน้ำ

ท่าเรือที่สำคัญของอิหร่าน ได้แก่ (1) บันดาร์ อับบาส (Bandar-Abbas) อยู่ในช่องแคบฮอร์มุซ (Hormuz) โดยสามารถกระจายสินค้าต่อได้ทั้งรถบรรทุกและรถไฟ ซึ่งมีระบบรางเส้นทาง Tehran-Bandar-Abbas เชื่อมโยงผ่านเมือง Tehran และ Mashhad ไปถึงภูมิภาคเอเชียกลาง นอกจากนี้ยังมีท่าเรือที่สำคัญ คือ (2) Bandar e-Anzali และ (3) Bandar e-Torkeman เชื่อมทางทะเลเคสเปียน (4) Khorramshahr และ (5) Bandar-e Emam Khomeyni เชื่อมทางอ่าวเปอร์เซีย ดังแสดงในภาพที่ 2.2 ทั้งนี้ ในปี 2017 ภาพรวมของท่าเรือในอิหร่านถือว่ามีประสิทธิภาพการขนส่งในระดับดี (4 คะแนนเต็ม 7 คะแนน) เทียบเท่าปากีสถาน (4 คะแนน) ต่ำกว่าไทย (4.3 คะแนน) และตุรกี (4.5 คะแนน) เล็กน้อย

¹⁸ AVIATION INFRASTRUCTURE Iran 2018

รูปภาพที่ 2-10: ท่าเรือที่สำคัญของอิหร่าน

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

2) โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม

2.1) ไฟฟ้า¹⁹

ปัจจุบัน (ปี 2017) ระบบการจ่ายไฟฟ้าของอิหร่านค่อนข้างเสถียรและเพียงพอต่อความต้องการใช้ (5 คะแนน เต็ม 7 คะแนน) ใกล้เคียงกับไทย (5.2 คะแนน) และสูงกว่าตุรกี (4.4 คะแนน) และปากีสถาน (2.9 คะแนน) และในปีเดียวกันอิหร่านมีกำลังการผลิตไฟฟ้าสูงถึง 75,000 ล้านเมกะวัตต์ต่อปี โดยส่วนใหญ่ผลิตมาจากพลังงานความร้อนร้อยละ 81 ที่เหลือผลิตจากพลังงานน้ำร้อยละ 16 พลังงานนิวเคลียร์ร้อยละ 1 และอื่นๆ แม้ว่ากำลังการผลิตดังกล่าวยังคงเพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ความต้องการใช้ไฟฟ้าภายในประเทศของอิหร่านเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี โดยความต้องการใช้ไฟฟ้าในช่วงสูงสุดของอิหร่านเท่ากับ 55,400 เมกะวัตต์ต่อวันในปี 2017 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 7 และสูงสุดในรอบ 1 ศตวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ช่วงใช้ไฟฟ้าสูงสุดของอิหร่านเปลี่ยนจากช่วงกลางคืนมาเป็นกลางวันตามอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของความต้องการใช้ไฟฟ้าบางส่วนยังสะท้อนถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจของอิหร่านทั้งการบริโภคและการผลิตภายในประเทศจากแรงขับเคลื่อนของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและแนวโน้มการปฏิบัติอุตสาหกรรมในช่วงที่ผ่านมา

เพื่อรองรับต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ตลอดจนส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลอิหร่านได้วางแผนในการเพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้า รวมถึงการพัฒนาการจ่ายไฟฟ้าภายในประเทศ โดยรัฐบาลมีแผนเพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้าภายในประเทศอีก 26,500 เป็น 101,500 ล้านเมกะวัตต์ต่อปี ภายในปี 2022 ซึ่งเป็นการเพิ่มกำลังการผลิตจากพลังงานหมุนเวียน ได้แก่ พลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์ ตามข้อตกลงในการลดใช้คาร์บอนขององค์กรสหประชาชาติ

¹⁹ Financial Tribune (2017) และ Infrastructreaonline (2017)

ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามอิหร่าน

จากการสำรวจภาคสนามสัมภาษณ์เชิงลึกนักลงทุน และหน่วยงานรัฐในอิหร่าน พบว่า ในปัจจุบันอิหร่านให้ความสำคัญกับพลังงานแสงอาทิตย์มาก เนื่องจากอิหร่านมีขนาดพื้นที่กว้างใหญ่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร จึงมีพื้นที่ในการทำ Solar Farm มาก นอกจากนี้ อิหร่านยังมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ เนื่องจากมีความเข้มชนของแสงมาก มีปริมาณฝนต่ำ ความแน่นอนของพลังงานแสงอาทิตย์จึงสูง ในการสัมภาษณ์จึงพบหลายหน่วยงานที่เชิญชวนให้เข้ามาลงทุน Solar Farm ในอิหร่าน โดยต้องการขนาด 10 MW ขึ้น นักลงทุนรายหนึ่งให้ข้อมูลว่าอัตราผลตอบแทน (Return on Investment: ROI) เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 30 ต่อปี

2.2) น้ำ

ระบบการจ่ายน้ำของอิหร่านมีทั้งระบบสมัยใหม่ที่จัดเก็บน้ำด้วยเขื่อน และอ่างเก็บน้ำที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ และมีท่อส่งน้ำในระยะไกลกว่า 300 กิโลเมตรในบางพื้นที่ โดยเขื่อนและอ่างเก็บน้ำเหล่านี้ส่วนใหญ่ถูกใช้ในการผลิตไฟฟ้า การชลประทาน และการอุปโภคบริโภคภายในประเทศ นอกจากนี้ยังมีระบบการจ่ายน้ำแบบดั้งเดิม (Karez systems) ซึ่งเป็นระบบชลประทานใต้ดินที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ มักใช้สำหรับการชลประทานและการอุปโภคบริโภคในบริเวณพื้นที่ชนบทและเมืองขนาดเล็ก

ด้วยระบบการจ่ายน้ำทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ดังกล่าว ทำให้ชาวอิหร่านเข้าถึงน้ำได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในปี 2015 ชาวอิหร่านมีอัตราการเข้าถึงระบบจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมากถึงร้อยละ 96.2 ใกล้เคียงกับไทย (ร้อยละ 97.8) ตุรกี (ร้อยละ 100) และสูงกว่าปากีสถาน (ร้อยละ 91.4) โดยส่วนใหญ่มีลักษณะการเข้าถึงระบบจ่ายน้ำในพื้นที่เมืองมากกว่าชนบท ยกเว้นไทยที่พื้นที่ชนบทมีอัตราการเข้าถึงมากกว่าพื้นที่เมือง

ตารางที่ 2-5: สถิติการเข้าถึงน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และอัตราการใช้น้ำจัด

index	Iran			Pakistan	Turkey	Thailand	Unit
	2011	2013	2015	2015	2015	2015	
Improved water source	95.9	96.1	96.2	91.4	100	97.8	% of population with access
Improved water source, rural	91.3	92.1	92.1	89.9	100	98.0	% of rural population with access
Improved water source, urban	97.8	97.7	97.7	93.9	100	97.6	% of urban population with access
Annual freshwater withdrawals, total	89.7 (2002)	93.3 (2007)	93.3 (2014)	183.5 (2014)	42.0 (2014)	57.3 (2014)	billion cubic meters
Annual freshwater withdrawals, total	69.81 (2002)	72.61 (2007)	72.61 (2014)	333.6 (2014)	19 (2014)	26 (2014)	% of internal resources
Water productivity, total	3.816 (2002)	4.873 (2007)	5.178 (2014)	1.124 (2014)	24.409 (2014)	6.673 (2014)	constant 2010 US\$ GDP per cubic meter of total freshwater withdrawal

ที่มา: world bank

อนึ่ง อัตราการใช้น้ำของอิหร่านในแต่ละปีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 72.61 ของปริมาณน้ำภายในประเทศ ในปี 2014 ทำให้ในบางช่วงเวลา เช่น เดือนเมษายน ปี 2016 เกิดภาวะขาดแคลนน้ำขึ้นใน 6 เมืองหลักของประเทศ ได้แก่ Bandar Abbas, Shiraz, Kerman, Mashhad และ Hamadan ซึ่งนับเป็นภัยแล้งที่เกิดขึ้นในรอบ 15 ปีของอิหร่าน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอิหร่านมีโครงการนำน้ำจากทะเลแคสเปียนเข้ามาใช้ในภาคกลางของประเทศ ซึ่งเพิ่มปริมาณน้ำได้ถึง 200 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

2.3) โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต

การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของชาวอิหร่านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2011-2017 ที่ผ่านมา โดยในปี 2017 เฉลี่ยแล้วประชากรทุกคนในอิหร่านมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ (100.1 เบอร์ต่อประชากร 100 คน หรือร้อยละ 100.1) ซึ่งถือเป็นอัตราการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สูงกว่าตุรกี (ร้อยละ 96.9) และปากีสถาน (ร้อยละ 71.4) แต่ยังต่ำกว่าไทย (ร้อยละ 172.6) ขณะที่การใช้โทรศัพท์ไม่เคลื่อนที่มีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกันในทุกประเทศ กล่าวคือประชากรอิหร่านมีอัตราการใช้ลดลงเหลือร้อยละ 38.3 ในปี 2017 แต่ยังเป็นอัตราการใช้ที่สูงกว่าตุรกี (ร้อยละ 14.3) ไทย (ร้อยละ 7) และปากีสถาน (ร้อยละ 1.6)

ทั้งนี้ ชาวอิหร่านมีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามกระแสโลก กล่าวคืออัตราการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.8 ในปี 2000 เป็นร้อยละ 69.1 ในปี 2018²⁰ พร้อมทั้ง อิหร่านได้มีการขยายเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมมากขึ้น และพัฒนาความเร็วของสัญญาณให้ดีขึ้นอีกด้วย²¹

ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามอิหร่าน

อิหร่านมีบริการเรียกรถแท็กซี่ และบริการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันเช่นเดียวกับนานาชาติ โดยเป็นแอปพลิเคชันของชาวอิหร่านเอง มีชื่อว่า แอปพลิเคชัน Snapp สำหรับบริการเรียกรถแท็กซี่ และแอปพลิเคชัน Snapp Food สำหรับการสั่งอาหาร

สรุปด้านโครงสร้างพื้นฐาน

อิหร่านมีแนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกด้านมาโดยตลอดช่วงที่ผ่านมา ทั้งปริมาณและอัตราการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม ทั้งระบบถนน ระบบราง ท่าเรือ และสนามบินของอิหร่าน จัดว่าอยู่ในระดับค่อนข้างดีและครอบคลุมทุกพื้นที่ ขณะที่โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคนั้น อิหร่านมีระบบการจ่ายไฟฟ้าและน้ำที่ครอบคลุม แต่มีข้อพิงระวังด้านปริมาณน้ำที่ขาดแคลนในบางช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอิหร่านได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการนำน้ำในทะเลแคสเปียนมาใช้ ทั้งนี้ การพัฒนาผลิตภาพในการผลิตน้ำอาจช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศได้อีกทางหนึ่ง

อนึ่ง นโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ The Iranian targeted subsidy plan ซึ่งผ่านการพิจารณาจากรัฐสภาอิหร่านในปี 2010 เพื่ออุดหนุนราคาพลังงานในประเทศ และถือเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาเศรษฐกิจระยะ 5 ปีของอิหร่าน (ปี 2016-2020) ทั้งนี้ อิหร่านใช้งบประมาณในการอุดหนุนดังกล่าวราว 100 พันล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี ส่งผลให้ต้นทุนในการขนส่งของอิหร่านอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ราคาน้ำมันเบนซินของอิหร่าน ในปัจจุบัน (ปี 2018) เท่ากับ 0.36 ดอลลาร์สหรัฐต่อลิตร ซึ่งถือว่าต่ำเป็นอันดับที่ 4 ของโลกรองจากเวเนซุเอล่า (0.01 ดอลลาร์สหรัฐ) ชูदान (0.33 ดอลลาร์สหรัฐ) และคูเวต (0.35 ดอลลาร์สหรัฐ) ขณะที่ไทยมีราคาน้ำมันเบนซินเท่ากับ 1.13 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อลิตร แต่ยังคงต่ำกว่าราคาเฉลี่ยของโลกที่เท่ากับ 1.16 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อลิตร²² ต้นทุนการขนส่งที่อยู่ในระดับต่ำนี้จึงเป็นอีกปัจจัยที่เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับอิหร่าน อย่างไรก็ตามต้องแลกมาด้วยรายจ่ายงบประมาณจำนวนมากในการอุดหนุนนี้ และเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่ไม่ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งภาครัฐควรมีมาตรการระยะยาวในการรองรับต่อประเด็นปัญหานี้

²⁰ <https://internetworldstats.com/me/ir.htm>

²¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2017/iran>

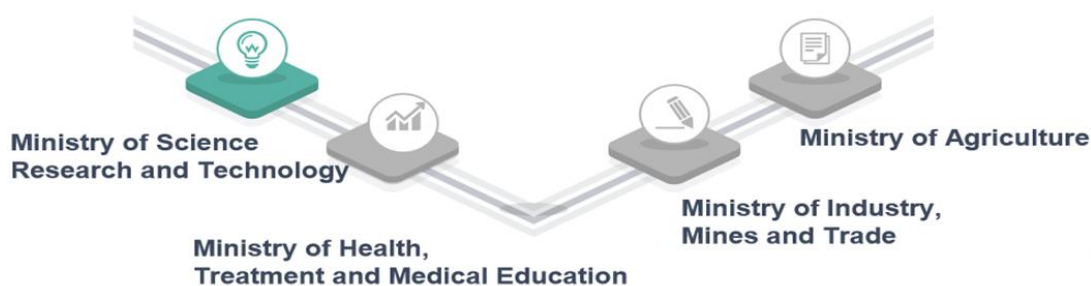
²² Update on 5 Feb 2018 from http://www.globalpetrolprices.com/gasoline_prices/

(3) ความพร้อมทางเทคโนโลยี

อิหร่านเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากการมีระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ดีแม้จะได้รับมาตรการคว่ำบาตรนานาชาติเป็นเวลายาวนานเกือบ 30 ปีก็ตาม ประชากรอิหร่านที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากจาก 100,000 คนในปี 1979 เป็น 2 ล้านคนในปี 2006 และในช่วงไม่กี่ปีมานี้อิหร่านถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีการเติบโตของงานด้านวิทยาศาสตร์เร็วที่สุดในโลก²³

หน่วยงานหลักในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอิหร่านคือ Ministry of Science, Research and Technology โดยทำงานเชื่อมโยงกันกับ Ministry of Health, Treatment and Medical Education, Ministry of Agriculture, Ministry of Industry, Mines and Trade

รูปภาพที่ 2-11: หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอิหร่าน

ที่มา : Ministry of Science, Research and Technology of Iran (2017).

อิหร่านมีความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลายสาขา ที่โดดเด่นประกอบด้วย เทคโนโลยีด้านอวกาศและยานอวกาศ วิทยาศาสตร์นิวเคลียร์ การพัฒนาทางการแพทย์โดยเฉพาะด้านของสเต็มเซลล์ (stem cell) และการโคลนนิ่ง (cloning)

องค์กร The Iranian Research Organization for Science and Technology และ the National Research Institute for Science Policy ซึ่งอยู่ภายใต้ Ministry of Science, Research and Technology มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการวิจัยแห่งชาติ โดยงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น รัฐบาลอิหร่านเป็นผู้กำหนดทิศทางในการพัฒนาโดยอ้างอิงไปกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจและองค์ความรู้ที่มีอยู่โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาระยะ 20 ปี ที่มีชื่อว่า Vision 2025 ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นในปี 2002 และกำหนดใช้ในปี 2005 โดยเป้าหมายของแผนนี้คือในอีก 20 ปีข้างหน้าอิหร่านจะต้องได้รับการจัดให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว พร้อมกับมีเศรษฐกิจดีในระดับต้นๆ มีสถานะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ดีเยี่ยมในภูมิภาค และมีสัมพันธภาพอันดีกับนานาประเทศทั่วโลก แผนนี้มีความสำคัญขึ้นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะภายหลังจากที่มาตรการคว่ำบาตรนานาชาติมีความรุนแรงขึ้นในปี 2006 เป็นต้นมา และในปี 2014 ผู้นำสูงสุดนาย Ayatollah Ali Khamenei ได้จัดให้มี 'economy of resistance' ซึ่งเป็นแผนเศรษฐกิจที่สนับสนุนให้นวัตกรรมเป็นกุญแจสำคัญเรื่องหนึ่งใน Vision 2025

²³ Wikipedia (2018).

รูปภาพที่ 2-12: โครงสร้างทางอำนาจการปกครองสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน โปรแกรมหลักในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ที่มา : Ministry of Science, Research and Technology of Iran (2017).

Vision 2025 เป็นสิ่งที่ท้าทายผู้สร้างนโยบายเพื่อการมองการณ์ไกลออกไปถึงอุตสาหกรรมการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ (extractive industries) ในการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง ซึ่งนำไปสู่มาตรการต่างๆ ในการพัฒนาและเพิ่มจำนวนนักเรียนนักศึกษาเพื่อจะกระตุ้นการวิจัยค้นคว้าในการแก้ปัญหาและพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ โดยเป้าหมายหนึ่งของแผนพัฒนาชาติ Vision 2025 นี้ได้แก่ การเพิ่มรายจ่ายภายในประเทศสำหรับพัฒนาการค้นคว้าวิจัย ร้อยละ 4 ของ GDP ภายในปี 2025

เป้าหมายและแผนงานในด้านการวิจัยค้นคว้าและเทคโนโลยี

- การพัฒนาเทคโนโลยีโดยการขยายและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์บ่มเพาะในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ
- การสนับสนุนการศึกษาและการวิจัยพัฒนาบนพื้นฐานความต้องการของอุตสาหกรรม
- การเพิ่มความเชื่อมโยงและความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม
- การจัดให้มีความร่วมมือกับนานาชาติในเรื่องของเครือข่ายห้องปฏิบัติการ และศูนย์วิจัย
- การนำผลงานที่ได้จากงานวิจัยขยายสู่เชิงพาณิชย์

นโยบายและแผนงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี 2016

- 1) การเน้นย้ำเรื่องพื้นฐานความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนา
- 2) การให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมหลักใหญ่ๆ ที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ได้แก่ อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมขนส่งสินค้า อุตสาหกรรมประกัน อุตสาหกรรมสื่อสาร อุตสาหกรรมธนาคาร เป็นต้น
- 3) การสนับสนุนสินค้าและบริการของผู้ผลิตในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่
- 4) การจัดให้มีกฎระเบียบด้านทรัพย์สินทางปัญญาในรูปแบบใหม่
- 5) สนับสนุนด้านสิทธิบัตรสำหรับการคิดค้นงานประดิษฐ์ใหม่ๆ
- 6) จัดตั้งแวลด์ลอมให้เอื้อต่อการแข่งขันทางด้านธุรกิจ
- 7) การเพิ่มงบประมาณของรัฐในส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับงานศึกษาค้นคว้าและพัฒนา (R&D) ให้เป็นร้อยละ 3 ของ GDP

- 8) การสนับสนุนด้านการเงินแก่กลุ่มธุรกิจ Start up และ SMEs
- 9) การปรับกฎระเบียบให้ง่ายขึ้นในการให้ทุนสำหรับงานค้นคว้าวิจัย
- 10) การปรับกฎระเบียบให้ง่ายขึ้นสำหรับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่ของรัฐบาล

แผนปฏิบัติการต่อเนื่อง 5 ปีของอิหร่านมีเป้าหมายในการบรรลุ Vision 2025 ตัวอย่างเช่น การที่จะให้มั่นใจได้ว่าร้อยละ 50 ของงานวิจัยจากภาคการศึกษาเป็นไปเพื่อการตอบโจทยในด้านการจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคมและการแก้ปัญหาที่มีอยู่ แผนพัฒนาชาติ 5 ปี (2010–2015) เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนโครงการงานวิจัยค้นคว้าต่างๆ โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์ค้นคว้าวิจัยและเทคโนโลยีขึ้นในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรม แผนพัฒนาชาติ 5 ปีนี้จึงจะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ 2 ประการ ได้แก่ (1) ‘islamization of universities’ หรือมหาวิทยาลัยอิสลามโดยโปรแกรมของมหาวิทยาลัยที่สอนด้านมนุษยศาสตร์จะต้องสอนศาสตร์ความรู้หลากหลายสาขาด้วย และมีการจัดตั้งให้มีศูนย์การวิจัยเพิ่มขึ้นด้วย (2) การพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันดับสองรองจากตุรกีภายในปี 2015

ในปี 2009 รัฐบาลได้จัดตั้งแผนแม่บทสำหรับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และการศึกษาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนเป้าหมายของ Vision 2025 ให้บรรลุตามที่ตั้งไว้ได้ ด้วยการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยและสนับสนุนการเชื่อมโยงกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม เพื่อผลักดันงานวิจัยต่างๆ ออกสู่เชิงพาณิชย์

อิหร่านได้มีความร่วมมือกับนานาชาติในการพัฒนางานวิจัยและเทคโนโลยีของประเทศผ่านองค์กรระดับนานาชาติต่างๆ อาทิเช่น

- The world academy of sciences (TWAS)
- Synchrotron-light for Experimental Science and Applications in the Middle East (SEASAME)
- The European Organization for Nuclear Research (CERN)
- Gundishapur program with France
- International Center for Theoretical Physics (ICTP)
- Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire (CERN)

การจัดหาเงินทุน (Funding) สำหรับการพัฒนาประเทศ

รัฐบาลอิหร่านได้เตรียมวางแผนไว้ใน Vision 2025 ว่าจะต้องมีการลงทุนเพื่อการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่เจริญทางด้านเศรษฐกิจและเป็นประเทศแห่งความรู้ความสามารถ โดยต้องมีการลงทุนในการพัฒนานี้เป็นจำนวนเงิน 3.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในปี 2025 โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนการลงทุนด้านการพัฒนางานวิจัย การพัฒนาความรู้ให้องค์กรและบริษัทต่างๆ และการนำผลงานวิจัยต่างๆ ออกสู่เชิงพาณิชย์ และจากแผนพัฒนาประเทศ Fifth Five-Year Economic Development Plan (2010–2015) นั้นทางหน่วยงาน National Development Fund ได้จัดตั้งให้มีมาตรการสนับสนุนด้านการเงิน การลงทุนต่างๆ ขึ้นเพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามแผน

อิหร่านมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมอยู่หลายแห่ง อาทิเช่น

1) The Iranian Research Organization for Science and Technology (IROST) ก่อตั้งขึ้นในปี 1980 ภายใต้ Ministry of Science, Research & Technology (MSRT) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนแผนการพัฒนาประเทศในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผ่านการให้การสนับสนุนนักวิจัย นักประดิษฐ์คิดค้น นักนวัตกรรม และนักอุตสาหกรรมทั่วประเทศ ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสาขาที่มีความสำคัญในระดับชาติ รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้วยการสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ ให้ความรู้ให้คำปรึกษาเพื่อประเมินและนำไปขยายผลสู่เชิงพาณิชย์ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ

2) Iran National Science Foundation (INSF) ก่อตั้งขึ้นในปี 2003 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดหาสิ่งจำเป็นต่างๆ ให้แก่นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัยเพื่อการพัฒนางานวิจัยต่างๆ พร้อมทั้งจัดการสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้เหมาะสมในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าในระดับสูง รวมทั้งการจัดให้มีแพลตฟอร์มที่ถูกต้องเหมาะสมที่สามารถตอบโจทย์ความจำเป็นและความสนใจของประชาชนในประเทศ และเพื่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน

3) Institute of Standards & Industrial Research of Iran (ISIRI) เป็นองค์กรเพียงแห่งเดียวของอิหร่านที่สามารถพัฒนาและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นรวมทั้งสินค้าต่างๆ ตามข้อกำหนดภายใต้และมีหน้าที่ในการนำมาตราฐานเหล่านั้นที่กำหนดขึ้นให้ผ่านการรับรองจากหน่วยงาน Council of Compulsory Standards

4) อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology parks) มีอยู่หลายแห่งทั่วประเทศ อาทิเช่น

- Guilan Science and Technology Park ตั้งอยู่ที่ Guilan โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีด้านเกษตรและอาหาร เทคโนโลยีชีวภาพ เคมี อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม และการท่องเที่ยว
- Pardis Technology Park ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของ Tehran ไป 25 กิโลเมตร โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีด้านวิศวกรรมขั้นสูง (สาขา mechanics และ automation) เทคโนโลยีชีวภาพ เคมี อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม และนาโนเทคโนโลยี
- Khorasan Science and Technology Park (Ministry of Science, Research and Technology) ตั้งอยู่ที่ Khorasan โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีด้านวิศวกรรมขั้นสูง เทคโนโลยีด้านเกษตรและอาหาร เคมี อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม และเทคโนโลยีการบริการ
- Sheikh Bahai Technology Park (Aka "Isfahan Science and Technology Town") ตั้งอยู่ที่ Isfahan โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีด้านวัสดุและโลหะ เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม เทคโนโลยีการออกแบบและการผลิต เทคโนโลยีอัตโนมัติ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีการบริการ
- "Kahkeshan" (Galaxy) Technology Park ตั้งอยู่ที่ Tehran โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีด้านยานอวกาศ
- Pars Aero Technology Park ตั้งอยู่ที่ Tehran โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีด้านยานอวกาศและการบิน

รูปภาพที่ 2-13: การพัฒนาจัดตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์บ่มเพาะของอิหร่าน ปี 1997 – 2016

ที่มา : Ministry of Science, Research and Technology of Iran (2017).

5) หน่วยงานศูนย์บ่มเพาะของอิหร่าน มีอยู่หลายแห่งทั่วประเทศ อาทิเช่น

- Technology Incubator Center at the Iranian Research Organization for Science and Technologies (IROST) มีเป้าหมายหลักในการสนับสนุนกลุ่ม startup และเจ้าของธุรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งในด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ ให้คำปรึกษา การสนับสนุนด้านการวิจัย การสนับสนุนทางการเงิน รวมทั้งจัดหาช่องทางในการขยายตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- Shahid Beheshti Technology Units Incubator เป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัย Shahid Beheshti ที่ให้การสนับสนุนทั้งในด้านการเป็น incubator และ pre-incubator ให้กับกลุ่ม startup และเจ้าของกิจการที่มีงานวิจัย ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรม พร้อมทั้งช่วยผลักดันงานวิจัยต่างๆ เข้าสู่เชิงพาณิชย์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศอีกด้วย
- Incubation Center of Chemistry and Chemical Engineering Research Center of Iran (CCERCI) เป็นหน่วยงานไม่หวังผลกำไรที่ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษาแก่ธุรกิจ startup และช่วยพัฒนาธุรกิจเกิดใหม่ให้สามารถเติบโตและประสบความสำเร็จได้

6) องค์กรที่สนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เช่น National Development Fund of Iran (NDFI) ก่อตั้งขึ้นในปี 2011 เพื่อที่จะแปลงรายได้จากการขายน้ำมันและก๊าซธรรมชาติไปใช้เป็นเงินทุนพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ และเพื่อสนับสนุนนโยบายการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศ ภายใต้ Vision 2025, องค์กร Industrial Development and Renovation Organization (IDRO) of Iran เป็นองค์กรที่สนับสนุนการลงทุนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศในหลากหลายอุตสาหกรรมของอิหร่าน, Innovation and Flourishing/Prosperity Fund, National Researchers and Industrialists Support Fund, Nanotechnology Fund, Support Fund of Researchers and Technologists เป็นต้น

(4) ทรัพยากรธรรมชาติ/ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

จากหัวข้อต่างๆ ที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น ด้านทรัพยากรที่สำคัญ และเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจของอิหร่านที่ชัดเจนที่สุด คือ น้ำมัน และเหล็ก รองลงมาคือ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งอิหร่านอุดมไปด้วยบุคลากรวัยทำงานที่สามารถฝึกฝนให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือได้

ในส่วนของภาคเกษตรเป็นการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ ซึ่งพื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญของอิหร่านอยู่บริเวณทะเลสาบแคสเปียนยาวไปจนถึงภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัด Razavi Khorasan) ด้านตลาดระหว่างประเทศของสินค้าเกษตร อิหร่านมีการส่งออกมีการส่งออกสินค้าการเกษตรเป็นบางส่วน ซึ่งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง

(5) ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

ในการพิจารณาความเชื่อมโยงและตลาดที่สำคัญ คณะผู้วิจัยได้พิจารณา 2 ส่วนหลัก คือ การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน และความตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าการลงทุนที่สำคัญของอิหร่าน

โดยการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน สืบได้จากตารางที่ 2-6 จะเห็นว่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของอิหร่านยังค่อนข้างมีนัยสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศของอิหร่าน โดยสัดส่วนมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านคิดเป็นร้อยละ 13.5 ของการค้ากับทั่วโลกของอิหร่าน ประเทศเพื่อนบ้านที่มีมูลค่าการค้ากับอิหร่านสูงสุดได้แก่ อิรัก ตุรกี และอัฟกานิสถาน ตามลำดับ

ตารางที่ 2-6: มูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของอิหร่าน ในปี 2016

คู่ค้า	มูลค่าการค้า (ล้าน USD)	สัดส่วนมูลค่าการค้าต่อการค้ากับทั่วโลก (ร้อยละ)	การส่งออก (ล้าน USD)	การนำเข้า (ล้าน USD)	ดุลการค้า (ล้าน USD)
ทั่วโลก	125,850.31	100.00	83,148.19	42,702.12	40,446.07
การค้ากับเพื่อนบ้าน	16,992.34	13.50	13,718.45	3,273.89	10,444.56
อิรัก	6,195.21	4.92	6,131.48	63.73	6,067.75
ตุรกี	5,972.03	4.75	3,247.49	2,724.54	522.95
อัฟกานิสถาน	2,479.97	1.97	2,458.33	21.64	2,436.69
ปากีสถาน	1,160.37	0.92	795.90	364.47	431.44
เติร์กเมนิสถาน	579.26	0.46	547.40	31.86	515.55
อาเซอร์ไบจาน	405.40	0.32	358.63	46.77	311.86
อาร์เมเนีย	200.12	0.16	179.23	20.89	158.34

ที่มา: Trademap.org, ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้ สินค้าสำคัญที่ค้าขายระหว่างกัน ในรายการของสินค้าที่อิหร่านมีมูลค่าส่งออกให้กับประเทศเพื่อนบ้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก ของปี 2016 ได้แก่ น้ำมัน (2,934.65 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) พลาสติก (1,772.44 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ผลไม้ (684.51 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ผลิตภัณฑ์จากนม (682.28 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) และของปรุงแต่งทำจากพืชผัก ผลไม้ ลูกนัต หรือจากส่วนอื่นของพืช (437.78 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ส่วนรายการของสินค้าที่อิหร่านมีมูลค่านำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก ของปี 2016 ได้แก่ เครื่องจักร (450.21 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ธัญพืช (225.52 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ไม้ (194.80 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ผลไม้ (193.98 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) และพลาสติก (174.63 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

นอกเหนือจากการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านข้างต้น ประเทศที่อิหร่านมีการค้าระหว่างกันมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) จีน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างอิหร่านกับจีนต่อการค้าของอิหร่านกับทั่วโลก ร้อยละ 15.15 รองลงมาคือ 2) สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ คิดเป็นสัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างอิหร่านกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ต่อการค้าของอิหร่านกับทั่วโลก ร้อยละ 10.41 และ 3) เกาหลีใต้ คิดเป็นสัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างอิหร่านกับเกาหลีใต้ต่อการค้าของอิหร่านกับทั่วโลก ร้อยละ 5.04 อย่างไรก็ตาม อิหร่านขาดดุลการค้าให้กับจีน และเกาหลีใต้ 2,327 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 583 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ส่วนการค้าระหว่างอิหร่านกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อิหร่านได้ดุลการค้า 1,728 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

(6) ความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ

ในส่วนของความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญต่อการค้าการลงทุนของอิหร่าน ได้แก่

- ความร่วมมือทางการทหารกับเกาหลีเหนือ ซึ่งรวมไปถึงด้านการค้าด้วย²⁴
- ความตกลงการค้าเสรีปากีสถาน-อิหร่าน (Pakistan-Iran Free Trade Area Agreement) กำลังอยู่ระหว่างการเจรจา โดยการร่างความตกลงใกล้สมบูรณ์แล้ว²⁵
- ความตกลงทางการค้าที่มีความสนใจร่วมกันศรีลังกา-อิหร่าน (Sri Lanka-Iran Preferential Trade Agreement: Sri Lanka-Iran PTA) มีผลบังคับใช้ในปี 2004²⁶
- ความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษร่วมกันอินโดนีเซีย-อิหร่าน (Indonesia-Iran Preferential Tariff Arrangement: Indonesia-Iran PTA) มีผลบังคับใช้ในปี 2011²⁷
- ทั้งนี้ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ปี 2018 ประธานาธิบดีฮัสซัน รูฮานี ของอิหร่านได้เดินทางเยือนอินเดียเพื่อหารือกับนายกรัฐมนตรีนเรนทระ โมที ของอินเดีย โดยมีใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านต่างๆ ระหว่างกัน โดยเฉพาะด้านการค้า อินเดียได้ตกลงดำเนินโครงการพัฒนาท่าเรือที่ Chabahar และสร้างระบบรางสู่ Zahedan เพื่อเชื่อมโยงสู่อัฟกานิสถาน²⁸

สำหรับความตกลงทางการค้าแบบกลุ่ม อิหร่านอยู่ในกลุ่มองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Economic Cooperation Organisation: ECO) โดยมีสมาชิกเป็นกลุ่มประเทศในยูเรเชีย จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ อัฟกานิสถาน อาเซอร์ไบจาน อิหร่าน คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน ปากีสถาน ทาจิกิสถาน ตุรกี เติร์กเมนิสถาน และอุซเบกิสถาน²⁹

²⁴ <https://www.cnbc.com/2017/08/04/north-korea-officials-visit-to-iran-could-signal-wider-military-ties.html>

²⁵ <https://financialtribune.com/articles/economy-domestic-economy/77407/iran-pakistan-finalize-draft-of-free-trade-agreement>

²⁶ <https://artnet.unescap.org/APTIAD/viewagreement.aspx?id=SRI%20LANKA-IRAN>

²⁷ http://www.gbgingonesia.com/en/main/business_guide/2016/indonesia_in_free_trade_agreements_11504.php

²⁸ <http://www.aljazeera.com/indepth/features/iran-india-sign-deal-deepen-relations-180218131756257.html>

²⁹ http://www.eco.int/general_content/85059-Member-States.html?t=General-content

สรุปภาพรวมประเทศอิหร่าน

จากการศึกษาสามารถสรุปภาพรวมประเทศอิหร่านได้ ดังนี้

การเมือง (Politics)	ประวัติประเทศ	มีอารยธรรมมาอย่างยาวนานร่วมสมัยกับกรีก ต่อมามุสลิมเข้ามาเมื่ออิทธิพลจึงเปลี่ยนศาสนาเป็นอิสลาม โดยในช่วงแรกยังเป็นนิกายซุนนี แต่เมื่อถูกแทรกแซงโดยอาณาจักรออตโตมันซึ่งประกาศตัวเป็นกาหลิบของซุนนีจึงเปลี่ยนมานับถือชีอะห์ในปัจจุบัน เมื่อช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดการปฏิวัติอิสลามจึงเปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นรัฐอิสลามในปัจจุบัน
	ระบบการเมือง	มีประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งทำหน้าที่บริหาร อย่างไรก็ตามอำนาจทางการเมืองการปลดประธานาธิบดี ตรวจสอบผู้ลงสมัครประธานาธิบดี ฯลฯ เป็นของผู้นำสูงสุด (supreme leader)
	ระบบกฎหมาย	กฎหมายลายลักษณ์อักษร และกฎหมายอิสลาม (เฉพาะคดีอาญา และคดีทั่วไป เช่น คดีครอบครัว)
เศรษฐกิจ (Economics)	ขนาดตลาด	GDP เฉลี่ย 5 ปีย้อนหลัง 494,023 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี
	โครงสร้าง GDP	เกษตร 8.8% อุตสาหกรรม 41.9% บริการ 49.3%
	การเปิดเสรี	การค้าระหว่างประเทศคิดเป็น 44.9 % ของ GDP
	การลงทุนจากต่างประเทศ	เฉลี่ย 5 ปีย้อนหลังอยู่ที่ 3,047.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
	เสถียรภาพ	เงินเฟ้อสูงขึ้น ค่าเงินอ่อนตัวลง การลงทุนจากต่างประเทศลดลง เนื่องจากการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ เป็นสำคัญ
สังคม (Social)	ทรัพยากรมนุษย์	ประชากร 80 ล้านคน แรงงานมีทักษะและการศึกษาดี
	เชื้อชาติ	เปอร์เซีย 60% อาเซอร์ไบจาน 16% เคิร์ด 10%
	ศาสนา	มุสลิมนิกายชีอะห์ 95 %
	ภาษา	ภาษาราชการคือ ภาษาฟาร์ซี (ไม่เหมือนภาษาอารบิก)
	วัฒนธรรมธุรกิจ	ตรงเวลา ไม่นิยมผูกไท มักใช้การประชุมหลายครั้งจึงจะเริ่มธุรกิจกันได้ ส่วนมากครั้งแรกจะเป็นเพื่อการรู้จัก โดยมากมักถามถึงการประชุมครั้งต่อไปหลังเสร็จประชุม นิยมแลกนามบัตร และแลกของขวัญ และให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระยะยาว
โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	การขนส่งทางถนน	ถนนคุณภาพสูง
	การขนส่งทางราง	คุณภาพสูงกว่าไทย
	การขนส่งทางน้ำ	มีท่าเรือหลายท่าทั้งในอ่าวเปอร์เซีย และที่ทะเลสาบแคสเปียน
	การขนส่งทางอากาศ	คุณภาพดี มีสายการบินภายในหลายสายการบิน สนามบินคุณภาพดี
	ไฟฟ้า	ราคาถูก และคุณภาพดี อย่างไรก็ตามบางช่วงมีปัญหาการขาดแคลนไฟฟ้าในช่วงเวลาที่มีการใช้หนาแน่น (peak hour)
	ประปา	ระบบประปาคุณภาพดี อย่างไรก็ตามในหน้าแล้งบางครั้งเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำในเมืองหลัก เช่น มาฮาด และบันดาร์อับบาส
	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	ระบบไอทีค่อนข้างดี อย่างไรก็ตามมีการห้ามเข้าถึงบางเว็บไซต์ เช่น FaceBook
เทคโนโลยี (Technology)	ค่อนข้างสูงในหลายด้าน และสามารถผลิตสินค้าได้เกือบทุกผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตามในหลายผลิตภัณฑ์ยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีดั้งเดิมอยู่	

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

กฎระเบียบและนโยบาย ด้านการลงทุน

3

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

3.1 ภาพรวมกฎระเบียบและนโยบายที่สำคัญด้านการลงทุน

นโยบายการลงทุนของอิหร่านคือ ส่งเสริมการเปิดเสรีการค้าการลงทุนกับนานาประเทศ เนื่องจากอิหร่านได้ปิดประเทศมาอย่างยาวนาน จึงต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีภายในประเทศ ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลอิหร่านรองรับการลงทุนจากต่างประเทศด้วยศักยภาพของแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ พร้อมกับเปิดเสรีในการลงทุนโดยการให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนในอิหร่านได้อย่างเต็มที่ โดยอิหร่านอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองหุ้นได้สูงถึงร้อยละ 100 (แต่หากนักลงทุนต่างชาติต้องการความสะดวกเพิ่มขึ้น หรือการติดต่อในการทำธุรกิจให้ง่ายขึ้น ก็สามารถเข้าร่วมลงทุนกับนักลงทุนชาวอิหร่านได้เช่นกัน)

นโยบายส่งเสริมการลงทุนหลักของอิหร่าน คือการสนับสนุนการลงทุนในเขตการค้าเสรี Free Trade Zone และเขตเศรษฐกิจพิเศษ Special Economic Zone การลงทุนใน 2 เขตข้างต้น จะได้รับการส่งเสริมการลงทุนมากกว่าพื้นที่อื่น นอกจากนี้อิหร่านยังสนับสนุนกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษ อาทิ การเกษตร(ที่ยังไม่ได้แปรรูป) เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมและสินค้าชุมชน เป็นต้น จะได้รับการยกเว้นภาษีทั้งหมด โดยมีหน่วยงาน Organization for Investment Economic and Technical Assistant of IRAN (OIETAI) ที่ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองและส่งเสริมการลงทุน หรือ FIFPA (Foreign Investment Promotion and Protection Act) ให้การส่งเสริมการลงทุนและดูแลรับผิดชอบการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ

อย่างไรก็ตาม การค้าการลงทุนกับอิหร่านมีอุปสรรคที่สำคัญ คือมาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจ ข้อกำหนดภายใต้มาตรการคว่ำบาตรนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่นักลงทุนต้องพึงระวังก่อนการทำธุรกิจกับอิหร่าน เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายหลัง สาธะสำคัญของมาตรการคว่ำบาตรสามารถสรุปได้ ดังนี้

มาตรการคว่ำบาตรในอิหร่าน

การประกาศมาตรการคว่ำบาตรอิหร่านจากสหรัฐในปัจจุบัน วันที่ 6 สิงหาคม ปี 2018 โดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีคนปัจจุบันของสหรัฐฯ ได้ลงนามประกาศมาตรการคว่ำบาตรอย่างรุนแรงแก่อิหร่าน ท่ามกลางเสียงคัดค้านจากหลายประเทศ อาทิ คณะกรรมการ International Atomic Energy Agency (IAEA) ที่ได้ยืนยันการตรวจสอบว่า อิหร่านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อตกลงของ Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA) ได้เป็นอย่างดี โดยไม่พบความผิดปกติในเรื่องการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ในอิหร่าน สหราชอาณาจักรที่มีการเตรียมการเปิดการค้าการลงทุนกับอิหร่าน อีกทั้งสหภาพยุโรปที่ส่งหนังสือเพื่อขอให้ประธานาธิบดีทรัมป์ทบทวนการคว่ำบาตร อย่างไรก็ตามสหรัฐอเมริกายังคงดำเนินการมาตรการคว่ำบาตรแก่อิหร่านต่อไป

จากการประกาศมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ มีข้อห้ามในการทำธุรกิจกับอิหร่านดังนี้

1. กิจการที่ห้ามกระทำกับอิหร่านหลังวันที่ 6 สิงหาคม ปี 2018

- ซื้อขายดอลลาร์สหรัฐฯ
- ซื้อขายทองคำและโลหะมีค่า
- ซื้อขายแร่สำคัญ เช่น อลูมิเนียม เหล็ก กราไฟต์ และถ่านหิน
- ซื้อขายเงินเรียลอิหร่าน (Iranian Rials: IRR)
- การให้กู้ยืม
- ซื้อขายยานยนต์

2. กิจการที่ห้ามกระทำกับอิหร่านหลังวันที่ 4 พฤศจิกายน ปี 2018

- การใช้ท่าเรืออิหร่าน และศูนย์ส่งสินค้าจากอิหร่าน
- ซื้อน้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปิโตรเลียม จากอิหร่าน
- ธุรกรรมทางการเงิน (financial transaction) กับธนาคารกลางของอิหร่าน หรือธนาคาร/สถาบันการเงินของอิหร่าน
- การทำประกันและประกันต่อ
- สาขาพลังงานอื่นๆทุกชนิดในอิหร่าน (เช่น โซลาร์เซลล์ ผลิตไฟฟ้า ฯลฯ)

หากมีการฝ่าฝืนในกิจการที่ห้ามกระทำแก่อิหร่านตามข้อดังกล่าวข้างต้น สหรัฐฯจะมีบทลงโทษ เช่น การระงับบัญชีธนาคารในสหรัฐฯ การยึดทรัพย์สินในสหรัฐฯ เป็นการชั่วคราว รวมถึงการระงับวีซ่า ดังนั้นนักลงทุนจึงต้องพึงระวังในการทำธุรกิจกับอิหร่าน ที่มีสถานการณ์ที่เสี่ยงและยังลำบากต่อการลงทุน

มาตรการคว่ำบาตรดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงที่สุดแก่อิหร่าน เนื่องจากการห้ามในเรื่องธุรกรรมทางการเงินส่งผลกระทบต่อเกือบทุกธุรกรรมด้านการค้าการลงทุนในอิหร่านที่ต้องใช้สถาบันการเงินเป็นสื่อกลาง ผลกระทบต่อการลงทุนในอิหร่านนั้นบริษัทต่างชาติที่มีการลงทุนอยู่ จำเป็นต้องถอนทุนออกจากอิหร่าน จึงทำให้มูลค่าการลงทุนลดลง อีกทั้งรายได้หลักของอิหร่านจากน้ำมันก็ลดลงด้วย

อย่างไรก็ตาม อิหร่านเป็นประเทศที่เคยถูกคว่ำบาตรมาหลายสิบปี อิหร่านจึงมีกลวิธีในการรองรับสถานการณ์ดังกล่าวอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพิจารณาโครงสร้างของเศรษฐกิจของอิหร่านจะพบว่านอกจากทรัพยากรน้ำมัน อิหร่านมีการผลิตและบริการเกือบทุกภาคส่วน ทำให้อิหร่านสามารถอยู่ได้แม้จะโดนปิดประเทศ และในขณะเดียวกันอิหร่านก็มีวิธีการติดต่อกับต่างประเทศในช่วงที่ถูกคว่ำบาตรเพื่อทำการค้าการลงทุนได้บ้าง โดยผ่าน 3 ช่องทางดังนี้ 1) ผ่านชาวอิหร่านที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ 2) ผ่านบริษัทอิหร่านในต่างประเทศ และ 3) ผ่านประเทศที่ 3 ที่บริษัทอิหร่านเปิดบัญชีไว้

จากมาตรการที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า หากนักลงทุนไม่มีการศึกษาในมาตรการคว่ำบาตรก่อนมาทำธุรกิจกับอิหร่าน แล้วกระทำผิดตามมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ นักลงทุนอาจได้รับการลงโทษจากสหรัฐฯ เช่น ระงับบัญชีธนาคาร และธุรกรรมต่างๆในสหรัฐฯ นักลงทุนจึงต้องมีการศึกษาให้ดีก่อนการลงทุนเสมอ

3.2 กฎระเบียบและข้อห้ามในการลงทุน

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงกฎระเบียบและข้อห้ามในการลงทุนในอิหร่าน อาทิ กิจการที่ห้ามลงทุนในอิหร่าน สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจ ในอิหร่าน การก่อสร้างสถานประกอบการ และโรงงาน การถือครองที่ดิน การขออนุญาตสร้างโรงงาน มาตรฐานโรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม แรงงาน การนำเข้าสินค้า ภาษี พิธีการศุลกากร การส่งออก และการโอนเงินกลับประเทศ โดยรายละเอียดมีดังนี้

3.2.1 การจัดตั้ง/จดทะเบียนธุรกิจ

(1) กิจการต้องห้าม

กิจการส่วนใหญ่สามารถประกอบธุรกิจในอิหร่านได้ ยกเว้น เพียงบางกิจการเท่านั้น โดยอิหร่านได้ห้ามนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในกิจการดังต่อไปนี้

- กิจการที่เกี่ยวกับน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ
- กิจการที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
- กิจการที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินและการประกันภัย

นอกจากกิจการที่อิหร่านห้ามนักลงทุนต่างชาติแล้ว มาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐอเมริกา มีข้อกำหนดที่ห้ามนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนกับอิหร่านในกิจการต่างๆ แบ่งออกตามช่วงระยะเวลา คือ กิจการที่ห้ามดำเนินการหลังวันที่ 6 สิงหาคม กับกิจการที่ห้ามดำเนินการหลังวันที่ 4 พฤศจิกายน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3-1: กิจการที่ห้ามกระทำกับอิหร่าน

กิจการที่ห้ามกระทำกับอิหร่าน หลังวันที่ 6 สิงหาคม ปี 2018	กิจการที่ห้ามกระทำกับอิหร่าน หลังวันที่ 4 พฤศจิกายน ปี 2018
<ul style="list-style-type: none"> • ซื้อขายดอลลาร์สหรัฐฯ • ซื้อขายทองคำและโลหะมีค่า • ซื้อขายแร่สำคัญ เช่น อลูมิเนียม เหล็ก กราไฟต์ และถ่านหิน • ซื้อขายเงินเรียลอิหร่าน (Iranian Rials: IRR) • การให้กู้ยืม • ซื้อขายยานยนต์ 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้ท่าเรืออิหร่าน และศูนย์ส่งสินค้าจากอิหร่าน • ซื้อน้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปิโตรเลียม จากอิหร่าน • ธุรกรรมทางการเงิน (financial transaction) กับธนาคารกลางของอิหร่าน หรือธนาคาร/สถาบันการเงินของอิหร่าน • การทำประกันและประกันต่อ • สาขาพลังงานอื่นๆทุกชนิดในอิหร่าน (เช่น โซลาร์เซลล์ ผลิตไฟฟ้า ฯลฯ)

ที่มา: มูลนิธิสาค.

(2) สัดส่วนการถือหุ้น

นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาทำธุรกิจในอิหร่านได้ในสัดส่วนร้อยละ 100 หรือจะทำธุรกิจร่วมกับนักลงทุนชาวอิหร่านได้

(3) ขั้นตอน

ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในอิหร่านประกอบไปด้วย 9 ขั้นตอน เวลาในการดำเนินการจัดตั้งธุรกิจประมาณ 18 วัน เอกสารสำคัญที่นักลงทุนต้องเตรียมเพื่อการจัดตั้งธุรกิจมีดังนี้

- ข้อบังคับของบริษัทที่ลงนามโดยผู้ถือหุ้นทุกราย
- หลักฐานการชำระเงินที่รับรองจากธนาคาร
- เอกสารหลักฐานของผู้ถือหุ้น
- การรับรองพร้อมลงนามของคณะกรรมการ
- แดงการณที่กำหนดในหนังสือพิมพ์ในประเทศอิหร่าน
- ประกาศต่างๆของบริษัท

โดยขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในอิหร่านมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3-2: ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจในอิหร่าน

ลำดับ	ขั้นตอน	เวลาในการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	(สำหรับนักลงทุนเทศหญิงเท่านั้น) : นักลงทุนเทศหญิงจะต้องได้รับอนุญาตจากสามในการทำธุรกิจ - ตามประมวลกฎหมาย Civil Code Art. 1117 ได้ระบุไว้ว่า ผู้หญิงที่แต่งงานหรือมีครอบครัวแล้ว ก่อนจะทำธุรกิจต้องขออนุญาตจากสามีก่อน เนื่องจากตามกฎหมายสามีสามารถปกป้องภรรยาและสามารถขจัดสิ่งที่ขัดต่อผลประโยชน์ของครอบครัวได้ หากผู้หญิงคนใดไม่ได้ขออนุญาตจากสามี สามีมีสิทธิ์เรียกร้องการยุติการทำธุรกิจต่อศาลได้	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	สำนักงานเขตท้องถิ่น
2	ตรวจสอบประวัติอาชญากรรม - ก่อนที่จะทำธุรกิจใดๆในอิหร่าน นักลงทุนจะต้องมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมให้เรียบร้อยก่อน	5 วัน	50,000 เรียลอิหร่าน สำหรับการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม 150,000 เรียลอิหร่าน สำหรับบัญชีของกระทรวงยุติธรรมในเตหะราน	ศูนย์บริการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยสำนักงานตำรวจ
3	จองชื่อบริษัทที่ไม่ซ้ำกัน ลงทะเบียนบริษัทที่สำนักงานทะเบียนและชำระค่าลงทะเบียนกับสำนักงาน เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ 1. ข้อบังคับบริษัทที่ลงนามโดยผู้ถือหุ้นทุกราย 2. ใบประกาศและรายชื่อผู้ถือหุ้นพร้อมลงนามเรียบร้อย 3. รายงานการประชุมผู้ถือหุ้นครั้งแรก 4. หนังสือการแต่งตั้งกรรมการบริษัท 5. ใบตรวจสอบประวัติอาชญากรรม 6. สำเนาบัตรประชาชนและสูติบัตรของผู้ถือหุ้น 7. Name of a mass circulation newspaper in which all company announcements will be published	3 วัน	525,000 เรียลอิหร่าน สำหรับค่าสมัคร 40,000 เรียลอิหร่าน สำหรับการจองชื่อบริษัท	สำนักงานทะเบียนบริษัท
4	เผยแพร่การจัดตั้งบริษัทลงหนังสือพิมพ์ในประเทศ - เมื่อบริษัทที่จัดตั้งบริษัทแล้ว ต้องเผยแพร่การจัดตั้งบริษัทให้แก่มหาชนในอิหร่าน อาจจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวันก็ได้ จากนั้นส่งต่อไปยังราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์ที่เลือก อย่างไรก็ตามธุรกิจจะยังไม่เริ่มดำเนินการไม่ได้ จนกว่าจะได้เผยแพร่และได้รับตราประทับจากราชกิจจานุเบกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ อาจจะใช้เวลาถึง 15-30 วัน จึงจะดำเนินการต่อไปได้	3 วัน (15-30 วันในการรอตีพิมพ์เผยแพร่)	140,000 เรียลอิหร่าน สำหรับราชกิจจานุเบกษา 240,000 เรียลอิหร่าน สำหรับการตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์	สำนักพิมพ์ในอิหร่าน
5	แจ้งการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล - หลังจากที่ได้รับการเผยแพร่ และเริ่มดำเนินการธุรกิจแล้ว บริษัทจะต้องแจ้งการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลภายใน 4 เดือน	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	กรมสรรพากร
6	ลงทะเบียนเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม - บริษัทต้องลงทะเบียนเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมาย the Law of Implementation of the Value Added Tax enacted in 1387	2 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	กรมสรรพากร
7	ส่งหนังสือปิดผนึกบัญชีภายใน 30 วัน หลังจากลงทะเบียนธุรกิจ	ภายใน 1 วัน (Online)	100,000 เรียลอิหร่าน	ธนาคาร

ลำดับ	ขั้นตอน	เวลาในการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย	หน่วยงานรับผิดชอบ
8	ชำระค่าอากรแสตมป์ของราคาหุ้นภายใน 60 วัน หลังจากลงทะเบียนธุรกิจ	1 วัน	ร้อยละ 0.05 ของราคาจดทะเบียน (par value)	ธนาคาร
9	ลงทะเบียนโครงการประกันสังคมให้แก่แรงงานอิหร่าน - เงินเดือนที่ส่งไปยังองค์การประกันสังคม โดยมีส่วนแบ่งรายได้อัตรา 33 ของเงินเดือนแรงงาน ร้อยละ 23 ที่บริษัทจะจ่ายให้ ร้อยละ 7 จะต้องจ่ายให้กับแรงงาน (หักจากเงินเดือนแรงงาน และร้อยละ 3 ที่จะต้องชำระรัฐบาล)	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	สำนักงานประกันสังคม

ที่มา: World bank Doing Business Iran 2018

3.2.2 การก่อสร้างสถานโรงงาน/สถานประกอบการ

(1) การถือครองที่ดิน

นักลงทุนต่างชาติได้รับอนุญาตให้เช่าหรือซื้อสังหาริมทรัพย์ในอิหร่านได้ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและประเพณีท้องถิ่น¹ และสามารถขายที่ดินคืนได้เมื่อยกเลิกกิจการ โดยจะต้องดำเนินกิจการไประยะหนึ่งก่อนจึงจะสามารถขายที่ดินได้

(2) มาตรฐานสิ่งแวดล้อม (EIA)

กระทรวงสิ่งแวดล้อมของอิหร่าน Department of Environment of the Islamic Republic of Iran ให้ทุกอุตสาหกรรมประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม Environment Impact Assessment โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมลงทุนใหม่ (Greenfield) โดยกระบวนการของ EIA มี 4 ขั้นตอนหลักดังนี้²

1. กำหนดขอบเขตเพื่อระบุในรายงาน EIA
2. ตรวจสอบผลกระทบโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. จัดทำรายงาน EIA
4. เสนอต่อสถาบันรับรองรายงาน EIA เพื่อทำการรับรอง

(3) การขออนุญาตก่อสร้าง

ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างมีทั้งหมด 15 ขั้นตอน ใช้เวลาดำเนินการประมาณ 121 วัน ซึ่งนักลงทุนที่ต้องการขออนุญาตก่อสร้างต้องทำตามขั้นตอนดังนี้

¹ โดยมีกฎหมายเคร่งครัดสรุปมาเป็นสาระสำคัญดังนี้: ห้ามผู้หญิงมุสลิมคบกับผู้ชายที่ไม่ใช่มุสลิม และห้ามมีความสัมพันธ์นอกสมรสซึ่งมีโทษถึงประหาร หากคู่ค้าหรือพนักงานทั้งชายและหญิงที่ไม่ได้สมรสกันแล้วเข้ามาทำธุรกิจในอิหร่าน ถ้าอาศัยอยู่ด้วยกัน ตามประเพณีอิหร่านถือว่าการทำลายครอบครัว โดยต้องรับโทษตามกฎหมาย

²https://www.agaportal.de/_Resources/Persistent/06535b2756a4a134bb3b45f09b4893dd86042803/eia_iran_aluminiumsmelter.pdf

ตารางที่ 3-3: ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง

ลำดับ	ขั้นตอน	เวลาในการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	ติดต่อบริษัทวิศวกรรมที่ได้รับอนุญาตในอิหร่าน - ในการก่อสร้างโรงงานต้องได้รับการออกแบบ ตรวจสอบควบคุมดูแลการก่อสร้าง รวมถึงกำหนดการแผนงานต่างๆ ภายใต้บริษัทวิศวกรรมที่ได้รับอนุญาต	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	บริษัทวิศวกรรม
2	การขออนุมัติแบ่งเขต - เป็นการขออนุญาตในการจัดตั้งโรงงานโดยขอกับหน่วยงานในเขตนั้นๆ โดยหน่วยงานจะใช้เวลาประมาณ 1-2 วัน ในการอนุมัติคำขอ	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	สำนักงาน E-service
3	การตรวจสอบพื้นที่โดยหน่วยงานเขต	1 วัน	3,472,602 เรียลอิหร่าน	หน่วยงานเขต
4	อนุมัติแบ่งเขต	10 วัน	8,453,900 เรียลอิหร่าน	สำนักงาน E-service
5	ขอใบอนุญาตก่อสร้าง	30 วัน	10,625,000 เรียลอิหร่าน	สถาบันบริการวิศวกรรมและเทคนิคท้องถิ่น
6	ตรวจสอบโดยหน่วยงานเขต (การตรวจสอบและการก่อสร้างดำเนินการไปพร้อมกัน)	5 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	หน่วยงานเขต
7	ขอใบรับรองการสร้างโรงงาน - การขอใบรับรองการสร้างโรงงานเพื่อการตรวจสอบจากหน่วยงานแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันการละเมิดการก่อสร้างที่ไม่มีใบอนุญาต โดยต้องมีการรองรับความสมบูรณ์ของโรงงานโดยหัวหน้าส่วนการออกใบอนุญาต หัวหน้าแผนกเทคนิค รองผิงเมือง และนายกเทศมนตรีประจำเขต	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	สำนักงาน E-service
8	การตรวจสอบขั้นสุดท้าย	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย	หน่วยงานเขต
9	การเชื่อมต่อระบบบำบัดน้ำเสีย	49 วัน	44,857,000 เรียลอิหร่าน	บริษัทประปาและบำบัดน้ำเสียเตหะราน
10	การเชื่อมต่อระบบประปา	21 วัน	74,019,000 เรียลอิหร่าน	บริษัทประปาและบำบัดน้ำเสียเตหะราน
11	ใบรับรองการสร้างโรงงาน	1 วัน	3,472,602 เรียลอิหร่าน	สำนักงาน E-service

ที่มา: World bank Doing Business Iran 2018

3.2.3 การประกอบกิจการ

(1) มาตรฐานโรงงาน

มาตรฐานโรงงานอยู่ภายใต้การควบคุมของ ISIRI ซึ่งเป็นองค์กรเพียงแห่งเดียวในอิหร่านที่กำหนดมาตรฐานสำหรับการทำการผลิตและการกำหนดผลิตภัณฑ์ต่างๆให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่ง ISIRI ได้กำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมต่างๆ อาทิ อุตสาหกรรมอาหารต้องมีเครื่องหมาย Halal ทั้งนี้ ISIRI ได้รองรับมาตรฐานโรงงานอุตสาหกรรมตามองค์การมาตรฐานสากล หรือ ISO

(2) มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

ในการควบคุมมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของอิหร่าน เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม Environmental Protection Law ปี 1974³ซึ่งกฎหมายนี้จะระบุถึงหลักเกณฑ์และมาตรการในการป้องกันจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน 21 ข้อ อาทิ การรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์ การป้องกันและควบคุมมลพิษทางเสียงของโรงงาน และการจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย

³ <http://www.globalenvironmentallaw.org/Site/Iran.html>

นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่นๆที่เกี่ยวกับมาตรการสิ่งแวดล้อม อาทิ

- การติดฉลากประสิทธิภาพการใช้พลังงานของผลิตภัณฑ์ที่ใช้พลังงาน Energy Efficiency Labeling of Energy Consuming Products
- พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณู ปี 1974 Atomic Energy Act เกี่ยวกับการปล่อยรังสีจากอุตสาหกรรม
- กฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ปี 1991 Law of Environmental Protection and Development
- กฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ปี 1991 Law of Protection against Natural Environmental Damages โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรการสิ่งแวดล้อมมีดังนี้
  - กระทรวงสิ่งแวดล้อม Department of the Environment
  - หน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อม Environment Protection Agency
  - กระทรวงวิทยาศาสตร์ วิจัย และเทคโนโลยี Ministry of Science Research & Technology
  - ศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับมหาสมุทร Iranian National Center for Oceanography
  - กระทรวงเกษตร Ministry of Agriculture

3.2.4 แรงงาน

(1) ค่าจ้างขั้นต่ำ

ตลาดแรงงานส่วนใหญ่ในอิหร่านเป็นแรงงานที่อายุยังน้อยและมีการศึกษาที่สูง จากรายงานของ World bank ในปี 2016 อิหร่านมีอัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 11.7 ค่าแรงขั้นต่ำของแรงงานทั่วไปในอิหร่านอยู่ที่ 11,112,690 เรียลอิหร่านต่อเดือน (ปรับปรุงข้อมูลล่าสุด 21 มีนาคม 2018) สำหรับค่าแรงขั้นต่ำของแรงงานมีฝีมืออยู่ที่ 11,958,930 เรียลอิหร่านต่อเดือน และค่าแรงขั้นต่ำสำหรับแรงงานสูงอายุ อยู่ที่ 11,622,690 เรียลอิหร่านต่อเดือน

(2) สิทธิและสวัสดิการ

ในอิหร่านมีการให้สิทธิประโยชน์ สวัสดิการต่างๆแก่แรงงาน โดยสรุปได้ดังนี้

- แรงงานที่ถูกกระขังงานชั่วคราวจากนายจ้างโดยมิชอบ เมื่อตรวจสอบได้ตามข้อความข้างต้น นายจ้างจะต้องคืนสถานะให้แก่แรงงาน รวมทั้งจ่ายเงินชดเชยแก่แรงงาน
- แรงงานที่เกษียณอายุตามกำหนดและแรงงานที่ถูกเลิกจ้าง นายจ้างจะต้องจ่ายเงินประจำปีแก่แรงงาน ตามอายุการทำงาน โดยจ่ายเท่ากับค่าจ้างเดิม 30 วัน เช่น แรงงานทำงาน 20 ปี ได้เงินเดือน เดือนละ 15 ล้านเรียลอิหร่าน เมื่อแรงงานเกษียณอายุตามกำหนด นายจ้างจะต้องจ่ายให้แรงงานที่เกษียณอายุปีละ 15 ล้านเรียลอิหร่าน เป็นเวลา 20 ปี
- แรงงานที่เกิดความทุพพลภาพจากการทำงาน นายจ้างจะต้องจ่ายเงินประจำปีแก่แรงงานตามอายุการทำงาน โดยจ่ายเท่ากับค่าจ้างเดิม 60 วัน เช่น แรงงานทำงาน 5 ปี ได้เงินเดือนเดือนละ 15 ล้านเรียลอิหร่าน แต่แรงงานเกิดความทุพพลภาพจากการทำงาน นายจ้างจะต้องจ่ายให้แรงงานที่เกษียณอายุปีละ 15 ล้านเรียลอิหร่าน เป็นเวลา 5 ปี
- การทำงานในอิหร่าน แรงงานจะได้หยุดงานทุกวันพฤหัสบดี (ครึ่งวัน) และวันศุกร์ (เต็มวัน) นอกจากนี้ยังมีวันหยุดอื่นๆตามปฏิทินอิหร่านอีกประมาณ 22 วันต่อปี
- แรงงานทั่วไปมีสิทธิได้รับวันหยุดหนึ่งเดือนต่อปี สำหรับแรงงานที่ทำงานหนักและเสี่ยงต่ออันตรายมีสิทธิได้รับวันหยุดเป็นเวลา 5 สัปดาห์ต่อปี

- แรงงานมีสิทธิได้รับค่าจ้างเพิ่มจำนวน 3 วัน หากคู่สมรส บิดา มารดา หรือบุตร เสียชีวิต
- การลาคลอดในแรงงานหญิงมีสิทธิลาคลอด 90 วัน และได้รับค่าจ้างตามสัญญาจ้าง
- ประกันสุขภาพของแรงงาน ตามกฎหมายแรงงานจะได้สิทธิในการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน และได้รับเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลโรงพยาบาลรัฐในราคาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน
- ระบบประกันสังคมและระบบข้าราชการ ที่คอยช่วยเหลือแรงงานในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การช่วยเหลือแรงงานจากภัยพิบัติธรรมชาติ การฝึกอบรมแก่แรงงาน การให้เงินอุดหนุน การช่วยเหลือเรื่องสมรส การช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต และบริการทางสังคมอื่นๆ

(3) เวลางาน

- เวลาทำงานปกติ จำนวน 8 ชั่วโมงในวันเสาร์ถึงวันพุธ และทำงานจำนวน 4 ชั่วโมงในวันพฤหัสบดี **หยุดวันพฤหัสบดีและวันศุกร์**
- หากทำงานล่วงเวลาแรงงานจะได้รับค่าจ้างตามกฎหมาย โดยนายจ้างต้องจ่ายเงินเพิ่มให้กับแรงงานร้อยละ 40 ของค่าจ้างรายชั่วโมง

(4) การเลิกจ้าง

หากนายจ้างต้องการเลิกจ้างงาน นายจ้างไม่สามารถเลิกจ้างแรงงานได้ทันที ต้องแจ้งแรงงานทราบถึงเรื่องที่กระทำผิด รวมทั้งแจ้งสภาแรงงานหรือคณะกรรมการพิจารณาก่อน หากคณะกรรมการไม่เห็นด้วยกับการเลิกจ้างงาน นายจ้างจะต้องจ่ายเงินชดเชยแก่แรงงานตามกฎหมาย

3.2.5 การนำเข้าเครื่องจักร/สินค้าทุน

สินค้านำเข้าในอิหร่านแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **Prohibited goods** สินค้าห้ามนำเข้า เนื่องจากผิดกฎหมายหรือเป็นสิ่งต้องห้ามในอิหร่าน โดยสินค้านำเข้าในอิหร่าน ได้แก่ เนื้อหมู และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหมูทุกชนิด สินค้าที่ทำจากน้ำมัน สื่อมกอนาจารทุกรูปแบบ รวมถึงสื่อหรือสิ่งพิมพ์ที่การแต่งกายไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามกล่าวคือ ผู้หญิงไม่สวมผ้าคลุมศีรษะ เสื้อผ้าไม่ปกปิดข้อมือถึงข้อเท้า ผู้ชายเปลือยท่อนบน ใส่เสื้อกล้ามหรือกางเกงขาสั้น) รูปบูชา วัตถุโบราณ เครื่องแบบทหาร อาวุธสงคราม กระสุนปืน ฝืนและสิ่งเสพติด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด วิทยุสื่อสาร (ยกเว้น โทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่มาจากผู้ให้บริการในไทย สามารถเปิดโรมมิ่งและใช้งานได้ในประเทศอิหร่าน) และเครื่องประดับ เพชร พลอย งานศิลปะ

นอกจากนั้นอิหร่านมีกฎระเบียบในเรื่องการทำรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวอย่างเข้มงวด โดยอุปกรณ์ถ่ายทำต่างๆ ต้องได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการก่อนการนำเข้า

2. **Conditional goods** สินค้าที่ต้องขอใบอนุญาตในการนำเข้าเนื่องจากเป็นสินค้าที่มีเงื่อนไขในการซื้อขาย เช่น อาหาร อุปกรณ์การสื่อสาร

3. **Permissible goods** สินค้าที่สามารถนำเข้าได้โดยไม่ต้องขออนุญาต เช่น ข้าว แป้ง น้ำตาล

(1) ภาษี

ภาษีมูลค่าเพิ่ม Value Added Tax in Iran

สินค้าส่วนใหญ่ในอิหร่านเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 9 ยกเว้นสินค้าดังต่อไปนี้

- ร้อยละ 11 สำหรับน้ำมันเชื้อเพลิง
- ร้อยละ 15 สำหรับบุหรี่ยาสูบ
- ร้อยละ 30 สำหรับน้ำมันเบนซินและเชื้อเพลิงอากาศยาน

นอกจากนี้ยังมีสินค้า 17 ประเภทที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น ยา ผลิตภัณฑ์ทางเกษตร บริการทางการเงิน และพรม

ภาษีนิติบุคคล Corporate tax rate in Iran

อัตราการเสียภาษีนิติบุคคลโดยทั่วไปคือร้อยละ 25 โดยในแต่ละอุตสาหกรรมมีข้อยกเว้นดังนี้

ตารางที่ 3-4: อัตราภาษีนิติบุคคล

อุตสาหกรรม	อัตรา (ร้อยละ)	ระยะเวลาการยกเว้น
การเกษตร Agriculture การส่งออก Exports	0	ไม่มีกำหนดระยะเวลา
อุตสาหกรรมและเหมืองแร่ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาน้อย Industry and Mining in Less-Developed Areas	0	10 ปี
อุตสาหกรรม และ เหมืองแร่ Industry and Mining	20	4 ปี
การท่องเที่ยว Tourism	50	ไม่มีกำหนดระยะเวลา

ที่มา: Foreign companies & Foreign direct investment in Iran

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา Personal income tax in Iran

ชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนและรับรายได้ในอิหร่าน จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยอัตราการเสียภาษีจะคำนวณจากฐานรายได้ ค่าเบี้ยประชุม ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าตอบแทนอื่นๆ รูปแบบการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า หรือที่เรียกว่า อัตราแบบขั้นบันได โดยอัตราการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาмаากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 20 รายละเอียดการเสียภาษีนี้นี้

ตารางที่ 3-5: อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

ขั้น	เงินได้สุทธิ (เรียลอิหร่าน)	เงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของขั้น (เรียลอิหร่าน)	อัตราภาษี	ภาษีสูงสุดในแต่ละขั้น (เรียลอิหร่าน)	ภาษีสะสม (เรียลอิหร่าน)
1	0 – 138,000,000	138,000,000	0	ยกเว้น	0
2	139,000,000 – 966,000,000	828,000,000	10	82,800,000	82,800,000
3	967,000,000 ขึ้นไป		20		

ที่มา: มุลนิธิ สวค. ปรับปรุงจาก <https://www.gov.uk/government/publications/doing-business-with-iran/frequently-asked-questions-on-doing-business-with-iran>

ภาษีอื่นๆ Other taxes in Iran

อิหร่านมีการเรียกเก็บภาษีเพิ่มในเรื่องภาษีสิ่งแวดล้อมในอัตราร้อยละ 1 ของยอดขายจากสินค้าที่ผลิตที่มีการปนเปื้อน เช่น สินค้าจากโรงงานกลั่น และโรงงานปิโตรเคมี

(2) พิธีการศุลกากร และขั้นตอนอื่นๆในกระบวนการนำเข้า

อิหร่านมีการยกเว้นอัตราภาษีนำเข้าแก่สินค้าหลายประเภท เช่น ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ยังไม่ได้แปรรูป แป้ง ขนมันปิ้ง น้ำตาล ข้าว นม ซีส ปศุสัตว์ วัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรม และยาฆ่าแมลง สำหรับสินค้าอื่นๆ ที่เรียกเก็บอัตราภาษีศุลกากรมีดังนี้

ตารางที่ 3-6: อัตราภาษีศุลกากร

สินค้า	อัตราภาษีศุลกากร (ร้อยละ)
ผลิตภัณฑ์เคมี	10
โลหะกรรมดา	
เครื่องมือวัด	
อุปกรณ์ทางการแพทย์	
อุตสาหกรรมอาหาร	15
แร่	
อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	
กระดาษ ผ้า ไม้	
เครื่องจักรกล	
วัตถุดิบทางการเกษตร	25
เครื่องจักรไฟฟ้า	
ยานยนต์	100

ที่มา: Iran WTO และ Industry of Iran

3.2.6 การส่งออก

สินค้าที่ห้ามส่งออกจากอิหร่าน คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อุปกรณ์การพนัน อาวุธยุทโธปกรณ์ วัตถุระเบิด ยาเสพติด และสื่อ สิ่งพิมพ์ลามก รวมถึงภาพถ่ายที่ขัดต่อศาสนาอิสลาม

สินค้าที่มีกฎระเบียบเข้มงวดในการนำสินค้าออกจากอิหร่าน⁴ คือ

- ถั่ว และ หญ้าฝรั่น (Saffron) ไม่เกินคนละ 10 กิโลกรัม
- พรมเปอร์เซีย โดยนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศสามารถซื้อพรมได้เพียง 1 ชิ้น และมีขนาดไม่เกิน 6 ตารางเมตร
- ไข่ปลาคาเวียร์ กำหนดให้ซื้อจากร้านที่ทางรัฐบาลให้การรับรอง
- โลหะมีค่า เครื่องประดับทองคำ ไม่เกิน 150 กรัม เครื่องประดับเงิน ไม่เกิน 3 กิโลกรัม

นอกจากนั้นอิหร่านห้ามให้ผู้โดยสารที่เดินทางออกพกพาสิ่งของ อาทิ วัตถุโบราณ งานศิลปะ งานแบบจำลอง (Miniature works) เหยี่ยวโบราณ สิ่งของต่างๆที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ อาวุธ กระสุน อุปกรณ์ทางทหาร และยาเสพติด

⁴ <http://www.irantour.org/Iran/Customs.html>

3.2.7 การโอนเงินกลับประเทศ

นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาทำการลงทุนในอิหร่าน เมื่อได้กำไรหรือเงินปันผลแล้วสามารถโอนกลับประเทศตนเองได้ แต่การโอนเงินกลับประเทศอาจจะไม่สะดวกมากนัก เนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐฯที่มีต่ออิหร่าน ผลกระทบจากมาตรการคว่ำบาตร ทำให้นักลงทุนต่างชาติไม่สามารถโอนเงินโดยตรงระหว่างธนาคารของประเทศตนเองกับธนาคารอิหร่านได้

อย่างไรก็ตามอิหร่านก็มีช่องทางการโอนเงินให้แก่ักลงทุนต่างชาติ 4 วิธีดังนี้

1. ผ่านชาวอิหร่านที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ
2. ผ่านบริษัทอิหร่านในต่างประเทศ
3. ผ่านประเทศที่ 3 ที่บริษัทอิหร่านเปิดบัญชีไว้
4. ผ่านทางอื่นๆ ได้แก่ เงินสด และการแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของ

ทั้งนี้ นักลงทุนควรพิจารณาความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นก่อนการตัดสินใจ โดยธนาคารในอิหร่านแบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ธนาคารของรัฐบาล (Government Banks) ได้แก่ Melli Iran Bank Sepah Bank Export Development Bank of Iran Keshavarzi Bank และ Cooperative Development Bank
2. ธนาคารเอกชน (Private Banks) ได้แก่ Eghtesad-e-Novin bank Karafarin Bank Pasargad Bank Saman Bank Sarmayeh Bank Sina Ban Day Bank Saderat Iran Bank Mellat Bank Tejarat Bank Iran Zamin Bank Refah Bank Hekmat Iranian Bank และ Anzar bank
3. ธนาคารอิสลามในอิหร่าน Gharzolhasaneh Banks: Gharzolhasaneh Mehr Iran Bank

3.3 กฎระเบียบและนโยบายส่งเสริมการลงทุน

3.3.1 หน่วยงานหลักในการส่งเสริม

หน่วยงานหลักในการส่งเสริมการลงทุนในอิหร่านคือ Organization for Investment Economic and Technical Assistant of Iran (OIETAI) เป็นหน่วยงานจากรัฐบาลอิหร่าน ก่อตั้งภายใต้พระราชบัญญัติ Foreign Investment Promotion and Protection Act (FIPPA) โดย OIETAI จะทำหน้าที่ในลักษณะ One Stop Services แก่นักลงทุนต่างชาติ โดยหน้าที่ของ OIETAI⁵ มีดังนี้

1. ส่งเสริมการจัดหาเงินทุน
2. การควบคุมการลงทุนจากนักลงทุน
3. รับผิดชอบเกี่ยวกับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ
4. ศูนย์กระจายข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในอิหร่านแก่นักลงทุน

3.3.2 ประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริม

กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในอิหร่านแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

⁵ โดยนักลงทุนสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.investiniran.ir/en/home>

1) กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามพื้นที่ โดยแบ่งพื้นที่ออกดังนี้

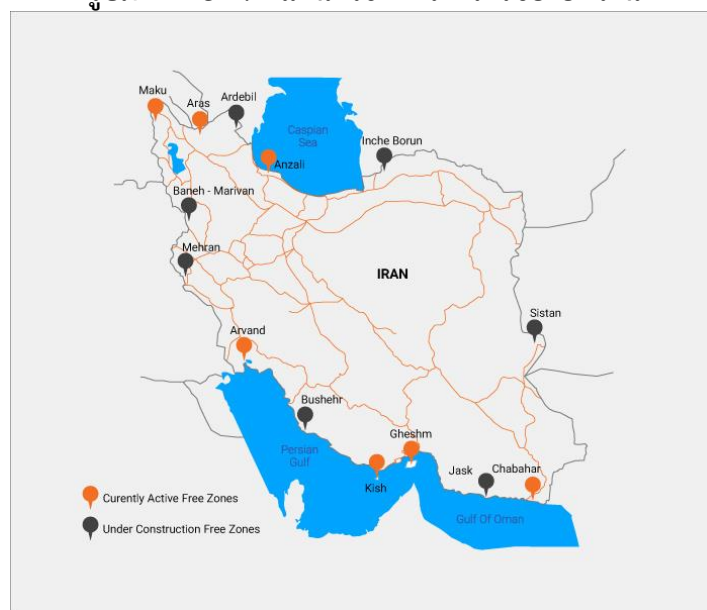
- พื้นที่เขตการค้าเสรี Trade Industrial Free Zones ประกอบไปด้วย 7 เขต ได้แก่ อันซาลี (Anzali) อาร์ส (Aras) อาร์วันด์ (Arvand) ชาบาฮาร์ (Chabahar) คิช (Kish) มากู (Maku) และ เควซม์ (Qeshm) และยังมีอีก 7 เขตการค้าเสรีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ได้แก่ อาร์ดาบิล (Ardabil) บานะห์-มาริวาน (Baneh – Marivan) บูเชอร์ (Boushehr) อินช์ โบรุน (Inche Borun) จาส์ก (Jask) เมหะราน (Mehran) และ ซิซถาน (Sistan)

ตารางที่ 3-7: เขตการค้าเสรีของอิหร่าน

เขตการค้าเสรีของอิหร่าน	
เขต	อุตสาหกรรมหลัก
อันซาลี (Anzali)	อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป Garment industry
อาร์ส (Aras)	อุตสาหกรรมน้ำตาล Cellulosic industries
อาร์วันด์ (Arvand)	อุตสาหกรรมโรงกลั่น Refinery industries
ชาบาฮาร์ (Chabahar)	อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก Re-export
คิช (Kish)	เทคโนโลยีการขุดเจาะน้ำมัน Offshore drilling technology
มากู (Maku)	สินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค Goods and Commodities transaction
เควซม์ (Qeshm)	ไบโอเทคโนโลยี Bio Technologies
เขตการค้าเสรีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา	
1. อาร์ดาบิล Ardabil 2. บานะห์-มาริวาน Baneh – Marivan 3. บูเชอร์ Boushehr 4. อินช์ โบรุน Inche Borun 5. จาส์ก Jask 6. เมหะราน Mehran 7. ซิซถาน Sistan	

ที่มา: มุลนิฮสวค.

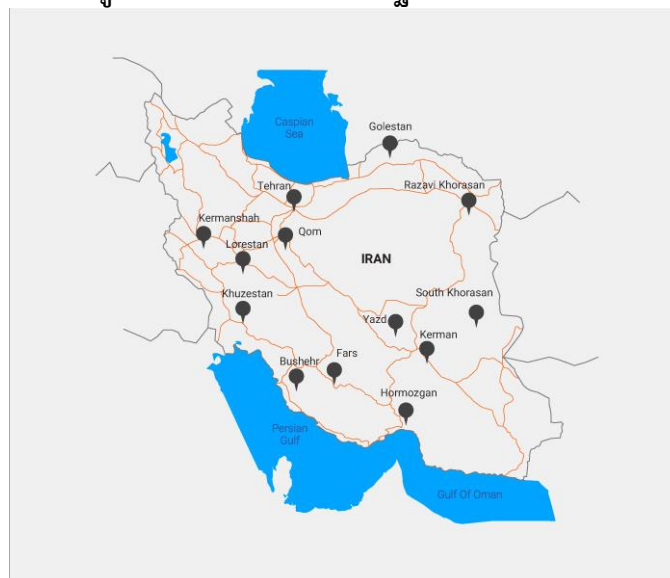
รูปภาพที่ 3-1: แผนที่เขตการค้าเสรีของอิหร่าน

ที่มา: <https://www.iranpartner.com/introduction-free-trade-zones-iran/>

- **พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ Special Economic Zones** ประกอบไปด้วย 14 เขต ได้แก่
  - ท่าเรืออะไมราบัด(Amirabad port special economic zone)
  - อาร์ก จาดิด (Arge Jadid special economic zone)
  - อาซาลูเยห์(Assaluye special economic zone)
  - ท่าเรือบูเชอร์ (Bushehr Port special economic zone)
  - บูเชอร์ (Bushehr special economic zone)
  - ลอเรสถาน(Lorestan special economic zone)
  - สนามบินพายาม (Payam Airport special economic zone)
  - อ่าวเปอร์เซีย (Persian Gulf special economic zone)
  - ซาลัสเซกัน (Salafchegan special economic zone)
  - ซาร์ค (Sarakhs special economic zone)
  - ท่าเรือชาดิด ราจี (Shahid Rajaei Port special economic zone)
  - ชิราส (Shiraz special economic zone)
  - เซอร์จัน(Sirjan special economic zone)
  - ยาร์ด (Yazd special economic zone)

รูปภาพที่ 3-2: เขตเศรษฐกิจพิเศษอิหร่าน

ที่มา: <https://www.iranpartner.com/special-economic-zones-iran/>

- 2) **กิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามประเภทอุตสาหกรรม** เช่น อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ได้รับการส่งเสริมในเขตชาบาฮาร์ (Chabahar) อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้รับการส่งเสริมในเขตอันซาลี (Anzali)

3.3.3 สิทธิประโยชน์

สิทธิประโยชน์ต่างๆที่นักลงทุนจะได้รับจากการลงทุนในอิหร่านมีดังนี้

ตารางที่ 3-8: สิทธิประโยชน์

กิจการที่ได้รับการสนับสนุน	สิทธิประโยชน์		
	เขตการค้าเสรี Trade Industrial Free Zones	เขตเศรษฐกิจพิเศษ Special Economic Zones	พื้นที่อื่นๆ
เกษตรกรรม เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์	ยกเว้นภาษีทุกประเภท		
กิจกรรมจากสถาบันกีฬา สโมสร สถาบันการศึกษา ที่ได้รับอนุญาต			
ศิลปะและวัฒนธรรมของอิหร่าน			
สหกรณ์ ชุมชน กลุ่มชาวบ้าน			
งานฝีมือ ทอผ้า หัตถกรรม			
รายการอื่นที่ได้รับการสนับสนุน - เครื่องจักร - อุปกรณ์การผลิต - การนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าส่งออก	ยกเว้นภาษีศุลกากร		

ที่มา: มูลนิธิสาค.

ตารางที่ 3-9: กิจการที่ได้รับการสนับสนุน

กิจการที่ได้รับการสนับสนุน	สิทธิประโยชน์		
	เขตการค้าเสรี Trade Industrial Free Zones	เขตเศรษฐกิจพิเศษ Special Economic Zones	พื้นที่อื่นๆ
ยกเว้นภาษีทั้งหมดสำหรับรายได้ที่เกิดจากการส่งออก บริการ ธุรกิจที่ไม่ใช่น้ำมัน สินค้าจากการเกษตร	ไม่มีกำหนดระยะเวลา		
ยกเว้นภาษีร้อยละ 20 สำหรับการส่งออก สินค้าที่ยังไม่ได้แปรรูป	ไม่มีกำหนดระยะเวลา		
อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมการบริการ	ยกเว้นภาษี 7 ปี		ยกเว้นภาษี 5 ปี
อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมการบริการในพื้นที่ด้อยพัฒนา	ยกเว้นภาษี 13 ปี		ยกเว้นภาษี 10 ปี
อุตสาหกรรมอื่นๆ	ยกเว้นภาษี 20 ปี		ไม่มี

ที่มา: มูลนิธิสาค รวบรวมจาก <https://www.investiniran.ir/en/whyiran1/investmentincentives/industrialzones> <https://www.investiniran.ir/en/whyiran1/investmentincentives/specialeconomiczones> และ <https://www.investiniran.ir/en/filepool/417/Incentives-and-Benefits>

ทั้งนี้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุนในเขตการค้าเสรี Trade Industrial Free Zones และสิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ Special Economic Zones จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพิ่มเติม ดังนี้

- สามารถโอนทุนและผลกำไรเข้าออกได้เสรี
- คຸ້ມครองและประกันการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ
- ยกเลิกวีซ่าเข้าเมือง และออกใบอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในอิหร่าน สำหรับนักลงทุนต่างชาติ
- อำนวยความสะดวกในการเรื่องการจ้างงานแก่แรงงาน รวมทั้งเรื่องประกันสังคมของแรงงาน
- เคลื่อนย้ายสินค้าที่ผลิตภายในประเทศได้โดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร
- ยกเว้นภาษีนำเข้าและส่งออกสำหรับสินค้าในเขตนี้

3.3.4 อนุสัญญาภาษีซ้อน

อิหร่านไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับไทย อย่างไรก็ตามอิหร่านมีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ ดังนี้ อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย บาห์เรน เบลารุส บอสเนีย บัลแกเรีย จีน โครเอเชีย ฝรั่งเศส จอร์เจีย เยอรมัน อินโดนีเซีย จอร์แดน คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน เลบานอน มาเลเซีย ปากีสถาน โปแลนด์ กาตาร์ โรมานี รัสเซีย แอฟริกาใต้ สเปน ศรีลังกา สวิตเซอร์แลนด์ ซีเรีย ทาจิกิสถาน ตุนิเซีย ตุรกี เติร์กเมนิสถาน ยูเครน อุซเบกิสถาน เวเนซุเอลา

3.3.5 ความตกลงเพื่อคุ้มครองการลงทุน

อิหร่านไม่มีความตกลงทวิภาคีเพื่อคุ้มครองด้านการลงทุนกับไทย อย่างไรก็ตาม อิหร่านมีความตกลงทวิภาคีเพื่อคุ้มครองด้านการลงทุนกับ 58 ประเทศได้แก่ อัฟกานิสถาน อัลจีเรีย อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย อาเซอร์ไบจาน บาห์เรน บังกลาเทศ เบลารุส บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา บัลแกเรีย จีน โครเอเชีย ไซปรัส เอธิโอเปีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ อินโดนีเซีย อิตาลี ญี่ปุ่น คาซัคสถาน คูเวต คีร์กีซสถาน เลบานอน ลิเบีย มาซิโดเนีย มาเลเซีย โมร็อกโค เกาหลีเหนือ โอมาน ปากีสถาน โปแลนด์ กาตาร์ โรมานี รัสเซีย เซอร์เบีย สิงคโปร์ สโลวาเกีย แอฟริกาใต้ เกาหลีใต้ สเปน ศรีลังกา ชูदान สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ซีเรีย ทาจิกิสถาน ตุรกี เติร์กเมนิสถาน ยูเครน อุซเบกิสถาน เวเนซุเอลา เวียดนาม เยเมน และซิมบับเว

3.3.6 FTA กับประเทศต่างๆ

อิหร่านไม่มี FTA กับ ไทย แต่อย่างไรก็ตาม อิหร่านมี FTA กับ ปากีสถาน ยูเรเชีย (เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน อาร์มีเนีย และรัสเซีย)

ตารางที่ 3-10: สรุปกฎระเบียบที่สำคัญของอิหร่าน

นโยบายหลัก		ได้แก่ นโยบาย FTZ และ SEZ
การจัดตั้งธุรกิจ	การถือครองธุรกิจ	100%
	กิจการต้องห้าม	น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ อสังหาริมทรัพย์ สถาบันการเงิน การประกันภัย (รวมทั้งกิจการที่ห้ามลงทุนจากมาตรการคว่ำบาตร จากสหรัฐฯ)
	ขั้นตอนสำคัญ	*ผู้หญิงต้องได้รับอนุญาตจากสามีก่อนในการทำธุรกิจ 1) ตรวจสอบประวัติอาชญากรรม 2) จองชื่อบริษัท 3) เผยแพร่การจัดตั้งบริษัทลงหนังสือพิมพ์ในประเทศ 4) เสียภาษีและชำระอากรแสตมป์ 5) ลงทะเบียนประกันสังคมแก่แรงงาน
การดำเนินการ	มาตรฐาน	ISO standards มาตรฐานโรงงาน ภายใต้การควบคุมของ ISIRI
	แรงงาน	ค่าแรงขั้นต่ำ (หน่วยเงิน 1 USD = 42034.94 IRR ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2018) แรงงานทั่วไป 11112690 เรียลอิหร่านต่อเดือน (264.74 เหรียญสหรัฐฯ) แรงงานฝีมือ 11958930 เรียลอิหร่านต่อเดือน (284.94 เหรียญสหรัฐฯ) แรงงานอาวุโส 11622690 เรียลอิหร่านต่อเดือน (276.85 เหรียญสหรัฐฯ)
	ภาษีนำเข้า	ไม่เสียภาษีในเขต FTZ และ SEZ ร้อยละ 0 สำหรับ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ยังไม่ได้แปรรูป แป้ง ขนปัง น้ำตาล ข้าว นม ร้อยละ 10 สำหรับ ผลิตภัณฑ์เคมี โลหะ เครื่องมือวัด และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ร้อยละ 15 สำหรับ อาหาร แร่ เครื่องหนัง กระดาษ ผ้า ไม้ และเครื่องจักรกล ร้อยละ 25 สำหรับ วัตถุดิบทางการเกษตร เครื่องจักรไฟฟ้า ร้อยละ 100 สำหรับยานยนต์
	VAT	ในเขต FTZ และ SEZ ไม่เสียภาษี ร้อยละ 9 ยกเว้น น้ำมันเชื้อเพลิง(ร้อยละ 11) บุหรี่และยาสูบ(ร้อยละ15) และน้ำมันเบนซิน เชื้อเพลิงอากาศยาน(ร้อยละ30)
	ภาษีอื่นๆ	ภาษีสิ่งแวดล้อมในอัตราร้อยละ 1 ของยอดขายสินค้าที่ผลิตที่การปนเปื้อน
	นิติบุคคล	ร้อยละ 0 สำหรับอุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในพื้นที่พัฒนาน้อย และอุตสาหกรรมส่งออก ร้อยละ 20 สำหรับอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ร้อยละ 50 สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
	บุคคลธรรมดา	การเก็บภาษีแบบอัตราก้าวหน้า ร้อยละ 0-20
	การโอนเงินกลับประเทศ	สามารถโอนเงินเข้าออกได้ แต่มีอุปสรรคในเรื่องมาตรการคว่ำบาตรที่ต้องพึงระวัง

นโยบายหลัก		ได้แก่ นโยบาย FTZ และ SEZ
มาตรการส่งเสริมการลงทุน	รูปแบบการส่งเสริม	ให้สิทธิประโยชน์ในเขต FTZ และ SEZ
	เงื่อนไข	โดยจะต้องตรงกับอุตสาหกรรมอยู่ในเขต FTZ หรือ SEZ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการส่งออก หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม สหกรณ์ และงานฝีมือต่างๆ
	Tax Incentive	ยกเว้นภาษีเป็นระยะเวลา 20 ปี สำหรับกิจการที่ลงทุนในเขต FTZ และ SEZ ยกเว้นภาษีทั้งหมด ไม่กำหนดระยะเวลาสำหรับสินค้าการเกษตร(ต้นน้ำ) ยกเว้นภาษีร้อยละ 20 สำหรับการส่งออกสินค้าที่ยังไม่ได้แปรรูป
	Non Tax Incentive	มี OIETAI เป็น One Stop Services แก่ นักลงทุนต่างชาติ
ความตกลงระหว่างประเทศ	FTA	ไม่มี FTA กับไทย แต่มี FTA กับ ปากีสถาน ยูเรเชีย (เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน อาร์มีเนีย และรัสเซีย)
	Others	ไม่มีความตกลงคุ้มครองการลงทุนและอนุสัญญาภาษีซ้อนกับไทย

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ข้อมูลที่สำคัญ สำหรับการประกอบธุรกิจ

4

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ในบทนี้จะทำการอธิบายถึงลักษณะตลาด ประเทศคู่ค้าหลัก สินค้าที่มีศักยภาพ ข้อมูลต้นทุนธุรกิจที่สำคัญ ทั้งต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร และข้อมูลกำลังการผลิตของสินค้าที่มีศักยภาพ และขีดความสามารถของท่าเรือในอิหร่าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ตลาดและราคาสินค้า

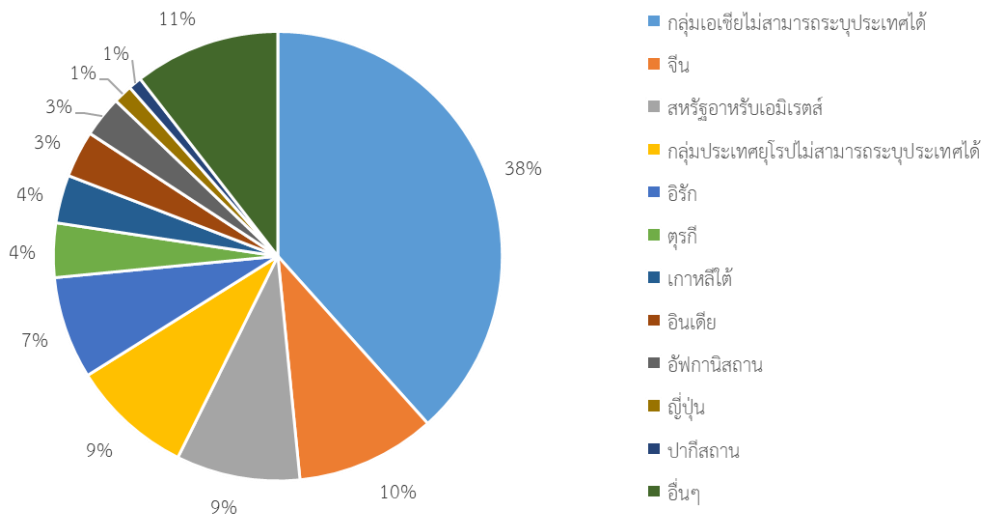
ตลาดส่งออกสินค้าของอิหร่านเป็นตลาดที่กระจายตัว อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลตลาดซึ่งไม่สามารถระบุได้มากถึงร้อยละ 47.12 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่านในปี 2016 และในส่วนของสินค้านำเข้าและส่งออกสำคัญ จะเห็นได้ว่าอิหร่านมีการส่งออกน้ำมัน สินค้าจากปิโตรเคมี และเหล็ก เป็นมูลค่าที่สูงคิดเป็นร้อยละ 80.97 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่านในปีเดียวกัน และนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องจักร และยานพาหนะเพื่อภาคการผลิตภายในประเทศ

4.1.1 ตลาดหลัก

ด้านตลาดส่งออกสำคัญของอิหร่าน มีข้อพึงพิจารณาว่าร้อยละ 47.12 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของอิหร่านในปี 2016 ไม่สามารถระบุจุดหมายปลายทางได้ เหตุเพราะสินค้าส่งออกส่วนใหญ่ของอิหร่านเป็นสินค้าประเภทน้ำมันและสินค้าเพื่อการอุตสาหกรรมซึ่งจะได้อธิบายต่อไปในหัวข้อภาพรวมการค้า

ทั้งนี้ ตลาดส่งออกสำคัญของอิหร่านค่อนข้างกระจุกกระจาย สังเกตได้จากประเทศที่สามารถระบุมูลค่าการส่งออกของอิหร่านได้ เรียงลำดับมูลค่าการส่งออกจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อิรัก ตุรกี และเกาหลีใต้ รวมทั้ง 5 ประเทศคิดเป็นมูลค่าการส่งออกเพียงร้อยละ 34 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่านในปี 2016

รูปภาพที่ 4-1: ประเทศผู้นำเข้าสินค้าสำคัญของอิหร่านในปี 2016

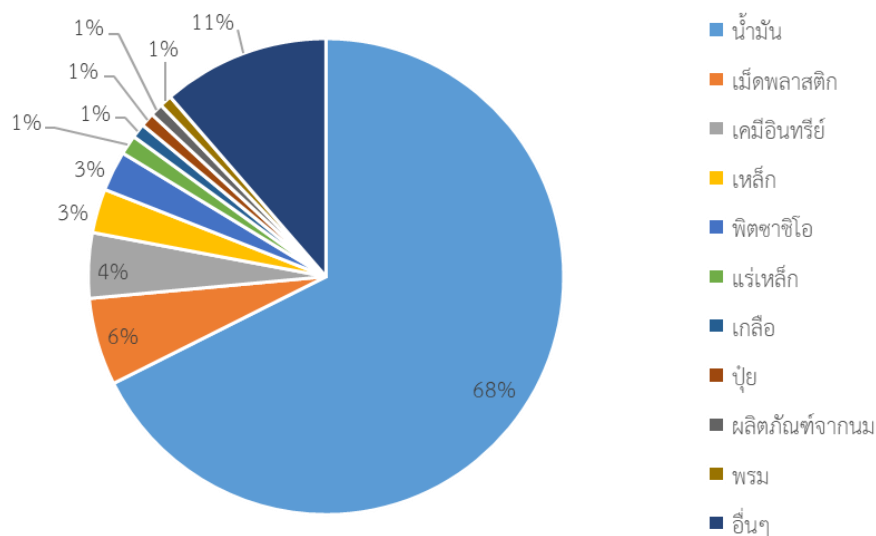

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก Trademap, UNCTAD

4.1.2 ภาพรวมการค้า

สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ของอิหร่านเป็นสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมหนัก ในปี 2016 สินค้าส่งออกหลักของอิหร่านคือ สินค้ากลุ่มน้ำมัน มูลค่า 56,204.18 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 67.60 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่าน เม็ดพลาสติก มูลค่า 4,940.01 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.94 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่าน เคมีอินทรีย์ มูลค่า 3,687.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.44 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่าน และเหล็ก มูลค่า 2,491.56 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.00 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่าน รวมทั้งหมดคิดเป็นมูลค่าการส่งออก 67,323.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 80.97 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอิหร่าน

รูปภาพที่ 4-2: สินค้าส่งออกสำคัญของอิหร่านในปี 2016

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก Trademap, UNCTAD

สำหรับสินค้ากลุ่มอาหารเป็นกลุ่มสินค้าที่อิหร่านมีมูลค่าการส่งออกที่ต่ำ โดยสินค้าประเภทอาหารที่อิหร่านมีการส่งออกมากที่สุดคือ ผักและผลไม้ (HS code 07 และ 08) คิดเป็นมูลค่า 2,974.15 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณร้อยละ 3.58 ของมูลค่าการส่งออกของอิหร่านทั้งหมดในปี 2016 และผลิตภัณฑ์จากนม (HS code 04) มูลค่า 614.90 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณร้อยละ 0.74 ของมูลค่าการส่งออกของอิหร่านในปีเดียวกัน โดยมีประเทศผู้ซื้อหลักเป็นประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางและเอเชียกลาง อาทิ อิรัก อัฟกานิสถาน ปากีสถาน เติร์กเมนิสถาน ซีเรีย และสหรัฐอเมริกาบราซิล เป็นต้น ในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม สำหรับตลาดในต่างภูมิภาคพบว่า ตลาดของพิสตาชิโอของอิหร่านนอกเหนือจากอิรัก และสหรัฐอเมริกาบราซิลซึ่งเป็นผู้ซื้อลำดับที่ 1 และ 2 แล้ว มีฮ่องกง เวียดนาม และอินเดีย เป็นประเทศผู้ซื้อพิสตาชิโอลำดับที่ 3 ถึง 5 ของอิหร่าน

ทั้งนี้ ด้านการนำเข้าสินค้า อิหร่านมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าเพียงกึ่งหนึ่งของมูลค่าการส่งออกสินค้า และมีความหลากหลายของสินค้า แตกต่างกับการส่งออก โดยสินค้านำเข้าหลักในปี 2016 ของอิหร่านคือ

- สินค้ากลุ่มเครื่องจักร มูลค่าการนำเข้า 7,561.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.71 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของอิหร่าน
- เครื่องใช้ไฟฟ้า มูลค่าการนำเข้า 4,538.47 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.63 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของอิหร่าน
- และยานพาหนะ มูลค่าการนำเข้า 3,094.25 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.25 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของอิหร่าน

รวมทั้ง 3 รายการสินค้าคิดเป็นร้อยละ 35.58 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของอิหร่าน

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าอิหร่านมีสินค้าส่งออกสำคัญคือน้ำมัน สินค้าจากปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์ต่างๆ ส่วนสินค้านำเข้าเป็นกลุ่มสินค้าเครื่องจักร และยานพาหนะเพื่อภาคการผลิตภายในประเทศ

4.1.3 สินค้าสำคัญ มูลค่า ราคา ปริมาณที่ซื้อขาย แนวโน้ม และขนาดตลาดของตลาด

จากข้างต้น สินค้าส่งออกสำคัญของอิหร่านคือสินค้าประเภทน้ำมัน สินค้าจากปิโตรเคมี และเหล็ก

สำหรับสินค้าประเภทอาหารพบว่า ส่วนใหญ่อิหร่านมีการส่งออกผักและผลไม้ไปยังประเทศใกล้เคียงภายในภูมิภาคเดียวกัน ยกเว้น สินค้าประเภทอาหารบางชนิด เช่น ถั่ว และพิสตาชิโอ ซึ่งอิหร่านมีการส่งออกโพ้นทะเลไปสู่ประเทศที่ตั้งอยู่ไกลจากอิหร่าน อาทิ ฮ่องกง เวียดนาม อินเดีย เป็นต้น โดยมีปริมาณและราคาส่งออกในปี 2016 ดังนี้

ตารางที่ 4-1: ปริมาณ และราคาต่อตันของการส่งออกสินค้าประเภทถั่วของอิหร่านในปี 2016

ชนิดสินค้า	ปริมาณการส่งออก (ตัน)	ราคาต่อตัน
พิสตาชิโอ (มีเปลือก)	114,088	8,501 เหรียญสหรัฐฯ
พิสตาชิโอ (ไม่มีเปลือก)	24,209	12,515 เหรียญสหรัฐฯ
อัลมอนด์ (ไม่มีเปลือก)	4,760	7,130 เหรียญสหรัฐฯ
วอลนัท (ไม่มีเปลือก)	1,898	5,585 เหรียญสหรัฐฯ

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก Trademap, UNCTAD

4.2 ต้นทุนในการประกอบธุรกิจ

ในหัวข้อนี้ได้ทำการรวบรวมรายละเอียดของต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปรอันสามารถเกิดขึ้นได้ ภายหลังจากการเริ่มตั้งธุรกิจในอิหร่าน ดังนี้

4.2.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost)

ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งธุรกิจ ในอิหร่านประกอบไปด้วย

1. ค่าสืบประวัติอาชญากรรม สำหรับการสืบประวัติ 50,000 เรียลอิหร่าน และสำหรับบัญชีของกรมยุติธรรมเตหะราน (the Justice Department in Tehran) 150,000 เรียลอิหร่าน
2. ค่าจดทะเบียนธุรกิจ 525,000 เรียลอิหร่าน และค่าสืบค้นและจองชื่อธุรกิจ 40,000 เรียลอิหร่าน
3. ค่าลงประกาศการจัดตั้งธุรกิจทางหนังสือพิมพ์ 140,000 เรียลอิหร่านสำหรับหนังสือพิมพ์ทางการ หรือ 240,000 เรียลสำหรับหนังสือพิมพ์ทั่วไป
4. การจัดทำตราประทับของบริษัทอย่างเป็นทางการ 100,000 เรียล
5. อากาศสมบัติผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.05 ของมูลค่าที่ตราไว้ต่อหุ้น (Par Value of the Subscribed Share Capital)

ราคาที่ดินขึ้นอยู่กับพื้นที่ ทั้งนี้ ชาวต่างชาติไม่สามารถถือครองที่ดินส่วนบุคคลได้ แต่สามารถถือครองในนามนิติบุคคลได้

สำหรับที่ดินในเขตอุตสาหกรรม อิหร่านมีเขตอุตสาหกรรม 39 แห่ง โดยราคาที่ดินอยู่ระหว่าง 100,000 ถึง 325,000 เรียลอิหร่านต่อตารางเมตร หรือประมาณ 78 ถึง 253 บาทต่อ ตารางเมตร¹ (เป็นราคาเหมาจ่ายรวมตลอดอายุการลงทุน)

4.2.2 ราคาวัตถุดิบที่สำคัญ (Variable Cost)

ข้อมูลค่าสาธารณูปโภคที่สำคัญ ได้แก่ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าบำบัดน้ำเสีย ค่าขนส่ง และคลังสินค้าของอิหร่าน มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าบริการการใช้น้ำในอิหร่านมีวิธีการคิดโดยเริ่มจากพิจารณาว่าเป็นการใช้น้ำในพื้นที่ใด ในเขตเมืองหรือในเขตชนบท แล้วจึงพิจารณาต่อว่าเป็นการใช้น้ำเพื่อวัตถุประสงค์ใด หากเป็นการใช้เพื่อการอยู่อาศัยจะมีวิธีการคิดค่าน้ำแบบขั้นบันได ส่วนการใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ จะคิดค่าน้ำแบบอัตราคงที่ต่อหน่วยลูกบาศก์เมตร

ตัวอย่างการใช้น้ำในเขตเมืองเพื่อการอยู่อาศัย หากมีการใช้น้ำ 17 ลูกบาศก์เมตร การคิดราคาค่าน้ำจะเท่ากับ 35,390 เรียลอิหร่าน โดยมีวิธีการคิดดังนี้

$$(5 \times 1,290) + (5 \times 1,930) + (5 \times 2,570) + (2 \times 3,220) = 35,390 \text{ เรียลอิหร่าน}$$

ตัวอย่างการใช้น้ำในเขตเมืองเพื่อการอุตสาหกรรม หากมีการใช้น้ำ 35 ลูกบาศก์เมตร การคิดราคาค่าน้ำจะเท่ากับ

$$35 \times 4,800 = 168,000 \text{ เรียลอิหร่าน}$$

¹ ข้อมูลจากการลงพื้นที่อิหร่าน

อนึ่ง อัตราค่าบริการการใช้น้ำของอิหร่านในรายละเอียดได้แสดงไว้ดังตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2: รายละเอียดอัตราค่าบริการการใช้น้ำของอิหร่าน

บริการ	พื้นที่	ลูกบาศก์เมตร (เมตร ³)	ราคา (เรียลอิหร่าน)	ส่วนต่างราคา (เรียลอิหร่าน)	ส่วนต่างราคา (ร้อยละ)
อัตราค่าน้ำ (เขตเมือง)	ที่อยู่อาศัย	0<ปริมาณการใช้≤5	1,290	-	-
		5<ปริมาณการใช้≤10	1,930	640	50
		10<ปริมาณการใช้≤15	2,570	640	33
		15<ปริมาณการใช้≤20	3,220	650	25
		20<ปริมาณการใช้≤25	4,500	1,280	40
		25<ปริมาณการใช้≤30	7,080	2,580	57
		30<ปริมาณการใช้≤35	9,650	2,570	36
		35<ปริมาณการใช้≤40	12,870	3,220	33
		40<ปริมาณการใช้≤50	25,740	12,870	100
	50<ปริมาณการใช้	51,460	25,720	100	
	ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย	อุตสาหกรรม	4,800	-	-
		สาธารณะ และรัฐบาล	6,480	-	-
		การศึกษา และศาสนา	2,400	-	-
		ก่อสร้าง	9,000	-	-
		การพาณิชย์	8,310	-	-
อื่นๆ		1,200	-	-	
อัตราค่าน้ำ (เขตชนบท)	ที่อยู่อาศัย	0<ปริมาณการใช้≤5	390	-	-
		5<ปริมาณการใช้≤10	580	190	49
		10<ปริมาณการใช้≤15	630	50	9
		15<ปริมาณการใช้≤20	950	320	51
		20<ปริมาณการใช้≤25	1,490	540	57
		25<ปริมาณการใช้≤30	1,720	230	15
		30<ปริมาณการใช้≤35	2,350	630	37
		35<ปริมาณการใช้≤40	3,240	890	38
		40<ปริมาณการใช้	5,280	2,040	63
	ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย	อุตสาหกรรม	4,800	-	-
		สาธารณะ และรัฐบาล	6,000	-	-
		การศึกษา และศาสนา	1,800	-	-
		ก่อสร้าง	9,000	-	-
		การพาณิชย์	7,800	-	-
		อื่นๆ	1,200	-	-
ค่าบริการ น้ำเสีย	ที่อยู่อาศัย	0<ปริมาณการใช้≤5	300	-	-
		5<ปริมาณการใช้≤10	490	190	63
		10<ปริมาณการใช้≤15	500	10	2
		15<ปริมาณการใช้≤20	690	190	38
		20<ปริมาณการใช้≤25	1,170	480	70
		25<ปริมาณการใช้≤30	1,820	650	56
		30<ปริมาณการใช้≤35	2,130	310	17
		35<ปริมาณการใช้≤40	5,190	3,060	144
		40<ปริมาณการใช้≤50	12,390	7,200	139
	50<ปริมาณการใช้	18,000	5,610	45	
	ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย	อุตสาหกรรม	3,862	-	-
		สาธารณะ และรัฐบาล	3,472	-	-
		การศึกษา และศาสนา	607	-	-
		ก่อสร้าง	4,320	-	-
		การพาณิชย์	4,829	-	-
อื่นๆ		737	-	-	

ที่มา: Behgozin Brokerage

ส่วนการใช้ไฟฟ้า ไม่มีการแบ่งพื้นที่เมืองและชนบท แต่มีการแบ่งวิธีการคิดค่าไฟฟ้าตามวัตถุประสงค์ของการใช้ไฟฟ้าในแนวทางเดียวกับค่าน้ำ สำหรับที่อยู่อาศัยใช้อัตราการจัดเก็บแบบขั้นบันได ยิ่งใช้มากยิ่งต้องใช้อัตราค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 4-3: อัตราค่าไฟฟ้าของอิหร่านในเขตที่อยู่อาศัย

บริการ	พื้นที่	กิโลวัตต์ชั่วโมง (kwh)	ราคา (เรียลอิหร่าน)	ส่วนต่างราคา (เรียลอิหร่าน)	ส่วนต่างราคา (ร้อยละ)
ไฟฟ้า	ที่อยู่อาศัย	0<ปริมาณการใช้≤100	409		
		100<ปริมาณการใช้≤200	477	68	17
		200<ปริมาณการใช้≤300	1,023	546	114
		300<ปริมาณการใช้≤400	1,841	818	80
		400<ปริมาณการใช้≤500	2,114	273	15
		500<ปริมาณการใช้≤600	2,660	546	26
		600<ปริมาณการใช้	2,933	273	10

ที่มา: Behgozin Brokerage

การใช้ไฟฟ้าเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัย มีวิธีการคิดค่าไฟฟ้าจากกำลังไฟฟ้าของสายส่งไฟฟ้า วัตถุประสงค์ของการใช้ไฟฟ้า ปริมาณการใช้ไฟฟ้า และช่วงเวลาที่ใช้ไฟฟ้าซึ่งแบ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการใช้ไฟฟ้าต่ำ การใช้ไฟฟ้าปานกลาง และการใช้ไฟฟ้าสูง ดังนี้

ตารางที่ 4-4: อัตราค่าไฟฟ้าของอิหร่านในเขตไม่ใช่ที่อยู่อาศัย

บริการ	พื้นที่	รหัสภาษี	ใช้ไฟฟ้ามากกว่า 30 กิโลวัตต์ชั่วโมง (Kwh)				ใช้ไฟฟ้าต่ำกว่า 30 กิโลวัตต์ชั่วโมง (Kwh)			
			ทางเลือก	ค่าไฟฟ้าเริ่มต้น	off peak	mid peak	peak	off peak	mid peak	peak
ไฟฟ้า	ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย	A	1	47,616	253	506	1,012	328	655	1,310
			2	17,856	291	581	1,162			
			3	-	321	641	1,282			
			4	26,784	149	298	596	202	403	806
			5							
		B	1	13,392	179	358	716			
			2	-	202	403	806			
			3							
			4							
			5							

ที่มา: Behgozin Brokerage

หมายเหตุ:

A กับทางเลือกที่	1	กำลังไฟฟ้า 400 และ 230 กิโลวัตต์
	2	กำลังไฟฟ้า 132 66 และ 63 กิโลวัตต์
	3	กำลังไฟฟ้าระดับกลาง 20 33 และ 11 กิโลวัตต์
	4	กำลังไฟฟ้าระดับต่ำ
B กับทางเลือกที่	1	การขนส่ง และระบบราง
	2	โรงงานแป้ง และโรงงานน้ำแข็ง

สำหรับค่าแก๊ส ในภาคครัวเรือนแบ่งอัตราการคำนวณเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงเดือนที่มีอากาศอบอุ่นระหว่างเดือนมีนาคมถึงตุลาคม ภาคครัวเรือนมีการใช้แก๊สสูง อัตราการใช้แก๊สจึงสูงกว่าในช่วงเดือนหนาวเย็นระหว่างเดือนตุลาคมถึงมีนาคม ส่วนในภาคการผลิตใช้อัตราเดียวกันคำนวณตลอดทั้งปี

ตารางที่ 4-5: อัตราค่าแก๊สของอิหร่าน

บริการ	พื้นที่	ลูกบาศก์เมตร (เมตร ³)	ราคา (เรียลอิหร่าน)	ส่วนต่างราคา (เรียลอิหร่าน)	ส่วนต่างราคา (ร้อยละ)
แก๊สธรรมชาติ	ที่อยู่อาศัย (7 เดือนอบอุ่น มีนาคมถึงตุลาคม)	0<ปริมาณการใช้≤45	1,080	-	-
		45<ปริมาณการใช้≤95	1,310	230	21
		95<ปริมาณการใช้≤145	1,650	340	26
		145<ปริมาณการใช้≤195	2,110	460	28
		195<ปริมาณการใช้≤245	2,570	460	22
		245<ปริมาณการใช้≤295	2,800	230	9
		295<ปริมาณการใช้≤345	3,150	350	13
		345<ปริมาณการใช้≤395	3,490	340	11
		395<ปริมาณการใช้≤445	3,720	230	7
		445<ปริมาณการใช้≤495	3,950	230	6
		495<ปริมาณการใช้≤545	4,180	230	6
		545<ปริมาณการใช้	4,300	120	3
	ที่อยู่อาศัย (5 เดือนหนาวเย็น ตุลาคมถึงมีนาคม)	0<ปริมาณการใช้≤300	410	-	-
		300<ปริมาณการใช้≤400	690	280	68
		400<ปริมาณการใช้≤500	960	270	39
		500<ปริมาณการใช้≤600	1,240	280	29
		600<ปริมาณการใช้≤700	1,510	270	22
		700<ปริมาณการใช้≤800	2,200	690	46
		800<ปริมาณการใช้≤900	2,620	420	19
		900<ปริมาณการใช้≤1,000	3,030	410	16
		1,000<ปริมาณการใช้≤1,100	3,450	420	14
		1,100<ปริมาณการใช้≤1,200	3,860	410	12
		1,200<ปริมาณการใช้≤1,300	4,410	550	14
		1,300<ปริมาณการใช้	4,830	420	10
	ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย (7 เดือนอบอุ่น มีนาคมถึงตุลาคม)	ปิโตรเคมี	2,650	-	-
		เหล็ก	1,320	-	-
		เกษตร และอุตสาหกรรม	1,150	-	-
		อุตสาหกรรมอื่นๆ	1,000	-	-
		ทั่วไป (พาณิชย์)	1,500	-	-
	ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย (5 เดือนหนาวเย็น ตุลาคมถึงมีนาคม)	ปิโตรเคมี	2,650	-	-
		เหล็ก	1,320	-	-
		เกษตร และอุตสาหกรรม	690	-	-
		อุตสาหกรรมอื่นๆ	1,000	-	-
		ทั่วไป (พาณิชย์)	1,500	-	-

ที่มา: Behgozin Brokerage

ในส่วนของการลงทุนการขนส่งทางรถยนต์ในอิหร่านพบว่า อยู่ระหว่าง 800-1,200 เรียลอิหร่านต่อตันต่อกิโลเมตร หรือประมาณ 0.62-0.94 บาทต่อตันต่อกิโลเมตร²

² ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม

4.3 กำล้งการผลิต

4.3.1 กำล้งการผลิตในสินค้าสำคัญ

ในหัวข้อนี้ที่มิวิจัยได้รวบรวมข้อมูลกำล้งการผลิตสินค้าเกษตร สินค้าประมง และสิ่งทอ อันเป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมแปรรูปขั้นต่อไปของอิหร่าน จากข้อมูลของกระทรวงการเกษตรจาฮัด (Ministry of Agriculture Jihad) พบว่า พืชผลทางการเกษตรมีผลผลิตมากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ ข้าวสาลี อ้อย หัวผักกาดหวาน มันฝรั่ง และข้าวบาร์เลย์ ตามรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 4-6

ตารางที่ 4-6: ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของอิหร่านระหว่างปี 2013-2017 (หน่วย: ตัน)

ชนิดพืช	2013	2014	2015	2016	2017
ข้าวสาลี	9,304,200	10,578,700	11,522,300	14,592,000	12,600,000
ข้าวบาร์เลย์	2,812,100	2,955,400	3,201,600	3,724,400	3,498,100
ข้าว	2,450,000	2,347,300	2,347,700	2,921,000	3,294,100
ฝ้าย	189,600	184,000	175,500	161,200	220,900
หัวผักกาดหวาน	3,467,400	4,731,000	5,594,200	5,965,600	7,000,000
อ้อย	6,537,000	6,588,600	7,407,000	7,479,600	8,000,000
ชาเขียว	97,500	72,300	88,300	144,200	135,000
เมล็ดพืชที่ให้น้ำมัน	497,400	344,100	259,900	331,800	473,000
ยาสูบ	18,900	19,000	23,600	21,000	21,000
ถั่วพัลส์	505,000	615,300	518,600	670,600	721,900
มันฝรั่ง	4,597,600	4,988,700	5,140,600	4,995,300	5,137,200
หัวหอม	2,050,000	2,065,500	2,426,000	2,400,600	2,164,500
พืสดาชิโอ	225,000	239,600	261,100	304,400	310,000

ที่มา: Ministry of Agriculture Jihad

สินค้าประมง อิหร่านมีแหล่งจับสัตว์น้ำทั้งทางตอนเหนือ คือ ทะเลสาบแคสเปียน และทางตอนใต้ คือ อ่าวเปอร์เซีย และอ่าวโอมาน รวมไปถึงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยในปี 2014 อิหร่านมีผลผลิตปลาจำนวนทั้งหมด 947,000 ตัน แบ่งเป็น ปลาจับทางตอนเหนือ 545,865 ตัน คิดเป็นร้อยละ 57 ปลาจับทางตอนใต้ 39,647 ตัน คิดเป็นร้อยละ 4 และปลาจากการเพาะเลี้ยง 372,000 ตัน คิดเป็นร้อยละ 39

ทั้งนี้ รายละเอียดชนิดของปลาที่จับได้ทางตอนเหนือและทางตอนใต้ของอิหร่านได้แสดงไว้ดังตารางที่ 4-7 ดังนี้

ตารางที่ 4-7: ชนิดปลาและจำนวนที่จับได้ทางตอนเหนือและทางตอนใต้ของอิหร่านระหว่างปี 2010-2014 (หน่วย: ตัน)

ชนิดปลา	2010	2011	2012	2013	2014
ทางตอนใต้ (อ่าวเปอร์เซีย และอ่าวโอมาน)					
ปลาฉิวน้ำขนาดใหญ่ (Large Pelagic)	187,610	207,438	235,830	239,593	279,301
ปลาฉิวน้ำขนาดเล็ก (Small pelagic)	23,740	36,320	38,256	50,266	65,632
ปลาหน้าดิน (Demersal)	139,655	147,437	170,007	170,885	176,787
กุ้ง (Shrimp)	7,603	6,861	8,948	8,789	8,567
ปลาตะเกียง (Lantern)	9,897	13,841	6,660	4,125	5,578
รวมทางตอนใต้	368,505	411,897	459,701	473,658	535,865
ทางตอนเหนือ (ทะเลสาบแคสเปียน)					
ปลากระดูกแข็ง (Bony fish)	16,601	17,034	16,160	17,146	16,733
ปลาเตอร์เจียน (Sturgeon)	94	80	68	56	41
ปลากิลกา (Kilka)	27,110	20,717	24,086	23,221	22,873
รวมทางตอนเหนือ	43,805	37,831	40,314	40,423	39,647
รวมทั้งประเทศ	412,310	449,728	500,015	514,081	575,512

ที่มา: FAO

สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอของอิหร่าน แม้อิหร่านจะเป็นผู้ส่งออกพรมทั้งแบบถักทอด้วยมือหรือด้วยเครื่องจักร แต่การผลิตเส้นด้ายและผ้าฝ้ายสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มยังคงไม่เพียงพอ โดยส่วนใหญ่ อิหร่านผลิตสิ่งทอแบบพิเศษเพื่อป้อนให้กับโรงงานในยุโรป และมีการนำเข้าสิ่งทอทั่วไปจากประเทศ เช่น จีน เกาหลีใต้ ตุรกี และเยอรมนี เป็นมูลค่ารวมประมาณ 1.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ³ แม้จะมีกำแพงภาษีร้อยละ 55 ก็ตาม ดังนั้น อิหร่านจึงต้องการให้มีการผลิตสิ่งทอมากขึ้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนให้กับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มภายในประเทศ³

4.3.2 ขนาดความจุท่าเรือ

ท่าเรือสำคัญสำหรับใช้ขนส่งสินค้าของอิหร่านประกอบไปด้วย ท่าเรือจำนวน 11 แห่ง เป็นท่าเรือในทะเลสาบแคสเปียนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือ Amirabad ท่าเรือ Noshahr และท่าเรือ Anzali มีร่องความลึกมากที่สุด 6 เมตร ส่วนท่าเรืออื่นๆ เป็นท่าเรือในอ่าวเปอร์เซีย และอ่าวโอมาน โดยท่าเรือที่มีร่องความลึกมากกว่า 10 เมตร มีจำนวน 4 ท่าเรือ ได้แก่

- ท่าเรือ Shahid Rajaei ในเมือง Bandar Abbas
- ท่าเรือ Imam Khomeini ในเมือง Mahshahr
- ท่าเรือ Shahid Beheshti ในเมือง Chabahar
- และท่าเรือ Bahounar ในเมือง Bandar Abbas

ซึ่งได้แสดงในตารางที่ 4-8 อนึ่งท่าเรือ Imam Khomeini กับท่าเรือ Shahid Rajaei เป็นท่าเรือที่มีขนาดใหญ่สุดมีท่าเทียบเรือประมาณ 35 ท่าเทียบเรือ

³ <https://stitchdiary.com/iran-textile-garment-industry/>

ตารางที่ 4-8: ท่าเรือในอิหร่าน

ชื่อท่าเรือ	จังหวัด	เมือง	ระยะทางจากเขตเมือง (กม.)	ระยะทางจากสถานีบิน (กม.)	ร่องความลึก (เมตร)	ความยาวท่าเทียบเรือ (ฟุต)	จำนวนท่าเทียบเรือ
Shahid Rajaei	Hormozgun	Bandar Abbas	32	40	-14	8,245	35
Imam Khomeini	Khouzestan	Mahshahr	100	18	-14	7,765	37
Amirabad	Mazandarun	Neka	60	50	-6	1,800	10
Boshehr	Boshehr	Boshehr	-	3	-6	2,272	15
Noshahr	Mazandarun	Noushahr	180	3	-5	1,430	8
Anzali	Gilan	Bandar Anzali	40	35	-5	1,578	10
Shahid Beheshti	Sistan and Baloucheshtan	Chabahar	670	40	-12	1,280	10
Khouramshahr	Khozestan	Khoramshahr	125	15	-	2,471	19
Lengeh	Hormozgan	Bandar Lengeh	185	6	-5.5	475	2
Bahonar	Hormuzgan	Bandar Abbas	-	17	-10.5	1,447	12
Abaadan	Khozestan	Abaadan	120	5	-5.5	416	8

ที่มา: Port and Maritime Organization

4.4 สรุป

จากข้างต้น สามารถสรุปข้อมูลสำคัญของตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ กำลังการผลิตศักยภาพท่าเรือ ค่าดำเนินการในการประกอบธุรกิจต่างๆ และค่าสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานได้ดังนี้

ตารางที่ 4-9: ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทางธุรกิจที่สำคัญในอิหร่าน

รายการ	คำอธิบาย
ตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ	<p>ตลาดหลัก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เอเชีย และยุโรปซึ่งไม่สามารถระบุประเทศได้ 2. จีน 3. สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ 4. อิรัก 5. ตุรกี <p>สินค้าส่งออกสำคัญ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. น้ำมัน เม็ดพลาสติก และผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องจากปิโตรเคมี 2. เหล็ก 3. พลาสติกโอ
กำลังการผลิต	<p>สินค้าเกษตรสำคัญคือ ข้าวสาลี อ้อย หัวผักกาดหวาน มันฝรั่ง และข้าวบาร์เลย์</p> <p>ประมง เป็นการจับปลาในอ่าวเปอร์เซียและอ่าวโอมานเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 93.11 ของการจับปลาของอิหร่านทั้งหมด</p> <p>ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิหร่านส่งออกเส้นด้ายและผ้าฝ้ายแบบพิเศษให้กับยุโรป แต่เส้นด้ายและผ้าฝ้ายสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มทั่วไปในประเทศไม่เพียงพอ</p>

รายการ	คำอธิบาย
ท่าเรือ	ท่าเรือจำนวน 11 แห่ง เป็นท่าเรือในทะเลสาบแคสเปียนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือ Amirabad ท่าเรือ Noshahr และท่าเรือ Anzali มีร่องความลึกมากที่สุด 6 เมตร ส่วนท่าเรืออื่นๆ เป็นท่าเรือในอานเปอร์เซีย และอ่าวโอมาน โดยท่าเรือที่มีร่องความลึกมากกว่า 10 เมตร มีจำนวน 4 ท่าเรือ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ▪ ท่าเรือ Shahid Rajaee ในเมือง Bandar Abbas ▪ ท่าเรือ Imam Khomeini ในเมือง Mahshahr ▪ ท่าเรือ Shahid Beheshti ในเมือง Chabahar ▪ และท่าเรือ Bahounar ในเมือง Bandar Abbas
ค่าจัดตั้งธุรกิจ	ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดประมาณ 480,000-500,000 เรียลอิหร่าน
ราคาที่ดิน	อุตสาหกรรม อิหร่านมีเขตอุตสาหกรรม 39 แห่ง โดยราคาที่ดินอยู่ระหว่าง 100,000 ถึง 325,000 เรียลอิหร่านต่อตารางเมตร หรือประมาณ 78-253 บาทต่อตารางเมตร
ค่าไฟฟ้า	ค่าไฟฟ้าขึ้นอยู่กับประเภทการใช้งาน กำลังไฟฟ้าของสายส่งกระแสไฟฟ้า และช่วงเวลาที่มีการใช้ไฟฟ้า โดยมีค่าเริ่มต้นใช้ไฟฟ้า 0 ถึง 47,616 เรียลอิหร่าน และอัตราค่าไฟฟ้าระหว่าง 149 ถึง 1,310 เรียลอิหร่านต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง
ค่าแก๊ส	ค่าแก๊สสำหรับกิจการประเภทต่างๆ <ul style="list-style-type: none"> ▪ ปีโตรเคมี 2,650 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ เหล็ก 1,320 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ เกษตร และอุตสาหกรรม 1,150 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ อุตสาหกรรมอื่นๆ 1,000 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ ทั่วไป (พาณิชย์) 1,500 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร
ค่าน้ำ	ค่าน้ำสำหรับกิจการประเภทต่างๆ <ul style="list-style-type: none"> ▪ อุตสาหกรรม 4,800 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ สาธารณะ และรัฐบาล 6,480 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ การศึกษา และศาสนา 2,400 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ ก่อสร้าง 9,000 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ การพาณิชย์ 8,310 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร ▪ อื่นๆ 1,200 เรียลอิหร่านต่อลูกบาศก์เมตร

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ข้อมูลที่สำคัญด้านการลงทุน

5

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ข้อมูลการลงทุนในอิหร่านที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) ข้อมูลการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศของอิหร่านทั้งการลงทุนของต่างชาติในอิหร่าน (Inward) และการลงทุนของชาวอิหร่านในต่างประเทศ (Outflow) รวมถึง (2) ข้อมูลการลงทุนที่สำคัญในอิหร่าน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ

5.1.1 การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในอิหร่าน (Inward Direct Investment)

อิหร่านมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI inflow) ในปี 2016 เท่ากับ 3.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 9 ของมูลค่า FDI inflow ในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ (MENA) ซึ่งสูงเป็นอันดับที่สองในกลุ่ม MENA รองจากอียิปต์ (ร้อยละ 28)¹ นอกจากนี้ FDI inflow ของอิหร่านยังเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 64 จากปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม มูลค่า FDI inflow ของอิหร่านในปีล่าสุดยังต่ำกว่ามูลค่าที่คาดการณ์ของ the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA)² ที่คาดการณ์ FDI inflow ไว้สูงถึง 9.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ³ และต่ำกว่าสถิติ FDI inflow ของอิหร่านในปี 2012 ที่สูงถึง 4.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ⁴

อนึ่ง แม้มูลค่า FDI inflow ของอิหร่านจะต่ำกว่าศักยภาพของประเทศ กล่าวคือ ปัจจุบันมูลค่าการลงทุนโดยตรงของต่างชาติสะสมในอิหร่านเพียงร้อยละ 11 ของ GDP แต่ที่ผ่านมาในปี 2012-2016 ก็มีแนวโน้มการลงทุนโดยตรงของต่างชาติในอิหร่านเพิ่มขึ้นโดยตลอด ดังแสดงในรูปภาพที่ 5.1 ทั้งนี้ Valiollah Seif ผู้ว่าการธนาคารกลางอิหร่านตั้งเป้าหมายว่าอิหร่านมีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติได้มากกว่า 3.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ภายใน 2 ทศวรรษข้างหน้า⁵

¹ <https://financialtribune.com/articles/domestic-economy/65339/iran-2nd-biggest-fdi-destination-in-mena>

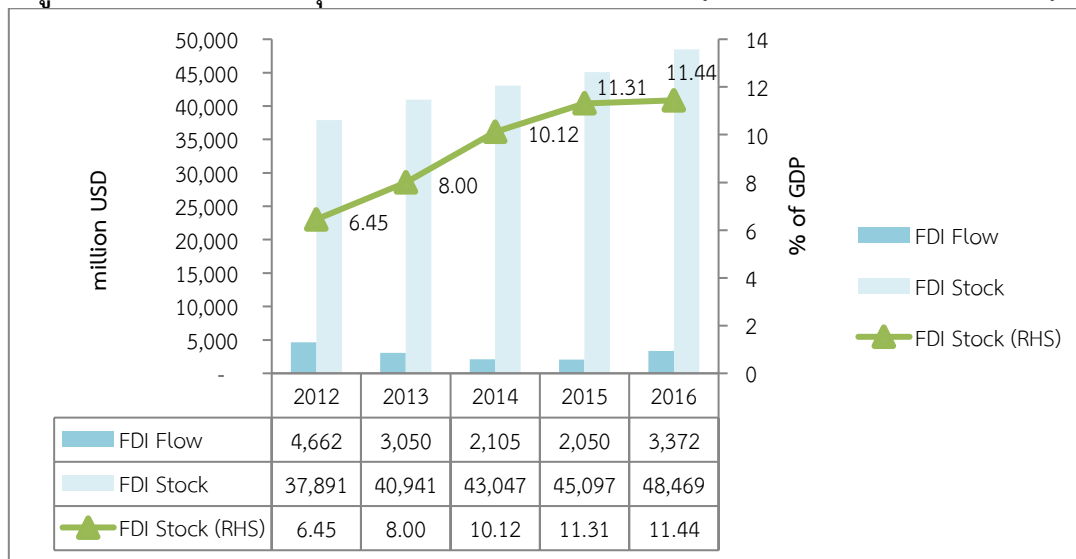
² ความตกลงระหว่างประเทศต่อโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน มีประเทศสมาชิก ได้แก่ จีน ฝรั่งเศส รัสเซีย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เยอรมนี และสหภาพยุโรป

³ <http://www.iran-bn.com/tag/foreign-direct-investment-fdi/>

⁴ <https://en.radiofarda.com/a/iran-foreign-investments/28544711.html>

⁵ <https://financialtribune.com/articles/economy-domestic-economy/73496/fdi-more-beneficial-than-foreign-finance-for-iran>

รูปภาพที่ 5-1 การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในอิหร่าน (Inward Direct Investment)

ที่มา: UNCTAD (2017)

ประเทศที่มาลงทุนในอิหร่าน

หากพิจารณาตามมูลค่าการลงทุนโดยรวม พบว่า นักลงทุนที่มาลงทุนโดยตรงในอิหร่านมากที่สุดในช่วงปี 1992-2008 คือ ออสเตรเลีย รวม 682 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ รองลงมาเป็น การลงทุนจากภูมิภาคเอเชีย ยุโรป แอฟริกา และสหรัฐฯ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5-1: ประเทศที่มาลงทุนโดยตรงในอิหร่าน

ภูมิภาค	ประเทศที่มาลงทุนโดยตรงในอิหร่านเป็นส่วนใหญ่ (ปี 1992-2008)	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุนรวม (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)
Asia	สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และโอมาน	190	11.6
Europe	เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ สเปน สหราชอาณาจักร ตุรกี อิตาลี ฝรั่งเศส และอื่นๆ รวม 20 ประเทศ	253	10.9
Americas	แคนาดา ปานามา สหรัฐฯ และจาไมกา	7	1.4
Africa	มอริเชียส ไลบีเรีย และแอฟริกาใต้	N/A	8.0
Australia	ออสเตรเลีย	1	682.0

ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_direct_investment_in_Iran

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันเริ่มมีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนโดยตรงในอิหร่านมากขึ้น ทั้ง (1) เยอรมันนี่ที่ลงทุนไปแล้วกว่า 3.96 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (2) สเปนลงทุนไปแล้วกว่า 3.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และ (3) จีนที่ลงทุนไปแล้วกว่า 2.3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 ในปี 2018⁶ อนึ่ง อิหร่านได้ส่งเสริมให้มีการลงทุนของต่างชาติในเขตการค้าเสรี (Free Trade Zones) โดยในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา มีต่างชาติมาลงทุนในเขตการค้าเสรีของอิหร่านไปแล้วกว่า 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และล่าสุดเมื่อต้นปี 2018 ที่ผ่านมา อิหร่านได้ลงนามในสัญญาการลงทุนในเขตการค้าเสรีกับบริษัทต่างชาติ รวมมูลค่า 4.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนจากตุรกี จีน อิตาลี ฝรั่งเศส และเกาหลีใต้⁷

⁶ <http://www.iran-bn.com/2018/01/31/chinese-direct-investment-in-iran-up-20/>

⁷ <http://www.iran-bn.com/2018/03/14/free-trade-zones-to-attract-4-5bn-in-fdi/>

อุตสาหกรรมที่ต่างชาติมาลงทุนในอิหร่าน

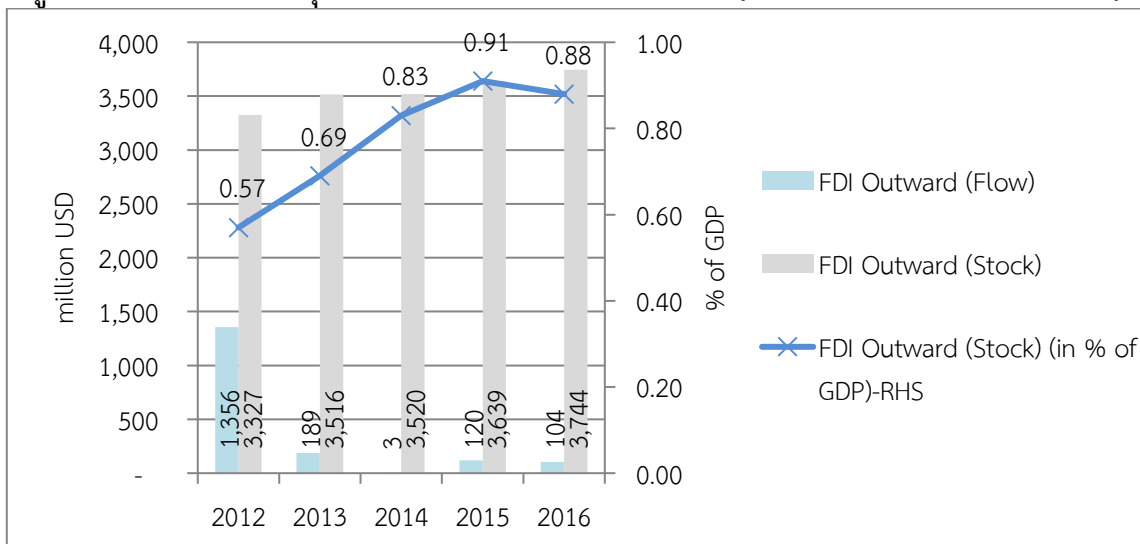
อุตสาหกรรมของอิหร่านที่ดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติได้มากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมโพลิเมอร์และเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมการค้า อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมพลาสติก และอุตสาหกรรมอุปกรณ์การแพทย์⁸ อนึ่งจากการสำรวจภาคสนาม พบว่า มีนักลงทุนชาวฝรั่งเศสลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์ (เปอโยต์ และซีตรอน) นักลงทุนชาวสวิสเซอร์แลนด์ลงทุนในอุตสาหกรรมการเกษตร (เนสท์เล่) นักลงทุนชาวเยอรมันลงทุนอุตสาหกรรมก่อสร้างถนน (Deutsche Bahn) และโทรคมนาคม (Deutsche Telekom) และนักลงทุนชาวจีนลงทุนในหลายอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ ภายใต้แผนพัฒนาประเทศ (the Sixth Five-Year Development Plan 2017-2022) อิหร่านจำเป็นต้องพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศปีละ 50 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ทั้งในรูปของการลงทุนโดยตรง การร่วมลงทุน และการกู้ยืม รวมถึงการลงทุนจากภายในประเทศอีก 145 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อให้อิหร่านสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตได้ร้อยละ 8 ต่อปี ตามเป้าหมายของแผนการพัฒนาประเทศดังกล่าว⁹ อย่างไรก็ตาม จากการประกาศคว่ำบาตร (Sanction) อิหร่านของสหรัฐฯ เมื่อเดือนสิงหาคม 2018 ที่ผ่านมา เป็นผลให้นักลงทุนชาวยุโรปย้ายการลงทุนออกไปจากอิหร่าน เหลือเพียงนักลงทุนชาวจีนที่ยังลงทุนอยู่ในอิหร่าน

5.1.2 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของอิหร่าน (Outward Direct Investment)

การลงทุนในต่างประเทศของนักลงทุนชาวอิหร่านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง กล่าวคือ มูลค่าการลงทุนในต่างประเทศสะสมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2012-2016 แต่มูลค่าการลงทุนส่วนเพิ่มในแต่ละปีมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับ GDP ของอิหร่าน พบว่า มูลค่าการลงทุนสะสมในต่างประเทศมีสัดส่วนต่ำกว่าร้อยละ 1 ของ GDP ดังแสดงในรูปภาพที่ 5.2

รูปภาพที่ 5-2 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของอิหร่าน (Outward Direct Investment)

ที่มา: UNCTAD (2017)

⁸ <https://financialtribune.com/articles/economy-business-and-markets/75108/iran-25b-of-foreign-investment-attracted-in-four-years>

⁹ <https://financialtribune.com/articles/economy-business-and-markets/75108/iran-25b-of-foreign-investment-attracted-in-four-years>

ทั้งนี้ หากพิจารณามูลค่ายอดขาย พบว่า ประเทศที่นักลงทุนอิหร่านไปลงทุนเป็นส่วนใหญ่ คือ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) และประเทศอื่นๆ เช่น ซาอุดีอาระเบีย จีน และไต้หวัน เป็นต้น โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมค้าปลีกและค้าส่ง บริการทางการเงิน กิจกรรมทางธุรกิจ ปีโตรเลียม การสื่อสารและโทรคมนาคม คลังสินค้า และการขนส่ง เป็นต้น¹⁰

5.2 ข้อมูลการลงทุนที่สำคัญในประเทศ

เมื่อพิจารณามูลค่าการลงทุนจากยอดขายของบริษัท พบว่า บริษัทต่างชาติที่ลงทุนโดยตรงในอิหร่าน และมียอดขายสูงสุด เป็นบริษัทในอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ อุตสาหกรรมการค้า (ค้าปลีกและค้าส่ง) อุตสาหกรรมเคมีและเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้มีผู้นำตลาดที่มาจากสวีตเซอร์แลนด์ และเยอรมนี ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.2

¹⁰ https://www.investmentmap.org/investorProfile_comp.aspx

ตารางที่ 5-2: การลงทุนของต่างชาติในอิหร่าน จำแนกตามอุตสาหกรรม

Industry	Number of affiliated in country	Number of parents	Sales of affiliated (US\$ million)	Number of Affiliated Reporting sales	Employees	Number of Affiliated Reporting employment	Recently established	Leading parent company ¹¹	Leading home country ¹²
Wholesale and retail trade	58	48	69,200,000	116	2,988	96	2	Transinvest Holding Ag, CHE	Germany
Business activities	26	23	-	52	1,284	44		Transinvest Holding Ag, CHE	Switzerland
Other services	25	23	-	50	620	48	1	Transinvest Holding Ag, CHE	Switzerland
Transport, storage and communications	20	12	-	40	869	36		Transinvest Holding Ag, CHE	Switzerland
Finance	15	13	-	30	380	30		Transinvest Holding Ag, CHE	Germany
Community, social and personal service activities	15	13	-	30	380	30		Transinvest Holding Ag, CHE	Germany
Machinery and equipment	14	12	-	28	2,322	16	2	Zeppelin-Stiftung, DEU	France
Electrical and electronic equipment	13	11	6,000,000	26	2,302	16		Zeppelin-Stiftung, DEU	Germany
Metal and metal products	10	10	-	20	2,317	10	2	Alfa Laval Ab, SWE	Germany
Chemicals and chemical products	9	8	45,364,900	18	3,320	14	2	Merck Kg Auf Aktien, DEU	Germany
Motor vehicles and other transport equipment	9	8	-	18	2,249	10	1	Zeppelin-Stiftung, DEU	France
Textiles, clothing and leather	9	9	-	18	3,640	8	1	Cryt, CYP	Germany
Construction	7	5	-	14	460	10	1	Transinvest Holding Ag, CHE	Switzerland
Food, beverages and tobacco	6	5	70,000,000	12	1,250	8	2	Nestlé S.A., CHE	Switzerland
Rubber and plastic products	4	4	-	8	680	2	1	Nylex Limited, AUS	Slovenia
Coke, petroleum products and nuclear fuel	3	3	-	6	2,020	4		Gibis-Em D.O.O., SVN	Slovenia
Other manufacturing	3	3	-	6	55	4		Golden Eagle General Trading Est, ARE	Japan
Hotels and restaurants	3	1	-	6	120	6		Transinvest Holding Ag, CHE	Switzerland
Recycling	2	2	-	4	2,400	2		Cryt, CYP	Cyprus
Wood and wood products	2	2	-	4	100	2	1	Burgmann Industries Holding Gmbh, DEU	France

¹¹ In term of Number of affiliates

¹² In term of Number of affiliates

Industry	Number of affiliated in country	Number of parents	Sales of affiliated (US\$ million)	Number of Affiliated Reporting sales	Employees	Number of Affiliated Reporting employment	Recently established	Leading parent company ¹¹	Leading home country ¹²
Publishing, printing and reproduction of recorded media	2	2	-	4	-	4		Schneider Electric Sa, FRA	United States
Non-metallic mineral products	2	2	-	4	100	2	1	Sacmi Cooperativa Meccanici Imola Soc Coop, ITA	Italy
Electricity, gas and water	1	1	-	2	-	2		Abb Ltd, CHE	Switzerland
Mining and quarrying	1	1	-	2	-	2	1	Rio Tinto Plc, GBR	United Kingdom
Petroleum	1	1	0	2	-	2		Lg International Corp., KOR	Republic of Korea
Total (merchandise and services)	136	100	190,564,900	272	15,367	200	11	Transinvest Holding Ag, CHE	Germany

ที่มา: investmentmap.org

ปัจจุบัน มีนักลงทุนไทยเข้าลงทุนในอิหร่านแล้วหลายบริษัท ดังมีรายละเอียด ดังนี้

(1) บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

(PTTEP Company Limited: PTTEP)

บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม (ปตท.สผ.) เคยลงทุนในอิหร่าน ทั้งในรูปของโครงการลงทุน
โครงการร่วมลงทุน และการจัดตั้งบริษัท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) โครงการลงทุน ได้แก่ โครงการอิหร่าน ซาเวห์ ในปี 2008 ซึ่งเป็นโครงการสำรวจปิโตรเลียมที่
ปตท.สผ. ดำเนินการร้อยละ 100
- 2) โครงการร่วมลงทุน ได้แก่ โครงการ HDPE¹³ ในปี 2009 ซึ่งเป็นโครงการร่วมทุนระหว่างบริษัท
ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน) (PTTCH) สัดส่วนการร่วมทุนร้อยละ 10 กับ บริษัท Itochu
Corporation ร้อยละ 12 บริษัท เคมีภัณฑ์ซีเมนต์ไทย จำกัด ร้อยละ 38 และ National
Petrochemical Company แห่งประเทศอิหร่าน (NPC Iran) ร้อยละ 40 โดยโครงการ HDPE
มีขนาดกำลังการผลิต 300,000 ตันต่อปี ด้วยวงเงินลงทุนทั้งหมดของโครงการเท่ากับ 22.5
ล้านเหรียญสหรัฐฯ
- 3) การจัดตั้งบริษัท ได้แก่ บริษัท ปตท.สผ. อิหร่าน (PTTEP IR) ดำเนินการสำรวจและผลิต
ปิโตรเลียม โดยบริษัท ปตท.สผ. เป็นเจ้าของร้อยละ 100 เช่นกัน ปัจจุบัน บริษัท ปตท.สผ.
อิหร่าน ได้ปิดดำเนินการไปแล้วเมื่อเดือนมีนาคม ปี 2017 ที่ผ่านมา¹⁴ อย่างไรก็ตาม บริษัท
ปตท.สผ. ได้ร่วมลงนามใน MOU กับบริษัทน้ำมันแห่งชาติของอิหร่าน (National Iranian Oil
Company: NIOC) ในการศึกษา/สำรวจปริมาณน้ำมันและก๊าซของอิหร่าน รวมถึงโครงการ
พัฒนาแหล่งน้ำมันของอิหร่านทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ Changouleh, Balal และ Dalamperi¹⁵

(2) บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

(PTT Global Chemical Public Company Limited: PTTGC)

ร่วมทุนกับบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG) ในการจัดตั้งบริษัท Mehr Petrochemical
Company (MHPC) โดย PTTGC เป็นผู้ถือหุ้นหลัก และ SCG เป็นผู้ถือหุ้นร่วม โดยได้จ้าง SCG เป็นผู้บริหาร
กิจการในอิหร่าน ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

(3) บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

SCG (Thailand) CO.LTD

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย ลงทุนในอิหร่าน ทั้งในรูปของโครงการร่วมลงทุน และการจัดตั้งบริษัท
ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงการร่วมลงทุน ได้แก่ โครงการ Polyolefins หรือ HDPE โดยบริษัท ปูนซีเมนต์ไทยถือหุ้น
ร้อยละ 38 ซึ่งโครงการดังกล่าวมีกำลังการผลิตโพลีเอทิลีนที่มีค่าความหนาแน่นสูง 300,000 ตัน
ต่อปี¹⁶

¹³ โพลีเอทิลีนที่มีค่าความหนาแน่นสูง

¹⁴ <https://www.pttep.com/en/Investorrelations/Regulatorfilings/Setnotification/Dissolutionofnon-Activesubsidiaries.aspx?mode=print>

¹⁵ <http://www.iran-bn.com/2017/08/29/pttep-submits-study-results-on-iran-oilfields/>

¹⁶ https://www.scg.co.th/th/08news_release/01_news/detail.php?ContentId=176

2. การจัดตั้งบริษัท ได้แก่ บริษัท Mehr Petrochemical Company (MHPC) เป็นบริษัทสาขาต่างประเทศในธุรกิจเคมีภัณฑ์ ของบริษัท SCG Chemicals Co., Ltd (SCGCh) ซึ่งลงทุนไป 240 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 38 โดยร่วมลงทุนกับบริษัท Alliance Petrochemical Investment (Singapore) (API) สัดส่วนการลงทุนร้อยละ 60¹⁷

อนึ่ง จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่ามูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศในอิหร่านเมื่อเทียบกับ GDP ยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สะท้อนถึงโอกาสและสถานะการแข่งขันในตลาดได้จากนักลงทุนต่างชาติรายใหญ่ สาขาอุตสาหกรรมหลักที่ต่างชาติลงทุน และนักลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในอิหร่าน ได้ดังแสดงในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5-3: สรุปข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในอิหร่าน

FDI inflow	รายละเอียด
ประเทศหลักที่เข้ามาลงทุนในอิหร่าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ออสเตรเลีย 2. สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) 3. เยอรมนี 4. สเปน 5. จีน
สาขาอุตสาหกรรมที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. พอลิเมอร์และเคมีภัณฑ์ 2. เหล็ก 3. การค้า (ค้าปลีกและค้าส่ง) 4. ชิ้นส่วนยานยนต์ 5. เหมืองแร่
การลงทุนจากไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) 2. บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) 3. บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

¹⁷ <http://sameaf.mfa.go.th/th/country/middle-east/detail.php?ID=38#4> และ <https://www.ryt9.com/s/expd/749412>

การวิเคราะห์รายอุตสาหกรรม

6

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ในการศึกษาส่วนของการวิเคราะห์รายอุตสาหกรรมจะทำการเลือกอุตสาหกรรมที่น่าจะมีโอกาสการลงทุนในอิหร่านมาทำการศึกษาลงลึก อย่างน้อย 2 อุตสาหกรรม โดยในการพิจารณาว่าอุตสาหกรรมใดมีโอกาสการลงทุนในประเทศอิหร่านนั้น จะพิจารณาจาก 2 ด้านคือ ความเหมาะสมของประเทศเป้าหมาย และความพร้อมของไทย โดยด้านความเหมาะสมของประเทศเป้าหมายนั้นจะพิจารณา 3 ประเด็น คือ (1) เป็นอุตสาหกรรมที่มีความต้องการในประเทศ คือ เป็นสินค้าที่มีการนำเข้าสูง (2) เป็นอุตสาหกรรมที่มีทรัพยากรมาก (3) เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม

สำหรับอิหร่าน อุตสาหกรรมที่มีความต้องการในประเทศ หรือ มีการนำเข้าสูง ได้แก่ ยานยนต์ และ ชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องจักร และเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องปรับอากาศ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า อิหร่านสามารถผลิตสินค้าจากภายในประเทศได้เกือบทุกประเภท แต่ในหลายผลิตภัณฑ์ไม่มีความสามารถในการแข่งขันมากนักหากมีการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งในปัจจุบันเศรษฐกิจของอิหร่านค่อนข้างปิด (อันมาจากปัจจัยจากภายนอกเช่นการคว่ำบาตร) ตัวเลขมูลค่าการนำเข้าในปัจจุบันจึงยังไม่อาจสะท้อนอุตสาหกรรมที่มีความต้องการในประเทศได้มากนัก ส่วนทรัพยากรที่สำคัญในอิหร่านนั้นมีความหลากหลาย เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ อัญมณี สินแร่ต่างๆ สินค้าเกษตร เช่น ผลไม้เมืองหนาว ฝ้าย ปศุสัตว์ ถั่ว โดยเฉพาะพิสตาชิโอ เครื่องเทศ โดยเฉพาะหญ้าฝรั่น และสัตว์น้ำ ทั้งในทะเลสาบแคสเปียน และในมหาสมุทร (อ่าวเปอร์เซีย) รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆในประเทศ ทั้งโบราณสถาน วัฒนธรรม ศาสนา และที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วย ส่วนกิจกรรมที่รัฐให้การสนับสนุนนั้น จะได้แก่อุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมการผลิตในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษซึ่งมีอยู่หลายเขตในอิหร่าน

ตารางที่ 6-1: อุตสาหกรรมที่มีโอกาสในอิหร่าน

อุตสาหกรรมที่ต้องการในประเทศ	ทรัพยากรสำคัญ	อุตสาหกรรมที่รัฐส่งเสริม
ปัจจุบันเศรษฐกิจค่อนข้างปิดเนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ จึงยังไม่อาจสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของตลาดในอิหร่านได้	น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ อัญมณี สินแร่ต่างๆ สินค้าเกษตร เช่น ผลไม้เมืองหนาว ฝ้าย ปศุสัตว์ ถั่ว โดยเฉพาะพิสตาชิโอ เครื่องเทศ โดยเฉพาะหญ้าฝรั่น และสัตว์น้ำ และสถานที่ท่องเที่ยว	การเกษตร และการผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ที่มา: มุลนิธิ สวค. รวบรวมจากการศึกษา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจะปรากฏ อุตสาหกรรมที่มีความเหมาะสมของประเทศเป้าหมายทั้งหมด 2 อุตสาหกรรม ที่จะนำมาศึกษาเชิงลึกก่อน ได้แก่ สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมอาหาร เนื่องจากอาหารจากเกษตรแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมที่นอกจากจะได้รับการส่งเสริมแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีทรัพยากรในประเทศที่ค่อนข้างหลากหลาย และเป็นสินค้าที่ได้รับการยกเว้นจากมาตรการคว่ำบาตร ส่วนสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มนั้น เป็นอุตสาหกรรมที่มีทรัพยากรครบถ้วนทั้ง 2 ประเภทสำคัญ คือ ฝ้าย และใยสังเคราะห์ ซึ่งได้จากการแปรรูปก๊าซธรรมชาติ ในการศึกษาครั้งนี้จึงจะพิจารณาไปที่ 2 อุตสาหกรรมนี้เป็นเป้าหมายในเบื้องต้นก่อน

6.1 อุตสาหกรรมสิ่งทอ

1. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ด้วยห่วงโซ่มูลค่า Value Chain

รูปภาพที่ 6-1: การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ที่มา : มุลนิธิ สวค.

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่านหรือประเทศอิหร่านมีชื่อเสียงอันยาวนานในการผลิตสิ่งทอ และเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรมทอมือ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานชิ้นเอกของโลก โรงงานสิ่งทอแห่งแรกในสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านก่อตั้งขึ้นกว่า 100 ปีที่ผ่านมาในกรุงเตหะราน เมืองหลวงของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ปัจจุบันผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง เสื้อผ้าและสิ่งทอเป็นร้อยละ 0.33 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรือ GDP มีมูลค่าสูงถึง 19,821 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ แผนพัฒนาระยะยาวของอิหร่านได้ระบุวิสัยทัศน์ 2025 ได้กำหนดว่าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักสำหรับการขยายตัว มีแผนปฏิบัติการเฉพาะด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ เน้นส่งเสริมความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอิหร่านกำลังต้อนรับชาวต่างชาติ

รูปภาพที่ 6-2: มูลค่าและ GDP ของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้าและเครื่องหนัง สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

มูลค่าและ GDP ของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้าและเครื่องหนัง สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน (ราคาคงที่ของปี 2012)				
	Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended
	Mar-13	Mar-14	Mar-15	Mar-16
Value added (bn IRR)	24,573	23,464	21,599	19,821
GDP contribution (%)	0.42	0.4	0.36	0.33
CBI official exchange rate (IRR)	12,260	21,253	26,509	29,850

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

การนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

1) การนำเข้า

ปัจจุบันการนำเข้าสิ่งทอและเสื้อผ้าในประเทศอิหร่านประมาณ 1-2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯผ่านหน่วยงานราชการและภาคเอกชน มีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.2 ในปี พ. ศ. 2560 อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพบว่าการลักลอบนำเข้าเครื่องแต่งกายเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศอย่างผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ภาคอุตสาหกรรม และถือว่าเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีราคาและคุณภาพต่ำ สินค้าสิ่งทอนำเข้าส่วนใหญ่เป็นสิ่งทอที่ไม่รวมผ้าคลุมศีรษะชาดอร์สีดำ, เส้นใย และเส้นด้าย โดยมีการนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์, ตุรกี, อินเดีย, สาธารณรัฐประชาชนจีน, อิตาลี, เยอรมนี, ทาจิกิสถาน, อุซเบกิสถาน เป็นต้น

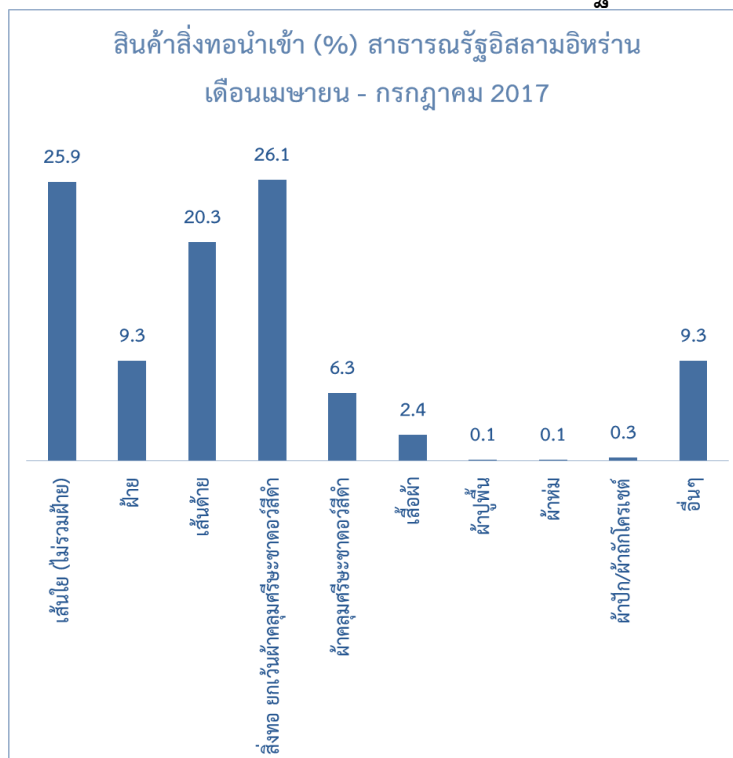
รูปที่ 3 แสดงการนำเข้าสินค้ากลุ่มสิ่งทอของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ระหว่างเดือนเมษายน – กรกฎาคม 2017

รูปภาพที่ 6-3: มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

การนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน (ล้านเหรียญสหรัฐ)					
Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended	Apr-Jul 2017
Mar-13	Mar-14	Mar-15	Mar-16	Mar-17	
1,266.6	1,471.4	1,452.7	1,151	1,647.7	511.8

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-4: การนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-5: ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่นำเข้าจากประเทศอื่น

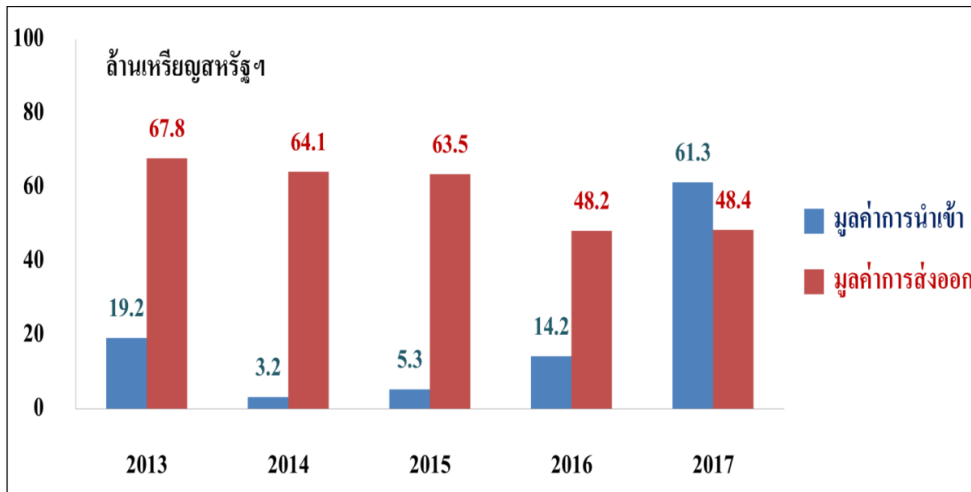
ประเภทผลิตภัณฑ์สิ่งทอนำเข้า	ประเทศ
ผ้า	สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย, ตุรกี, ทาจิกิสถาน, อุซเบกิสถาน
เส้นใย	ตุรกี, อินเดีย, สาธารณรัฐประชาชนจีน, สหรัฐอเมริกา, เยอรมนี
สิ่งทอ (ยกเว้นผ้าคลุมศีรษะขาดอวส์ตีค่า)	สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย, ตุรกี, อินเดีย, สาธารณรัฐประชาชนจีน, อิตาลี, เยอรมนี
เสื้อผ้า	สาธารณรัฐประชาชนจีน, เยอรมนี, สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย, ฝรั่งเศส, สเปน, สวีเดน, อิตาลี, สวิสเซอร์แลนด์
ผ้าปูพื้น	สาธารณรัฐประชาชนจีน, อิตาลี, สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย,
ผ้าห่ม	สาธารณรัฐประชาชนจีน, ตุรกี, สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย,
ผ้าปก/ผ้าถักโครเชต์	สาธารณรัฐประชาชนจีน, ประเทศกาตาร์, สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย,
ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ	สาธารณรัฐประชาชนจีน, ฝรั่งเศส, อิตาลี, สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย, เยอรมนี, ตุรกี, อินเดีย

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

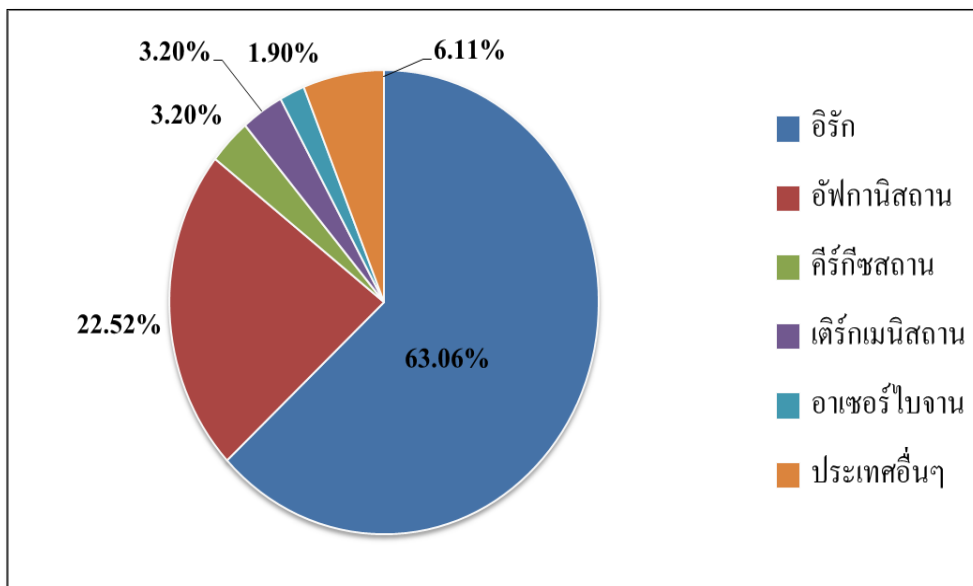
ส่วนการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2017 การนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าจากต่างประเทศมีมูลค่า 12.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยนำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน, เยอรมนี, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, ตุรกี, ฝรั่งเศส, สเปน, สวีเดน, อิตาลีและสวิสเซอร์แลนด์ ในขณะที่การส่งออกเสื้อผ้ามีแนวโน้มลดลง ในปี 2017 มีมูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าไปตลาดต่างประเทศ 48.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยส่งออกเสื้อผ้าไปประเทศอิรักสูงที่สุด เป็นร้อยละ 63.06 รองลงมาได้แก่ประเทศอัฟกานิสถาน คีร์กีซสถานและเติร์กเมนิสถาน ตามลำดับ

รูปภาพที่ 6-6: มูลค่าการนำเข้าและส่งออกเสื้อผ้า สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-7: ประเทศที่นำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

เดิมภาษีศุลกากรของการนำเข้าเสื้อผ้าประมาณร้อยละ 200 ซึ่งเป็นสาเหตุการลักลอบนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากต่างประเทศ รัฐบาลจึงประกาศลดภาษีศุลกากรการนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าเหลือร้อยละ 55

รูปภาพที่ 6-8: ภาษีศุลกากรการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รายการสินค้านำเข้า	ภาษีศุลกากร (%)
เสื้อผ้า	55
รองเท้า (ยกเว้นรองเท้ากีฬาและรองเท้ากันไฟ)	55
เส้นด้าย	32
พรมและผ้าปูพื้น	55

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

การส่งออก

การส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2013 และมีแนวโน้มคงที่จนถึงปัจจุบัน โดยปี 2017 มีมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ 620 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ส่งออกต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ ผ้าปูพื้น ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ เส้นใยและเส้นด้าย เป็นต้น ส่วนการส่งออกเสื้อผ้าของอิหร่านมีมูลค่า 48.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศอิรักเป็นประเทศที่มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านสูงสุดในปี พ. ศ. 2560 หรือร้อยละ 63 ของผลิตภัณฑ์สิ่งทอส่งออกทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไปยังประเทศอื่นๆ เช่น อาเซอร์ไบจาน, อัฟกานิสถาน, ทาจิกิสถาน, เติร์กเมนิสถาน เป็นต้น ปัจจุบันสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านอิหร่านได้ดำเนินการพัฒนาเพื่อทำให้อุตสาหกรรมเสื้อผ้ามีความทันสมัยเพื่อเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น

รูปภาพที่ 6-9: มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

การส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)					
Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended	Yr.ended	Apr-Jul
Mar-13	Mar-14	Mar-15	Mar-16	Mar-17	2017
746.30	670.20	660.50	616.00	620.20	204.10

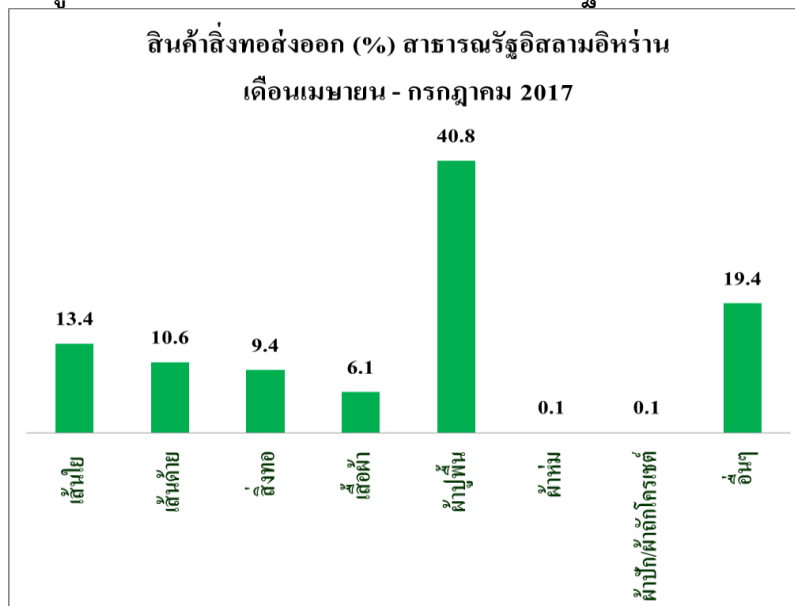
ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-10: การส่งออกสินค้ากลุ่มสิ่งทอของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ประเภทผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	ประเทศ
เส้นใย	ตุรกี, อาเซอร์ไบจาน, อิรัก, อัฟกานิสถาน, เติร์กเมนิสถาน
เส้นด้าย	อาเซอร์ไบจาน, อิรัก, อัฟกานิสถาน, ทาจิกิสถาน
สิ่งทอ	อิรัก, อัฟกานิสถาน, อาเซอร์ไบจาน, เติร์กเมนิสถาน, ตุรกี
เสื้อผ้า	อิรัก, อัฟกานิสถาน, เติร์กเมนิสถาน, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, อาเซอร์ไบจาน
ผ้าปูพื้น	โอมาน, อิรัก, ปากีสถาน, อัฟกานิสถาน
ผ้าห่ม	อิรัก, อัฟกานิสถาน, อาเซอร์ไบจาน, เติร์กเมนิสถาน
ผ้าปัก/ผ้าถักโครเชต์	อาเซอร์ไบจาน, เติร์กเมนิสถาน
ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ	ตุรกี, อิรัก, อาเซอร์ไบจาน, เติร์กเมนิสถาน, อัฟกานิสถาน

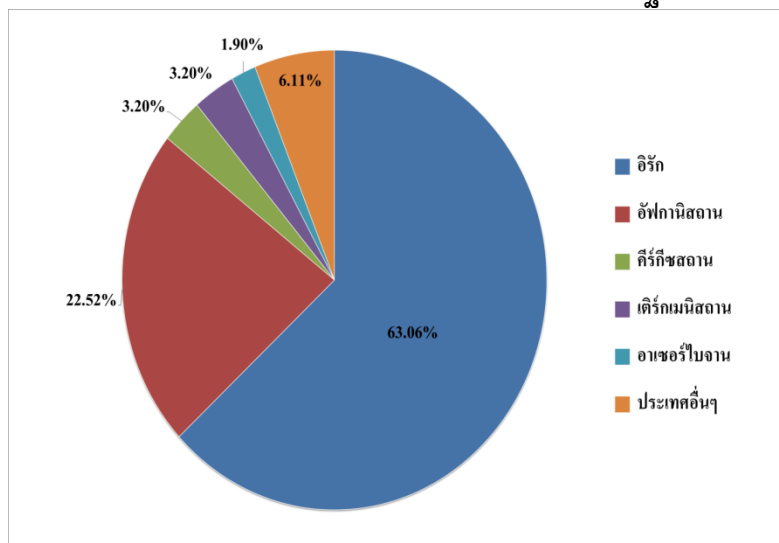
ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-11: สินค้าส่งออก สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-12: ประเทศที่นำเข้าสินค้าสิ่งทอของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

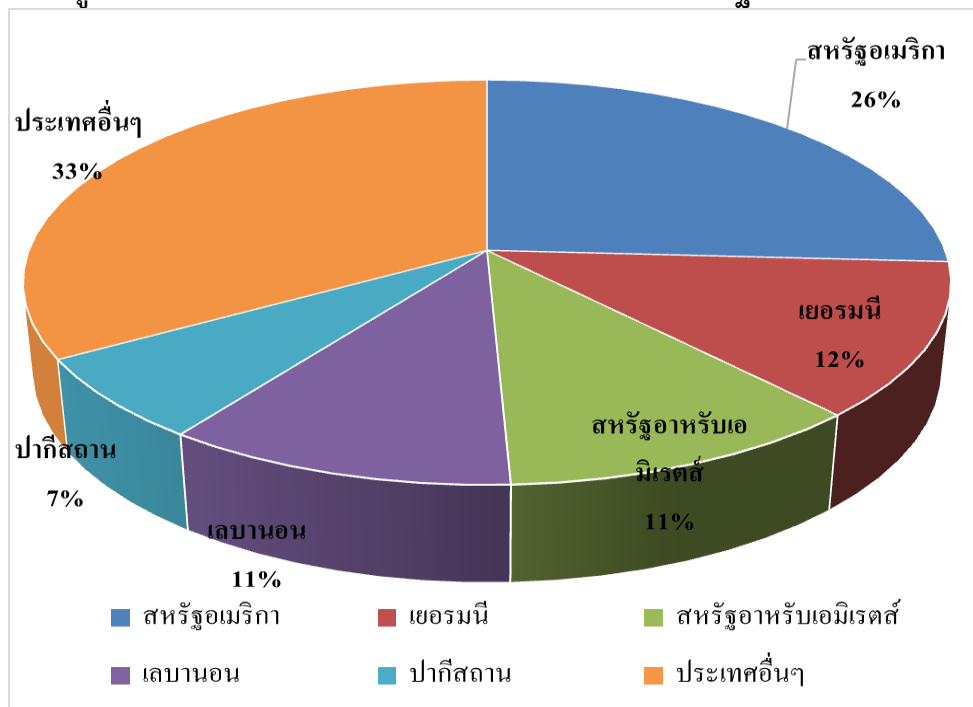

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

พรมทอมือ

พรมทอมือเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและถือว่าเป็นแหล่งที่มาของรายได้จากเงินตราต่างประเทศ วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ผลิตในประเทศและมีความต้องการใช้เงินตราต่างประเทศน้อยที่สุด ในทางตรงกันข้ามอุตสาหกรรมพรมทำได้ให้การจ้างงานสำหรับคนจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท พรมทอมือของอิหร่านมีจำหน่ายเพียงร้อยละ 5 ในตลาดภายในประเทศและส่วนอีกร้อยละ 95 ผลิตเพื่อส่งออกต่างประเทศ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่านจัดอยู่ในฐานะประเทศที่เป็นผู้ผลิตและส่งออกพรมทอมือรายใหญ่ที่สุดของโลก ผลิตภัณฑ์พรมคิดเป็นได้ 3 ใน 4 ของผลผลิตทั่วโลก ในปี พ. ศ. 2560 มีการส่งออกพรมทอมือมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 345 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศสหรัฐฯเป็นอันดับ 1 ใน 80 ประเทศที่นำเข้าพรมมากที่สุด

รูปภาพที่ 6-13: ประเทศที่นำเข้าพรมทอมือของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

การบริโภคเสื้อผ้าภายในประเทศ

สาธารณรัฐอิหร่านมีการบริโภคเสื้อผ้าเฉลี่ยประมาณ 510,000 ตันต่อปี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสำหรับเสื้อผ้าสำหรับภาคครัวเรือนที่อาศัยในเขตตัวเมืองประมาณ 42.9 เหรียญสหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 3.4 ของรายได้ครัวเรือน

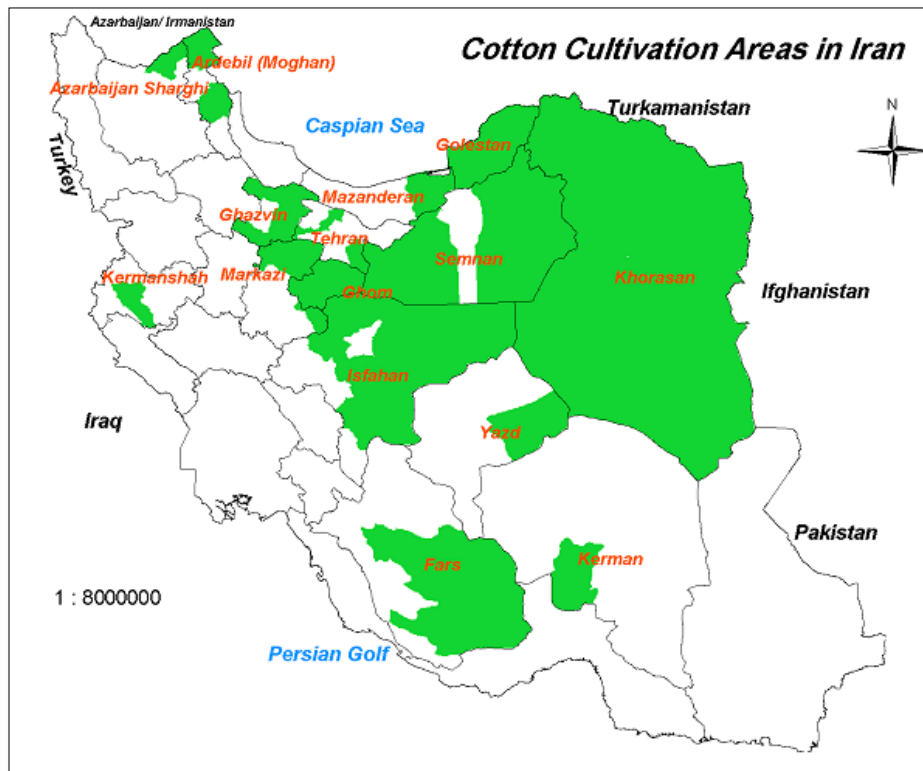
โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า

ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองและการค้า 9,818 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 11 ของกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆทั้งหมด มีจำนวนโรงงานผลิตเสื้อผ้าประมาณ 1,500 โรงงานและสามารถสร้างงานมากกว่า 500,000 ตำแหน่ง โดยประมาณร้อยละ 30 ถึง ร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศ มีกำลังการผลิตเสื้อผ้าของโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งประเทศอยู่ประมาณ 300,000 - 320,000 ตัน มี โรงงานผลิตเสื้อผ้าทั้งหมดเป็นของภาคเอกชน โดยมีรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการ ดังนั้นรัฐบาลสามารถมีบทบาทสำคัญในการควบคุมโครงสร้างของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าของประเทศ โดยวัตถุประสงค์ที่จำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอคือ เส้นใยฝ้ายและเส้นใยสังเคราะห์

การเพาะปลูกฝ้าย

ปัจจุบันสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านมีพื้นที่เพาะปลูกฝ้ายประมาณ 92,000 เฮกตาร์ มี 17 จังหวัดจากทั้งหมด 31 จังหวัด จังหวัดที่มีการเพาะปลูกฝ้ายมากกว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมดได้แก่ Khorasan, Golestan และ Fars ปัจจุบันพื้นที่ปลูกฝ้ายทั้งประเทศมีแนวโน้มลดลง ความต้องการใช้ผ้าฝ้ายของอิหร่านต่อปีประมาณ 130,000 - 140,000 ตันโดยสามารถผลิตได้ภายในประเทศประมาณ 70,000-80,000 ตัน และนำเข้าจากต่างประเทศประมาณ 50,000 ตัน

รูปภาพที่ 6-14: พื้นที่เพาะปลูกฝ้าย สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

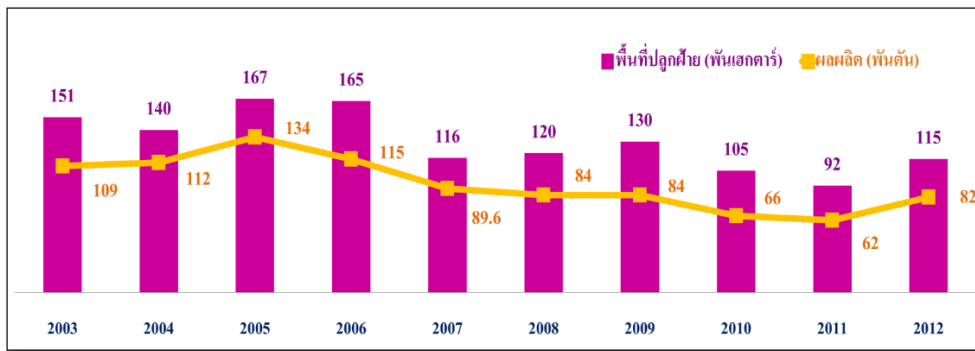
สายพันธุ์ฝ้ายทั้งหมดที่มีการปลูกในสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านได้รับการพัฒนาโดยสถาบันการวิจัยด้านฝ้ายของประเทศ โดยมีการแนะนำสายพันธุ์ฝ้ายในการเพาะปลูกให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่เพาะปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มากที่สุด

รูปภาพที่ 6-15: สายพันธุ์ฝ้ายที่เพาะปลูก สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

สายพันธุ์ฝ้าย	พื้นที่เพาะปลูก (%)	พื้นที่ที่เหมาะสม
Varamin	72	ภาคกลางและภาคตะวันออก
Armagh-Golestan-Sahel	12.2	ภาคเหนือ
Bakhtegan	14.3	ภาคใต้
Mehr	1.5	ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-16: พื้นที่ปลูกฝ้ายและผลผลิตฝ้าย สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

แมลงไม่ได้เป็นปัญหาร้ายแรงสำหรับการเพาะปลูกฝ้ายของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน อย่างไรก็ตาม มีการใช้วิธีการควบคุมศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพสำหรับการป้องกันความเสียหายของฝ้ายในระหว่างการเพาะปลูก โดยวิธีการที่นิยม ได้แก่ การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) นอกจากนี้ยังมีการใช้ยาฆ่าแมลงศัตรูพืชอื่นๆ เช่น หนอน (*Heliothis armigera*), หิ่งห้อย (*Bemisia tabaci*), เพลี้ย (*Aphis gossypii*), แมลง (*Creontiades pallidus*) และแมงมุมไร (*Tetranychus spp.*) โดยวิธีการใช้ยาฆ่าแมลงนั้นมีหลายวิธี เช่น การพ่นยาฆ่าแมลงโดยมือ, เครื่องยนต์ และรถแทรกเตอร์

รูปภาพที่ 6-17: วิธีการพ่นยาฆ่าแมลงในพื้นที่ปลูกฝ้าย สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

พื้นที่ปลูกฝ้าย	วิธีการพ่นยาฆ่าแมลง (% ของพื้นที่)		
	มือ	เครื่องยนต์	รถแทรกเตอร์
Ardabil	-	22	70
Fars	2	65	33
Golestan	-	87	5
Khorasan	10	60	30
Mazandaran	-	55-60	35-40

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

สมาคมฝ้ายของสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านสนับสนุนเกษตรกรที่เพาะปลูกฝ้ายในช่วงเวลาเก็บเกี่ยวที่มีราคาต่ำ นอกจากนี้ยังมีการซื้อเมล็ดพันธุ์ฝ้ายจากเกษตรกรและจ่ายเงินราคาประกันที่กำหนดโดยรัฐบาลล่วงหน้า มีนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์สำหรับผู้ปลูกฝ้าย เป็นต้น ส่วนด้านชลประทาน เนื่องจากมีปริมาณฝนค่อนข้างเพียงพอในช่วงฤดูเพาะปลูกฝ้าย ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้วิธีการขุดร่องน้ำและกักขังน้ำ เพื่อลดการสูญเสียน้ำจากระดับความสูงและอุณหภูมิ แต่มีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาที่สูง

เนื่องจากมีต้นทุนการเพาะปลูกฝ้ายที่สูงขึ้นและมีจำนวนเกษตรกรที่เพาะปลูกฝ้ายลดลง ส่งผลให้มีผลผลิตฝ้ายลดลง เส้นใยสังเคราะห์จึงเป็นวัตถุดิบที่จำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอเนื่องจากสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำมัน ดังนั้นเส้นใยสังเคราะห์จากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีมีจำหน่ายเพียงพอภายในประเทศและไม่จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

รูปภาพที่ 6-18: ปริมาณผลิตภัณฑ์ใยสังเคราะห์ที่ผลิตได้ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

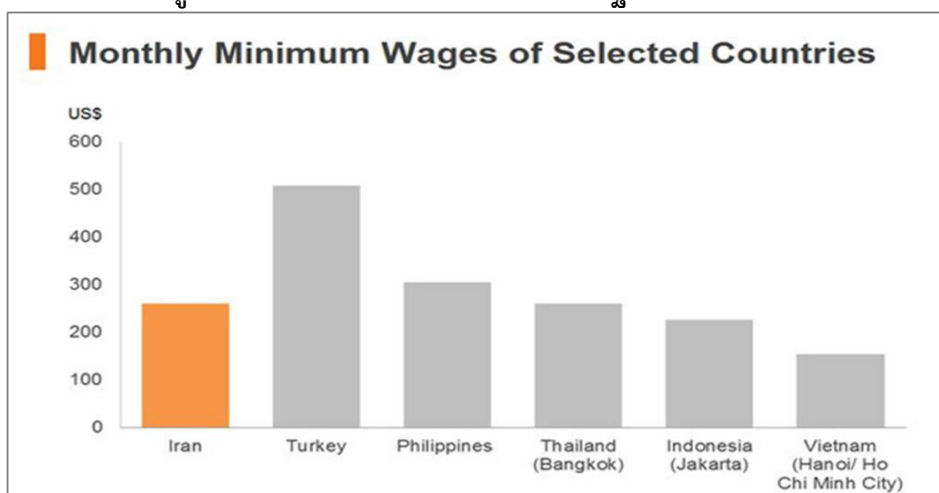
ผลิตภัณฑ์เส้นใยสังเคราะห์	หน่วยวัด	2013	2014	2015	2016	2017
เส้นใยโพลีเอสเตอร์	พันตัน	156	173	133	160	199.8
เส้นด้ายใยโพลีเอสเตอร์	พันตัน	215	243	211	256	212.4
เส้นใยอะคริลิก	พันตัน	25	19	25	19	6.9
เส้นใยผ้าฝ้ายผสมใยสังเคราะห์	พันตัน	182	192	194	222	200.7
รวมทอด้วยเครื่อง	ล้านตารางเมตร	76	130	129	130	130.7

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

แรงงาน

แม้ว่าค่าแรงสำหรับแรงงานในสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศตุรกี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาเซียนแล้ว พบว่าค่าแรงไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งอาจส่งผลให้สาธารณรัฐอิสลามอิหร่านไม่เป็นจุดหมายที่น่าสนใจในการเป็นฐานการผลิต อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตลาดเกิดใหม่ในภูมิภาคนี้ซึ่งมีประชากรกว่า 400 ล้านคน ซึ่งเกือบ 80 ล้านคนอาศัยอยู่ในสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ซึ่งอาจเป็นข้อได้เปรียบในการสร้างฐานการผลิตในประเทศนี้เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการส่งออกสู่ภูมิภาคเอเชียกลางและตะวันออกกลาง นอกจากนี้แรงงานส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 35 ปีและมีการศึกษาดี ซึ่งอาจส่งผลดีต่อธุรกิจในอนาคต

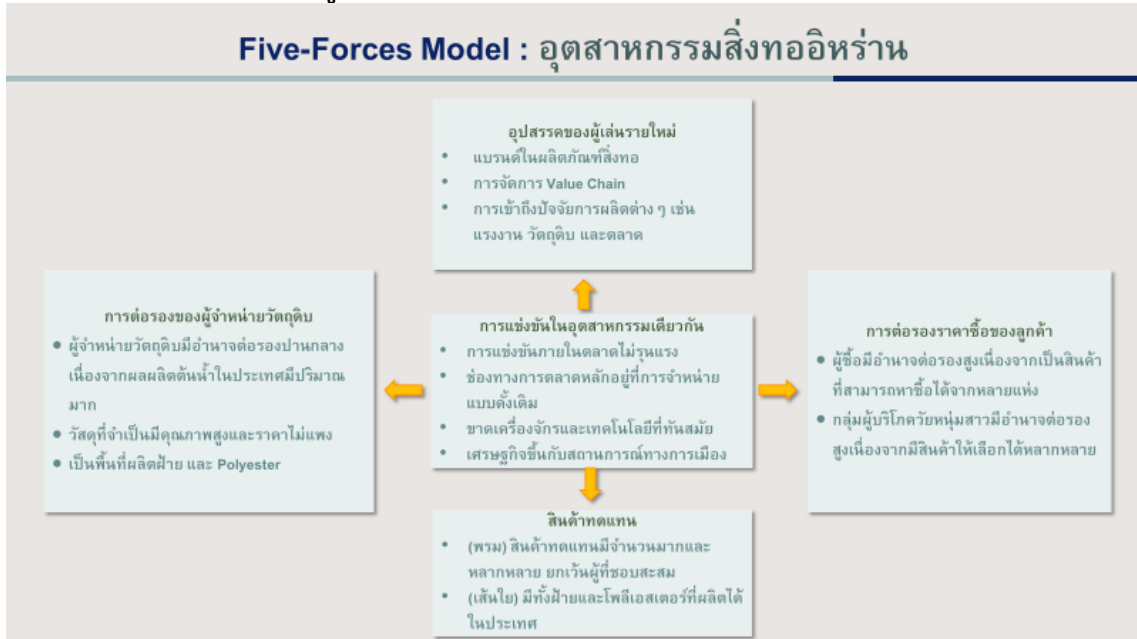
รูปภาพที่ 6-19: ค่าแรงงาน สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

2. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมด้วยเครื่องมือ Porter 5 Forces Model

รูปภาพที่ 6-20: Porter 5 Forces Model

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

2.1 การแข่งขันภายในตลาด

- การแข่งขันภายในตลาดไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากมีรายใหญ่อยู่เพียงไม่กี่ราย
- สินค้าในท้องตลาดมีปริมาณมาก ทำให้เพิ่มราคาจำหน่ายได้ยาก
- ช่องทางการตลาดหลักอยู่ที่การจำหน่ายแบบดั้งเดิม (Traditional trade)
- ขาดเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- ขาดการออกแบบที่เหมาะสม

2.2 อุปสรรคของผู้มาใหม่

- ขาดแบรนต์ในผลิตภัณฑ์สิ่งทอในประเทศจำนวนมากและขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลสำหรับแบรนต์ที่มีอยู่
- การลักลอบนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ไม่ได้ดำเนินการ

2.3 อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

- ส่วนแบ่งที่สูงและเติบโตของกลุ่มผู้บริโภควัยหนุ่มสาวในเสื้อผ้า

2.4 อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

- วัสดุที่จำเป็นมีคุณภาพสูงและราคาไม่แพง
- ที่ดินที่มีคุณภาพสูงและสภาพอากาศในการผลิตฝ้ายและความรู้เกี่ยวกับการปลูก

2.5 สินค้าทดแทน

- ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการผลิตพรมและพรมที่ทำด้วยมือ

3. SWOT Analysis : การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศอิหร่าน

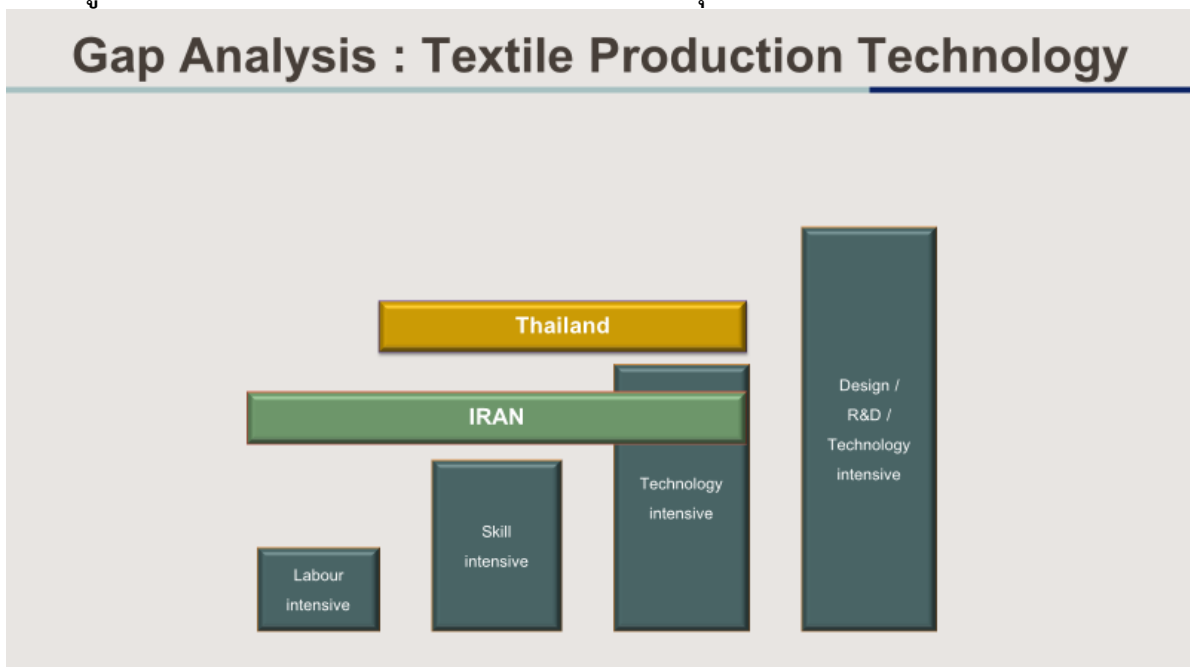
รูปภาพที่ 6-21: การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่าน

Strength	Weakness
<ul style="list-style-type: none"> • มีวัตถุดิบต้นน้ำทั้งฝ้ายและใยสังเคราะห์ • มีเทคโนโลยีและแรงงานมีฝีมือ • สามารถเชื่อมโยงกับประเทศรอบข้างได้ • มีทรัพยากรจำนวนมาก 	<ul style="list-style-type: none"> • การบริหาร Supply chain ทำได้อย่างจำกัด • การติดต่อเชื่อมโยงกับต่างประเทศทำได้อย่างจำกัด • โครงสร้างพื้นฐานบางส่วนมีข้อจำกัด เช่น อินเทอร์เน็ต • ค่าแรงสูง • เรื่องการสื่อสาร เนื่องจากคนอิหร่านส่วนใหญ่ใช้ภาษาเปอร์เซีย (ฟาร์ซี)
Opportunity	Threat
<ul style="list-style-type: none"> • สินค้า FG ยังมีการทำ Brand และการออกแบบไม่มาก • มีความคุ้นเคยกับประเทศไทยเนื่องจากนิยมเดินทางมาประเทศไทย • ต้นทุนการผลิตไม่สูงเนื่องจากมีต้นน้ำอยู่ในประเทศ • ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม • คู่แข่งจากต่างประเทศมีจำนวนน้อยเนื่องจากอยู่ระหว่างถูกกีดกันทางการค้า 	<ul style="list-style-type: none"> • การถูกกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ • การจัดการทางการเงินระหว่างประเทศขาดความคล่องตัว • ค่าเงินผันผวน • หากมีธุรกรรมกับอิหร่านจะทำให้การดำเนินธุรกรรมทางธุรกิจกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะ USA จะถูกจำกัด

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

4. Production technology gap: การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่านกับไทย

รูปภาพที่ 6-22: การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอของอิหร่านกับไทย

ที่มา : มุลนิธิ สวค.

ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีของทั้ง 2 ประเทศมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันในบางส่วนโดยประเทศไทยมีการเน้นด้านปลายน้ำ ซึ่งทางอิหร่านเองมีความเชี่ยวชาญทางด้านต้นน้ำทั้งในส่วนของวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น ฝ้าย และวัสดุสังเคราะห์จากปิโตรเคมีที่ผลิตเป็นเส้นใยได้ในราคาถูก จึงเป็นโอกาสของนักธุรกิจไทยที่จะหาความร่วมมือทางด้านวัตถุดิบต้นน้ำและดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจในอิหร่านได้

5. สิทธิประโยชน์ / กฎระเบียบ

รัฐบาลอิหร่านได้เพิ่มนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน กระตุ้นการลงทุนในอิหร่านให้มากขึ้น ดังนี้

- มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยรูปแบบการส่งเสริมจะเป็นการให้สิทธิประโยชน์ในเขต FTZ และ SEZ ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องตรงกับอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขต FTZ หรือ SEZ, อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการส่งออก หรือกิจการที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม สหกรณ์ และงานฝีมือต่างๆ
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ ได้แก่
  - 1) ยกเว้นภาษีเป็นระยะเวลา 20 ปี สำหรับกิจการที่ลงทุนในเขต FTZ และ SEZ
  - 2) ยกเว้นภาษีทั้งหมด ไม่กำหนดระยะเวลาสำหรับสินค้าการเกษตร(ต้นน้ำ)
  - 3) ยกเว้นภาษีร้อยละ 20 สำหรับการส่งออกสินค้าที่ยังไม่ได้แปรรูป
- สิทธิประโยชน์อื่นๆ ได้แก่ มี OIETAI เป็น One Stop Services แก่ักลงทุนต่างชาติ
- FTA อิหร่านไม่มี FTA กับไทย แต่มี FTA กับ ปากีสถาน, ยูเรเชีย (เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน อาร์มีเนีย และรัสเซีย)

6. รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศอิหร่าน โดยทางทีมีวิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่าน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ตารางที่ 6-1: ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่าน

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินการธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Partner นำเข้า - ส่งออก Technology Transfer	Joint Venture ขึ้นกับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร เริ่มลงทุนใน EPZ	รูปแบบหลัก Greenfield และ Joint Venture ลงทุนใน EPZ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรในการนำเข้า – ส่งออกวัตถุดิบ ต้นน้ำ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กันในระยะยาว	เริ่มลงทุนกับพันธมิตรท้องถิ่นในส่วนโรงงานผลิตกลางน้ำของอุตสาหกรรมสิ่งทอใน ขนาดเล็กหรือขนาดกลาง เช่น โรงงานทอผ้า โรงงานตัดเย็บ เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกันได้ => ขยายการลงทุนสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น การออกแบบและการ บริหารแบรนด์ เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ Greenfield ในเขต EPZ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	ควรสร้างพันธมิตรโดยศึกษาช่องทางการลงทุนอย่าง ระมัดระวัง	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้โดย คำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหา พื้นที่ได้โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้าง	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบต่อกลุ่ม ตลาดเป้าหมาย	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและ ประเทศคู่ค้าของอิหร่าน แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศคู่ค้าของอิหร่าน แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้า	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศคู่ค้าของ อิหร่าน แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้า พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ส่งมอบแก่กลุ่มลูกค้า
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	ศึกษาศักยภาพของแรงงาน	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆ ที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	ศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี	นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และพัฒนาเทคโนโลยี ร่วมกัน	นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และพัฒนา เทคโนโลยีร่วมกัน
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิด ความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ทั้งนี้รายละเอียดอื่นๆ ที่เป็นข้อแนะนำสำหรับการลงทุนจะปรากฏในบทที่ 7

การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่านยังมีโอกาสในอุตสาหกรรมต้นน้ำเนื่องจากมีวัตถุดิบต้นน้ำของสิ่งทออยู่จำนวนมากและราคาถูก ประกอบกับอิหร่านมีการเอาเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้สำหรับกระบวนการมากพอสมควรแต่ยังเป็นการแปรรูปเป็นเส้นใยเบื้องต้นเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งยังมีวัตถุดิบจากขั้นต้นน้ำที่มีราคาถูก ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ และถือเป็นโอกาสที่น่าสนใจสำหรับผู้ประกอบการไทยจะเข้ามาลงทุนร่วมจับพันธมิตรธุรกิจของอิหร่าน หรือส่งขายยังประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบได้ อีกทั้งรัฐบาลอิหร่านเองให้การสนับสนุนผู้ประกอบการต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศซึ่งรวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอ โดยการจัดมาตรการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนและเป็นที่ดึงดูดใจของนักลงทุน ทั้งในแง่ของการเงิน ภาษี หรือการนำเงินกลับประเทศ และในแง่ของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ทั้งนี้ทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้เริ่มการลงทุนในรูปแบบการศึกษาหาพันธมิตรทางธุรกิจที่ไว้วางใจได้ในระยะแรกเนื่องจากจำเป็นต้องมีพันธมิตรในพื้นที่เพื่อทำการจัดหาวัตถุดิบสำหรับการผลิตและการประสานงานต่างๆกับหน่วยงานภายในประเทศ โดยการร่วมลงทุนกับพันธมิตรธุรกิจดังกล่าวทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้ใช้วิธีร่วมลงทุน Trader โดยซื้อขายเส้นใยคุณภาพสูงทั้งจากธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์และเส้นใยผสมที่มีคุณภาพสูงในราคาถูกสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม

นอกจากนี้นักลงทุนควรวางแผนการขยายการลงทุนและการถอนทุนในด้านต่างๆ เป็นการสำรองไว้เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุนได้ทันทั่วทั้งตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป ดังเช่นตัวอย่างการวางกลยุทธ์ด้านต่างๆในแต่ละช่วงเวลาของธุรกิจที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในเบื้องต้นที่ระบุรายละเอียดกลยุทธ์ด้านต่างๆไว้โดยสังเขป โดยอุตสาหกรรมสิ่งทอในอิหร่านนี้ควรเน้นกลยุทธ์ในด้านเทคโนโลยีการพัฒนานวัตกรรมสิ่งทอ การพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจและการตลาดให้มีความรัดกุม ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายธุรกิจในลำดับต่อไปเป็นอย่างมาก

6.2 อุตสาหกรรมอาหาร

การผลิตและการจัดหาอาหารแบบยั่งยืนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและจะขาดเสียมิได้สำหรับการคงอยู่ของประเทศ ภาคการเกษตรกรรมมีความสำคัญมากในเรื่องนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องหลักที่มีบทบาทมากในแง่ของกลยุทธ์และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาของอุตสาหกรรมอาหาร เนื่องจากเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างภาคส่วนอุตสาหกรรมเกษตรและภาคส่วนอุตสาหกรรมการผลิตอาหารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย กลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ได้มีการสร้างสรรค์และบริหารจัดการความเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนอุตสาหกรรมเกษตรและภาคส่วนอุตสาหกรรมแปรรูปเข้าด้วยกันเพื่อสร้างให้เกิดมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมผลิตอาหาร

อิหร่านเป็นประเทศที่มีประชากรประมาณ 80 ล้านคน ประชากรร้อยละ 98 นับถือศาสนาอิสลาม ประชาชนชาวอิหร่านจึงมีความต้องการบริโภคอาหารฮาลาลเช่นเดียวกันทั่วประเทศ ดังนั้นสินค้าอาหารที่จำหน่ายหรือบริโภคในอิหร่านจึงต้องเป็นอาหารฮาลาลเกือบทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าตลาดอาหารฮาลาลในอิหร่านมีขนาดใหญ่เทียบเท่ากับจำนวนประชากรทั่วประเทศ

อัตราการเติบโตของ GDP ในอิหร่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.9 ในปี 2015 เป็นร้อยละ 4.6 ในปี 2016¹ และคาดว่าแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การเติบโตทางเศรษฐกิจของอิหร่านย่อมส่งผลกระทบต่อความต้องการอาหารสำหรับการบริโภคที่จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากประชากรมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับจำนวนประชากรในเขตเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นด้วย ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อเพิ่มขึ้นของความต้องการซื้อสินค้าอาหารบริโภคที่มีราคาแพง และสินค้าอาหารพิเศษในรูปแบบใหม่ๆ เช่น อาหารแปรรูปในแบบต่างๆ ขนมหวาน เครื่องดื่มซอฟต์แวร์ดริงค์ น้ำผลไม้ต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ในด้านการส่งสินค้าอาหารไปขายยังต่างประเทศนั้น เนื่องจากอิหร่านมีสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกับทั้งทางบกและทางทะเลกับประเทศต่างๆ หลายประเทศ เช่น รัสเซีย อาเซอร์ไบจาน เติร์กเมนิสถาน ตุรกี อิรัก ปากีสถาน อัฟกานิสถาน และประเทศทางตอนใต้ติดกับอ่าวเปอร์เซีย เช่น ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เป็นต้น ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ในประเทศเหล่านี้นับถือศาสนาอิสลามอิหร่านจึงสามารถใช้เป็นศูนย์กลางขนส่งเพื่อส่งสินค้าฮาลาลเข้าสู่ตลาดประเทศเพื่อนบ้าน

แต่ในปัจจุบันนี้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของอิหร่านยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ยังคงมีกำลังการผลิตที่เหลือในอุตสาหกรรม ไม่ได้ถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่า

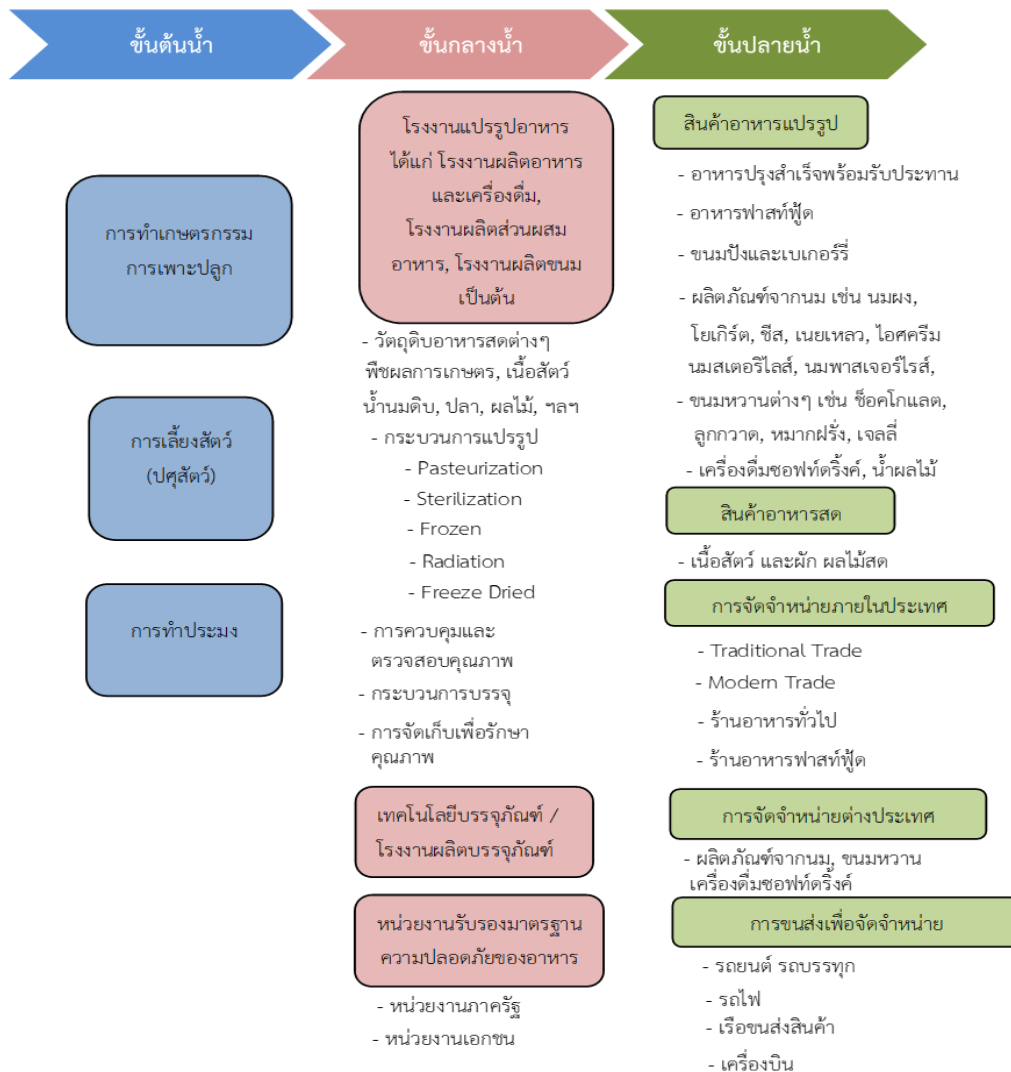
อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของอิหร่านมีกำลังในการผลิตและบริหารจัดการวัตถุดิบได้มากกว่า 150 ล้านตัน ซึ่งสามารถผลิตอาหารเพื่อส่งให้ทั้งตลาดภายในประเทศและส่งออกขายยังต่างประเทศได้ตามเป้าหมาย แต่อย่างไรก็ดี ความเสียเปรียบในการแข่งขันของสินค้าอาหารเกษตรในประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าจากต่างประเทศแล้วพบว่ายังเสียเปรียบด้านมาตรฐานสากลและยังมีการบริหารจัดการแผนการส่งออกที่ยังไม่ดีพอซึ่งรัฐบาลอิหร่านกำลังหาทางแก้ไขในจุดนี้

เนื่องจากอิหร่านเป็นหนึ่งในห้าจุดเปลี่ยนผ่านเส้นทางการบินสำหรับการคมนาคมทางอากาศระดับนานาชาติ ยิ่งไปกว่านั้นประเทศเพื่อนบ้านของอิหร่านส่วนใหญ่เป็นประเทศที่นำเข้าสินค้าอาหาร ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับการขยายตลาดออกสู่ต่างประเทศ รัฐบาลอิหร่านจึงได้จัดตั้งนโยบายส่งเสริมการส่งออกสินค้าอาหารขึ้นและมีมาตรการในการสนับสนุนด้านต่างๆ และติดตามอย่างจริงจัง ซึ่งหนึ่งในมาตรการส่งเสริมนั้นได้แก่ การสนับสนุนเงินช่วยเหลือสำหรับธุรกิจส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์จากนมซึ่งเป็นสินค้าที่มีส่วนแบ่งมากที่สุดในตลาดส่งออกสินค้าอาหารของอิหร่าน การกีดกันราคาซื้อสินค้าจากการเกษตรหลายชนิดพร้อมทั้งบวกรเงินช่วยเหลือให้แก่เกษตรกร เป็นต้น

¹ Ministry of Foreign Affairs of Denmark, The Trade Council (2017)

1. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหาร ด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

รูปภาพที่ 6-23: ห่วงโซ่มูลค่าอุตสาหกรรมอาหาร

ที่มา : มุลนิธิ สวค.

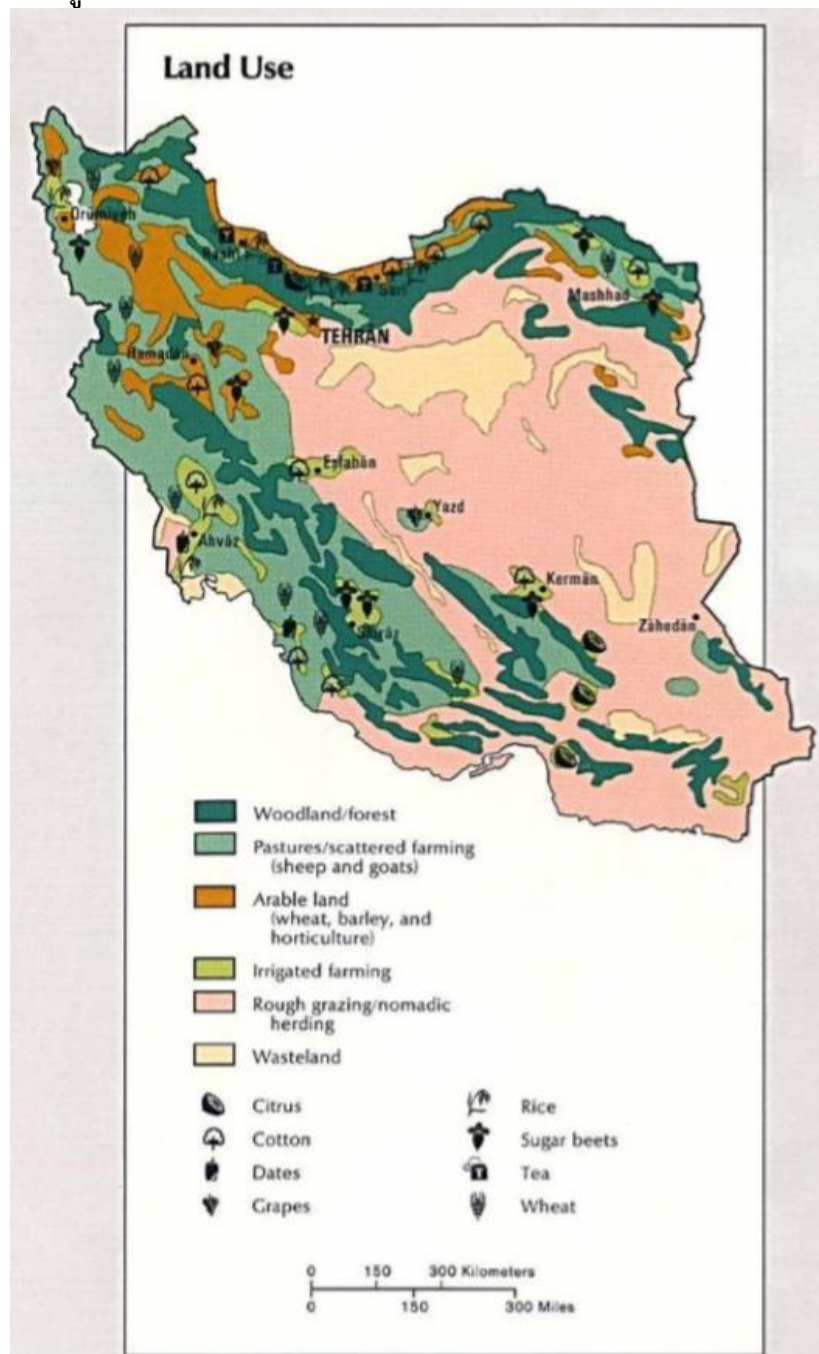
การวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่มูลค่า

ในขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่มูลค่านั้นมีกลุ่มอุตสาหกรรมหลักที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ การทำเกษตรกรรมเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ (ปศุสัตว์) และการทำประมง ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มมีรายละเอียดดังนี้

- การทำเกษตรกรรมเพาะปลูก : อิหร่านเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของตะวันออกกลาง โดยมีพื้นที่ 1,648,000 ตารางกิโลเมตร จากสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศของอิหร่านมีเพียงร้อยละ 12 ถึง 15 ของพื้นที่ประเทศเท่านั้นที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก ร้อยละ 25 ของพื้นที่เป็นทุ่งหญ้า ส่วนพื้นที่ที่เหลือที่ไม่ใช่พื้นที่เพาะปลูกจะมีลักษณะเป็นทะเลทราย ทะเลสาบน้ำเค็ม ภูเขา และป่าไม้²

² Ministry of Foreign Affairs of Denmark, The Trade Council (2017)

รูปภาพที่ 6-24: ลักษณะพื้นดินในอิหร่านและการใช้ประโยชน์

ที่มา: Ministry of Foreign Affairs of Denmark, The Trade Council (2017) Report: The agriculture and food market in Iran - Opportunities and challenges for Danish companies.

แต่อย่างไรก็ดี อิหร่านจัดเป็นประเทศที่มีสภาพภูมิอากาศและสภาพดินเหมาะสมในการเพาะปลูกทำการเกษตร มีพื้นที่ที่เป็นฟาร์มทั้งหมด 50 ล้านเฮกตาร์ ซึ่งพื้นที่จำนวน 20 ล้านเฮกตาร์ของทั้งหมดนี้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมเพาะปลูก ทำให้สินค้าเกษตรของอิหร่าน เช่น ข้าว ผัก ผลไม้ มีคุณภาพสูง และรสชาติดีซึ่งจากข้อมูลของ Food and Agriculture Organization of the United Nations อิหร่านเป็นประเทศที่ผลิตอาหารสูงติดอันดับสิบประเทศแรกของโลก และผลิตอาหารหนึ่งในสามของสินค้าเกษตรที่ผลิตได้ในโลก³

³ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร (2012)

และเนื่องจากอิหร่านมีสภาพภูมิอากาศและอุณหภูมิที่แตกต่างกันในแต่ละส่วนของประเทศ ส่งผลให้มีชนิดของพืชพันธุ์ที่หลากหลาย ประกอบไปด้วยข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าว ข้าวโพด อินทผาลัม มะเดื่อ ทับทิม เมลอน องุ่น ส้ม แอปเปิ้ล ผักกานาชนิด ผ่าฝอย บีทรูท อ้อย ถั่ว มะกอก เครื่องเทศ (เช่น หญ้าฝรั่น หรือแซฟฟรอน) ลูกเกด ชา เบอร์รี่ และพืชสมุนไพร ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอิหร่าน ได้แก่ พืชตาซิโอ อินทผาลัม ทับทิม ลูกเบอร์รี่ แอปเปิ้ล ส้ม องุ่น ถั่ว ลูกเกด และแซฟฟรอน ในปีหนึ่งๆ อิหร่านมีสินค้าอาหารจากภาคเกษตรกรรมภายในประเทศมากกว่า 100 ล้านตัน วัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าอาหารส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบจากภายในประเทศ และภาคเกษตรกรรมในช่วงมีนาคม 2016 ถึง มีนาคม 2017 มีผลประกอบการและการเติบโตที่ดี โดยมีปริมาณการผลิตภายในประเทศเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.5 และส่งผลให้การขาดดุลทางการค้าในภาคส่วนนี้ลดลง ประกอบกับการที่มีมาตรการของรัฐในด้านต่างๆ มาช่วยสนับสนุน ได้แก่ กลยุทธ์การกระตุ้นการส่งออกข้าวสาลี ภาวะเบียบการนำเข้าน้ำมันพืชและเมล็ดพืชที่ให้น้ำมันซึ่งต้องเป็นไปเพื่อซื้อเข้ามาผลิตภายในประเทศเท่านั้น การบริหารจัดการภาษีนำเข้าข้าวและน้ำตาล การป้องกันการนำเข้าผลไม้จากต่างประเทศ และการเพิ่มการส่งออกสินค้าด้านปศุสัตว์และประมง (ในช่วงมีนาคม 2016 – มีนาคม 2017 นั้นสินค้านำเข้าหลักได้แก่ ข้าวโพดสำหรับเป็นอาหารสัตว์ มูลค่า 1.413 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ถั่วเหลือง มูลค่า 909 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และข้าว มูลค่า 690 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

- การเลี้ยงสัตว์ (ปศุสัตว์) : มูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์และสัตว์ปีกของอิหร่านเพิ่มสูงขึ้นถึง 1.2 พันล้านดอลลาร์ ในช่วงเวลา 11 เดือน ตั้งแต่มีนาคม 2016 – กุมภาพันธ์ 2017 โดยมีการส่งออก เนื้อสัตว์ปีกกว่า 62,600 ตัน มูลค่า 77.3 ล้านเหรียญสหรัฐฯ นม 750,000 ตัน มูลค่า 683 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และ ไก่ 800,000 ตัน มูลค่า 53.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ไปยังไปยังหลายประเทศทั่วโลก เช่น อิรัก ซาอุดีอาระเบีย และตลาดใหม่ที่สำคัญคือ รัสเซีย⁴

ปัจจุบันอิหร่านมีการผลิตสินค้าด้านเกษตร และอาหารในประเทศเพิ่มขึ้น โดยมีรายงานการผลิตเนื้อสัตว์กว่า 815,000 ตัน เนื้อไก่ 2 ล้านตัน นม 9.5 ล้านตัน ไช้ 940,000 ตัน และน้ำผึ้ง 81,500 ตัน ในช่วงมีนาคม 2016 – มีนาคม 2017 และคาดการณ์ว่าการส่งออกสินค้าด้านเกษตรและอาหารของอิหร่านจะยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากประเทศมหาอำนาจ 6 ประเทศประกาศยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจกับอิหร่านเมื่อปี 2015

- การทำประมง : ด้วยสภาพภูมิประเทศของอิหร่านเอื้อต่อการทำประมงเป็นอย่างมาก มีพรหมแดนชายฝั่งทะเลด้านทิศเหนือติดทะเลสาบแคสเปียนยาวประมาณ 900 กิโลเมตร และพรหมแดนด้านทิศใต้ติดกับอ่าวเปอร์เซียและทะเลโอมานยาวประมาณ 1,800 กิโลเมตร ทั้งนี้ชายฝั่งทะเลดังกล่าวเป็นแหล่งการประมงที่สำคัญของอิหร่าน ซึ่งรวมทั้งบริเวณเกาะต่างๆ ในน่านน้ำของประเทศอีกด้วย ทำให้อิหร่านมีทรัพยากรประมงและสัตว์ทะเลมหาศาลที่สามารถผลิตอาหารทะเลและสัตว์น้ำได้อย่างสมบูรณ์

จากการวิเคราะห์จะพบว่าทรัพยากรในขั้นต้นน้ำในอุตสาหกรรมอาหารของอิหร่านมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปได้เป็นอย่างดี อีกทั้งรัฐบาลอิหร่านเองมีนโยบายส่งเสริมการส่งออกสินค้าอาหาร จึงยังมีความน่าสนใจและมีศักยภาพในการเติบโตได้เป็นอย่างดี

⁴ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2017)

การวิเคราะห์ชั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

1. โรงงานแปรรูปอาหาร : เป็นจุดสำคัญในการแปลงวัตถุดิบสด ทั้งวัตถุดิบที่เป็นพืชผลทางการเกษตร วัตถุดิบสดที่เป็นเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และปลา ให้เกิดมูลค่าและเป็นอาหารที่จะใช้บริโภคภายในประเทศ ตลอดจนสามารถส่งขายยังต่างประเทศเพื่อพัฒนาธุรกิจการส่งออกให้เติบโตตามนโยบายของรัฐบาลได้

ในการแปรรูปอาหารนี้มีกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- การคัดเลือกวัตถุดิบอาหารสดที่มีคุณภาพเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการแปรรูป ซึ่งวัตถุดิบในอิหร่านมีอย่างอุดมสมบูรณ์ดังที่กล่าวไปแล้วในการวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำ ในการนำวัตถุดิบเข้ามาจัดเก็บเพื่อรอการผลิตต้องทำสถานที่จัดเก็บให้เหมาะสม เช่น เก็บในห้องเย็น เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพและอายุของวัตถุดิบ
- กระบวนการแปรรูป ซึ่งมีอยู่หลายวิธีการ ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าที่ต้องการว่าจะให้เป็นแบบใด เช่น การปรุงสุก (Cooking), การฆ่าเชื้อแบบ Pasteurization Sterilization, การถนอมอาหารโดยการแช่แข็ง การฉายรังสี, การอบแห้ง, การทำเป็นผง, การทำ Freeze dried เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการเหล่านี้มีเทคโนโลยีและเครื่องจักรเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่มาก และต้องมีการกำหนดสถานะต่างๆ ในการผลิตให้เหมาะสม เพื่อให้อาหารที่ได้มีความปลอดภัย สะอาด มีคุณภาพและมาตรฐาน และสามารถเก็บรักษาได้นานขึ้นตามอายุของแต่ละผลิตภัณฑ์
- การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ เป็นขั้นตอนสำคัญอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการผลิต เพื่อให้มั่นใจว่าทุกขั้นตอนในการผลิตเป็นไปตามสถานะที่กำหนดไว้ และผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้นั้นมีคุณภาพ ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- กระบวนการบรรจุ มีเทคโนโลยีการบรรจุหลายแบบ ทั้งอาหารแข็ง อาหารเหลว ซึ่งจะใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าที่ต้องการผลิต และในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมีการควบคุมมาตรฐานการบรรจุเพื่อให้สินค้ามีคุณภาพ ได้ตามมาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- การจัดเก็บเพื่อรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้ ต้องจัดเก็บให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้นๆ ซึ่งมีการจัดเก็บในโกดังสินค้าทั่วไปที่อุณหภูมิปกติไม่โดนแสงแดดและความร้อน หรือการจัดเก็บในรูปแบบห้องเย็นที่อุณหภูมิต่างๆ

2. เทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ / โรงงานผลิตบรรจุภัณฑ์ : ในการผลิตอาหารให้มีคุณภาพ และสามารถเก็บรักษาได้นานตามอายุของผลิตภัณฑ์นั้น บรรจุภัณฑ์ที่ใช้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผลิตภัณฑ์บางชนิดต้องบรรจุในภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นสุญญากาศ บางชนิดต้องเป็นบรรจุภัณฑ์ที่บีบแสง และบรรจุภัณฑ์ต้องสามารถป้องกันการผ่านของออกซิเจนได้ เป็นต้น

เนื่องจากในปัจจุบันนี้โครงสร้างประชากรของอิหร่านเปลี่ยนไป โดยร้อยละ 65 ของประชากรมีอายุต่ำกว่า 35 ปี ส่งผลให้ความนิยมบริโภคอาหารเปลี่ยนไปด้วย โดยบริษัทผู้ผลิตอาหารหลายรายทำการสร้างแบรนด์สินค้าใหม่หรือทำการปรับรสชาติ รูปแบบสินค้า บรรจุภัณฑ์ ให้ทันสมัยมากขึ้นเพื่อจับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่มากขึ้น สินค้าอาหารที่บรรจุขายในบรรจุภัณฑ์เข้ามาแทนที่สินค้าอาหารแบบดั้งเดิม ในปี 2015 อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์อาหารมีมูลค่า 30.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีการคาดคะเนว่าจะมีอัตราเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (compound annual growth rate หรือ CAGR) อยู่ที่ร้อยละ 33

3. หน่วยงานรับรองมาตรฐานความปลอดภัย : ผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้ควรมีมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับอาหารรองรับ เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ถึงคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารนั้นๆ ซึ่งมาตรฐานต่างๆ เหล่านี้มีหลายอย่าง ตั้งแต่มาตรฐานอาหารต่างๆ ไป เช่น GMP, HACCP, Halal จนถึงมาตรฐานการส่งออก ขึ้นกับข้อกำหนดของแต่ละประเทศ

อิหร่านได้รับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรไปเมื่อปี 2015 ซึ่งส่งผลให้มีโอกาสเติบโตได้มากขึ้นโดยการที่มีต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุน และมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มนำให้มีความก้าวหน้าเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูปที่ทันสมัยมากขึ้น บริษัทภายในประเทศสามารถนำเข้าเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตร เทคโนโลยีใหม่ๆ ปุ๋ย และเครื่องมือเครื่องจักรอื่นๆ เพื่อการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารได้มากขึ้น

บริษัทผู้ผลิตสินค้าอาหารภายในประเทศของอิหร่านมีความได้เปรียบทางการแข่งขันในเรื่องที่สามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบสดภายในท้องถิ่นและสามารถผลิตสินค้าได้ตรงกับความต้องการของบริโภคอิหร่านได้มากกว่า รวมทั้งสามารถเข้าถึงตลาดได้ดีกว่าทั้งตลาดในเขตเมืองและตลาดในเขตชนบท ภายหลังจากการได้รับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรแล้ว บริษัทหลายๆ แห่งในอิหร่านต่างเริ่มมองหาคู่ค้า และพันธมิตรทางธุรกิจกับต่างชาติมากขึ้นโดยมีจุดแข็งในเรื่องความสามารถในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบท้องถิ่นสำหรับการผลิตในระดับอุตสาหกรรมเป็นสิ่งดึงดูดพันธมิตรต่างชาติ แต่อย่างไรก็ดีการที่มีบริษัทต่างชาติเข้ามาในอิหร่านมากขึ้น ผู้ผลิตหลายๆ รายเริ่มหวั่นเกรงว่าอาจถูกแย่งตลาดไปเนื่องจากไม่สามารถแข่งขันได้

อุตสาหกรรมการผลิตอาหารในอิหร่านมีการจ้างงานสูงที่สุดเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยคิดเป็นตัวเลขอยู่ที่ร้อยละ 16.8 ของการจ้างงานในอุตสาหกรรมทั้งหมดของอิหร่าน ซึ่งอุตสาหกรรมการผลิตอาหารของอิหร่านนี้คิดเป็นร้อยละ 11 ของการสร้างมูลค่าทั้งหมดในภาคส่วนอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศ มีโรงงานผลิตอาหารและธุรกิจอาหารทั้งหมด 11,200 แห่ง โดยร้อยละ 56 เป็นโรงงานหรือธุรกิจขนาดเล็ก การนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ปรับปรุงการผลิตจะยิ่งช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารของอิหร่านให้เติบโตได้ดียิ่งขึ้น โดยรัฐบาลอาจให้การสนับสนุนในเรื่องดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำสำหรับการจัดซื้อเครื่องจักรใหม่ และภายหลังจากการได้รับยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรในปี 2015 แล้วนั้น นักธุรกิจและเจ้าของกิจการในอิหร่านต่างต้องการขยายออกสู่ตลาดต่างประเทศ

การวิเคราะห์ขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมอาหารนั้น สิ่งที่เกิดขึ้น ได้แก่

1. สินค้าอาหารสดและอาหารแปรรูปต่างๆ เช่น อาหารปรุงสำเร็จพร้อมรับประทาน อาหารแช่แข็ง เนื้อสัตว์แช่แข็ง อาหารทะเลแช่แข็ง อาหารกระป๋อง ขนมปัง เบเกอรี่ ผลิตภัณฑ์จากนมในรูปแบบต่างๆ (นมพาสเจอร์ไรส์ นมสเตอริไรส์ นมผง โยเกิร์ต ชีส ครีม ไอศกรีม) ผลิตภัณฑ์ขนมหวานต่างๆ ซ็อกโกแลต แยม ผลไม้บรรจุขวด น้ำมัน น้ำอัดลม เป็นต้น

มูลค่าตลาดสินค้าอาหารและสุขภาพของอิหร่านในปี 2016 อยู่ที่ตัวเลข 50 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยประมาณ โดยคนอิหร่านชื่นชอบการรับประทานขนมปังมาก ในปี 2014 ขนมปังเป็นสินค้าที่มีการบริโภคมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96 ของเบเกอรี่ที่ขาย คิดเป็นปริมาณการบริโภคโดยเฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ปริมาณ 160 กิโลกรัม ในขณะที่ตัวเลขโดยเฉลี่ยของคนทั่วโลกในการรับประทานขนมปังอยู่ที่ 25 กิโลกรัมต่อคนต่อปี

นอกจากขนมปังแล้ว ตลาดสินค้าประเภทขนมหวานจัดว่าเป็นตลาดใหญ่ในอิหร่าน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่และนิยมบริโภคอาหารที่มีรสหวาน ซ็อกโกแลตเป็นสินค้าขายดีอันดับต้นๆ ในอิหร่าน โดยผู้ผลิตในประเทศต่างพยายามพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพมากขึ้นและปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดและเพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้มากขึ้น

นอกเหนือจากสินค้าประเภทขนมหวานแล้ว สินค้าเครื่องดื่มประเภทซอฟต์ดริงค์ก็เป็นอีกสินค้าหนึ่งที่ได้รับคามนิยมมากในอิหร่าน และเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ โดยอิหร่านมีมูลค่าการค้าปลีกของเครื่องดื่มประเภทซอฟต์ดริงค์สูงเป็นอันดับสองของภูมิภาคตะวันออกกลางรองจากซาอุดีอาระเบีย อุตสาหกรรมเครื่องดื่มประเภทซอฟต์ดริงค์ของอิหร่านมีมูลค่าอยู่ที่ 2.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีเป้าหมายอัตราเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีร้อยละ 30 ในระหว่างปี 2015 ถึง 2020

นอกจากนี้แล้ว อาหารประเภทพาสต์ฟู้ดจัดเป็นอาหารอีกประเภทหนึ่งที่มีความนิยมจากคนอิหร่านเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งในด้านการบริโภคเพื่อเป็นอาหารมื้อหลักและการบริโภคเป็นของรับประทานเล่นหรือเพื่อเป็นกิจกรรมการพบปะสังสรรค์กัน โดยจากข้อมูลทางสถิติพบว่าช่วง 8 ปี คีระหว่างปี 2005 ถึง 2012 คนอิหร่านมีการใช้จ่ายเงินเพื่อการรับประทานอาหารในร้านอาหารเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 120 และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นในปีต่อๆ ไป และจำนวน 1 ใน 3 ของคนอิหร่านที่รับประทานอาหารในร้านอาหารนั้น นิยมรับประทานอาหารพาสต์ฟู้ด โดยในปัจจุบันนี้มีร้านอาหารพาสต์ฟู้ดในอิหร่านถึง 20,000 แห่ง โดยหลักๆ ตั้งอยู่ในกรุงเตหะราน (Tehran) มากที่สุด และจำนวนรองลงมาในเมืองใหญ่อีก 4 เมือง ได้แก่ Shiraz, Isfahan, Mashhad และ Tabriz⁵

2. การจัดจำหน่าย ซึ่งมีทั้งการจัดจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศ

- การจัดจำหน่ายในประเทศส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบ Traditional trade คือ ขายในตลาด ร้านขายส่ง ร้านขายปลีกต่างๆ ไป ในปัจจุบันนี้ ประมาณร้อยละ 90 ของการขายสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มจะผ่านทางร้านขายของชำทั่วไปและร้านเบเกอรี่ มากกว่ารูปแบบ Modern trade ที่เป็นการขายในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ตหรือร้านสะดวกซื้อ
- การจัดจำหน่ายต่างประเทศ โดยอิหร่านส่งสินค้าอาหารไปจำหน่ายในหลายประเทศ ได้แก่ ประเทศแถบอ่าวเปอร์เซีย ประเทศแถบเอเชียกลาง รัสเซีย ยุโรป และอเมริกา โดยอิรักและอัฟกานิสถานเป็นประเทศหลักในการส่งออกสินค้าอาหารของอิหร่าน

ผลิตภัณฑ์อาหารส่งออกจากภาคเกษตรกรรมของอิหร่านในช่วงปี 2016 อยู่ที่ 120 พันล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 80 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งในตัวเลขนี้ประกอบด้วยสินค้าจากพืชผลจากการเพาะปลูก 82 ล้านตัน สินค้าจากพืชสวนพืชไร่ 20 ล้านตัน สินค้าจากปศุสัตว์ 14 ล้านตัน และจำนวนที่เหลือมาจากสินค้าประมง

ตลาดสินค้าอาหารของอิหร่านเป็นหนึ่งในตลาดที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคตะวันออกกลาง จากสถิติขององค์การการค้าโลก (WTO-World Trade Organization) ในปี 2015 มูลค่าการนำเข้าสินค้าอาหารทั้งหมดของอิหร่าน อยู่ที่ 9.323 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมูลค่าการส่งออกสินค้าอาหารทั้งหมดของอิหร่าน อยู่ที่ 5.432 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามูลค่าตลาดสินค้าอาหารของอิหร่านอยู่ที่ 14.755 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

⁵ Iran International Meat Exhibition (2018)

ภายหลังจากที่รัฐบาลอิหร่านได้ยกเลิกข้อจำกัดด้านการนำเข้าสินค้าอาหารในปี 2003 ส่งผลให้ธุรกิจการนำเข้าอาหารกลายเป็นธุรกิจหลักอย่างหนึ่งในอิหร่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาหารประเภทเนื้อสัตว์ อาหารพร้อมรับประทาน ชา กาแฟ ผัก นมและครีม ปลา เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ผลไม้ น้ำผักและผลไม้ ซีเรียล ช็อคโกแลต ขนมหวาน ซีส โยเกิร์ต และสินค้าอาหารอื่นๆ

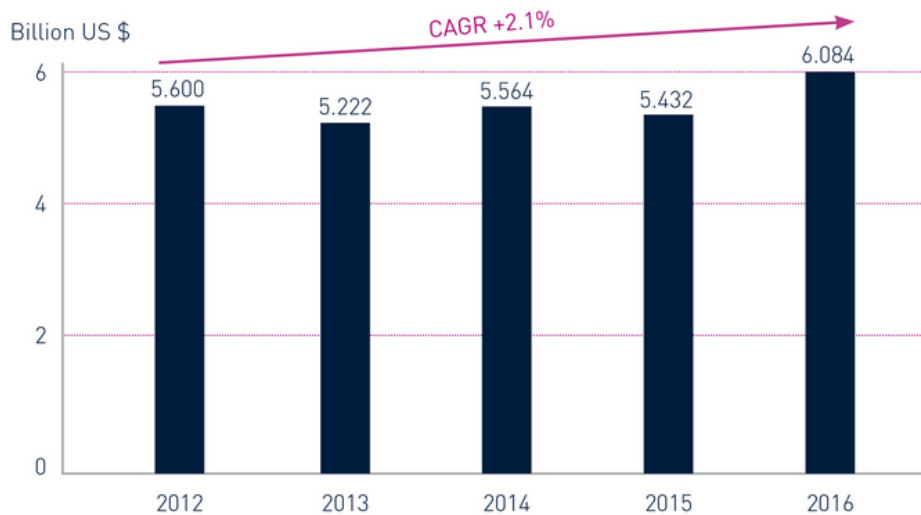
รูปภาพที่ 6-25: สินค้าอาหารนำเข้าของอิหร่าน

Source: WTO

ที่มา: Fairtrade (2018), Iran food + hospitality, 25th International Exhibition Food, Beverages and Foodservice

รูปภาพที่ 6-26: สินค้าอาหารส่งออกของอิหร่าน

Source: WTO

ที่มา: Fairtrade (2018), Iran food + hospitality, 25th International Exhibition Food, Beverages and Foodservice

ในแง่ของสินค้าอาหารนำเข้านั้น เช่น มะกะโรนี ซอส ขนมลูกกวาด เยลลี่ บิสกิต หมากฝรั่ง ช็อคโกแลต ปลาทูนา เครื่องเทศ น้ำผลไม้ น้ำเชื่อมผลไม้ น้ำมันพืชชนิดต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันมะกอก และอาหารกระป๋อง ซึ่งมีขายทั่วไปในอิหร่านถูกนำเข้าจากประเทศต่างๆ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อิตาลี สเปน ตุรกี เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีในช่วงปี 2016 นี้สินค้านำเข้าของอิหร่านมีปริมาณลดลงทั้งในส่วนของมูลค่าและปริมาณ โดยมีจำนวนลดลง ร้อยละ 14 และร้อยละ 13 ตามลำดับ จากช่วงมีนาคม 2015 ถึง มีนาคม 2016

ในแง่ของสินค้าอาหารส่งออก ช่วงปี 2016 อิหร่านมีการส่งออกสินค้าอาหารจำนวน 1.178 พันล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 2.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากช่วงปี 2015 คิดเป็นร้อยละ 8 โดยมีการส่งออกไปขายมากกว่า 80 ประเทศ ได้แก่ ประเทศแถบอ่าวเปอร์เซีย ประเทศแถบเอเชียกลาง รัสเซีย ยุโรป และอเมริกา โดยอิรักและอัฟกานิสถานเป็นประเทศหลักในการส่งออกสินค้าอาหารของอิหร่าน⁶ มูลค่าการส่งออกสินค้าอาหารไปยังอิรักในปี 2016 อยู่ที่ 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 15 มูลค่าส่งออกสินค้าอาหารโดยรวมของประเทศ

ผลิตภัณฑ์อาหารจากนมมีส่วนแบ่งที่มากที่สุดในตลาดอาหารส่งออกของอิหร่าน โดยมีจำนวนส่งออกคิดเป็นมูลค่า 773 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี 2016 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2015 ทั้งในส่วนของปริมาณและมูลค่า โดยคิดเป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 25 ตามลำดับ ซึ่งในจำนวนที่ส่งออกนี้ สินค้าประเภทโยเกิร์ตมียอดการส่งออกสูงสุด คิดเป็นมูลค่า 218 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ชีส คิดเป็นมูลค่า 187 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นมผง คิดเป็นมูลค่า 129 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และครีมกับไอศกรีม คิดเป็นมูลค่า 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในแง่ของการนำเข้าสินค้าผลิตภัณฑ์จากนมในช่วงปี 2016 นั้น มีจำนวน 56,000 ตัน คิดเป็นมูลค่า 251 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งในจำนวนนี้ประกอบด้วย เนยเหลว จำนวน 46,000 ตัน คิดเป็นมูลค่า 184 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และนมผงจำนวน 7,000 ตัน คิดเป็นมูลค่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าตลาดของสินค้าผลิตภัณฑ์อาหารจากนมของอิหร่านมีส่วนต่างจากยอดการส่งออกเมื่อเทียบกับยอดการนำเข้าถึง 522 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์อาหารจากนมแล้ว สินค้าประเภทขนมหวาน ช็อคโกแลต บิสกิต ซอส มะเขือเทศ น้ำมันพืช ซอฟต์แวร์ น้ำผลไม้และน้ำผลไม้เข้มข้น น้ำเชื่อมผลไม้และอาหารกระป๋อง น้ำแร่ และพาสต้า จัดเป็นสินค้าอาหารส่งออกที่สำคัญของอิหร่านเช่นกัน

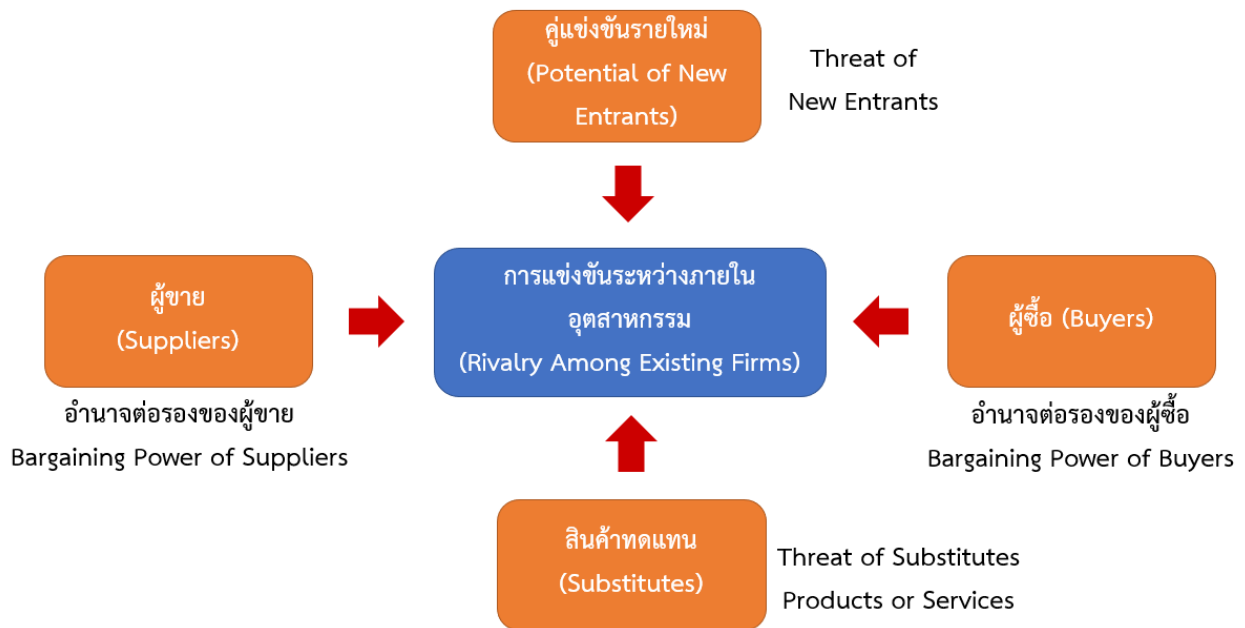
อิหร่านยังประสบความสำเร็จในการส่งออกสินค้าอาหารไปยังรัสเซีย โดยมียอดมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 450 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2016 ซึ่งประเภทสินค้าอาหารที่ส่งออกไปยังรัสเซีย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากนม ผลไม้อบแห้ง ผักและผลไม้ ลูกเกต อาหารกระป๋อง และขนมหวาน แต่อย่างไรก็ดีราคาสินค้าอาหารที่ค่อนข้างสูงของอิหร่านยังคงเป็นข้อเสียเปรียบในการเข้าไปเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดรัสเซีย ซึ่งในประเด็นนี้ทางรัฐบาลอิหร่านอาจเข้าไปช่วยในเรื่องการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และสิ่งที่จำเป็นสำหรับการขนส่งสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากนมคือผู้ขนส่งสินค้าทางอากาศ เนื่องจากสินค้าประเภทนี้มีวันหมดอายุที่สั้น หากขนส่งไปช้าจะกระทบต่อการเสียหายของสินค้าได้

⁶ Umid Niayesh (2017)

3. การขนส่งเพื่อจัดจำหน่าย : อิหร่านเป็นหนึ่งในห้าจุดเปลี่ยนผ่านเส้นทางการบินสำหรับการคมนาคมทางอากาศระดับนานาชาติของตะวันออกกลาง จึงมีเส้นทางคมนาคมขนส่งหลายเส้นทาง ทั้งทางถนน โดยรถยนต์ รถบรรทุก ทางรถไฟ ทางเรือ และเครื่องบิน สามารถเลือกขนส่งสินค้าได้ตามความสะดวก

2. Market Environment: การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมด้วย Porter 5 Forces Model

รูปภาพที่ 6-27: การวิเคราะห์อุตสาหกรรมอาหาร ด้วย Five Forces Model

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

การแข่งขันภายในตลาด

- ผู้ประกอบการภาคเอกชนต่างๆ ที่เป็นผู้เล่นในอุตสาหกรรมนี้มีอยู่หลายราย ทั้งที่เป็นระดับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดเล็ก และทั้งที่เป็นบริษัทภายในประเทศและบริษัทจากต่างประเทศ ดังนั้นการแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้จึงมีค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ดีอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารของอิหร่านยังจัดว่ามีไม่มากนักเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับปริมาณวัตถุดิบจากภาคเกษตรกรรมที่มีอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงยังมีช่องว่างให้นักธุรกิจไทยที่มีความชำนาญในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเข้าไปลงทุนผลิตอาหารเพื่อจำหน่ายในอิหร่าน และอาจขยายตลาดส่งไปจำหน่ายยังประเทศใกล้เคียงได้ เช่น อิรัก อัฟกานิสถาน เติร์กเมนิสถาน ซีเรีย ตุรกี เป็นต้น
- การแข่งขันของนักลงทุนจากต่างประเทศขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของอิหร่าน ภายหลังจากได้รับยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรในปี 2015 ส่งผลให้มีการแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้น แต่หากเกิดปัญหาการคว่ำบาตรอีกครั้ง ย่อมส่งผลให้การแข่งขันของนักลงทุนจากต่างประเทศน้อยลง

อุปสรรคของผู้มาใหม่

- เนื่องจากรัฐบาลอิหร่านมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหาร และพัฒนาการส่งออกสินค้าอาหาร จึงไม่เป็นการยากสำหรับการเข้ามาลงทุนสำหรับนักลงทุนต่างประเทศ และแม้กระทั่งผู้ลงทุนในประเทศเอง
- เนื่องจากประชากรอิหร่านนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก และเคร่งครัดในศาสนามาก ดังนั้นหากผู้ที่ต้องการเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมอาหารเพื่อส่งขายในประเทศอิหร่าน จึงจำเป็นต้องผลิตอาหารให้ได้ตามมาตรฐานฮาลาล รวมทั้งควรให้ได้ตามมาตรฐานสากลด้วย
- เนื่องจากอิหร่านเคยมีปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจกับนานาชาติจากการที่โดนคว่ำบาตรมาเป็นเวลาหลายปี แม้จะได้รับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรไปเมื่อปี 2015 แล้วนั้น แต่ยังคงมีปัญหาอยู่เป็นระยะๆ ซึ่งหากได้รับมาตรการคว่ำบาตรอีกครั้งอาจเป็นอุปสรรคใหญ่ของนักลงทุนจากต่างประเทศ หรือแม้แต่ธุรกิจภายในประเทศเองย่อมได้รับผลกระทบเช่นกัน

อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

- อิหร่านมีความต้องการบริโภคอาหารสูง และจากการที่อิหร่านมีรายได้หลักจากการส่งออกน้ำมัน ทำให้ประชาชนมีอำนาจการซื้อสูง สามารถเลือกซื้อสินค้าได้ทั้งสินค้าจากภายในประเทศ และสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ จึงมีอำนาจต่อรองค่อนข้างสูง

อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

- เนื่องจากวัตถุดิบสดต่างๆ ทั้งจากภาคเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมงในอิหร่าน มีอย่างอุดมสมบูรณ์ หลากหลายชนิด ดังนั้นผู้ประกอบการในชั้นกลางน้ำ เช่น โรงงานแปรรูปอาหารต่างๆ สามารถหาวัตถุดิบได้ง่าย

สินค้าทดแทน

- สินค้าอาหารแปรรูปนำเข้าจากต่างประเทศ
- สินค้าอาหารแปรรูปจากคู่แข่งที่เป็นบริษัทลงทุนจากต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารในอิหร่านเช่นกัน

3. SWOT Analysis : การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศอิหร่าน

รูปภาพที่ 6-28: การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศอิหร่าน

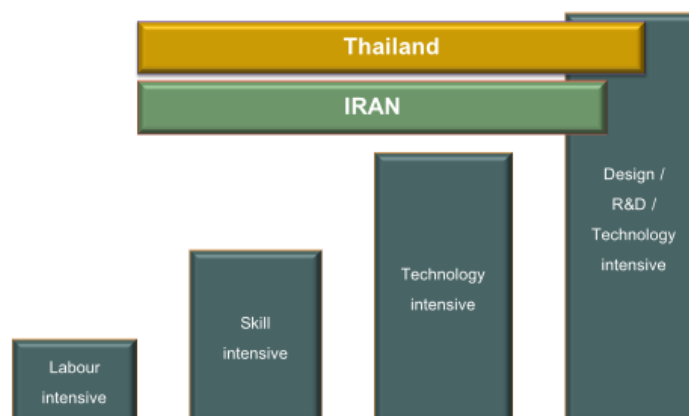
Strength	Weakness
<ul style="list-style-type: none"> ✓ มีวัตถุดิบต้นน้ำที่หลากหลาย ✓ มีเทคโนโลยีและแรงงานที่มีฝีมือจำนวนมาก ✓ สามารถเชื่อมโยงกับประเทศรอบข้างได้ ✓ มีทรัพยากรจำนวนมาก ✓ ประชากรมีกำลังซื้อสูง 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ การบริหาร Value chain ของอุตสาหกรรมทำได้อย่างจำกัด ✓ การติดต่อเชื่อมโยงกับต่างประเทศทำได้อย่างจำกัด ✓ โครงสร้างพื้นฐานบางส่วนมีข้อจำกัด เช่น อินเทอร์เน็ต ✓ ค่าแรงสูง ✓ เรื่องการสื่อสาร เนื่องจากคนอิหร่านส่วนใหญ่ใช้ภาษาเปอร์เซีย (ฟาร์ซี)
Opportunity	Threat
<ul style="list-style-type: none"> ✓ สินค้าอาหารสำเร็จรูปและกึ่งสำเร็จรูปมีไม่มาก ✓ ความนิยมของผู้บริโภคสมัยใหม่ให้ความสนใจกับสินค้าแปรรูปมากขึ้น ✓ วัตถุดิบต้นน้ำที่หลากหลาย ยังเป็นการแปรรูปเพียงเบื้องต้น ✓ มีความคุ้นเคยกับประเทศไทยเนื่องจากนิยมเดินทางมาประเทศไทย ✓ ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม ✓ คู่แข่งจากต่างประเทศมีจำนวนน้อยเนื่องจากอยู่ระหว่างถูกกีดกันทางการค้า 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ การเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบสำคัญจำเป็นต้องมีพันธมิตรทางธุรกิจที่ดี ✓ การถูกกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ ✓ การจัดการทางการเงินระหว่างประเทศขาดความคล่องตัว ✓ ค่าเงินผันผวน ✓ หากมีธุรกรรมกับอิหร่านจะทำให้การดำเนินธุรกรรมทางธุรกิจกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะ USA จะถูกจำกัด

ที่มา : มุลนิธิ สวค.

4. Production technology gap: การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารในอิหร่านกับไทย

รูปภาพที่ 6-29: การวิเคราะห์เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารในอิหร่านกับไทย

Gap Analysis : Food Production Technology

ที่มา : มุลนิธิ สวค.

ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีของทั้ง 2 ประเทศมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันในบางส่วนโดยประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีมาพัฒนากระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมอาหารรวมถึงการพัฒนางานวิจัยและงานนวัตกรรมด้านอาหารเป็นจำนวนมาก ซึ่งทางอิหร่านเองมีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับอาหารพอสมควรและมีทรัพยากรที่มีมูลค่าสูงจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสของนักลงทุนชาวไทยที่จะนำเทคโนโลยีการผลิตที่มีความซับซ้อนรวมถึงงานวิจัยและงานนวัตกรรมด้านอาหารที่มีศักยภาพเข้ามาร่วมพัฒนาและลงทุนดำเนินธุรกิจ ในอิหร่านได้ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการพัฒนางานนวัตกรรมทางอาหาร เนื่องจากอิหร่านมีผลิตผลทางการเกษตรที่มีมูลค่าสูงอยู่หลายชนิดที่สามารถนำมาแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้

5. สิทธิประโยชน์ / กฎระเบียบ

รัฐบาลอิหร่านได้เพิ่มนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน กระตุ้นการลงทุนในอิหร่านให้มากขึ้น ดังนี้

- มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยรูปแบบการส่งเสริมจะเป็นการให้สิทธิประโยชน์ในเขต FTZ และ SEZ ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องตรงกับอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขต FTZ หรือ SEZ, อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการส่งออก หรือกิจการที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม สหกรณ์ และงานฝีมือต่างๆ
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ ได้แก่
- 4) ยกเว้นภาษีเป็นระยะเวลา 20 ปี สำหรับกิจการที่ลงทุนในเขต FTZ และ SEZ
- 5) ยกเว้นภาษีทั้งหมด ไม่กำหนดระยะเวลาสำหรับสินค้าการเกษตร(ต้นน้ำ)
- 6) ยกเว้นภาษีร้อยละ 20 สำหรับการส่งออกสินค้าที่ยังไม่ได้แปรรูป
- สิทธิประโยชน์อื่นๆ ได้แก่ มี OIETAI เป็น One Stop Services แก่ักลงทุนต่างชาติ
- FTA อิหร่านไม่มี FTA กับไทย แต่มี FTA กับ ปากีสถาน, ยูเรเชีย (เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน อาร์มีเนีย และรัสเซีย)

6. รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมอาหารในประเทศอิหร่าน โดยทางที่วิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมอาหารในอิหร่าน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ตารางที่ 6-2: ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ต่ออุตสาหกรรมอาหาร

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินการธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Partner นำเข้า - ส่งออก การสรรหาวัตถุดิบที่มีความน่าสนใจ	Joint Venture ขึ้นกับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร เริ่มลงทุนใน EPZ	รูปแบบหลัก Greenfield และ Joint Venture ลงทุนใน EPZ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนใน อุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรในการนำเข้า – ส่งออก วัตถุดิบต้นน้ำ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กันในระยะยาว พร้อมกับการสำรวจตลาดเพื่อการขยายตลาดในอนาคต และการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบสำคัญต่างๆ	เริ่มลงทุนกับพันธมิตรท้องถิ่นในส่วนโรงงานผลิตกลางน้ำและปลายน้ำของ อุตสาหกรรมอาหารในขนาดเล็กหรือขนาดกลาง เช่น โรงงานแปรรูปอาหาร เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้ใจกันได้ => ขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น การพัฒนาสินค้าให้มี มูลค่าสูงขึ้นและการบริหารแบรนด์ เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ Greenfield ในเขต EPZ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	ควรสร้างพันธมิตรโดยศึกษาช่องทางการลงทุนอย่าง ระมัดระวัง	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้ โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหา พื้นที่ได้โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้าง	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบต่อ กลุ่มตลาดเป้าหมาย	สร้างสัมพันธ์ระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและ ประเทศคู่ค้าของอิหร่าน แลกเปลี่ยนสินค้าหรือวัตถุดิบสำคัญ	สร้างสัมพันธ์ระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศคู่ค้าของอิหร่าน แลกเปลี่ยนวัตถุดิบสำคัญและเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน การสร้าง Brand ที่เน้นคุณภาพสินค้าและความทันสมัย	สร้างสัมพันธ์ระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศคู่ค้าของ อิหร่าน แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้า การสร้างความหลากหลายของสินค้าในกลุ่ม Functional Food
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ แรงงาน	ศึกษาศักยภาพของแรงงาน	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีใน อุตสาหกรรม	ศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสินค้า อาหารแปรรูป	- Focus ในเทคโนโลยีด้านคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า - นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และพัฒนา เทคโนโลยีร่วมกัน	- นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และพัฒนา เทคโนโลยีร่วมกันมากขึ้น - พัฒนาสินค้าในกลุ่ม Functional Food และ High Value Added ให้ มีความหลากหลายขึ้น
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิด ความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

ทั้งนี้รายละเอียดอื่นๆ ที่เป็นข้อแนะนำสำหรับการลงทุนจะปรากฏในบทที่ 7

การลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารในอิหร่านยังมีโอกาสในอาหารที่มีมูลค่าสูงเนื่องจากมีโรงงานแปรรูปอาหารอยู่จำนวนมาก ประกอบกับการที่ยังนำเอาเทคโนโลยีต่างๆ สำหรับกระบวนการผลิต การแปรรูป การบรรจุ และการจัดเก็บเข้ามาใช้มากพอสมควรแต่ยังเป็นการแปรรูปเบื้องต้นเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับประชากรรุ่นใหม่ของอิหร่านเริ่มมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปมีการนิยมในอาหารแปรรูปเชิงแพซันและอาหารหรือขนมที่มีการผสมผสานสิ่งใหม่ๆที่มีความทันสมัยลงในอาหารแปรรูป อีกทั้งยังมีวัตถุดิบจากชั้นต้นน้ำบางชนิดที่มีมูลค่าสูง เช่น แชนพฟรอน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ และถือเป็นโอกาสที่น่าสนใจสำหรับผู้ประกอบการไทยซึ่งมีความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเป็นอย่างดี จะเข้ามาลงทุนร่วมพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆกับพันธมิตรธุรกิจของอิหร่านเพื่อร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ส่งขายในอิหร่าน หรือส่งขายยังประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบได้ อีกทั้งรัฐบาลอิหร่านเองให้การสนับสนุนผู้ประกอบการต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศซึ่งรวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร โดยการจัดมาตรการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนและเป็นที่ยึดจุดใจของนักลงทุน ทั้งในแง่ของการเงิน ภาษี หรือการนำเงินกลับประเทศ และในแง่ของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ทั้งนี้ทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้เริ่มการลงทุนในรูปแบบร่วมกันพัฒนาเทคโนโลยีและศึกษาหาพันธมิตรทางธุรกิจที่ไว้วางใจได้ในระยะแรกเนื่องจากจำเป็นต้องมีพันธมิตรในพื้นที่เพื่อทำการจัดหาวัตถุดิบสำหรับการผลิตและการประสานงานต่างๆกับหน่วยงานภายในประเทศ โดยการร่วมลงทุนกับพันธมิตรธุรกิจดังกล่าวทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้ใช้วิธีร่วมลงทุน (Joint Venture) ร่วมกับ Technology Transfer เพื่อทำการถ่ายทอดเทคโนโลยีบางส่วนให้แก่ผู้ร่วมทุนโดยที่ยังรักษาสีทธิการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีไว้ได้ โดยเทคโนโลยีที่จะทำการนำไปใช้ควรเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมการแปรรูปอาหารในกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม เช่น การสร้างสรรค์นวัตกรรมอาหารต่างๆ ของอิหร่าน เป็นต้น

นอกจากนี้นักลงทุนควรวางแผนการขยายการลงทุนและการถอนทุนในด้านต่างๆ เป็นการสำรองไว้เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุนได้ทันที่ตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป ดังเช่นตัวอย่างการวางกลยุทธ์ด้านต่างๆ ในแต่ละช่วงเวลาของธุรกิจที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในเบื้องต้นที่ระบุรายละเอียดกลยุทธ์ด้านต่างๆ ไว้โดยสังเขป โดยอุตสาหกรรมอาหารในอิหร่านนี้ควรเน้นกลยุทธ์ในด้านเทคโนโลยีการพัฒนา นวัตกรรมอาหาร การพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจและการตลาดให้มีความรัดกุม ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายธุรกิจ ในลำดับต่อไปเป็นอย่างมาก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

7

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ในบทที่ 7 จะทำการสรุปและวิเคราะห์สู่ทางการลงทุนในอิหร่าน ในประเด็นต่างๆ ซึ่งได้จัดแบ่งไว้เป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม กับข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรมที่สนใจ 2 อุตสาหกรรม

ในส่วนของการข้อเสนอแนะในภาพรวม ได้เริ่มจากการวิเคราะห์คำถามสำคัญข้อแรก คือ ความคุ้มค่าของการลงทุนก่อนว่าในภาพรวมนั้นอิหร่าน มีความคุ้มค่าหรือไม่ หากไม่มีคือลงทุนแล้วขาดทุนและไม่มีช่วงคืนทุนก็จะสรุปได้ว่า “ไม่ควรลงทุน” แต่หากสรุปได้ว่าคุ้มค้ำก็จะทำการศึกษาต่อไปว่าในภาพรวมมีประเด็นใดที่ต้องพิจารณาบ้าง โดยเริ่มจากการสรุปจุดเด่น จุดด้อยด้านการลงทุนในประเทศออกตามประเด็นการศึกษาตั้งแต่ภาพรวมประเทศ กฎระเบียบ นโยบายส่งเสริมการลงทุน คู่แข่ง และทรัพยากรสำคัญ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ ตำแหน่งของประเทศเป้าหมายต่อการลงทุนของไทย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการลงทุนบ้าง แล้วจึงใช้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้วย TOWS Matrix ก่อนจะจำแนกเป็น ผังการลงทุนที่แนะนำ และกิจกรรมสำหรับแต่ละหน่วยงานต่อไป

ส่วนข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรม จะเป็นการรวบรวมข้อมูลจากบทที่ 6 มาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือดังที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเฉพาะในรายอุตสาหกรรมผลการศึกษามี ดังนี้

7.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน

คำถามสำคัญคำถามหนึ่งที่นักลงทุนมักถามเป็นอันดับแรก คือ การลงทุนนั้นมีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคุ้มค่าทางการเงิน เพราะหากไม่มีความคุ้มค่าปัจจัยและเหตุผลอื่นๆ ก็ไม่อาจจะจูงใจให้นักลงทุนออกไป “ขาดทุน” ยิ่งต่างประเทศได้ แต่ในทางกลับกันหากมีความคุ้มค่า คือ ลงทุนแล้วได้ “กำไร” นักลงทุนก็พร้อมจะศึกษาหาหนทาง ซึ่งรวมถึงการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการลงทุนเพื่อทำให้การลงทุนเกิดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า “หากการลงทุนมีกำไร ทุกปัญหาย่อมมีทางออก” แต่ “หากการลงทุนขาดทุน ต่อให้ไม่มีปัญหาก็มีปัญหา”

สำหรับอิหร่าน OIETAI ได้รวบรวมโครงการที่น่าสนใจไว้กว่า 400 โครงการ ไว้ในเว็บไซต์ <https://www.investiniran.ir/en/investmentopportunity> โดยโครงการได้มีการทำการศึกษาความเป็นไปได้ และความคุ้มค่าของโครงการ (Feasibility Study) ไว้แล้วในเบื้องต้น การศึกษานี้จึงขอแสดงตัวอย่างผลการศึกษาดังกล่าวเพื่อให้เห็นแนวทางในภาพรวมถึงความคุ้มค่าในการลงทุนยังอิหร่าน ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 7-1: ผลการศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนของตัวอย่างโครงการลงทุนที่น่าสนใจในอิหร่าน

โครงการ	กิจกรรม	เงินลงทุน (เหรียญสหรัฐฯ)	IRR (ร้อยละ)	ระยะเวลา คืนทุน
พลังงานแสงอาทิตย์ที่ Hamedan	ตั้งโรงผลิตและบริหารโรงผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ขนาด 60 MW ที่ Hamedan พื้นที่ 84 เฮกตาร์	56.14 ล้าน	25.01	5 ปี 9 เดือน
โรงฆ่าสัตว์ที่ Markazi	สร้างโรงฆ่า ข่าแหละ และแปรรูปเนื้อสัตว์	10.19 ล้าน	32.8	5 ปี 4 เดือน
โรงแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำที่ Hormozgan	ทำโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ เช่น เนื้อปลา เนื้อกุ้ง	6.19 ล้าน	25.14	2 ปี
ผลิตล้อยนต์ที่ Kheirabad	ผลิตล้อยนต์	3.11 ล้าน	18.6	7 ปี 2 เดือน
โรงผลิตแผงโซลาร์เซลล์	ผลิตแผงโซลาร์เซลล์	1.23 ล้าน	36.2	7 ปี 4 เดือน

ที่มา: OIETAI

นอกจากโครงการตามตารางดังกล่าว OIETAI ยังจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาในบทที่ 6 คือ อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปด้วย โดยที่จะยกมาเป็นตัวอย่างคือการผลิตซอสมะเขือเทศ ซึ่งสามารถอธิบายผลการศึกษาความเป็นไปได้ในส่วนของต้นทุน รายได้ และการคาดการณ์ผลตอบแทน ดังนี้

ด้านต้นทุนจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนดำเนินการ โดยต้นทุนคงที่ มีอาทิ ค่าที่ดิน ค่าก่อสร้าง ค่าเครื่องจักร ฯลฯ รวมอยู่ที่ 38,000 ล้านเรียลอิหร่าน หรือ ประมาณ 1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (อัตราที่ใช่แลกเปลี่ยนจริง) ส่วนต้นทุนดำเนินการ มีอาทิ ค่าแรง ค่าวัตถุดิบ รวมต้นทุนดำเนินการอยู่ที่ 6,000 ล้านเรียลอิหร่านต่อปี หรือ ประมาณ 150,000 เหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 5 ล้านบาทต่อปี

ตารางที่ 7-2: ต้นทุนคงที่

ลำดับที่	รายการ	ต้นทุน (ล้านเรียลอิหร่าน)	
1	ค่าที่ดิน	4,000	
2	ค่าเตรียมการและพัฒนาพื้นที่	3,560	
3	งานก่อสร้าง	7,250	
4	เครื่องจักร และอุปกรณ์	9,980	
5	ค่าจ้างที่ปรึกษาก่อสร้างโรงงาน	3,620	
6	การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม	1,850	
7	สินทรัพย์ถาวรอื่นๆ	2,700	
8	ค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มผลิต	การศึกษา	50
		การจัดการและดำเนินการ	100
		ค่าใบอนุญาตต่างๆ	250
9	ค่าคาดเคลื่อน	4,640	
ต้นทุนคงที่รวม		38,000	

ที่มา: OIETAI (2018)

ตารางที่ 7-3: ต้นทุนการดำเนินการ

ลำดับที่	รายการ	ต้นทุน (ล้านบาทอิหร่าน)
ต้นทุนแปรผัน		
1	วัตถุดิบ	1,680
2	บุคลากร	450
3	การตลาด	100
4	อื่นๆ	600
ต้นทุนถาวร		
5	วัสดุ	850
6	บุคลากร	750
7	การตลาด	400
8	ค่าเสื่อมมูลค่า	620
9	อื่นๆ	550
ค่าดำเนินการรวม		6,000

ที่มา: OIETAI (2018)

รายได้ของโครงการแบ่งออกเป็น 2 ระยะหลักคือ ในช่วง 3 ปีแรกกำลังผลิตจะยังไม่ได้เต็มกำลัง ในปี 4 จึงจะผลิตได้เต็มกำลัง โดยในปี 4 หากผลิตได้เต็มกำลังและสามารถขายสินค้าได้ตามเป้าหมายจะมีรายได้อยู่ที่ 27,000 ล้านบาทอิหร่านต่อปี หรือประมาณ 675,000 เหรียญสหรัฐฯ หรือ 22.27 ล้านบาท

ตารางที่ 7-4: ประมาณการณ์รายได้ของโครงการลงทุน

หน่วย: ล้านบาทอิหร่าน

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
ร้อยละ 70 ของกำลังการผลิต	18,900				
ร้อยละ 80 ของกำลังการผลิต		21,600			
ร้อยละ 90 ของกำลังการผลิต			24,300		
เต็มกำลังการผลิต				27,000	27,000

ที่มา: OIETAI (2018)

เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาคำนวณร่วมกับข้อมูลต้นทุนทางการเงินจะสามารถสรุปความคุ้มค่าการลงทุนยังอิหร่านได้ดังตาราง ซึ่งสามารถเห็นได้ว่า การลงทุนในโรงงานผลิตซอสมะเขือเทศแห่งนี้จะคุ้มทุนในปี 6

**ตารางที่ 7-5: สรุปตัวอย่างการคำนวณความคุ้มค่าในการลงทุนยังอิหร่าน
กรณีตัวอย่างโรงงานซอสมะเขือเทศ**

หน่วย: ล้านบาทอิหร่าน

รายการ		ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
เงินสดรับรวม	สินเชื่อบริษัท และระยะสั้น	26,000	-	-	-	-
	ยอดขาย	-	18,900	21,600	24,300	27,000
	รายได้อื่นๆ	18,000	-	-	-	-
เงินสดจ่ายรวม	เพิ่มสินทรัพย์ถาวร	(44,000)	-	-	-	-
	ค่าดำเนินการ	-	9,394	10,275	11,156	12,037
	ต้นทุนทางการเงิน	-	-	2,643	2,643	2,643
	การลงทุนในส่วนของเจ้าของ	-	9,505	8,681	10,501	12,320
	ชำระคืนสินเชื่อ	-	-	5,200	5,200	5,200
กำไร (ขาดทุน)	(44,000)	9,505	3,481	5,300	7,120	
ดุลเงินสดรวม	(44,000)	(34,494)	(25,813)	(15,312)	(2,991)	

ที่มา: OIETAI (2018)

ทั้งนี้จากการศึกษาภาพรวมทางเศรษฐกิจของอิหร่าน พบว่า ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของอิหร่านอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูงและไม่ห่างกันนัก (Low Gap) กล่าวคือ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากอยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 15 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อยู่ที่ร้อยละ 20 ซึ่งไม่ต่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่ามีความเสี่ยงการลงทุนไม่สูงมาก อย่างไรก็ตามหากพิจารณาอัตราค่าโรนาคาร์ที่ร้อยละ 20 จะเห็นว่าอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง สะท้อนให้เห็นถึงอัตราผลตอบแทนการลงทุนที่ต้องสูงตาม (ไม่เช่นนั้นจะไม่มีผู้ขอยืมลงทุน) จึงเห็นได้ว่าในภาพรวมนั้นการลงทุนในอิหร่านให้ผลตอบแทนดี และมีความเสี่ยงไม่สูงนัก อย่างไรก็ตามปัญหาของการลงทุนในอิหร่านน่าจะเป็นอุปสรรคจากการโอนเงินระหว่างประเทศอันเกิดจากการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ

7.2 ข้อเสนอแนะในภาพรวม

การวิเคราะห์ในส่วนที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในอิหร่านมีความคุ้มค่าในภาพรวม ในส่วนนี้จึงจะทำการวิเคราะห์ถึงข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการลงทุน หรือเข้าไปลงทุนยังภูมิภาคนี้ในภาพรวม โดยจะเริ่มจากการสรุปข้อมูลที่สำคัญที่พบ และใช้การสรุปผลดังกล่าวมาพิจารณาในรูปแบบของ SWOT Analysis ก่อนที่จะใช้การวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำเป็น TOWS Matrix เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อแต่ละภาคส่วนที่สำคัญต่อไป ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

(1) สรุปผลการศึกษาที่สำคัญ

ในการศึกษาได้ทำการศึกษาในประเด็นต่างๆที่สำคัญในการลงทุนยังอิหร่าน ทั้งในด้านภาพรวม การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน นโยบายการลงทุน กฎระเบียบการลงทุน นโยบายส่งเสริมการลงทุน คู่แข่ง ตลาดหลัก และทรัพยากรสำคัญไว้ สามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 7-6: ภาพรวมอิหร่าน

	จุดเด่น	จุดด้อย
การเมือง	- ประธานาธิบดีมาจากพรรคที่เป็นสายเสรีนิยม - ต่างชาติ (เว้นสหรัฐฯ) เริ่มผ่อนคลามาตรการคว่ำบาตร	- ประธานาธิบดีอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้นำสูงสุด - มีปัญหาการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ
เศรษฐกิจ	- ขนาดเศรษฐกิจและขนาดประชากรสูงกว่าไทยเล็กน้อย (80 ล้าน vs 70 ล้านคน) รายได้ต่อหัวใกล้เคียงกัน	- การเติบโตทางเศรษฐกิจมีความผันผวนตามสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ - อัตราดอกเบี้ยสูง - ค่าเงินผันผวน และเงินเฟ้อสูง
สังคมวัฒนธรรม	- นิยมมาเที่ยวในเมืองไทย ขึ้นชอปสินค้าไทย - เป็นมุสลิมชีอะห์ที่เปิดกว้างในบางเรื่อง	- เป็นประเทศที่ปกครองในระบอบรัฐศาสนา - วันหยุดไม่ตรงกับสากล
โครงสร้างพื้นฐาน	ดีมากในเขตเมือง นอกจากนั้นยังมีต้นทุนต่ำ	ประเทศกว้างใหญ่โครงสร้างพื้นฐานไม่ทั่วถึง
กฎระเบียบ	ด้านการทำธุรกิจค่อนข้างเสรี รัฐให้สิทธิประโยชน์สูงมาก	
นโยบายสำคัญ	เน้นการเปิดเสรีทางธุรกิจ (ต่างชาติถือหุ้นได้ 100%) ดึงดูดการลงทุนโดยใช้ภาษีต่ำ	
มาตรการส่งเสริม	อุดหนุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น นิคมอุตสาหกรรม ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และการอำนวยความสะดวกต่างๆ	
ตลาดสำคัญ	ในประเทศ เอเชียกลาง และยุโรป	
วัตถุดิบสำคัญ	น้ำมัน เหมืองแร่ ผลไม้เมืองหนาว ปศุสัตว์ ถั่วพิสตาชิโอ เครื่องเทศ (หญ้าฝรั่น) คาเวียร์ ประมง ฯลฯ	
นักลงทุนหลักในประเทศ	ยุโรป (แต่ปัจจุบันต้องถอนทุนเนื่องจากการคว่ำบาตร) จีน (ไม่ถอนทุนแม้จะมีการคว่ำบาตร)	

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ตำแหน่งการลงทุนของไทยในอิหร่าน

จุดเด่นของอิหร่าน คือ การเป็นเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่พอควร มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ทั้งน้ำมัน และเหมืองแร่ต่างๆ ทรัพยากรทางทะเล และทะเลสาบ แหล่งเพาะปลูกสินค้าเกษตรนานาชนิด เช่น ถั่วพิสตาชิโอ เครื่องเทศ ผลไม้เมืองหนาว ปศุสัตว์ และสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ อิหร่านยังสามารถผลิตสินค้าต่างๆได้ครบวงจรตลอดห่วงโซ่มูลค่าในหลายอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากนโยบายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าในอดีต อย่างไรก็ตาม อิหร่านมีปัญหาการถูกคว่ำบาตรจากนานาชาติ โดยเฉพาะสหรัฐฯ และปิดประเทศมาอย่างยาวนาน ผลที่เกิดขึ้นคือ (1) การลงทุนทำธุรกิจกับอิหร่านในช่วงเวลานี้เต็มไปด้วยความยากลำบาก (2) เศรษฐกิจภายในของอิหร่านเองประสบผลกระทบอย่างรุนแรงจากการถอนการลงทุนของนักลงทุนชาวยุโรป (3) ค่าเงินอิหร่านอ่อนตัวลงอย่างรวดเร็ว (4) อุตสาหกรรมอิหร่านที่ปิดประเทศมานานไม่เคยแข่งขันกับต่างประเทศ ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศจึงพัฒนาเพียงระดับหนึ่งเมื่อเปิดเสรีอาจไม่สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าที่เข้ามาแข่งขันได้ (5) ต้นทุนของเงินสูงเพราะไม่สามารถกู้ยืมจากแหล่งเงินต่างประเทศได้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากอิหร่านจึงสูง ส่งผลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่สูงด้วย อย่างไรก็ตามธุรกิจยังคงมีการกู้ยืมเนื่องจากผลตอบแทนการลงทุนเฉลี่ยในอิหร่านค่อนข้างสูง (IRR เฉลี่ย 15-30%)

สำหรับการลงทุนไทย “อิหร่านจึงเป็นประเทศที่ต้องเฝ้าจับตาและเตรียมความพร้อมอย่างใกล้ชิด เพื่อโอกาสที่เหมาะสมในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า” กล่าวคือในระยะเวลานี้ นักลงทุนควรศึกษาติดต่อคู่ธุรกิจ และเตรียมความพร้อมต่างๆไว้ล่วงหน้า หากตรวจสอบแล้วว่าไม่ติดขัดกับมาตรการคว่ำบาตรก็สามารถลงทุนได้เลย แต่หากติดขัดก็ควรต้องรอโอกาส ทั้งนี้ นักลงทุนอิหร่านต้องการทั้งเงินลงทุนจากต่างชาติ (เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยภายในสูง) และเทคโนโลยีองค์ความรู้ใหม่ (เนื่องจากปิดประเทศมายาวนาน) นอกจากนี้ อิหร่านยังสามารถกระจายสินค้าต่อไปยังประเทศต่างๆในเอเชียกลางได้ด้วย

BOX 7.1: ตำแหน่งการลงทุนของไทยในอิหร่าน

สำหรับการลงทุนไทย “อิหร่านเป็นประเทศที่ต้องเฝ้าจับตาและเตรียมความพร้อมอย่างใกล้ชิดเพื่อโอกาสที่เหมาะสมในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า” กล่าวคือในระยะเวลานี้ นักลงทุนควรศึกษา ติดต่อธุรกิจ และเตรียมความพร้อมต่างๆ ไว้ล่วงหน้า หากตรวจสอบแล้วว่าไม่ติดขัดกับมาตรการคว่ำบาตรก็สามารถลงทุนได้เลย แต่หากติดขัดก็ควรต้องรอโอกาส ทั้งนี้ นักลงทุนอิหร่านต้องการทั้งเงินลงทุนจากต่างชาติ (เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยภายในสูง) และเทคโนโลยีองค์ความรู้ใหม่ (เนื่องจากปิดประเทศมายาวนาน) นอกจากนี้ อิหร่านยังสามารถกระจายสินค้าต่อไปยังประเทศต่างๆ ในเอเชียกลางได้ด้วย

(2) SWOT Analysis

ในการศึกษาบทที่ผ่านมาสามารถสรุปและทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis ได้ดังตาราง โดย

- ด้านจุดแข็ง มีตลาดและกำลังซื้อสูง โดยอิหร่านมีประชากรประมาณ 80 ล้านคน และมีรายได้ต่อหัวใกล้เคียงกับไทย ส่วนทรัพยากรของอิหร่าน มีหลากหลาย อาทิ น้ำมัน สินแร่ สัตว์น้ำ ทรัพยากรทางทะเล พื้นที่เพาะปลูก ปศุสัตว์ และแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ อิหร่านยังมีอุตสาหกรรมสนับสนุน และอุตสาหกรรมต่อเนื่องค่อนข้างพร้อม ส่วนด้านแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานฝีมือ และที่ดินมีราคาถูก โดยเฉพาะบริเวณชานเมือง
- จุดอ่อน ของการลงทุน ในอิหร่านที่สำคัญคือ ปัญหาเศรษฐกิจเนื่องจากอิหร่านถูกคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ ทำให้ค่าเงินอ่อนค่าลงอย่างมาก และจุดอ่อนอีกข้อคือ ธุรกิจของอิหร่านที่ร่วมทำกับต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น น้ำมัน และก่อสร้าง เป็นต้น
- โอกาสการลงทุนในอิหร่านพบว่า อิหร่านมีการเปิดเสรีด้านการลงทุน และมีมาตรการจูงใจ อีกทั้งมีความชัดเจนในการกำหนดคุณสมบัติของผู้มาลงทุนในอิหร่าน นอกจากนี้ ค่าสาธารณูปโภคที่สำคัญในอิหร่านมีราคาถูก ยกเว้นเพียง ค่าน้ำ เท่านั้น และโอกาสอีกประการของการลงทุนในอิหร่าน คือ ที่ตั้งสามารถเข้าถึงกลุ่มประเทศอาหรับ เอเชียกลาง และยุโรป ได้อย่างสะดวก
- อุปสรรคที่สำคัญในการลงทุนในอิหร่านคือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการถูกคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ ทำให้การทำธุรกิจระหว่างประเทศไม่ได้รับความสะดวกมากนัก และอุปสรรคอีกข้อคือ อิหร่านมีวันหยุดและวันทำงานที่ไม่ตรงกับสากล

รูปภาพที่ 7-1: SWOT Analysis

Strengths	Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • ตลาดมีความพร้อม เพราะจำนวนประชากรมาก และกำลังซื้อสูง • ทรัพยากรมีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ทั้งสินค้าเกษตร ต้นน้ำ ประมง น้ำมัน และสินแร่ นอกจากนี้ ยังมีอุตสาหกรรมเชื่อมโยงหลากหลาย • แรงงานมีฝีมือและความรู้สูง • ที่ดินมีมากและราคาถูก 	<ul style="list-style-type: none"> • ภาวะเศรษฐกิจในประเทศมีปัญหา เพราะธุรกรรมกับต่างประเทศถูกระงับจากสหรัฐฯ • ประสิทธิภาพในการทำธุรกิจกับต่างชาติมีเฉพาะในธุรกิจขนาดใหญ่
Opportunities	Threats
<ul style="list-style-type: none"> • เปิดเสรีด้านการลงทุน มีมาตรการจูงใจ และมีการลงทุนเป้าหมายที่ชัดเจน • ต้นทุนค่าสาธารณูปโภคต่ำ ยกเว้น ค่าน้ำ • ทักษะที่ดีที่ติดมาต่อไทย • ท่าเลที่ตั้งที่ใกล้ทั้งตลาดอาหรับ เอเชียกลาง และยุโรป 	<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทำให้การทำธุรกิจค่อนข้างลำบาก • วันหยุดไม่ตรงกับระบบสากล

ที่มา: มุลินิ สวค.

(3) TOWS Matrix และข้อเสนอแนะในภาพรวม

จากการวิเคราะห์ SWOT สามารถจัดทำเป็นตาราง TOWS Matrix ได้ดังนี้

ตารางที่ 7-7: TOWS Matrix

	Strengths	Weaknesses
	<ul style="list-style-type: none"> ตลาดมีความพร้อม และกำลังซื้อสูง ทรัพยากรมีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ มีอุตสาหกรรมเชื่อมโยงหลากหลาย แรงงานมีฝีมือและความรู้สูง ที่ดินมีมากและราคาถูก 	<ul style="list-style-type: none"> ภาวะเศรษฐกิจในประเทศมีปัญหา ประสบการณ์ในการทำธุรกิจกับต่างชาติมีเฉพาะในธุรกิจขนาดใหญ่
Opportunities	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจ เพราะอิหร่านมีคุณสมบัติผู้ลงทุนเป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน ซึ่งอิหร่านมีตลาดรองรับ 	<ul style="list-style-type: none"> เตรียมการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทราบโอกาสการลงทุน และสินค้าที่น่าสนใจ แผนลงทุนระยะยาวเพื่อขยายตลาดและลงทุนยังภูมิภาค
Threats	<ul style="list-style-type: none"> ให้ข้อมูลตลาดของอิหร่าน และสินค้าที่มีศักยภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ประชาสัมพันธ์ให้นักลงทุนไทยทราบถึงข้อพึงระวังในการทำธุรกิจกับอิหร่าน

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

จากตาราง TOWS สามารถสรุปแนวนโยบายสำคัญต่อการลงทุนได้ 6 ด้าน คือ

- นโยบายส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจ เนื่องจากอิหร่านมีคุณสมบัติผู้ลงทุนเป้าหมายที่ชัดเจน อีกทั้งมีอุตสาหกรรมสนับสนุนและอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่พร้อม ซึ่งในปัจจุบันธุรกิจระหว่างประเทศของอิหร่านเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ แต่ในกลุ่มธุรกิจสินค้าเพื่อการบริโภคยังมีสัดส่วนของมูลค่าตลาดที่ต่ำ
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน สามารถสร้างโอกาสให้นักลงทุนไทยได้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับอิหร่าน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกันเพื่อจัดจำหน่ายภายในอิหร่านและภูมิภาค โดยอาจจัดให้มีการจัด Road Show หรือ Exhibition หรือ ในรูปแบบอื่นๆ
- การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทราบโอกาสการลงทุน และสินค้าที่น่าสนใจ สร้างความเข้าใจให้กับนักลงทุนไทยเกี่ยวกับการทำธุรกิจในอิหร่าน โดยเฉพาะในเรื่องขั้นตอนการลงทุน สินค้าศักยภาพ เพราะบริษัทอิหร่านส่วนใหญ่ทำธุรกิจในอุตสาหกรรมหนักมากกว่าอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อบริโภค รวมไปถึงให้การช่วยเหลือนักลงทุนไทยในอิหร่าน และแนะนำธนาคารหรือระบบการเงินที่เหมาะสมกับนักลงทุนไทย
- แผนลงทุนระยะยาวเพื่อขยายตลาดและลงทุนยังภูมิภาค เพราะอิหร่านเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ และกำลังซื้อสูง จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมแผนและให้ข้อมูลกับนักลงทุนไทยในกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในอิหร่าน นอกจากตลาดภายในอิหร่านแล้ว ตลาดในภูมิภาคใกล้เคียงอิหร่านยังมีความน่าสนใจ อาทิ ทั้งเอเชียกลาง และยุโรป เป็นต้น

- ข้อมูลตลาดของอิหร่าน และสินค้าที่มีศักยภาพ ในระหว่างที่อิหร่านถูกมาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ สิ่งไทยสามารถกระทำได้ เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาด และสินค้าซึ่งมีศักยภาพ ก่อนที่จะถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการส่งเสริมการลงทุนเชิงรุก
- ประชาสัมพันธ์ให้นักลงทุนไทยทราบถึงข้อพึงระวังในการทำธุรกิจกับอิหร่าน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของอิหร่าน ทำให้การทำธุรกิจระหว่างประเทศร่วมกับอิหร่านไม่ได้รับความสะดวก หน่วยงานรัฐของไทยควรจัดทำข้อเสนอและข้อควรระวังให้กับนักลงทุนไทย รวมไปถึงการจัดทำมาตรการรองรับ ทั้งนี้ ในระยะแรกอาจเป็นการคอยดูท่าทีของมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ ที่มีต่ออิหร่านไปจนถึงระยะเวลาที่เหมาะสมที่ไทยควรจะเริ่มการส่งเสริมการลงทุนในอิหร่าน

(4) แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ และข้อเสนอแนะต่อภาคส่วนต่างๆที่สำคัญ

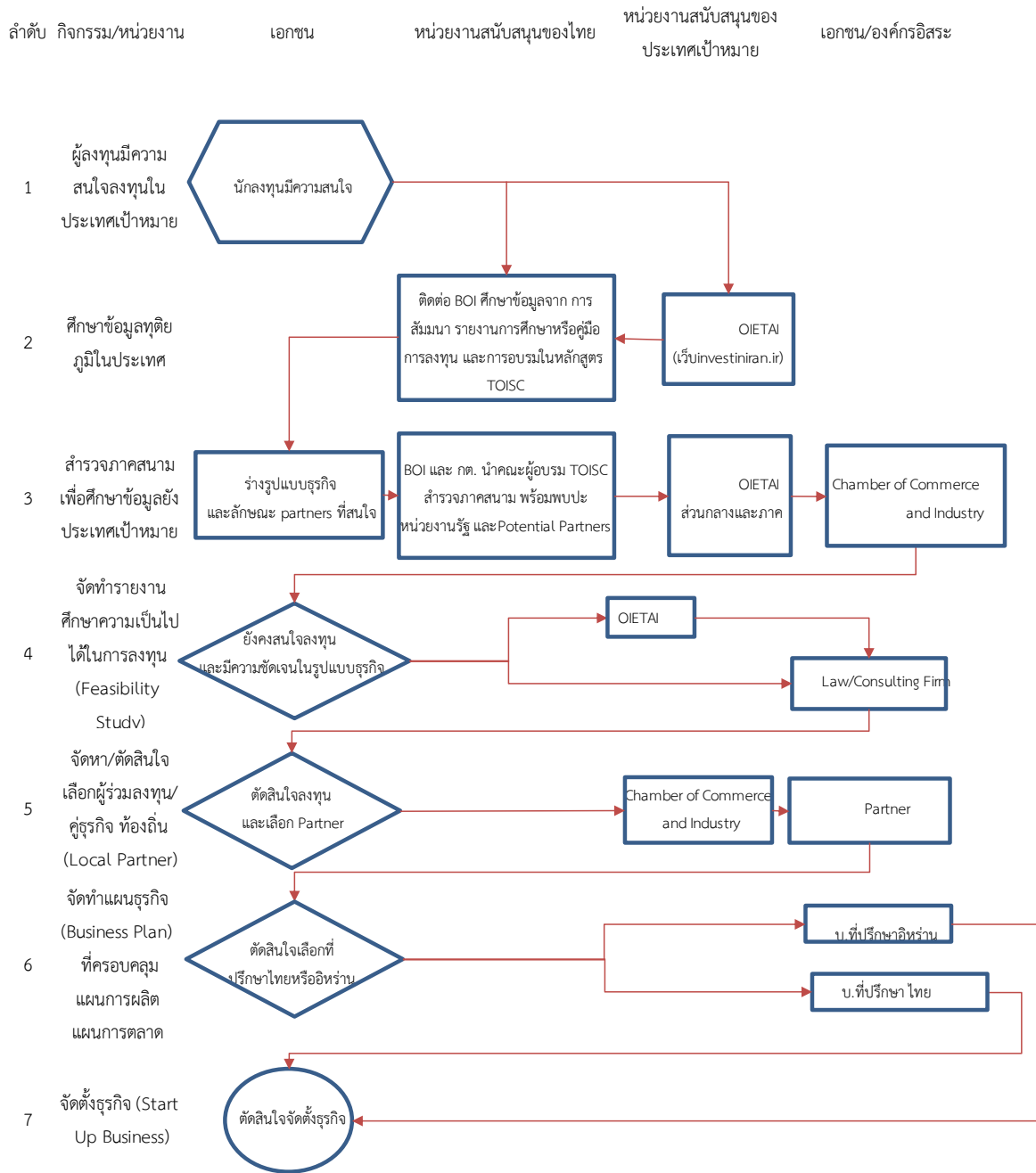
จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งทุติยภูมิ และปฐมภูมิจากการลงพื้นที่ภาคสนามและสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถนำมาสรุปวิเคราะห์ข้อเสนอแนะขั้นตอน (ผัง) การลงทุนที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทยได้ตามรูปภาพ ซึ่งมีขั้นตอน กระบวนการ และหน่วยงานเกี่ยวข้องหลากหลายหน่วยงานที่มีบทบาทแตกต่างกันไป โดยขั้นตอนทั้งหมดมี 15 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่นักลงทุนมีความสนใจในขั้นตอนแรก ไปจนถึง การโอนกำไรกลับในขั้นตอนสุดท้าย จึงจะแบ่งการอธิบายออกเป็น 2 ส่วนคือ ขั้นตอนก่อนการเริ่มกิจการ และขั้นตอนเมื่อเริ่มกิจการ ดังนี้

ในขั้นตอนก่อนเริ่มกิจการประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน คือ (1) ผู้ลงทุนมีความสนใจลงทุนในประเทศเป้าหมาย (2) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิในประเทศ (3) สืบหาภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลยังประเทศเป้าหมาย (4) จัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน (Feasibility Study) (5) จัดหา/ตัดสินใจเลือกผู้ร่วมลงทุน/คู่ธุรกิจ ท้องถิ่น (Local Partner) (6) จัดทำแผนธุรกิจ (Business Plan) ที่ครอบคลุมแผนการผลิต แผนการตลาด แผนการขนส่งโลจิสติกส์ ฯลฯ และ (7) การจัดตั้งธุรกิจ (Start Up Business) ในแต่ละขั้นมีรายละเอียดที่จะอธิบายเพิ่มเติม เช่น หน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้อง วิธีการ คำอธิบายในขั้นตอนนั้นๆ ดังนี้

- (1) ผู้ลงทุนมีความสนใจลงทุนในประเทศเป้าหมาย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกก่อนการลงทุน โดย ผู้ลงทุนอาจเริ่มจากการแสดงความสนใจในการขยายกิจการไปยังต่างประเทศโดยยังไม่ต้องกำหนดประเทศก่อนก็ได้ แล้วมากำหนดประเทศที่สนใจผ่านการสัมมนาที่ BOI หรือหน่วยงานอื่นๆ จัดร่วมกับการศึกษาข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อกำหนดประเทศเป้าหมายของตนเองต่อไปได้
- (2) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิในประเทศ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนหลังจากผู้ลงทุนเริ่มต้นทราบประเทศเป้าหมายก็สามารถจะศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากหลายทาง โดยทางหนึ่งที่แนะนำคือภายใต้ BOI เนื่องจากมีรายงานการศึกษาสู่ทางการลงทุนในประเทศต่างๆ ไว้หลายประเทศทั้งในรูปแบบรายงานฉบับสมบูรณ์ และคู่มือการลงทุน นอกจากนั้นยังมีการอบรมเฉพาะเพื่อเตรียมความรู้ผู้ประกอบการก่อนไปลงทุนยังต่างประเทศด้วย BOI จึงเป็นช่องทางสำคัญสำหรับผู้ประกอบการในการศึกษาและเตรียมข้อมูลทุติยภูมิของประเทศเป้าหมาย
- (3) การสำรวจภาคสนาม ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิแล้ว ข้อมูลที่จำเป็นอีกส่วนคือการสำรวจภาคสนามเพื่อศึกษาความพร้อมทางธุรกิจที่แท้จริง โดยในการสำรวจควรประกอบทั้ง (1) การศึกษาสังเกตสถานที่จริง ทั้งตลาด และการผลิต (2) การศึกษากฎระเบียบ นโยบายการ

- ให้ความช่วยเหลือต่างๆจากหน่วยงานรัฐ (3) การพบปะพูดคุยสัมภาษณ์รวมถึงมองหาผู้ประกอบการที่มีความเป็นไปได้ในการเป็นคู่ธุรกิจ (potential partner) โดยในส่วนนี้ ผู้ลงทุนควรมีร่างรูปแบบการลงทุนและลักษณะคู่ธุรกิจที่ต้องการคร่าวๆ (ยังไม่ต้องทำแผนธุรกิจที่ชัดเจน) เพื่อให้หน่วยงานของไทยซึ่งได้แก่ BOI ภายใต้ความร่วมมือของ กระทรวงการต่างประเทศติดต่อกับสถานเอกอัครราชทูตอิหร่านประจำประเทศไทย เมื่อประสานกับหน่วยงานต่างๆ ในอิหร่านในการอำนวยความสะดวกและติดต่อนัดหมายหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง OIETAI และ Ministry of Foreign Affair
- (4) จัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้ โดยหลังจากนักลงทุนได้ข้อมูลทั้งทุติยภูมิ และปฐมภูมิแล้ว ในขั้นตอนต่อไปนักลงทุนจะต้องทำการตัดสินใจว่าควรลงทุนหรือไม่ หากการศึกษาในเบื้องต้นด้วยตนเองเห็นว่าควรและพร้อมที่จะลงทุน ขั้นตอนต่อไปก็คือการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการลงทุนในเชิงลึกกว่าหากลงทุนจริงจะมีกำไรหรือไม่ คำนวณเมื่อไร กำไรมากน้อยเพียงใด มีความเสี่ยงด้านใดมากน้อยเพียงใด ปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือด้านใด ฯลฯ เพื่อให้เกิดความชัดเจนก่อนการลงทุน โดยในการจัดทำรายงานนี้ควรใช้บริษัทที่ปรึกษาในการจัดทำ โดยอาจเป็นบริษัทจากไทยก็ได้หากรูปแบบการลงทุนมีความซับซ้อน หรือมีเทคนิคมาก อย่างไรก็ตามในกรณีที่เป็นรูปแบบปกติไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถใช้บริษัทท้องถิ่นชาวอิหร่านในการจัดทำได้ ซึ่งอาจขอคำแนะนำจาก OIETAI ก็ได้
  - (5) เลือกคู่ธุรกิจ โดยหลังจากที่ได้จัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้แล้ว และรายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าและความเป็นไปได้ทางธุรกิจจนเป็นที่พอใจ ขั้นตอนต่อไปนักลงทุนควรต้องเลือกคู่ธุรกิจจาก Potential partner ในการประกอบธุรกิจ (คู่ธุรกิจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของ JV อาจอยู่ในรูปของผู้รับซื้อ หรือ Supplier หรือรูปแบบอื่นก็ได้) โดย หน่วยงานสำคัญที่ช่วยจัดหา แนะนำ partner รวมถึงคัดเลือก partner ที่สำคัญในอิหร่านคือ Chamber of Commerce and Industry
  - (6) จัดทำแผนธุรกิจ เมื่อได้ทำการตกลงในเบื้องต้นกับคู่ธุรกิจแล้ว ก่อนที่จะทำสัญญา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรูปแบบธุรกิจยังไม่ชัดเจน เช่น มี 2-3 ทางเลือก) ควรมีการจัดทำแผนธุรกิจเสียก่อน โดยแผนธุรกิจดังกล่าวควรต้องครอบคลุมทั้งด้านการผลิต และการตลาด และเรื่องอื่นๆที่จำเป็นตามลักษณะธุรกิจ โดยที่ปรึกษานั้นเช่นเดียวกับในข้อ 4 คือ สามารถใช้บริษัทที่ปรึกษาไทยหรืออิหร่านก็ได้ ตามแต่ว่ารูปแบบแผนธุรกิจมีลักษณะเช่นใด หากมีความซับซ้อนต้องการเทคโนโลยีพิเศษ หรือมีความลับบางประการที่ต้องการปกปิดก็อาจใช้บริษัทที่ปรึกษาไทย แต่หากต้องการความสะดวกรวดเร็ว ค่าใช้จ่ายไม่สูง และ/หรือประสบการณ์ธุรกิจในอิหร่าน ก็แนะนำให้ใช้บริษัทที่ปรึกษาอิหร่านได้
  - (7) จัดตั้งธุรกิจ หลังจากที่มีแผนธุรกิจชัดเจน และอาจลงนามในสัญญาระหว่างกันแล้ว ก็สามารถเข้าสู่ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจได้ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

รูปภาพที่ 7-2: ขั้นตอนแนะนำก่อนเริ่มจัดตั้งกิจการในอิหร่าน

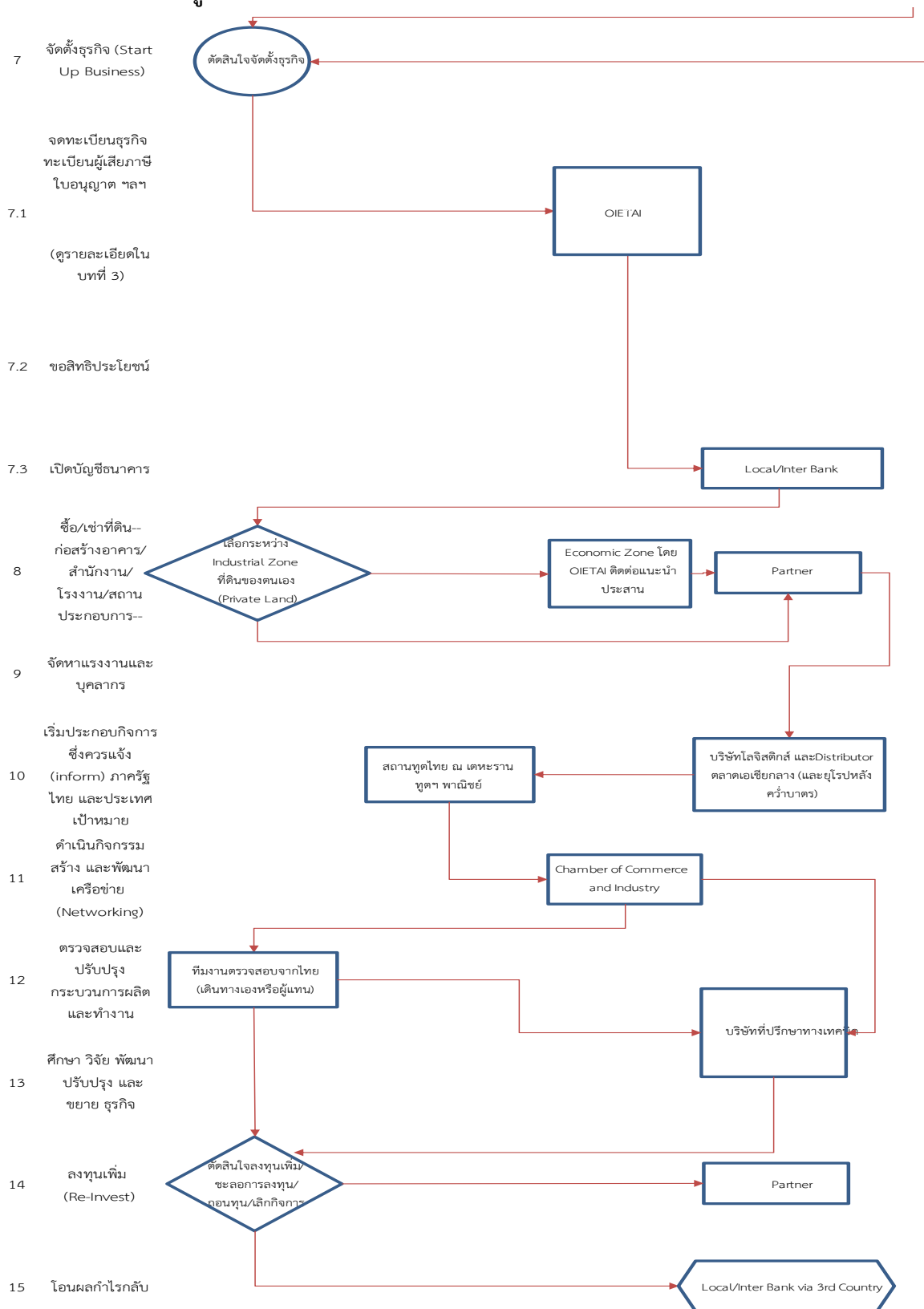
ที่มา: มุลินธิ สวค.

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ ศึกษาแผนธุรกิจ และได้คู่ธุรกิจตามแผนธุรกิจเรียบร้อยแล้ว นักลงทุนก็สามารถที่จะเริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจได้ โดยในขั้นตอนนี้เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งธุรกิจ ไปจนถึง ดำเนินธุรกิจจนมีผลกำไรนำกลับประเทศได้ มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน (ขั้นตอนที่ 7 ถึง ขั้นตอนี่ 15) ดังนี้

- (7) จัดตั้งธุรกิจ โดยในขั้นตอนนี้จะป็นขั้นตอนทางด้านเอกสาร และราชการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ เรื่องของการจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งและขออนุญาตต่างๆ กับขั้นตอนของสิทธิประโยชน์ ในขั้นตอนนี้มีหน่วยงานสำคัญที่นักลงทุนควรติดต่อ คือ OIETAI ซึ่งทำหน้าที่เป็น One Stop Service Center ทำหน้าที่ประสานกับทุกหน่วยงานจนสามารถดำเนินธุรกิจได้ นอกจากนี้หากนักลงทุนมี partner ที่ดี ก็สามารถใช้ partner ในการอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้เช่นกัน
- (8) จัดหาที่ดิน ในขั้นตอนนี้นักลงทุนจะต้องเลือกก่อนว่าจะจัดตั้งในเขต Economic Zone หรือไม่ โดยหากจัดตั้งในเขต Economic Zone จะมีข้อได้เปรียบคือ มีที่ดิน ระบบสาธารณูปโภค นอกจากนี้ยังได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้วย โดยที่ดินในเขต Economic Zone จะเป็นการมสิทธิ์ของนักลงทุนทราบเท่าที่ยังดำเนินกิจการอยู่ ในการติดต่อ Ministry of Investment จะเป็นผู้ประสานติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแล Economic Zone ให้แต่หากเลือกจะลงทุนนอกเขตก็จะต้องจัดหาที่ดินเอง ซึ่งในกรณีหลังการประสานกับ Partner ในการจัดหาที่ดินก็เป็นช่องทางหนึ่งที่แนะนำ
- (9) จัดหาบุคลากร โดยในการจัดหาบุคลากรในระดับแรงงานต่างๆของอิหร่านนั้น ไม่ยากลำบากนัก เพียงแต่ว่าค่าแรงของอิหร่านค่อนข้างสูงใกล้เคียงกับไทย แต่บุคลากรของอิหร่านมีคุณภาพดีสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือมีแรงงานการศึกษาสูงเป็นจำนวนมากซึ่งรวมถึงช่างเทคนิค และวิศวกรด้วย
- (10) เริ่มประกอบกิจการ ในขั้นตอนหลังจากที่ได้จัดหาที่ดิน สร้างสถานประกอบการ และมีคนงานพร้อมดำเนินการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเริ่มประกอบกิจการ โดยสำหรับอิหร่านเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่พอสมควร และยังเชื่อมโยงไปยังเพื่อนบ้าน เช่น อัฟกานิสถาน อิรัก ซีเรีย เติร์กเมนิสถาน ฯลฯ ได้ด้วย ในช่วงแรกหากลงทุนที่อิหร่านเพื่อลดความเสี่ยงจากมาตรการคว่ำบาตรก็อาจมุ่งเน้นตลาดเหล่านี้เป็นหลักก่อนได้ โดยการส่งออกสินค้าจากอิหร่านนั้น แม้ว่าจะมีท่าเรือที่ดีที่มีคุณภาพอยู่หลายท่าเรือ รวมถึงไม่มีข้อห้ามในการโอนเงินมากนัก แต่ภายใต้มาตรการคว่ำบาตร สหรัฐฯ ไม่ยินยอมให้ทำธุรกรรมการเงินกับอิหร่านและไม่ให้ใช้ท่าเรืออิหร่าน นักลงทุนจึงต้องระมัดระวังในประเด็นนี้
- (11) สร้างและพัฒนาเครือข่าย โดยในช่วงที่ทำการผลิต นอกจากการดูแลทั่วไป เช่น ให้การผลิตดำเนินการได้อย่างราบรื่น และการติดต่อลูกค้าต่างๆแล้ว ขั้นตอนอีกขั้นในช่วงนี้คือการสร้างและพัฒนาเครือข่ายซึ่งจะช่วยทั้งด้านการขยายตลาด จัดหาวัตถุดิบ รวมถึงการต่อยอดไปยังธุรกิจ/ผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อไปได้ในอนาคตด้วย โดยในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายนี้ Chamber of Commerce and Industry เป็นหน่วยงานที่ดีในการดำเนินงาน
- (12) ตรวจสอบและปรับปรุง นอกจากการผลิตและพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการตามปกติจะต้องมีการตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินการอยู่ตลอด โดยสำหรับอิหร่านนักลงทุนอาจมีพนักงานประจำคนไทยอย่างน้อย 1-2 คนคอยดูแล และหมั่นเดินทางมาตรวจสอบเองหรือโดยผู้แทน ซึ่งหากเกิดปัญหาทางเทคนิคจะต้องมีทีมเทคนิคที่สามารถเดินทางมาแก้ไขได้ไม่นาน

- (13) วิจัย พัฒนา และปรับปรุง โดยนอกจากการตรวจสอบแล้ว หรือเมื่อตรวจสอบแล้วอาจพบปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงในขั้นตอนนี้ก็สามารถทำการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงได้ โดยสำหรับอิหร่านเป็นประเทศที่มีเทคโนโลยีในภาพรวมใกล้เคียงกับไทย แต่อาจเชี่ยวชาญแตกต่างกันจึงอาจอยู่ในรูปของการทำงานร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน
- (14) ตัดสินใจลงทุนเพิ่ม เมื่อธุรกิจมีกำไร มีเครือข่ายที่มากขึ้น และ/หรือสามารถวิจัย พัฒนาและปรับปรุง เพื่อขยายตลาด ขยายการผลิต สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ฯลฯ ได้ นักลงทุนสามารถตัดสินใจลงทุนเพิ่มได้ แต่ทั้งนี้ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนเพิ่มก่อนได้ (โดยหากตัดสินใจลงทุนเพิ่มควรปรึกษาคู่ธุรกิจก่อนพิจารณาดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง)
- (15) โอนผลกำไรกลับ โดยเมื่อได้รับกำไรแล้ว และหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็น หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ภาษี ดอกเบี้ย เงินเดือน และส่วนเพื่อลงทุนเพิ่ม แล้วนักลงทุนก็สามารถจะนำกำไรกลับประเทศได้ โดยการโอนเงินจากอิหร่านกลับไทยอาจต้องใช้บริการผ่านธนาคารในประเทศที่ 3 ผ่านบุคคลที่ 3 หรือผ่านบริษัทของชาวอิหร่านในประเทศที่ 3 หรือซื้อขายเงินสด หรือแลกเปลี่ยนสินค้า (barter trade) แทน ซึ่งนักลงทุนต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน

รูปภาพที่ 7-3: ขั้นตอนแนะนำระหว่างดำเนินกิจการที่อิหร่าน

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ

จากการศึกษาจึงสามารถสำหรับข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานต่างๆของไทยได้ดังนี้

● สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) กิจกรรมที่เหมาะสมมี อาทิ

- กิจกรรมฝึกอบรมนักลงทุน
- กิจกรรม Road Show
- กิจกรรม Business Matching แบบเจาะจง คือ คัดเฉพาะนักลงทุนไทยที่มีโครงการหรือประเด็นลงทุนที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง ไปพบปะกับนักลงทุน อิหร่าน ที่มีคุณสมบัติตรงหรือใกล้เคียงกับที่ระบุในโครงการ
- เผยแพร่รายงานการศึกษาสู่ทางการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายงานการศึกษาลงทุนฉบับเต็ม คู่มือการลงทุน คลิปวิดีโอ info graphic และ บทความ เป็นต้น
- ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ จัดทำความตกลงอนุสัญญาคุ้มครองการลงทุน และอนุสัญญาภาษีซ้อน เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีความตกลงดังกล่าว

● กระทรวงการต่างประเทศ

- ร่วมช่วยเอกชนในการเจรจาต่อรองเพื่อลดอุปสรรค หรือให้ได้มาซึ่งมาตรการส่งเสริมอันเป็นพิเศษเพิ่มเติม
- ร่วมกับ BOI และกระทรวงพาณิชย์ในการจัดหานักลงทุนไทยที่มีศักยภาพไปศึกษาสู่ทาง หรือไปลงทุน
- ช่วยผลักดันแผนการลงทุนขนาดใหญ่อื่นๆ
- จัดทำความตกลงอนุสัญญาคุ้มครองการลงทุน และอนุสัญญาภาษีซ้อน

● กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ)

- กิจกรรม Business Matching แบบทั่วไป
- ติดตาม และรายงาน โอกาสการลงทุน เช่น ประกาศประมวลโครงการของรัฐ และความต้องการของเอกชนในการหาคู่ธุรกิจกับไทย
- รวบรวมรายชื่อเอกชนอิหร่านที่มีศักยภาพและเชื่อถือได้ และเอกชนไทยที่มีความสนใจ
- เป็นที่ปรึกษาเอกชนไทยในต่างแดน
- ศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำความตกลง FTA ไทย-อิหร่าน

● กิจกรรมของรัฐที่ยังไม่มีเจ้าภาพ

ในส่วนนี้ คือ กิจกรรม/กลยุทธ์ ที่ควรเกิดขึ้นในการส่งเสริม แต่ยังไม่มีความชัดเจนหรืออยู่ภายใต้ภารกิจ จึงอาจต้องจัดหาหน่วยงานเจ้าภาพ ตั้งคณะกรรมการ หรือปรับจัดรูปเป็นหน่วยงานใหม่เพื่อดำเนินการ กิจกรรมต่างๆ มี อาทิ

- จัดหา และ/หรือ สนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
- จัดทำแผนการลงทุนของไทยในอิหร่าน ทั้งระยะสั้น กลาง และยาว
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว และ/หรือ ถ่ายทำภาพยนตร์ สารคดี เกมโชว์ และละคร ในอิหร่าน¹

¹ ที่ใกล้เคียงคือ กรมการท่องเที่ยว และกองส่งเสริมการค้าทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย อย่างไรก็ตามหน่วยงานดังกล่าวทำหน้าที่ส่งเสริมในประเทศ (In-Bound) ไม่ใช่ในต่างประเทศ (Out-Bound)

● **ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาคเอกชน**

- ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ส่งเสริม และผลักดัน ให้ภาคการเงิน ทั้ง ธนาคาร และบริษัท ประกัน ให้เงินกู้ และทำประกันความเสี่ยงต่างๆกับภาคเอกชน ในอัตราดอกเบี้ย และเบี้ยประกัน ที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนเงิน
- ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเห็นถึงความสำคัญของการออกไปลงทุนยังต่างประเทศ และโอกาสของการลงทุนไทยใน อิหร่าน
- ให้ความเห็นต่อแผนต่างๆ เช่น แผนการลงทุนระยะยาว และแผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน
- ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆดำเนินการตามข้อเสนอแนะ (ของรายงานนี้)

● **ข้อเสนอแนะต่อเอกชน**

- เข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ เช่น การฟังสัมมนาเพื่อให้ได้แนวคิดในเบื้องต้น การเข้าอบรมเพื่อให้ได้แนวทางในเชิงลึก การออก Road Show เพื่อเข้าใจสถานการณ์จริง การจัดทำร่างโครงการ และการทำ Business Matching เชิงลึก
- ศึกษาและค้นหา partner แต่เน้นๆ เพราะเมื่อมีการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรจะได้สามารถเริ่มดำเนินกิจการได้ทันที
- ช่วยเหลือส่งเสริมนักลงทุนไทยด้วยกันเพื่อสร้างเครือข่าย
- แจ้งข่าว หรือรายงานขอความช่วยเหลือกับภาครัฐไทย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ หรือ ทูตพาณิชย์
- ไม่เอาเปรียบ ฉ้อโกง หรือ สร้างทัศนคติในแง่ลบของไทย

7.3 ข้อเสนอแนะรายอุตสาหกรรม

ในส่วน of ข้อเสนอแนะรายอุตสาหกรรมได้แสดงไว้แล้วในบทที่ 6 อย่างไรก็ตามเพื่อความสะดวกของนักลงทุนที่สนใจจึงได้นำมาเสนออีกครั้งเฉพาะในส่วน of ตารางสรุปข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรม นักลงทุน หรือผู้สนใจอื่นสามารถอ่านรายละเอียดได้ในบทที่ 6 โดยข้อเสนอแนะมีรายละเอียดในแต่ละช่วงเวลา และแต่ละประเด็น ดังนี้

อุตสาหกรรมสิ่งทอ

ตารางที่ 7-8: ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินการธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Partner นำเข้า - ส่งออก Technology Transfer	Joint Venture ขึ้นกับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร เริ่มลงทุนใน EPZ	รูปแบบหลัก FDI และ Joint Venture ลงทุนใน EPZ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนใน อุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรในการนำเข้า-ส่งออกวัตถุดิบต้น น้ำ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กันในระยะยาว	เริ่มลงทุนกับพันธมิตรท้องถิ่นในสวนโรงงานผลิตกลางน้ำของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในขนาดเล็กหรือขนาดกลาง เช่น โรงงานทอผ้า โรงงานตัดเย็บ เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้ใจกันได้ => ขยายการลงทุนสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น การออกแบบ และการบริหารแบรนด์ เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ FDI ในเขต EPZ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	ควรสร้างพันธมิตรโดยศึกษาช่องทางการลงทุนอย่าง ระมัดระวัง	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้ โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีมีพันธมิตร ที่จัดหาพื้นที่ได้โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้าง	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบต่อ กลุ่มตลาดเป้าหมาย	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและ ประเทศคู่ค้าของอิหร่าน แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศคู่ค้าของอิหร่าน แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้า	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศ คู่ค้าของอิหร่าน พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ส่งมอบแก่กลุ่มลูกค้า
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ แรงงาน	ศึกษาศักยภาพของแรงงาน	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆ ที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีใน อุตสาหกรรม	ศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี	นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และพัฒนาเทคโนโลยี ร่วมกัน	นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และ พัฒนาเทคโนโลยีร่วมกัน
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ-ขายสินค้าให้เกิด ความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจใน อนาคต	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความ คล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

อุตสาหกรรมอาหาร

ตารางที่ 7-9: ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมอาหาร

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินการธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Partner นำเข้า - ส่งออก การสรรหาวัตถุดิบที่มีความน่าสนใจ	Joint Venture ขึ้นกับารยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร เริ่มลงทุนใน EPZ	รูปแบบหลัก FDI และ Joint Venture ลงทุนใน EPZ
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรในการนำเข้า – ส่งออกวัตถุดิบ ต้นน้ำ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กันในระยะยาว พร้อมกับ การสำรวจตลาดเพื่อการขยายตลาดในอนาคต และการ เข้าถึงแหล่งวัตถุดิบสำคัญต่างๆ	เริ่มลงทุนกับพันธมิตรท้องถิ่นในส่วนโรงงานผลิตกลางน้ำและปลายน้ำ ของอุตสาหกรรมอาหารในขนาดเล็กหรือขนาดกลาง เช่น โรงงานแปรรูป อาหาร เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกันได้ => ขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น การพัฒนาสินค้าให้มี มูลค่าสูงขึ้นและการบริหารแบรนด์ เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ FDI ในเขต EPZ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	ควรสร้างพันธมิตรโดยศึกษาช่องทางการลงทุนอย่าง ระมัดระวัง	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีที่มีพันธมิตรที่จัดหา พื้นที่ได้โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EPZ) หรือนอกเขต EPZ ในกรณีที่มีพันธมิตรที่จัดหา พื้นที่ได้โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐาน
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้าง	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU	ภายในประเทศ และส่งออกสู่ประเทศรอบข้างและ EU
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบต่อกลุ่ม ตลาดเป้าหมาย	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและ ประเทศคู่ค้าของอิหร่าน แลกเปลี่ยนสินค้าหรือวัตถุดิบสำคัญ	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศคู่ค้า ของอิหร่าน แลกเปลี่ยนวัตถุดิบสำคัญและเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน การสร้าง Brand ที่เน้นคุณภาพสินค้าและความทันสมัย	สร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับนักธุรกิจชาวอิหร่านและประเทศคู่ค้า ของอิหร่าน แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้า การสร้างความหลากหลายของสินค้าในกลุ่ม Functional Food
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	ศึกษาศักยภาพของแรงงาน	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น	จัดสรรงานที่เหมาะสมแก่ความสามารถของพนักงานท้องถิ่น สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆ ที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	ศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าอาหาร แปรรูป	- Focus ในเทคโนโลยีด้านคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า - นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และ พัฒนาเทคโนโลยีร่วมกัน	- นำเทคโนโลยี Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และพัฒนา เทคโนโลยีร่วมกันมากขึ้น - พัฒนาสินค้าในกลุ่ม Functional Food และ High Value Added ให้ มีความหลากหลายขึ้น
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิด ความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. วางระบบการเงินสำหรับการซื้อ - ขายสินค้าให้เกิดความคล่องตัว 2. สะสมกำไรสำหรับโอกาสการขยายธุรกิจในอนาคต 3. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

บทที่ 2

Chemistry and Chemical Engineering Research Center of Iran (CCERCI). (2018). Incubation Center. Retrieved from <http://www.ccerci.ac.ir/Technology-Incubation-Center/>

FAO. (2009). Iran (Islamic Republic of). Retrieved from http://www.fao.org/nr/water/aquastat/countries_regions/IRN/

Financial Tribune. (2017). Tehran Power Infrastructure, Equipment Set for Rehab. Retrieved from <https://financialtribune.com/articles/energy/70929/tehran-power-infrastructure-equipment-set-for-rehab>

Infrastructureasiaonline. (2017). Iran and Syria Sign MOU on Electricity Infrastructure Development. Retrieved from <https://www.infrastructureasiaonline.com/international/iran-and-syria-sign-mou-electricity-infrastructure-development-0>

Institute of Standards & Industrial Research of Iran (ISIRI). (2018). Retrieved from <http://www.isiri.com/>

Iran National Science Foundation. (2018). Retrieved from <http://en.insf.org/>

Iran Research Organization for Science and Technology Incubators Center. (2018). Retrieved from <http://roshd.irost.org/en/>

Iranian Research Organization for Science and Technology (IROST). (2016). Retrieved from <http://en.irost.org/>

Ministry of Science, Research and Technology (MSRT). (2017). Science, Research and Technology in IRAN. Retrieved from <http://aspa.ut-stp.ir/wp-content/uploads/2017/05/ASPA-TEHRAN-2017-May-9-.pdf>

Shahid Beheshti University website. (2018). Shahid Beheshti Technology Units Incubator.
Retrieved from <http://en.sbu.ac.ir/Services/Pages/Incubator.aspx>

Water.fanack.com. (2016). Water Resources and Quality in Iran. Retrieved from
<https://water.fanack.com/iran/water-resources-in-iran/>

Wikipedia.org. (2016). Energy in Iran. Retrieved from
https://en.wikipedia.org/wiki/Energy_in_Iran#Electricity

Wikipedia.org. (2016). Iranian subsidy reform plan. Retrieved from
https://en.wikipedia.org/wiki/Iranian_subsidy_reform_plan

Wikipedia.org. (2017). Infrastructure. Retrieved from
https://en.wikipedia.org/wiki/Water_crisis_in_Iran#Infrastructure

Wikipedia.org. (2018). Science and technology in Iran. Retrieved from
https://en.wikipedia.org/wiki/Science_and_technology_in_Iran

บทที่ 3

An Introduction to the Free Trade Zones in Iran. <https://www.iranpartner.com/introduction-free-trade-zones-iran/>

Customs in Iran. <http://www.irantour.org/Iran/Customs.html>

Doing business in Iran trade and export guide (2018).
<https://www.gov.uk/government/publications/doing-business-with-iran/frequently-asked-questions-on-doing-business-with-iran>

Environmental Impact Assessment.
https://www.agaportal.de/_Resources/Persistent/06535b2756a4a134bb3b45f09b4893dd86042803/eia_iran_aluminiumsmelter.pdf

Invest in Iran. <https://www.investiniran.ir/en/home>

Iran. <http://www.globalenvironmentallaw.org/Site/Iran.html>

Special Economic Zones in Iran. <https://www.iranpartner.com/special-economic-zones-iran/>
World Bank, Doing Business Iran 2018

บทที่ 4

Behgozin Brokerage. (2016). Utility Rates in Iran. Retrieved from
<http://www.howtoinvestiniran.com/utility-rates-in-iran/>

Port and Maritime Organization. (2018). Port and Terminal. Retrieved from
<https://www.pmo.ir/en/portsandterminals>

UNCTAD. (2018). Trademap. Retrieved from <https://www.trademap.org>

บทที่ 5

Department of South Asian, Middle East and African Affairs. (2015). Islamic Republic of Iran.
Retrieved from <http://sameaf.mfa.go.th/th/country/middle-east/detail.php?ID=38#4>

Financialtribune. (2017). FDI More Beneficial Than Foreign Finance for Iran. Retrieved from
<https://financialtribune.com/articles/economy-domestic-economy/73496/fdi-more-beneficial-than-foreign-finance-for-iran>

Financialtribune. (2017). Iran 2nd Biggest FDI Destination in MENA. Retrieved from
<https://financialtribune.com/articles/domestic-economy/65339/iran-2nd-biggest-fdi-destination-in-mena>

Financialtribune. (2017). Iran: \$25b of Foreign Investment Attracted in Four Years. Retrieved
from <https://financialtribune.com/articles/economy-business-and-markets/75108/iran-25b-of-foreign-investment-attracted-in-four-years>

Iran Business News. (2018). Chinese Direct Investment in Iran up 20%. Retrieved from
<http://www.iran-bn.com/2018/01/31/chinese-direct-investment-in-iran-up-20/>

Iran Business News. (2018). Foreign direct investment (FDI). Retrieved from <http://www.iran-bn.com/tag/foreign-direct-investment-fdi/>
UNCTAD. (2017). Foreign direct investment. Retrieved from <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>

Iran Business News. (2018). Free Trade Zones to Attract \$4.5bn in FDI. Retrieved from
<http://www.iran-bn.com/2018/03/14/free-trade-zones-to-attract-4-5bn-in-fdi/>

Iran Business News. (2018). PTTEP submits Study Results on Iran Oilfields. Retrieved from
<http://www.iran-bn.com/2017/08/29/pttep-submits-study-results-on-iran-oilfields/>

- PTTEP. (2017). Dissolution of non-active subsidiaries. Retrieved from
<https://www.pttep.com/en/Investorrelations/Regulatorfilings/Setnotification/Dissolutionofnon-Activesubsidiaries.aspx?mode=pr>
- Radiofarda. (2017). Tehran's Struggle To Attract Foreign Investments. Retrieved from
<https://en.radiofarda.com/a/iran-foreign-investments/28544711.html>
- RTY9. (2009). การลงทุนของรัฐกิจเคมีภัณฑ์เครือซิเมนต์ไทย (SCG Chemicals) ในอิหร่าน. Retrieved
from <https://www.ryt9.com/s/expd/749412>
- Scg.co.th. (2005). เครือซิเมนต์ไทยลงทุนอีก 60,000 ล้านบาท สร้างโรงงานโอเลฟินส์แห่งที่ 2 และโครงการ
Downstream. Retrieved from
https://www.scg.co.th/th/08news_release/01_news/detail.php?ContentId=176

ภาคผนวก
Fact Finding

สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน

ก.1 กำหนดการลงพื้นที่

**Mission to Islamic Republic of Iran
(Bangkok – Tehran – Mashhad – Bangkok)
12th - 20th July 2018**

**THAILAND BOARD OF INVESTMENT (BOI)
AND FISCAL POLICY RESEARCH INSTITUTE (FISPRI)**

Friday 13rd July 2018

Time	BANGKOK – DOHA - TEHRAN
07.00 hrs.	Meet at Suvarnabhumi Airport to depart for Tehran, Iran
09.55 hrs.	Depart from Suvarnabhumi International Airport by Emirates Airlines EK375 (0955-1300) to Dubai International Airport (BKK-DXB)
13.00 hrs.	Arrive Dubai International Airport, connect flight to Tehran
15.00 hrs.	Flight EK979 (1500-1740) depart from Dubai to Tehran Imam Khomeini International Airport, Iran
17.40 hrs.	Arrive Tehran Imam Khomeini International Airport, transfer to hotel for Check-in
20.00 - 21.00 hrs.	Meet at TASSCO company (business and engineering consultant company)

Saturday 14th July 2018

Time	TEHRAN
11.00 - 12.00 hrs.	Market Survey
12.30 - 13.00 hrs.	Lunch with manager of SCG company in Tehran
15.00 - 16.30 hrs.	Meeting with Organization for Investment, Economic and Technical Assistance of Iran (OIETA)
19.00 hrs.	Dinner

Sunday 15th July 2018

Time	TEHRAN
07.30 – 08.30 hrs.	Meeting with Golestan Dezful company
09.00 - 10.30 hrs.	Meeting with Courtesy call on Thai Ambassador to Tehran, Royal Thai Embassy
11.00 – 12.00 hrs.	Meeting with TASSCO company (business and engineering consultant company)
12.30 – 13.00 hrs.	Meeting with Tohfe company (fishery company)
14.00 - 15.30 hrs.	Meeting with representatives of the Ministry of Agriculture-JAHAD
16.00 - 17.00 hrs.	Meeting with representatives of the Central Bank of Iran
19.00 hrs.	Dinner

Monday 16th July 2018

Time	TEHRAN
09.30 – 10.30 hrs.	Meeting with Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines and Agriculture (ICCIMA)
12.00 - 13.00 hrs.	Meeting with managing director or representative of Tehran Shabahang Agro-Industry Co., Ltd. (cold storage and warehousing)
14.00 – 15.00 hrs.	Meeting with The Social Security Investment Company (Shasta)
16.00 – 17.00 hrs.	Meeting with Persian Gulf Chemical
18.00 hrs.	Dinner

Tuesday 17th July 2018

Time	TEHRAN – MASHHAD
09.00 - 11.00 hrs.	Market survey
13.00 hrs.	Arrive at Mehrabad International Airport
15.45 – 17.15 hrs.	Depart from Mehrabad International Airport to Mashhad International Airport by Mahan Air flight W51035
20.00 hrs.	Check in at hotel in Mashhad

Wednesday 18th July 2018

Time	MASHHAD
09.00 – 10.30 hrs.	Meeting with Organization of Investment Economic and Technical Assistance of Iran at Khorasan Province
11.00 - 12.30 hrs.	Meeting with Khodro Khorasan (automobile manufacturing company) site visit
12.00 – 13.00 hrs.	Lunch
13.30 - 17.30 hrs.	Market survey
18.30 hrs.	Dinner

Thursday 19th July 2018

Time	MASHHAD - BANGKOK
09.00 - 10.00 hrs.	Meeting with Novin Safron (Safron processing company) and site visit
10.30-12.00 hrs.	Meeting with Shah Savand (food and beverage company) and site visit
13.00 - 17.00 hrs.	Market Survey and Site Visiting
22.45 hrs.	Depart from Mashhad International Airport by Emirates Airline flight EK2083 (2245-0040 +1) to Dubai International Airport (MHD-DXB)

Friday 20th July 2018

Time	BANGKOK
00.40 hrs.	Arrive Dubai International Airport, connect flight to Suvarnabhumi Airport
02.50 hrs.	Depart from Dubai International Airport by Emirates Airlines flight EK384 (0250-1230) to Suvarnabhumi Airport (DXB-BKK)
12.30 hrs.	Arrive at Suvarnabhumi Airport, Bangkok

noted : 1) Iranian weekdays from Saturday to Wednesday (and a half of Thursday)

ก.2 สรุปการสัมภาษณ์

คุณ Saeid Marami
Managing Director บริษัท TASSCO
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 13 กรกฎาคม 2018 เวลา 20.00-21.00 น.
และ วันที่ 15 เวลา 11.00-12.00 น.

สถานการณ์การลงทุนของอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ในอิหร่าน

- การผลิตรถยนต์ในอิหร่านส่วนใหญ่มีพื้นฐานจากทางยุโรป โดยมีบริษัท เช่น Peugeot และ Renault ส่วนบริษัทรถยนต์จากฝั่งตะวันออก (เกาหลี และญี่ปุ่น) มีเป็นจำนวนน้อย นอกเหนือจากนั้นเป็นบริษัทรถยนต์ของอิหร่าน
- จากมาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ ส่งผลให้มีบริษัท เช่น Peugeot และ Renault ได้ถอนการลงทุนกลับอย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มที่กลุ่มบริษัทดังกล่าวจะกลับมาลงทุนที่อิหร่านอีกครั้ง
- อิหร่านมีกำลังการผลิตรถยนต์ 1.5 ล้านคันต่อปี โดยส่วนใหญ่ใช้ในประเทศ และบางส่วนถูกส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อัฟกานิสถาน และทาจิกิสถาน เป็นต้น
- 2 บริษัทสำคัญ ซึ่งเป็นผู้นำเข้าและกระจายสินค้ากลุ่มชิ้นส่วนยานยนต์ของอิหร่าน คือ SAPCO (มีลูกค้านักคือ Iran Khodro) และ SAIPA
- เปรียบเทียบค่าแรง แรงงานไทยมีค่าแรงที่ต่ำกว่าแรงงานอิหร่านจึงไม่ตอบโจทย์ต่อการตั้งโรงงานเพื่อลดต้นทุนการผลิต โดย TASSCO ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้ประกอบการไทยที่ต้องการเข้ามาลงทุนควรเริ่มจากนำเข้าชิ้นส่วนยานยนต์และมองหาโอกาสทางธุรกิจอื่นๆ ต่อไป
- นักธุรกิจชาวอิหร่านส่วนใหญ่สื่อสารอังกฤษไม่ได้ จำเป็นต้องใช้ล่ามในการสื่อสาร

เกี่ยวกับบริษัท TASSCO

- บริษัททำธุรกิจวางระบบให้กับโรงงานประกอบรถยนต์ และโรงงานชิ้นส่วนยานยนต์ โดยมีการใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติขั้นในการฉีดสี (Paint Shop) ของโรงงาน
- นอกจากธุรกิจรถยนต์ บริษัทให้บริการวางระบบทำความร้อนใต้อาคาร

โอกาสสำหรับนักลงทุนไทย

- นักลงทุนไทยมีโอกาสด้านการตลาดในชิ้นส่วนยานยนต์ เพราะอิหร่านมีปริมาณการใช้รถยนต์มาก แต่คุณภาพชิ้นส่วนและอุปกรณ์ที่ใช้อยู่มีคุณภาพต่ำ ทำให้มีโอกาสที่จะชำรุดและต้องเปลี่ยนบ่อยครั้ง
- ในตลาดชิ้นส่วนยานยนต์ ไทยน่าจะมีโอกาสในส่วนของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับรถยนต์ (ชิ้นส่วนยานยนต์อื่นๆ จีนมีความได้เปรียบมากกว่า)
- กระดาษเป็นอีกธุรกิจที่น่าสนใจ โดยปัจจุบันอิหร่านนำเข้ากระดาษม้วนใหญ่ (Roll) มาตัด ถ้าสามารถควบคุมปริมาณกระดาษได้ 2 พันตันต่อไตรมาส จะสามารถควบคุมตลาดกระดาษของอิหร่านได้ ปัจจุบันอิหร่านมีการนำเข้าวัตถุดิบจากจีน และไทย (บริษัทดับเบิลเอ)
- โอกาสในธุรกิจปุ๋ย เนื่องจากอิหร่านมีปิโตรเลียมและแร่เยอะ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นของปุ๋ย ซึ่งมีนักธุรกิจอิหร่านสนใจร่วมลงทุนกับคนไทยเช่นกัน อย่างไรก็ตามต้องร่วมกันหาหรือแนวทางการพัฒนาการร่วมทุนกันต่อไป
- อีกธุรกิจที่น่าสนใจคือพลังงานแสงอาทิตย์เนื่องจากการผลิตพลังงานยังไม่พอใช้ พลังงานแสงอาทิตย์มีความเหมาะสมเนื่องจากอิหร่านพื้นที่เยอะและโล่งกว้าง หรืออาจเป็นพลังงานอื่นๆ ซึ่งไม่มีการใช้น้ำ เพราะน้ำเป็นทรัพยากรที่อิหร่านมีอย่างจำกัด ทั้งนี้ รัฐสามารถทำสัญญาซื้อขาย 10 ปี ในราคา 6,000 เรียลอิหร่านต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง (4 บาทต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง) โดยมีการกำหนดกำลังการผลิตขั้นต่ำ 1 เมกะวัตต์
- การลงทุนในอิหร่านส่วนใหญ่ เช่น ไฟฟ้า ให้ผลตอบแทนการลงทุน (ROI) ร้อยละ 30 ต่อปี ดังนั้น ประมาณ 3 ปีก็คืนทุน
- นอกจากนี้ อิหร่านมีหลายธุรกิจที่น่าสนใจ เช่น สิ่งทอ ปิโตรเคมี กลุ่มเม็ดพลาสติก เป็นต้น

คุณคุณสุนทร ประสพชิงชนะ
Managing Director บริษัท Mehr Petrochemical
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 14 กรกฎาคม 2018 เวลา 12.30-13.30 น.

สถานการณ์การลงทุนในอิหร่าน

- อดีตก่อนปฏิวัติศาสนาในปี 1979 อิหร่านมีลักษณะคล้ายกับดูไบในปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในอดีต
- ในอ่าวเปอร์เซียมีกลุ่มประเทศ 2 กลุ่ม คือ มีกษัตริย์และไม่มีกษัตริย์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้
  - มีกษัตริย์ระดับพระราชินี เช่น ซาอุดีอาระเบีย
  - มีกษัตริย์ระดับรองพระราชินี (เช่น เอมิเรตส์ สุลต่าน) เช่น กาตาร์ คูเวต ยูเออี โอมาน
  - ไม่มีกษัตริย์ เช่น อิรัก อิหร่าน
- อิหร่านส่งออกน้ำมันให้กับจีน อินเดีย กับเกาหลีใต้เป็นหลัก แต่ภายหลังไม่สามารถส่งให้เกาหลีใต้ได้แล้ว สำหรับจีนบางครั้งไม่ได้ใช้วิธีการจ่ายเงินสดให้กับอิหร่านแต่ใช้วิธีการจ่ายเป็นเครื่องจักร
- ในพฤษภาคม ปี 2018 อิหร่านจะถูกสหรัฐฯ คว่ำบาตรอย่างเต็มรูปแบบ
- ท่าทีของภาครัฐใน EU ส่วนใหญ่ไม่ได้คล้ายตามสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม ในภาคเอกชนที่มีธุรกิจกับสหรัฐฯ ยังไม่กล้าเสี่ยง
- อัตราการว่างงานประมาณร้อยละ 10-15
- อิหร่านมีเทคโนโลยีและการบริหารจัดการน้ำที่ดี สามารถเพาะปลูกได้แม้จะมีน้ำน้อย
- ชาวอิหร่านมีความซื่อสัตย์สูง
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT) ร้อยละ 9
- ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax: CIT) ร้อยละ 25
- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax: PIT) เป็นแบบขั้นบันได สูงสุดร้อยละ 35
- แม้ในช่วงของมาตรการคว่ำบาตรจะไม่มีกองเรือจากชาติอื่นๆ ขนส่งสินค้ากับอิหร่าน แต่อิหร่านมีกองเรือขนส่งสินค้าของตนเอง คือ Islamic Republic of Iran Shipping Lines (IRISL Group) ให้บริการในเขตน่านน้ำอ่าวเปอร์เซีย ทะเลสาบแคสเปียน ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทะเลเหลือง และคาบสมุทรอินเดีย

เกี่ยวกับบริษัท

- บริษัทเข้าไปทำธุรกิจในลักษณะของการร่วมทุน (Joint Venture: JV) กับบริษัทในอิหร่าน โดยเป็นฝ่ายถือหุ้นร้อยละ 60 เริ่มดำเนินธุรกิจในปี 2009
- บริษัทผลิตเม็ดพลาสติกแบบ PE (เฉพาะชั้นปลายน้ำ) และจำหน่ายภายในประเทศ

ข้อเสนอแนะการลงทุน

- คนที่จะลงทุนในอิหร่านต้องไม่ได้ทำธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ
- สินค้าที่มีศักยภาพในตลาดอิหร่านได้แก่ ข้าว อาหารกระป๋อง และพาร์ติเกิ้ลบอร์ด (Particle Board)
- การจ่ายค่าแรงในอิหร่านมักไม่เป็นไปตามข้อตกลง เพราะมักมีเงื่อนไขต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง และทำให้ค่าแรงสูงมากกว่าตามตกลงประมาณ 4 เท่าเทียบกับค่าแรงที่ตกลงกันไว้ในตอนเริ่มต้น
- ธนาคารขนาดใหญ่ของอิหร่าน อาทิ ธนาคาร Sepal ธนาคาร Saman และธนาคาร Mellat เป็นต้น

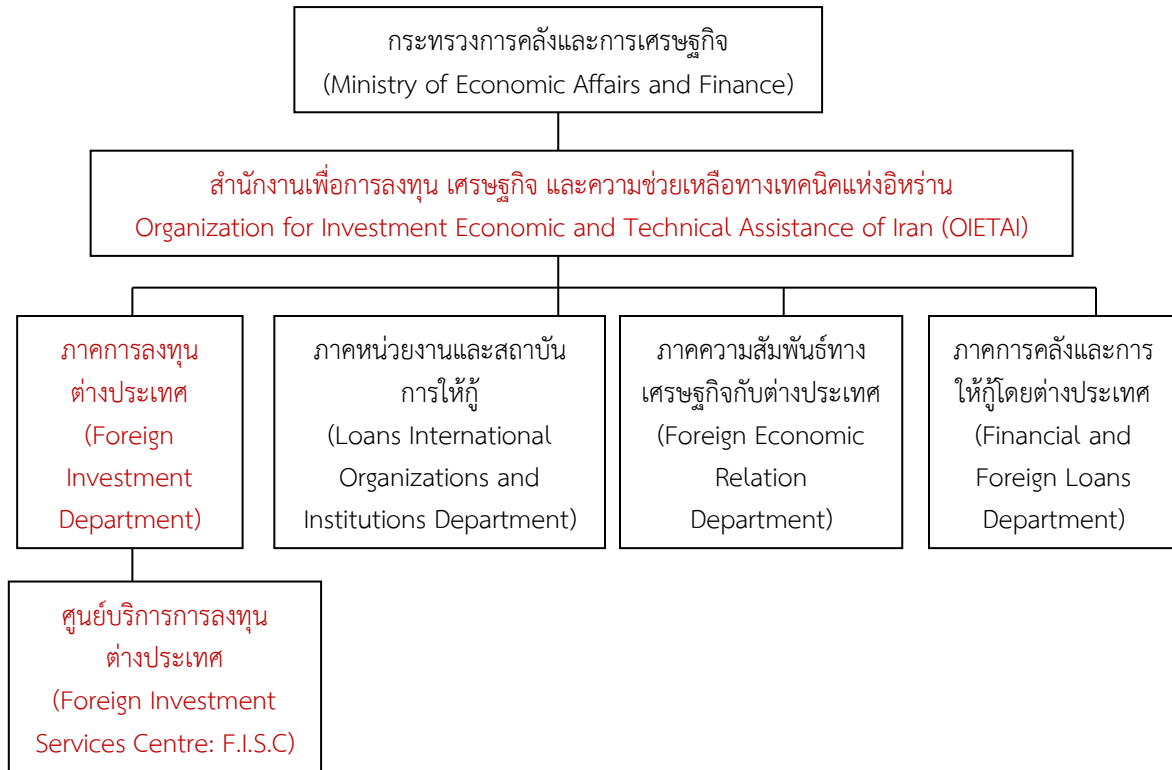
คุณ Akbar Ghahremani รองผู้อำนวยการทั่วไป
คุณ Maryam Faraji หัวหน้าส่วนส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศ
และคุณ ดร. Hamid Mohammad Azimi นักวิเคราะห์การลงทุนชำนาญการ
Organization for Investment Economic and Technical Assistance of Iran (OIETAI)
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 14 กรกฎาคม 2018 เวลา 15.00-16.30 น.

เกี่ยวกับ OIETAI

- OIETAI สังกัดภายใต้กระทรวงการคลังและการเศรษฐกิจ (Ministry of Economic Affairs and Finance) ก่อตั้งตั้งตั้งแต่ปี 1975 เป็นหน่วยงานช่วยส่งเสริมการลงทุน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา คล้าย OSS ส่วนที่นอกเหนือขอบเขตงานสามารถช่วยติดต่อประสานงานได้ โดย OIETAI แบ่งส่วนการทำงานเป็น 4 ภาคส่วน ได้แก่
  1. ภาคการลงทุนต่างประเทศ (Foreign Investment Department) ซึ่งเป็นภาคที่ดูแลศูนย์บริการการลงทุนต่างประเทศ (Foreign Investment Services Centre: F.I.S.C)
  2. ภาคหน่วยงานและสถาบันการให้กู้ (Loans International Organizations and Institutions Department)
  3. ภาคความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ (Foreign Economic Relation Department)
  4. ภาคการคลังและการให้กู้โดยต่างประเทศ (Financial and Foreign Loans Department)

- หน่วยงานที่ประสานงานร่วมกับ F.I.S.C ประกอบไปด้วย
  1. Iranian National Tax Administration
  2. Ministry of Industry, Mine and Trade
  3. The Islamic Republic of Iran Customs Administration: IRICA
  4. The Office for Registration Companies and Non-Commercial Institutions
  5. Ministry of Agriculture (Jihad)
  6. Central Bank of the Islamic Republic of Iran
  7. Ministry of Foreign Affairs
  8. Police Immigration and Aliens
- บนเว็บไซต์ของ OIETA ได้มีการรวบรวมโครงการลงทุนที่กำลังประกาศหาผู้ร่วมลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งในปี 2018 มีโครงการประมาณ 300 โครงการ โดยข้อมูลที่ OIETA ได้ระบุไว้ นั้นประกอบไปด้วยประเภทกิจการ พื้นที่ สาขาความร่วมมือที่ต้องการ รวมไปถึงสถานะการดำเนินการของโครงการ หากนักลงทุนสนใจที่จะลงทุนในอิหร่านสามารถติดต่อกับ OIETA ได้โดยตรง หรือติดตามได้จากเว็บไซต์ <https://www.investiniran.ir/en/investmentopportunity>

การลงทุนในอิหร่าน

- OIETA ได้มีคณะกรรมการการลงทุนต่างประเทศ (Foreign Investment Board) โดยปกติกระบวนการอนุมัติโครงการลงทุนใช้เวลาระหว่าง 1-2 สัปดาห์ แบ่งเป็นการจัดเตรียมเอกสารเพื่อยื่นข้อเสนอโดยคำปรึกษาของ OIETA ประมาณ 5 วัน และการพิจารณาโครงการลงทุนโดยคณะกรรมการการลงทุนต่างประเทศอีก 10 วัน

- ด้วย Foreign Investment Promotion and Protection Act (FIPPA) อิหร่านไม่มีข้อจำกัดด้าน
  1. สัดส่วนทุน
  2. ปริมาณการลงทุน
  3. การโอนกำไร
  4. การถอนทุนกลับ
  5. การนำเข้าปัจจัยทุน
  6. ไม่มีข้อจำกัดด้านการนำเข้าและส่งออก
- การโอนเงินกลับไม่มีข้อกำหนดสำหรับต่างชาติในการโอนเงินกลับประเทศ แต่หากต้องการโอนเงินกลับเป็นสกุลเงินหลักให้ขออนุญาตก่อน ซึ่งโดยปกติไม่มีปัญหาใด (แต่ขึ้นอยู่กับประเทศปลายทางว่ายอมรับการโอนเงินกลับหรือไม่ เพราะอิหร่านอยู่ในช่วงถูกมาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ)
- ไม่เก็บภาษีนำเข้าเครื่องจักรหากสามารถแจ้งได้ว่าเป็นเครื่องจักรที่ต้องถูกใช้กับไลน์การผลิต
- VAT ใช้สำหรับสินค้าปลายทางที่บริโภคในประเทศ การนำเข้าวัตถุดิบไม่เก็บ รวมไปถึงส่งออกสินค้าสำเร็จไม่เก็บ
- ภาษีจะเริ่มจัดเก็บเมื่อธุรกิจมีรายได้
- สิทธิประโยชน์ของอิหร่านใช้พื้นที่เป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ที่ได้รับโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องมีการยื่นคำร้องขอ มีรายละเอียดดังนี้

กิจการที่ไม่ถูกเก็บภาษีทั้งหมด (ร้อยละ 0)	ระยะเวลาการงดเว้น
อุตสาหกรรม เหมืองแร่ และบริการ (โรงพยาบาล และโรงแรม)	5 ปี
อุตสาหกรรม เหมืองแร่ และบริการ (โรงพยาบาล และโรงแรม) ในเขตอุตสาหกรรม และเขตเศรษฐกิจพิเศษ	7 ปี
อุตสาหกรรม เหมืองแร่ และบริการ (โรงพยาบาล และโรงแรม) ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่ำ	10 ปี
อุตสาหกรรม เหมืองแร่ และบริการ (โรงพยาบาล และโรงแรม) ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่ำ และอยู่ในเขตอุตสาหกรรม และเขตเศรษฐกิจพิเศษ	13 ปี
กิจการด้านการเกษตร	ตลอดกาล
การส่งออกบริการ สินค้าที่ไม่ใช่น้ำมัน และสินค้าเกษตร (เฉพาะการส่งออกสินค้าที่ไม่ได้มีการแปรรูปได้รับการลดหย่อนภาษีร้อยละ 20)	ตลอดกาล

- สิทธิประโยชน์ใน Free Zone 7 แห่ง ได้แก่ 1) Arvand Free Zone 2) Aras Free Zone 3) Anzali Free Zone 4) Maku Free Zone 5) Qeshm Island Free Zone 6) Kish Island Free Zone และ 7) Chabahar Free Zone ประกอบไปด้วย
  1. งดเว้นภาษี 20 ปี
  2. นักลงทุนต่างชาติไม่ต้องขอวีซ่าในการเข้าสู่พื้นที่
  3. งดเว้นอากรขาเข้าและออกของวัตถุดิบและเครื่องจักรเพื่อใช้ในการผลิต
- อิหร่านได้ทำข้อตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศกับ 69 ประเทศ และมีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับ 42 ประเทศ

คุณ Abdolrahim Golestani
Managing Director บริษัท Golestan Dezful
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 15 กรกฎาคม 2018 เวลา 7.30 – 8.30 น.

เกี่ยวกับบริษัท

- เป็นบริษัทผลิตน้ำมันพืชเพื่อการบริโภค มีโรงงานของตนเอง น้ำมันพืชบางชนิด เช่น ดอกทานตะวันผลิตเอง แต่บางชนิด เช่น น้ำมันปาล์มดิบ ถั่วเหลือง นำเข้า
- ส่งออกร้อยละ 20 กำลังการผลิต 500 ตันต่อวัน ถ้ามีเครื่องจักรใหม่จะขยายเป็น 800 ตันต่อวัน มีพื้นที่ 50 เฮกเตอร์ ใช้เครื่องจักรจากเยอรมนี
- สินค้าเกษตรต้นน้ำที่ตื่นอกเหนือจากกลุ่มผลเบอร์รี่ในอิหร่าน คือ ส้ม และมะนาว
- การค้าระหว่างประเทศใช้ระบบ LC
- การแปรรูปในปัจจุบันมีเพียงแค่การทำแห้ง และน้ำผลไม้
- หากร่วมทุนกับ Golestan Dezful บริษัทขอร่วมทุนอย่างน้อยร้อยละ 20 ทั้งนี้ Golestan Dezful มีทุนเพียงพอในการขยาย แต่ขาดเทคโนโลยี
- ตลาดน้ำมันพืชในอิหร่าน 1.5 ล้านตันต่อปี อิรัก 2 พันตันต่อวัน (7.3 แสนตันต่อปี)
- ปัจจุบันนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบจากมาเลเซียอยู่ (บริษัท Mewah) ทั้งนี้สนใจนำเข้าจากไทยเช่นกัน
- ราคา น้ำมันปาล์มดิบจะใช้จากราคาตลาดโลก ส่วนราคาที่รัฐกำหนดคือ 1 เหรียญสหรัฐฯต่อลิตร

โอกาสของนักลงทุนไทย

- Golestan Dezful ต้องการกระจายความเสี่ยงด้วยการขยายไปยังสาขาธุรกิจอื่นๆ
- อิหร่านนิยมบริโภคสินค้าสด (ไม่แปรรูป) อย่างไรก็ตามมีสินค้าเหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก (ประมาณร้อยละ 50) จึงต้องการเทคโนโลยียืดอายุ และแปรรูปสินค้า

าพณา กัลยาณะ วิภัติภูมิประเทศ เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเทพฯ
คุณ รชา อารีพรรค อัครราชทูตที่ปรึกษา
และคุณ ทวีป ราชากักดี อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายพาณิชย์)
สถานทูตไทย ณ กรุงเทพฯ
วันที่ 15 กรกฎาคม 2018 เวลา 9.00-10.30 น.

สถานการณ์การลงทุนในอิหร่าน

- เยอรมนีเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของอิหร่าน แต่ที่ลงทุนรายใหญ่ที่สุดคือ ฝรั่งเศส ลงทุนในหลุมแก๊ซ เซาท์พาร์
- รัสเซียลงทุนในเหมืองแก๊ซ 5 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ (บริษัท Gazprom) และไม่ถอนทุนแม้จะมีการคว่ำบาตร ในขณะที่ปัจจุบันฝรั่งเศสถอนทุนไป
- วันที่ 6 สิงหาคม 2018 สหรัฐฯ จะประกาศนโยบายคว่ำบาตรรอบแรก และวันที่ 4 พฤศจิกายน 2018 จะประกาศนโยบายคว่ำบาตรรอบสอง ซึ่งจะเห็นรายละเอียดทั้งหมดของการคว่ำบาตร ซึ่งกระทรวงต่างประเทศ (กรมอเมริกาฯ) จะประกาศแจ้งให้ทราบในรายละเอียดอีกครั้ง
- เดนมาร์กลงทุนในเครื่องมือแพทย์ ซึ่งก็อาจถูกคว่ำบาตรรอบนี้ด้วยเช่นกัน (ทั้งที่ส่วนใหญ่มักจะได้รับยกเว้นเนื่องจากอยู่ในสาขาที่เป็นด้านมนุษยธรรม)
- สวิตเซอร์แลนด์ แจ้งให้เอกชน (เนสต์เล่) ถอนออกแต่สัญญาว่าจะกลับมาลงทุนใหม่
- คนอิหร่านไม่นิยมบริโภคอาหารทะเล แต่ในน่านน้ำมีสัตว์น้ำ เช่น ปลาสำลี อยู่มากซึ่งเป็นสินค้าที่ไทยต้องการ การแปรรูปอาหารจึงมีโอกาสสูง
- ปัจจุบันมีปัญหาด้านไฟฟ้าขาดแคลน ต้องปรับเวลาทำงานชั่วคราวเป็นเริ่มต้น 6.00 น. พลังงานทางเลือก เช่น แสงอาทิตย์ จึงเป็นที่ต้องการและมีโอกาสดี เนื่องจากมีแสงอาทิตย์มาก
- ปัจจุบันมีโรงแรมห้าดาว ในอิหร่านเพียง 7 แห่ง แต่เนื่องจากการท่องเที่ยวขยายตัวหลังการยกเลิกคว่ำบาตรรอบล่าสุด ทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวจึงมีการก่อสร้างโรงแรมเพิ่มขึ้น
- กฎระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนมี 3 อัตรา คือ อัตราแลกเปลี่ยนทางการ อัตราแลกเปลี่ยนตลาดมืด และอัตราแลกเปลี่ยนทั่วไป
- อิหร่านมีกลุ่มธุรกิจใหญ่ 14 กลุ่ม หนึ่งในนั้นคือ มาฮาน มีบริษัทในเครือมากกว่า 300 บริษัท
- อิหร่านมีท่าเรือ 7 แห่ง
- อิหร่านมีมาตรฐาน/วัฒนธรรมต่างๆ เป็นของตนเอง เช่น ปฏิทิน นักลงทุนจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจ

ความสัมพันธ์ไทย-อิหร่าน

- สินค้าที่ไทยนำเข้าจากอิหร่านที่สำคัญคือ เหล็กอุตสาหกรรม (ร้อยละ 95) ส่วนสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกมาอิหร่านคือ ข้าวหอมมะลิ
- อยากให้บีโอไอเชิญนักลงทุนไทยที่สนใจมาศึกษาตลาดอิหร่าน โดยอาจศึกษาเตรียมความพร้อมไว้ก่อนการยกเลิกการคว่ำบาตร ซึ่งเมื่อการคว่ำบาตรยกเลิกแล้วจะได้ลงทุนได้ทันที ทั้งนี้สถานทูตไทยพร้อมช่วยเหลือในการนัดหมายติดต่อหน่วยงานต่างๆให้อย่างเต็มที่
- ท่านทูตฯ มองว่าอิหร่านเป็นประเทศที่มีโอกาสดีค่อนข้างมาก

บริษัท Tohfe

ณ กรุงเทพมหานคร

วันที่ 15 กรกฎาคม 2018 เวลา 12.30-13.30 น.

เกี่ยวกับ Tohfe

- เป็นบริษัทอาหารทะเลแปรรูปครบวงจรหลากหลายผลิตภัณฑ์ อาทิ ปลากระป๋อง อาหารทะเลแช่แข็ง อาหารปลา ผลิตภัณฑ์กระป๋อง ฟาร์มเลี้ยงกุ้ง
- มีโรงงานที่ ซาบาฮา 4 โรง คนงานประมาณ 1 พันคน เป็นบริษัทที่ใหญ่ที่สุดของอิหร่าน บริโภคทั้งในประเทศและส่งออก เช่น ปากีสถาน เลบานอน และรัสเซีย
- มีบริษัทลูกที่สเปน
- ปลาทูน่านำเข้าจากเกาหลี และจีน เป็นหลัก
- ผลิตกุ้งได้ 40 ตันต่อปี (ยังไม่แปรรูป)
- มีหน่วยวิจัยและพัฒนาของตนเอง
- สามารถแก้ปัญหาค่าขาดได้ เช่น ทำธุรกรรมผ่านประเทศที่สาม
- มีผลิตภัณฑ์ใหม่คือ อาหารสัตว์แบบเปียกที่สามารถเก็บได้ 40 วัน
- กำลังเจรจากับไต้หวัน ตุรกี และแคนาดาอยู่
- ค่าแรง 250 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน

ความร่วมมือกับไทย

- เคยติดต่อดูงานโรงงานแปรรูปอาหารทะเลในไทย (บริษัททียูเอฟ) เห็นว่า เทคโนโลยีที่มีโอกาสพัฒนาร่วมระหว่างไทยกับอิหร่านมี อาทิ การเพาะเลี้ยงปลากะพงในกระชัง เทคโนโลยีก่อนและหลังการประกอบอาหาร เครื่องจักรสำหรับบรรจุภัณฑ์ เทคโนโลยีสำหรับไลน์การผลิต เช่น คอนเวเยอร์ และเทคโนโลยีสำหรับการจับปลา เช่น เรือประมง และอุปกรณ์จับปลา
- พร้อมร่วมทุนกับไทยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม

คุณ Hooman Fathi
Director General กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 15 กรกฎาคม 2018 เวลา 14.00-15.00 น.

การเกษตรในอิหร่าน

- การค้าระหว่างไทยและอิหร่านมีความเกี่ยวพันกัน กล่าวคือ สินค้าเกษตรที่อิหร่านมีศักยภาพ เช่น แอปเปิล กีวี เครื่องเทศ เป็นสินค้าที่ไทยไม่มีศักยภาพ/การผลิต ส่วนไทยมีศักยภาพในสินค้า เช่น ข้าว สับปะรด ข้าวโพดหวาน ซึ่งในปัจจุบันมีการค้ากันอยู่บ้าง แต่คาดว่าจะขยายการค้าได้มากขึ้น
- ต้องการให้เกิดการร่วมมือด้านเทคโนโลยีการเกษตรระหว่างไทยกับอิหร่าน จึงประสงค์ให้มีการทำ MOU ด้านความร่วมมือทางวิชาการ และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี
- อิหร่านนำเข้ามะพร้าว สับปะรด กล้วย และหน่อไม้
- อิหร่านมีโรงงานน้ำตาล 3-5 โรงงาน
- สินค้าด้านการเกษตรไม่ถูกคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ
- อิหร่านนำเข้าข้าว 7 แสนตันต่อปี น่าจะเป็นโอกาสดีของไทย
- การผลิตสินค้าประมงมี 1.55 ล้านตัน จากเพาะเลี้ยง 4.8 แสนตัน จากจับสัตว์น้ำ 5.5 แสนตัน และพันธ์ปลาสวยงาม 2.4 แสนตัน

คุณ Hossein Yaghoobi Myab
รองผู้ว่าการ Central Bank of Iran

ณ กรุงเทพมหานคร

วันที่ 15 กรกฎาคม 2018 เวลา 16.00-17.00 น.

การเงินและการธนาคารของอิหร่าน

- ธนาคารกลางให้การสนับสนุนการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศ ทั้งการโอน และการนำเงินกลับประเทศ โดยการนำเงินกลับประเทศสามารถเอากลับได้หลังหักภาษีแล้ว และแปลงค่าเงินโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนทางการ โดยก่อนการลงทุนนักลงทุนต่างชาติควรติดต่อกับธนาคารกลางฝ่ายระหว่างประเทศ เพื่อทำสัญญาสำหรับการโอนเงิน และแปลงอัตราแลกเปลี่ยนกลับประเทศก่อน
- อัตราแลกเปลี่ยนที่อิหร่านมี 2 อัตรา คืออัตราทางการใช้ในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนในตลาด ใช้สำหรับบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย
- อิหร่านมี 32 ธนาคาร เป็นธนาคารรัฐ 7 แห่ง ไม่มีธนาคารต่างประเทศ มีเฉพาะธนาคารผู้แทน (Representative Bank) ของญี่ปุ่น และเกาหลี
- อัตราดอกเบี้ยในปัจจุบัน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 15 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 18 ถึง 19 โดยอัตราดอกเบี้ยจะกำหนดโดยคณะกรรมการควบคุมอัตราดอกเบี้ยซึ่งมาจากทั้งภาครัฐ และเอกชน
- อัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการคือ 42,000 เรียล ต่อเหรียญสหรัฐฯ
- อิหร่านมีความสนใจจะใช้ค่าเงินบาทเป็นค่าเงินกลางในการแลกเปลี่ยนของประเทศ (อาจนำมาใช้ใน “ตะกร้าเงิน”)
- รัฐบาลอินโดนีเซีย และมาเลเซีย มีความสัมพันธ์ที่ดีกับอิหร่าน ในปัจจุบันมีการทำ Correspondent Bank ระหว่างกันอยู่
- สหภาพยุโรป จีน และรัสเซียไม่ได้ส่งสัญญาณทางลบต่อการคว่ำบาตร ซึ่งอิหร่านโปร่งใสในการตรวจสอบอาวุธนิวเคลียร์อยู่แล้ว

ดร. M.R. Karbasi รองประธานฝ่ายการต่างประเทศ
และคุณ Niloufar Assadi นักการต่างประเทศชำนาญการ
Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines and Agriculture (ICCIMA)
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 16 กรกฎาคม 2018 เวลา 9.30-10.30 น.

เกี่ยวกับ ICCIMA

- ก่อตั้งเมื่อ 1884 มีสมาชิกมากกว่า 250,000 ราย ทั้งระดับอุตสาหกรรม (180 อุตสาหกรรม) และระดับภูมิภาค (35 จังหวัด) มีสมาชิกมากกว่า 5 หมื่นโรงงาน ปัจจุบันมีหน้าที่สำคัญในการ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภายในและต่างประเทศ ร่วมกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ทำ Business Matching Roadshow ศึกษาดูงาน ฯลฯ
- มีโครงการลงทุนพิเศษในรูปแบบรัฐร่วมเอกชน (PPP) ที่สามารถร่วมทุนระหว่างเอกชนไทย เอกชนอิหร่าน และภาครัฐอิหร่านได้
- หอการค้าสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบแหล่งกำเนิดสินค้าได้

ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทย

- ผู้ลงทุนหลักในอิหร่านคือ ฝรั่งเศส กับจีน
- ชาวต่างชาติไม่สามารถถือครองที่ดินได้ แต่นิติบุคคลต่างชาติสามารถถือครองที่ดินได้
- กฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวกำหนดให้บริษัทต่างชาตินำเข้าเครื่องจักร และโอนเงินกลับประเทศได้โดยไม่มีกำหนดอัตราขั้นต่ำของสัดส่วนกำไร
- สิ่งทอเครื่องนุ่งห่มมีโอกาสดีในส่วนของสิ่งทอ เนื่องจากต้นทุนในการผลิตสิ่งทอจากใยสังเคราะห์มีต้นทุนต่ำมาก (ต้นทุนค่าก๊าซ และพลาสติกต่ำ) แต่ติดปัญหาด้านการตลาดทำให้ไม่สามารถขยายตลาด และกำลังการผลิตได้
- อาหารสามารถผลิตเพื่อส่งออกยังภูมิภาค เช่น อัฟกานิสถาน อิรัก ปากีสถาน ทาจิกิสถาน ซึ่งมีตลาดขนาด 500 ล้านคนได้ ยกตัวอย่างเช่น ประธานหอการค้า (ผู้ให้สัมภาษณ์) ลงทุนเริ่มต้นจาก 1 เป็น 4 โรงงานและขายให้กับภูมิภาคเอเชียกลางทั้งหมดได้ภายในระยะเวลาอันสั้น จึงไม่ยากให้มองเพียงแค่ตลาดอิหร่านเท่านั้น
- ผลตอบแทนการลงทุนเฉลี่ย (ROI) ของอิหร่านอยู่ที่ประมาณร้อยละ 30 ต่อปี อย่างไรก็ตามอิหร่านมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงที่ประมาณร้อยละ 20 ดังนั้นหากกู้จากไทยที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำมาลงทุนในอิหร่านจะได้ผลกำไรที่ดี
- หากไทย เช่น บีไอไอ จะนำนักลงทุนไทยมาทำ Business Matching ที่อิหร่านก็พร้อมจะเป็นเจ้าภาพจัดหาคู่ธุรกิจและจัดงานให้ได้

บริษัท Tehran Shabahang Agro-Industry Co., Ltd.

ณ กรุงเทพมหานคร

วันที่ 16 กรกฎาคม 2018 เวลา 12.00-13.00 น.

- เป็นบริษัทให้บริการคลังสินค้า และห้องเย็นในอิหร่าน
- บริษัทมีกำลังการรองรับสินค้าได้ประมาณ 50,000 ตัน ในพื้นที่ 20 เฮกตาร์ โดยใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีสมัยใหม่
- มีระบบการติดตามสินค้าบนเว็บไซต์ของบริษัท ลูกค้าสามารถติดตามสถานะของสินค้าและดาวโหลดเป็นไฟล์ PDF ไฟล์ Excel ไฟล์ Word และไฟล์ CV ได้ รวมถึงมีการแจ้งสถานะให้กับลูกค้าด้วย SMS

คุณ Hamid Salimi
ผู้จัดการฝ่ายการค้าและการลงทุน
บริษัท Social Security Investment (Shasta)
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 16 กรกฎาคม 2018 เวลา 14.00-15.00 น.

- เป็นบริษัท Holding ขนาดใหญ่ที่สุดของอิหร่าน
- มีบริษัทลูกมากกว่า 284 บริษัท
- ภายใต้บริษัท Holding ย่อย 9 บริษัท
- มูลค่าในตลาดหลักทรัพย์คิดเป็นร้อยละ 10 ของตลาดหลักทรัพย์อิหร่าน
- อาทิ ซีเมนต์ ปิโตรเคมี น้ำมันและก๊าซ พลังงาน เหมืองแร่ ยาและเวชภัณฑ์
- สนใจร่วมลงทุนกับไทย ทั้งในรูปแบบที่ไทยมาลงทุนที่อิหร่าน และ Shasta มาลงทุนที่ไทย ในกิจการที่หลากหลาย เช่น พลังงานทดแทน (กลุ่มพลังงานแสงอาทิตย์ โดยเป็นรูปแบบ PPA รัฐทำสัญญารับซื้อ ขนาดกำลังการผลิตขั้นต่ำ 10 เมกะวัตต์ขึ้นไป) ยาและเวชภัณฑ์ เหมืองแร่ เหล็ก และ hospitality โดยเฉพาะโรงแรม สนใจไทยมากนักลงทุนที่พร้อมสามารถยื่นข้อเสนอเข้ามาได้
- หากนักลงทุนไทยสนใจลงทุนในอิหร่านแต่ไม่ต้องการเข้ามาประกอบกิจการเต็มตัวก็สามารถลงทุนผ่าน Shasta ได้
- ในไทยสนใจลงทุนแปรรูปเหล็กโดยนำเข้าเหล็กต้นน้ำจากอิหร่าน
- บริษัทที่จะลงทุนร่วมกับ Shasta ควรเป็นบริษัทที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป (Reputable)

บริษัทเปอร์เซียเนกัลฟ์
ณ กรุงเทพมหานคร
วันที่ 16 กรกฎาคม 2018 เวลา 16.00-17.00 น.

- เป็นบริษัทพลังงานแห่งชาติ ประกอบธุรกิจทั้ง น้ำมันดิบ โรงกลั่นน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แปรรูปก๊าซธรรมชาติ และผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีมากกว่า 94 ผลิตภัณฑ์
- มีแหล่งขุดเจาะทั้งในทะเล และบนบก
- เข้าตลาดหลักทรัพย์เมื่อ 5 ปีก่อน โดยมูลค่าหุ้นของบริษัทคิดเป็นร้อยละ 10 ของตลาดหลักทรัพย์อิหร่าน
- หากบริษัทไทยมีความประสงค์จะร่วมทุนในบางโครงการก็ยินดี โดยอาจเริ่มต้นจากการซื้อวัตถุดิบจากอิหร่านก่อนก็ได้
- รัฐบาลถือหุ้นร้อยละ 20

Organization of Investment Economic and Technical Assistance of Iran

ที่จังหวัด Khorasan

วันที่ 18 กรกฎาคม 2018 เวลา 9.00-10.30 น.

- สิ่งทอโพลีเอสเตอร์มีการเติบโตดีประมาณร้อยละ 8 ต่อปี ผู้ประกอบการต้องการขยายธุรกิจและต้องการความร่วมมือกับไทยในสาขานี้
- สาขาที่เติบโตสูง 3 อันดับแรกของมาซาด คือ (1) ท่องเที่ยว ประมาณ 20 ล้านคนต่อปี (2) ผลิตภัณฑ์เกษตร โดย หญ้าฝรั่ง (3) ยานยนต์ โดยมีชิ้นส่วนมากกว่า 6 พันสินค้า โดยมากกว่าร้อยละ 80 ของชิ้นส่วนยานยนต์ผลิตที่มาซาด
- สนใจพลังงานทดแทน (Renewable Energy) เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน (Home Appliance) และผลิตภัณฑ์อัญมณี (มีเทคนิคการเจียรระไน และทำตัวเรือนที่ด้อยกว่าไทย)
- ตลาดเพื่อนบ้านค่อนข้างน่าสนใจมีขนาด 300 ล้านคนเฉพาะที่ติดกับทางมาซาด ซึ่งสามารถเชื่อมโยงได้ทั้งทางรถ ราง และอากาศ นอกจากนั้นยังมี FTA ระหว่างกัน
- มีระบบรางไปจนถึงท่าเรือที่บันดาร์อับบาส กับซาบาฮา
- เครื่องหนังมีต้นทุนต่ำเนื่องจากเลี้ยงแกะมาก จึงมีโอกาสดีสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องหนัง
- ผลิตภัณฑ์อาหารที่โดดเด่นมีอาทิ นมผง ผลไม้ โดยเฉพาะผลไม้แปรรูปมีโอกาสค่อนข้างมาก จึงต้องการผู้ร่วมลงทุนจากไทยที่มีเทคโนโลยีและองค์ความรู้มาร่วมทุน
- หอการค้ามาซาด มีประสบการณ์ค้าขายกับเพื่อนบ้านเป็นอย่างดีจึงสามารถร่วมกับหอการค้ามาซาดในการส่งออกสินค้าไปยังตลาดเพื่อนบ้าน เช่น อัฟกานิสถาน ทาจิกิสถาน ปากีสถาน เติร์กเมนิสถาน ได้
- เนื่องจากเวลามีจำกัด ดังนั้น หากมีคำถามใดเพิ่มเติมให้ส่งคำถามมาได้ทางอีเมลซึ่งจะรีบดำเนินการให้โดยเร็ว นอกจากนั้นยังยินดีช่วยเหลือประสานงานต่างๆเมื่อปีโอไออนำนักลงทุนมาศึกษาดูงานหรือหาผู้ร่วมทุนให้ด้วย

คุณ Bayat Mokhtari ผู้อำนวยการควบคุมโครงการวิศวกรรม
และ คุณ Bazri ฝ่ายการต่างประเทศและการสื่อสาร
บริษัท Khodro Khorasan
ที่จังหวัด Khorasan
วันที่ 18 กรกฎาคม 2018 เวลา 11.00-12.30 น.

- เป็นโรงงานที่ผลิตในไลน์ผลิตของ เปอโยต์ (ฝรั่งเศส) และ ไฮมา (จีน) โมเดลที่นิยมที่สุดคือ เปอโยต์ ซึ่งเป็นรุ่นเก่า
- ใช้แบทเตอรีที่ผลิตในอิหร่าน
- มี JV กับฝรั่งเศสมาก อย่างไรก็ตามภายหลังจากคว่ำบาตรฝรั่งเศสถอนทุนกลับ จึงเป็นโอกาสของไทย
- กำลังการผลิต 700 คันต่อวัน เป็นไฮมา คัน เปอโยต์ คัน
- ร้อยละ 30 เป็นชิ้นส่วนภายในประเทศ
- เตรียมขยายกำลังการผลิตเป็น คัน มีโมเดลใหม่ เช่น
- ยางจาก SKD เครื่องยนต์จากจีน
- เบรกใช้ภายในประเทศ
- ส่วนใหญ่เป็นการประกอบโดยใช้แรงงานเป็นหลัก เนื่องจากเป็นโมเดลเก่า
- ใช้แรงงาน 1200 คนจากบุคลากรท้องถิ่น (50 หมู่บ้าน)
- มีนิคมอุตสาหกรรมยานยนต์ของตนเองเพื่อสนับสนุนไลน์การผลิต
- ต้องการเทคโนโลยีเกี่ยวกับไลน์การผลิต (พัฒนาปรับปรุงไลน์ เช่น ระบบการผลิต เครื่องจักร) องค์ความรู้ (Know How)
- ขนส่งระหว่างประเทศใช้ ท่าเรือบันดาร์อับบาสผ่านระบบรางเป็นหลัก
- มีโอกาสสำหรับตลาดเพื่อนบ้าน

บริษัท Novin Safron
ที่จังหวัด Khorasan
วันที่ 19 กรกฎาคม 2018 เวลา 9.00-10.00 น.

- เป็นโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากหญ้าฝรั่น โดย เก็บหญ้าฝรั่นไว้ในห้องควบคุมอุณหภูมิต่ำกว่าลบ 20 องศาเซลเซียส
- ระบบผลิตคือ ผลิตตามคำสั่งซื้อ ขั้นตอนการผลิตคือ นำหญ้าฝรั่นที่เก็บไว้ในห้องเก็บ มาทำการคัดแยกสิ่งเจือปนออก ผ่านเครื่องตรวจสอบ และนำมาบรรจุในบรรจุภัณฑ์ต่างๆตามคำสั่งซื้อ ก่อนจะผ่านการตรวจสอบคุณภาพ (QC)
- มีหน่วยงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์
- อายุของหญ้าฝรั่นคือ 3 ปี
- นอกจากการผลิตอาหารทั่วไป สามารถนำไปทำยาได้ ซึ่งมีสรรพคุณในการรักษาป้องกันมะเร็ง อัลไซเมอร์ ลดความดัน และความเครียด และโรคซึมเศร้าต่างๆ
- กำลังการผลิต 300 ตันต่อปี ส่งออกไปทั่วโลก โดยในสหภาพยุโรปส่งออกผ่านบริษัทสเปน ซึ่งนำไปทำตราสินค้าใหม่
- แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานสตรี
- ร้อยละ 97 ของตลาดหญ้าฝรั่นโลกมาจากอิหร่าน
- หญ้าฝรั่นสามารถนำออกได้ไม่เกิน 400 กรัมต่อคน แต่การส่งออกสามารถทำได้

คุณ Faezeh Fanaee
ฝ่ายควบคุมธุรกิจระหว่างประเทศ
บริษัท Shah Savand
ที่จังหวัด Khorasan
วันที่ 19 กรกฎาคม 2018 เวลา 10.30-12.00 น.

เกี่ยวกับ Shah Savand

- ทำผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มและอาหารแปรรูป ใช้วัตถุดิบนำเข้าจากทั่วโลก เช่น ชาดำจากเคนยา ศรีลังกา มีโรงงานอยู่ 2 แห่ง แห่งแรกผลิตเครื่องปรุงรส เช่น ซอสมะเขือเทศ แห่งที่สอง ผลิตเครื่องดื่ม (ที่เข้าเยี่ยมชม)
- เป็นแห่งแรกของอิหร่านที่ผลิตชาบรรจุถุงพร้อมชง โดยนำเข้าถุงชาจากตุรกี
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากกว่า 300 ชนิด มีผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มรูปแบบใหม่หลากหลาย เช่น ผสมระหว่างประเภทเครื่องดื่มต่างๆ ออกเป็นรสชาติใหม่รวมทั้งชาดอกไม้และสมุนไพรต่างๆ
- มีเครื่องจักรทันสมัยเช่น เครื่องบรรจุชาในถุง ที่ออกแบบโดยอังกฤษ ผลิตในอินเดีย เป็นต้น

สภาพแวดล้อมอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในอิหร่าน

- ปัจจุบันอิหร่านไม่นิยมรับประทานชาบรรจุขวดพร้อมดื่ม นิยมบริโภคที่ขงสด
- Food Exhibition เป็นงานแสดงสินค้าและเทคโนโลยีด้านอาหารที่ใหญ่ที่สุดในอิหร่านจัดเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้บริษัทมีความสนใจเข้าร่วมงาน Food Expo ของไทยด้วย
- กระทบมีผลิตภายในประเทศแต่ไม่เพียงพอทั้งที่มีโรงผลิตเหล็ก อย่างไรก็ตามบริษัทแนะนำว่าเวลานี้ยังอาจไม่ใช่เวลาที่เหมาะสมในการเข้ามาลงทุนยังอิหร่าน
- (หมายเหตุการนิคมจะจัดส่งข้อมูลต้นทุนสาธารณูปโภคให้ทางอีเมล)

รายงานฉบับสมบูรณ์
สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน
2561

THAILAND
BOARD OF
INVESTMENT

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
THAILAND BOARD OF INVESTMENT

---

555 Vibhavadi-Rangsit Road., Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

Tel : (+66) 2553 8111, Fax : (+66) 2553 8315, E-Mail : head@boi.go.th